ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 1

ΔΕΚΑΣΕΛΙΔΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ ΕΤΟΣ Ι' - ΑΡ. 10-55

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΣΤΕΦ. Ι. ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ
Στοὰ Πεσμαζόγλου. Τηλέφωνον 22711

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ		ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	
Ἐτησία	Δρ. 380	Ἐτησία	Δολλ. 10
Ἑξάμηνος	» 200	Ἀμερικῆς	» 15
Τρίμηνος	» 100	Γερμανίας	Μ. 50

Η ΠΡΩΪΑ

ΤΡΙΤΗ
25
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934
Ἀνατολὴ ἡλίου 7.42'—Δύσις 5.09'
† Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ Ι. ΧΡΙΣΤΟΥ
ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΝ: 760.4

ΕΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΕΥΔΟΚΙΑ...

Εἶνε ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας αὐτομάτως ἡ σκέψις τῶν ἀνθρώπων κινεῖται εἰς μίαν γενικωτέραν ἀνασκόπησιν τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀνθρωπίνων, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς εὐοίωνα, ἢ δυσάρεστα συμπεράσματα. Καὶ μία ἀπὸ αὐτὰς εἶνε ἡ σημερινὴ μεγάλη ἑορτὴ τῆς Χριστιανωσύνης — ἑορτὴ χαρᾶς καὶ εἰρήνης καὶ καλῆς θελήσεως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ὑπῆρξαν ἔτη, τῶν ὁποίων ἡ ἀπαισία ἀνάμνησις ἐπὶ μακρὸν θὰ καταθλίβῃ τὴν δοκιμασθεῖσαν ἀνθρωπότητα, ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ πολιτισμένη Χριστιανωσύνη, χωρισμένη εἰς δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα, ἀντιμετωπίζετο ἀμοιβαίως, μὲ τὰ φονικὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας, μέσ' ἀπὸ τὰ χαρακώματα, ποὺ εἶχεν ὀρύξει τὸ μῖσος βαθειὰ εἰς τὴν αἱματοζυμωμένην γῆν, ἐνῷ τὸ πνεῦμα τοῦ ὀλέθρου ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῆς οἰκουμένης. Ὅταν ἔφθαναν αἱ ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων, οἱ ἀντίπαλοι συνωμολόγουν μίαν προσωρινὴν σιωπηλὴν ἐκεχειρίαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ὠνειρεύοντο μίαν ἐποχὴν εἰρήνης, ἐποχὴν γενικῆς καλῆς θελήσεως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἐποχὴν μιᾶς πανανθρωπίνης συνεργασίας διὰ τὴν πανανθρωπίνην πρόοδον καὶ εὐημερίαν.

Ἦσαν φροῦδα, λοιπόν, τὰ ὄνειρα ἐκεῖνα, ποὺ ἐγλύκαιναν προσκαίρως τὴν θανάσιμον στυγνότητα τῶν πολεμικῶν χαρακωμάτων ὅταν ἡ Χριστιανωσύνη ἐτέλει τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Θείου Εἰρηνοποιοῦ; Ἀνέτειλαν καὶ σήμερον ἐπὶ τῆς Χριστιανωσύνης τὰ Χριστούγεννα ἐν μέσῳ ἀνησυχιῶν διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου. Ὁ φόβος συνέχει τὰς καρδίας τῶν λαῶν διὰ μίαν νέαν γενικὴν σύρραξιν, καταστρεπτικωτέραν τῆς πρώτης. Κλαγγὴ ὅπλων ταράττει δυσοιώνως τὸν ἀέρα ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, ὅπου τὰ κράτη ἐπανέστρεψαν εἰς μίαν ἅμιλλαν ἐξοπλισμῶν. Καὶ εἶνε ἐξόχως χαρακτηριστικὴ τῆς ἀνησύχου αὐτῆς καταστάσεως μία φράσις τοῦ Ἄγγλου πρωθυπουργοῦ εἰς ἄρθρον του, δημοσιευθὲν εἰς κάποιαν ἐργατικὴν ἐπιθεώρησιν:

«Πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ὁ ἀγγλικὸς λαὸς ἐπίστευεν εἰς τὰ ἠθικὰ κέρδη τοῦ πολέμου καὶ προέβλεπε πολιτικὰ εὐεργετήματα ἐκ τῆς νίκης. Σήμερον ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀταξία εἰς τὸν κόσμον, ὡς καὶ ἡ ἀβεβαιότης καὶ οἱ φόβοι τῶν ἐθνῶν διαψεύδουν πάντα ταῦτα. Ἡ σημερινὴ γενεά, παρὰ τὰς θυσίας τῆς προηγουμένης, δὲν εὗρε τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης.»

Καὶ ὁ Ἄγγλος πρωθυπουργὸς καταλήγει, παρατηρῶν, ὅτι, εἰς περίπτωσιν ἀποτυχίας τῆς Διασκέψεως τοῦ Ἀφοπλισμοῦ, θὰ κινδυνεύσῃ μεγάλως ἡ παγκόσμιος εἰρήνη.

Ποῖος εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον τόσον ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν τερματισμὸν τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐπιτείνονται καθημερινῶς οἱ κίνδυνοι μιᾶς νέας συρράξεως; Ἡ εἰρήνη ὑπεγράφη ὄχι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ δικαίου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου. «Ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς πληρωμῆς!» εἶχεν εἴπει μνησικάκως ὁ Κλεμανσώ, ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἡττημένης Γερμανίας εἰσήρχοντο εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἱστορικοῦ ἀνακτόρου τῶν Βερσαλλιῶν διὰ νὰ θέσουν τὰς ὑπογραφάς των εἰς μίαν συνθήκην, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ διατηρήσῃ τὴν χώραν των εἰς κατάστασιν διηνεκοῦς οἰκονομικῆς ὑποτελείας καὶ πολιτικῆς ἐπαιτείας, ὅπως ἐπίστευον οἱ νικηταί. Ἐκεῖνο ὑπῆρξε τὸ μέγα σφάλμα, τοῦ ὁποίου τὰς συνεπείας πληρώνουν σήμερον ὅλοι ἀνεξαιρέτως. Καὶ κατὰ τὰ ἐφετεινὰ Χριστούγεννα, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλη ὁμοίαν περίπτωσιν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ τερματισμοῦ τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ἡ εἰρήνη, ποὺ ἐθεμελιώθη ἐπάνω εἰς βάθρον τοιοῦτον, φαίνεται ἐξαιρετικῶς ἐπισφαλής, διότι δὲν ἦτο εἰρήνη στηριχθεῖσα ἐπὶ τῆς ἀπαραιτήτου εὐδοκίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Πρέπει νὰ ἐλπίσωμεν, νὰ εὐχηθῶμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ συνεργήσωμεν ὅλοι θετικῶς διὰ νὰ ἀποσοβηθῇ ὁ τρομερὸς κίνδυνος μιᾶς ἐπαναλήψεως τῆς φρικτῆς ἐκείνης ἀνθρωποσφαγῆς, ποὺ ἐμίανε, πρὸ δύο δεκαετηρίδων, τὸν ἀνθρωπισμόν. Ἕνας πόλεμος τίποτε ἀπολύτως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λύσῃ ἐκ τῶν μεγάλων προβλημάτων, ποὺ συνέχουν τὴν ἀνήσυχον τῆς ἀνθρωπότητος προσοχήν. Τὸ πολύ, θὰ ἐδημιούργει νέους νικητὰς καὶ νέους ἡττημένους, νέας μνησικακίας καὶ νέας ἐκδικητικότητας, μίαν νέαν ἀφόρητον κατάστασιν δυσπιστίας καὶ ἐχθρότητος μεταξὺ μεγάλων πολιτισμένων ἐθνῶν. Καὶ ἡ ἀπαισία αὐτὴ συμφορὰ εἶνε δυνατὸν ν' ἀποσοβηθῇ μόνον ἂν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς καλῆς προαιρέσεως, ὅλοι ὅσοι κατανοοῦν ποῦ θὰ ἔφερε μία νέα πολεμικὴ σύγκρουσις, συνησπίζοντο εἰς μίαν ἠθικὴν σταυροφορίαν μὲ τὸ ἔμβλημα: . . . . Ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

ΤΟ ΠΑΝΤΡΕΜΑ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ κ. ΣΤΙΛΠ. Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Ἔπειτα ἀπὸ τὸ Πάσχα ἡ μεγαλυτέρα χριστιανικὴ ἑορτὴ διὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν χριστιανικὴν ἐν γένει Ἀνατολὴν εἶνε τὰ Χριστούγεννα, ἐνῷ διὰ τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως ἴσως εἶνε ἡ μεγίστη. Διὰ τὴν ἀρχήν της δύο κυρίως γνῶμαι ὑπάρχουν. Οἱ θεολόγοι πιστεύουν ὅτι εἶνε καθαρῶς χριστιανική, καθορισθεῖσα κατόπιν διαφόρων ὑπολογισμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων εὑρέθη ὅτι ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἔγινε πιθανῶς κατὰ τὴν 25ην Δεκεμβρίου, οἱ ἱστορικοὶ τῆς θρησκείας ἀντιθέτως ὑποστηρίζουν ὅτι πρόκειται περὶ ἐκχριστιανίσεως ἑορτῆς εἰδωλολατρικῆς, ἑορταζομένης ἀκριβῶς κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, τῆς ἑορτῆς τῶν γενεθλίων τοῦ ἀηττήτου ἡλίου (dies natalis invicti Solis). Ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται μᾶλλον πρὸς τὸ μέρος τῶν δευτέρων, πρῶτον διότι ἡ ἑορτὴ αὐτὴ δὲν εἶνε τὸ μόνον παράδειγμα τῆς προσπαθείας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς καταπολέμησιν ἐθνικῶν ἑορτῶν διὰ τῆς μεταβολῆς αὐτῶν εἰς χριστιανικὰς ἢ διὰ τῆς ὑποκαταστάσεως αὐτῶν διὰ χριστιανικῶν, δεύτερον διότι δὲν εἶνε μεμονωμένη, ἀλλ' ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν δωδεκαημέρου περιόδου ἑορτῶν, ἥτις προδήλως ἔχει σχέσιν πρὸς ἀντίστοιχον περίοδον ἑορτῶν ρωμαϊκῶν καὶ τρίτον διότι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην κρατοῦν παρὰ τῷ λαῷ διάφορα ἔθιμα καὶ δοξασία, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχὴ προδήλως δὲν δύναται νὰ εἶνε χριστιανική. Αἱ ρωμαϊκαὶ ἑορταί, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἦσαν πρῶτον τὰ γενέθλια τοῦ ἀηττήτου ἡλίου, τὴν 25ην Δεκεμβρίου, ἑορτὴ ἀνατολική, ἥτις ἀπὸ τοῦ 274 μ. Χ. ἐγκατεστάθη ἐπισήμως ἐν Ρώμῃ, ἔπειτα αἱ Καλάνδαι τοῦ Ἰανουαρίου, ἤτοι ἡ ἑορτὴ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, ἑορτὴ ἐπισημοτάτη διὰ τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος, τὰ βοτὰ ἤτοι αἱ μετὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους εὐχαὶ καὶ τέλος διάφοροι ἄλλαι μικρότεραι ἑορταί, αἵτινες κατέληγον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἰανοῦ, ἀγομένην τὴν 7ην Ἰανουαρίου. Πρὸ τῶν ἑορτῶν τούτων ἀπὸ τῆς 17ης Δεκεμβρίου καὶ ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἤγοντο τὰ Σατουρνάλια, ἑορτὴ καθαρῶς ἀγροτικὴ ἐπὶ τῇ λήξει τῆς σπορᾶς. Ἐκ τοῦ κύκλου λοιπὸν τῶν ἑορτῶν τούτων πιθανώτατα προέρχονται ὅσα σήμερον παρὰ τῷ λαῷ ὑφιστάμενα ἔθιμα καὶ δοξασίαι δὲν φαίνονται νὰ ἔχουν χριστιανικὴν ἀρχὴν καὶ ταῦτα εἶνε ἀρκετά, π.χ. αἱ μεταμφιέσεις μὲ δέρματα αἰγῶν ἢ προβάτων, ἡ πίστις εἰς τοὺς καλλικαντζάρους, αἱ διάφοροι μαντικαὶ ἐνέργειαι πρὸς πρόγνωσιν τοῦ ποιοῦ τοῦ νέου ἔτους, ἄλλαι μαγικαὶ πράξεις, δι' ὧν πιστεύεται ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ ἐξασφάλισις τῆς εὐτυχίας τοῦ εἰσερχομένου νέου ἔτους καὶ ἄλλα διάφορα. Πάντα ταῦτα, εἴτε ἐμφανίσεις δαιμόνων, εἴτε μεταμφιέσεις, εἴτε μαντικαὶ ἢ μαγικαὶ πράξεις ἔχουν χαρακτῆρα διαβατηρίων ἐθίμων, ἐθίμων δηλονότι, τὰ ὁποῖα τελοῦνται κατὰ τὴν μετάβασιν ἀπὸ μιᾶς καταστάσεως εἰς ἄλλην, ἢ ἀπὸ ἑνὸς χρονικοῦ σταθμοῦ εἰς ἄλλον, τοιοῦτοι δὲ σταθμοὶ εἰς τὴν περίοδον ταύτην εἶνε πρῶτον αἱ χειμεριναὶ τοῦ ἡλίου τροπαὶ κατὰ τὴν 25ην Δεκεμβρίου καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ νέου ἔτους κατὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου. Διὰ τὰς τροπὰς δὲ ἀκριβῶς ταύτας καὶ ἑωρτάζετο ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν ἡ 25η ὡς ἡμέρα γενέθλιος τοῦ ἡλίου. Μεταξὺ τῶν ἐθίμων τούτων εἶνε καὶ τὸ ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καλούμενον πάντρεμα τῆς φωτιᾶς, τοῦ ὁποίου τὴν ἑρμηνείαν θὰ προσπαθήσωμεν ἐν τοῖς ἑξῆς νὰ εὕρωμεν.

Σποραδικῶς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα μὲ διαφόρους κατὰ τόπους παραλλαγὰς ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια νὰ τοποθετῶσιν εἰς τὴν ἑστίαν χονδρὸν κορμὸν δένδρου, τοῦ ὁποίου τὸ πῦρ διατηρεῖται ἄσβεστον καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ καθ' ὅλον τὸ δωδεκαήμερον, ἡ δὲ ἐξ αὐτοῦ στάκτη φυλάσσεται καὶ ρίπτεται μετὰ τὸ τέλος τοῦ δωδεκαημέρου εἰς τοὺς ἀγρούς, μὲ τὴν πίστιν ὅτι ἐξασφαλίζει τὴν καλὴν ἐσοδείαν τοῦ νέου ἔτους. Τὸ στέλεχος κατὰ τόπους φέρει διάφορα ὀνόματα, οἷον μαμμή, μπάμπω κτλ. Εἰς μερικοὺς τόπους, ὡς π.χ. τὴν Αἰτωλίαν καὶ τὰ πέριξ ἀντὶ ἑνὸς συνηθίζουν νὰ τοποθετοῦν δύο ξύλα, τὸ ἐν ἀγριοκερασιᾶς, συμβολίζον τὸν νοικοκύρην, τὸ δὲ κέδρου, συμβολίζον τὴν νοικοκυρὰν, ἐκ τούτου δὲ πιθανῶς ἔλαβε τὸ ἔθιμον καὶ τὸ ὄνομα «πάντρεμα τῆς φωτιᾶς.». Ἐν Κερκύρᾳ, κατὰ τὴν πληροφορίαν τοῦ συναδέλφου κ. Ρωμαίου, προστίθεται καὶ τρίτον ξύλον, συμβολίζον τὸν κουμπάρον, ὥστε ὁ γάμος καθίσταται πλήρης. Σημειωτέον ὅτι τὰ ξύλα κόπτονται ἐπίτηδες καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὴν ἑστίαν χλωρά. Ἐκτὸς τοῦ ἐθίμου τούτου ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνάπτονται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας καὶ πυραί. Αὐτὸ εἶνε τὸ ἔθιμον. Ποία ἡ ἀρχή του;

Ὁ Πολίτης εἰς τὰς Παραδόσεις του, ὁρμώμενος ἀπὸ τοῦ φόβου, τὸν ὁποῖον προκαλοῦν τὰ κατὰ τὸ δωδεκαήμερον περιπλανώμενα δαιμόνια, οἱ καλλικάντζαροι, καὶ τῆς ἀποτρεπτικῆς καὶ καθαρτικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ πῦρ, πιστεύει, ὅτι αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχουσιν αἱ πυραί, δηλαδὴ εἰς τὴν ἀποδίωξιν τῶν καλλικαντζάρων καὶ τὸν καθαρμὸν τοῦ χωρίου ἀπὸ τοῦ ἄγους, ὅπερ προσῆψεν εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων ἡ παραμονὴ τῶν δαιμονίων ἐκείνων κατὰ τὸ δωδεκαήμερον». Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ κατηγορίαν ὑπάγει καὶ τὸ στέ-

(Συνέχεια εἰς τὴν 10ην σελίδα)

Τὸ χρηματικὸν λαχεῖον τῆς "Πρωΐας,,

Τὸ σημερινὸν φύλλον τῆς «Πρωΐας» εἶνε ἠριθμημένον μὲ 2 ἀριθμούς, ἕνα εἰς τὴν 3ην σελίδα καὶ ἕνα εἰς τὴν 11ην. Οἱ ἀναγνῶσταί μας θὰ μετάσχουν καὶ μὲ τοὺς δύο ἀριθμοὺς εἰς τὴν κλήρωσιν τῆς Κυριακῆς. Ὁ δεύτερος ἀριθμὸς εἰς τὸ σημερινὸν φύλλον προσετέθη εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ αὐριανοῦ φύλλου, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐκδοθῇ λόγῳ τῆς σημερινῆς ἑορτῆς.

Εις Το Περιθωριον Των Γεγονοτων

Συνεχίζεται πείσμων καὶ διαρκῶς ἐπιτεινομένη εἰς βιαιότητα ἡ ἀντιπολιτευτικὴ ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως ἐξ ἀφορμῆς τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐπέφερον τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης καὶ διὰ δευτέραν φοράν. Καὶ διὰ μὲν τὴν ἀναβολὴν καὶ τὰ μετ' αὐτὴν ἐξεθέσαμεν ἤδη, ἐπανειλημμένως δέ, τὰς γνώμας καὶ τὰς ἀντιλήψεις μας. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν συνεχιζομένην αὐτὴν μὲ ὁλοὲν μεγαλυτέραν ὀξύτητα πολεμικήν, ἡ ὁποία ἀπεχαλινώθη πλέον, θὰ εἴχομεν ἁπλῶς νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι δὲν εἶνε καθόλου ἄμοιρος πολιτικῶν εὐθυνῶν διὰ τὰς συνεπείας, τὰς ὁποίας ἔχει ἐπὶ τῆς ἡσυχίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὑποθέτομεν ὅτι τὰς εὐθύνας αὐτὰς δὲν παραγνωρίζουν οἱ ἡγέται τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, οἱ ὁποῖοι δὲν δικαιοῦνται ν' ἀγνοοῦν τί σημαίνει τὸ νὰ χαρακτηρίζεται ἐπιμόνως ἡ Κυβέρνησις τῆς χώρας ὡς «ἀλληλέγγυος μετὰ ἐγκληματιῶν» καὶ ὡς «συνένοχος» διὰ τὴν ἀπόπειραν.

* * *

Διὰ τοὺς ἐνδεεῖς Δὲν εἶνε μόνον μία πρᾶξις ποὺ ἔχει σημασίαν καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπιτελεῖται. Καὶ ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον διανέμονται τὰ βοηθήματα πρὸς τοὺς ἀνέργους καὶ τοὺς ἐνδεεῖς ἐξουδετερώνει κάποτε κατὰ μέγα μέρος αὐτὴν τὴν μικρὰν ἀνακούφισιν των. Χθές, διὰ νὰ λάβουν τὸ μικρὸν βοήθημα οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἄνεργοι, συνωστίζοντο ἐπὶ ὥρας ὑπὸ τὴν ἀδιάκοπον βροχὴν διὰ νὰ λάβουν σειράν. Καὶ ὅταν ἤρχετο ἡ σειρά των, ἐλάμβανον τὰς ὀλίγας δραχμὰς ποὺ ἀνελόγουν εἰς τὸν καθένα καὶ ἀπεχώρουν μουσκευμένοι μέχρις ὀστέων. Θὰ ἦτο, ἐν τούτοις, δυνατὸν νὰ γίνεται ἡ διανομὴ κατὰ τρόπον ὀλιγώτερον ἐξαντλητικὸν διὰ τοὺς βοηθουμένους. Καὶ θὰ ἔπρεπεν ἀκόμη καὶ ἡ ἰδιωτικὴ συμβολὴ εἰς τὸ ἔργον τῆς βοηθείας τῶν ἐνδεῶν νὰ ὀργανωθῇ γενναιότερον καὶ συστηματικώτερον. Αἱ ἀνάγκαι εἶνε διαρκεῖς καὶ δὲν θεραπεύονται μὲ τὸ διανεμηθὲν ἀσήμαντον σχετικῶς βοήθημα τῶν Δήμων καὶ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας. Ὁ χειμὼν τώρα μόλις ἀρχίζει καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὀλιγωρήσῃ κανεὶς διὰ τὴν τόσην τριγύρω μας ἔνδειαν.

* * *

Προσποιήσεις Ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ζητήσῃ καθ' ὃ ἐκ τοῦ ἐπὶ Φιλελευθέρων ψηφισθέντος νόμου ἔχει δικαίωμα, τὴν εἰς ἄλλην περιφέρειαν Ἐφετείου τοποθέτησιν τοῦ κ. Ρηγανάκου ἐξήγειρεν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, τὴν θύελλαν διαμαρτυριῶν τοῦ ἀντικυβερνητικοῦ Τύπου καὶ προεκάλεσε κοπετοὺς καὶ θρήνους ὑπὲρ τῆς «καταπατουμένης δικαιοσύνης». Διατὶ ὅμως ὅλαι αὐταὶ αἱ προσποιήσεις; Ἡ ἀνάκρισις ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἀποπείρας ἐτερματίσθη ἀπὸ καιροῦ καὶ τὸ ἔργον τοῦ εἰσαγγελέως ἐτελείωσεν. Ὑπάρχουν ἄλλως τε καὶ ἄλλοι εἰσαγγελεῖς τῶν Ἐφετῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε κατώτεροι οὔτε εἰς ἐπιστημονικὴν οὔτε εἰς ἠθικὴν ἀξίαν καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ ἐκτελέσουν τὸ καθῆκον των. Καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ ἀποτελοῦν τὴν πέτραν τοῦ σκανδάλου καὶ νὰ παρέχουν, ἀδιάφορον ἂν δικαίως ἢ ἀδίκως, ἀφορμὰς εἰς συζητήσεις καὶ ἀντεγκλήσεις ἐλάχιστα ἐποικοδομητικὰς διὰ τὸ κῦρος τῆς Δικαιοσύνης ὑπὲρ τοῦ ὁποίου κόπτονται οἱ Φιλελεύθεροι.

* * *

Ὀλίγη ὑπομονή Πρὶν ἀκόμη λάβῃ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου καθοριζομένην συγκρότησίν του, ὁ ὀργανισμὸς κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, ἤρχισε νὰ ἀποτελῇ τὸν στόχον διαφόρων ἐπικρίσεων καὶ κατακρίσεων. Διατὶ ὅμως τόση

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων

Ἄρθρον τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου

«Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ...» (Λουκ. 2 8—20

Ἡ μεγάλη ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων προκαλεῖ καὶ πάλιν τὴν χριστιανικὴν ἀνθρωπότητα νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν της πρὸς τὴν σεπτὴν κοιτίδα τοῦ Χριστιανισμοῦ, νὰ μεταβῇ νοερῶς εἰς τὴν Βηθλεέμ, ὅπου τελεσιουργεῖται τὸ ὑπερφυὲς μυστήριον τῆς γεννήσεως τοῦ ἐνσαρκωθέντος Σωτῆρος, νὰ συνδοξολογήσῃ τὸν Θεὸν μετὰ τῶν ἀγγέλων, νὰ προσκυνήσῃ τὸν τεχθέντα μετὰ τῶν ποιμένων. Πρῶτοι οὗτοι μόλις εὐηγγελίσθησαν τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος καὶ ἤκουσαν τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον, εἶπον πρὸς ἀλλήλους «Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν». Ἐσκέφθησαν δηλαδή, ὅτι ἔπρεπε νὰ μεταβοῦν ἀμέσως πρὸς τὸν τόπον τοῦ μεγάλου καὶ ἀνεκφράστου γεγονότος, τὸ ὁποῖον κατέστη εἰς αὐτοὺς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τῶν ἀγγέλων.

«Καὶ ἦλθον σπεύσαντες», προσθέτει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, παραστατικώτατα περιγράφων τὴν ὡραίαν ἐκείνην σκηνὴν τῶν ποιμένων, οἱ ὁποῖοι μὲ πάλλουσαν ἐκ συγκινήσεως καρδίαν ἀφήνουν τὰ ποίμνιά των καὶ σπεύδουν νὰ μεταβοῦν εἰς τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ, ὅπου ἠξιώθησαν νὰ ἴδουν τὸ βρέφος, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ καὶ περιστοιχούμενον ὑπὸ τῆς Μαριὰμ καὶ τοῦ Ἰωσήφ, νὰ πιστοποιήσουν δὲ τὸ ἀναγγελθὲν εἰς αὐτοὺς γεγονός. Ἐκεῖ δὲ πάλιν ἄλλη ἐξειλίχθη σκηνή. Ἀφοῦ ἐπείσθησαν οἱ ποιμένες περὶ τοῦ θείου βρέφους, διηγήθησαν, ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσαν παρὰ τῶν ἀγγέλων, προκαλέσαντες τὸν θαυμασμὸν τοῦ Ἰωσὴφ καὶ τῆς Μαριὰμ καὶ τῶν παρευρεθέντων κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας εἰς τὸ σπήλαιον. Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες τὸν Θεόν, δι' ὅσα ἤκουσαν καὶ εἶδον.

Μὲ πόσην ἀληθῶς ἀφέλειαν καὶ μὲ πόσην ἁπλότητα προβάλλεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας τοιαύτης ἀνυπολογίστου σημασίας γεγονός, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν περαιτέρω ἱστορίαν, νὰ παραγάγῃ νέαν τάξιν εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ προσδώσῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου νέαν ἔννοιαν! Ἡ συνοδεύσασα τὴν ἐμφάνισιν τοῦ γεγονότος λαμπρότης εἶνε πνευματική, ξένη πρὸς τοὺς συνήθεις θορύβους καὶ τὰς ἐπιδείξεις τοῦ κόσμου. Διότι, ὁ γεννηθεὶς εἰς τὸ ἄσημον χωρίον τῆς Βηθλεέμ, ὑπὸ συνθήκας ἐσχάτης ταπεινώσεως, ἔμελλε νὰ καταστῇ ὁ Βασιλεὺς τῶν πνευμάτων, νὰ κυριαρχήσῃ ἐπ' αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων. Κατὰ τὴν μυστηριώδη ἐκείνην νύκτα τῆς γεννήσεώς Του, ἀνεπήδησεν ἐκ τοῦ πενιχροῦ τῆς Βηθλεὲμ σπηλαίου ἀνέσπερον θεῖον φῶς, τὸ ὁποῖον θὰ φωτίζῃ πάντοτε τὸν ἄνθρωπον καὶ θὰ τὸν ὁδηγῇ εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Ἀλλ' ὅπως ὁ ἥλιος δίδει τὸ φῶς του καὶ τὴν ζωογόνον θαλπωρὴν ὄχι εἰς τοὺς ἀποφεύγοντας, ἀλλ' εἰς τοὺς δεχομένους, οὕτω καὶ ὁ πνευματικὸς ἥλιος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης ἀσκεῖ τὴν εὐεργετικήν του ἐπίδρασιν εἰς τοὺς δεχομένους αὐτήν. Οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεὲμ ἐπαναλαμβάνουν πρὸς ὅλους μας «Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεέμ...», ὁ ὕμνος τῶν ἀγγέλων ἀντηχεῖ αἰωνίως εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ ἀστὴρ εἶνε πάντοτε ἕτοιμος νὰ ὁδηγήσῃ εἰς Βηθλεέμ. Ἀλλά, διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο, πρέπει νὰ φωτισθοῦν αἱ ψυχαὶ ὑπὸ τοῦ θείου φωτὸς τῆς πίστεως. Ὁ Σωτὴρ διακηρύττει πάντοτε «Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς». Τοῦτο λοιπὸν τὸ φῶς τῆς ζωῆς ἦτο τὸ ἀνατεῖλαν ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς Βηθλεέμ, διὰ νὰ σκορπίσῃ τὸ ἐπικαθήμενον ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος πυκνὸν σκότος τῆς βαρβαρότητος, τῆς δεισιδαιμονίας, τῆς φρικτῆς ἁμαρτίας. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ ἐσήμανε τὴν χαραυγὴν τῆς νέας ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς πνευματικῆς ἐκείνης ζωῆς, πρὸ τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ ὑποχωρήσουν ὅλα τὰ βαρύνοντα τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν κακά, ὅπως ὑποχωρεῖ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς πρὸ τοῦ ἀνατέλλοντος γλυκυτάτου καὶ χαροποιοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας. Ὁ γεννηθείς, δὲν ἦτο ἁπλοῦς Διδάσκαλος καὶ Προφήτης, ἀλλὰ καὶ Λυτρωτής. Πρὸς τοὺς καταπλήκτους ποιμένας εἶχεν εἰπεῖ ὁ ἄγγελος «Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ, Ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος». Καὶ μόνον διότι ὑπῆρξε Κύριος καὶ Θεός, ὑπῆρξε Λυτρωτὴς καὶ Σωτήρ. Διότι δὲν ἐφώτισεν ἁπλῶς τὸν κόσμον διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματός Του, ἀλλὰ καὶ ἀπελύτρωσε διὰ τοῦ αἵματός Του τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν φρικτῶν συνεπειῶν της.

Τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ σωτηρίας παρεμποδίζεται ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, τῆς ἐμφωλευούσης εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἡ ἄγνοια ἀπομακρύνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ Σωτῆρος. Πόσοι καὶ πόσοι ἵστανται μακρὰν Του, μὴ θελήσαντες νὰ ἔλθουν μέχρι τῆς Βηθλεέμ, διατηρήσαντες τὴν καρδίαν των ψυχρὰν διὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τοὺς νοεροὺς τῆς ψυχῆς των ὀφθαλμοὺς κλεισμένους πρὸς τὸ θεῖον φῶς! Οἱ τοιοῦτοι δὲν αἰσθάνονται τὴν ἀπερίγραπτον χαρμονὴν τῆς παγκοσμίου ἑορτῆς, τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς διὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος. Δι' αὐτοὺς δὲν λέγει τίποτε ἡ ἀνάμνησις αὐτή, ὅπως διὰ τοὺς σωματικῶς καὶ ψυχικῶς παραλύτους δὲν λέγει τίποτε τὸ ἀνανεούμενον καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἔκπαγλον θέαμα τοῦ ἡλίου, ὁ ἔναστρος οὐρανὸς μὲ τοὺς μυρίους φωτεινοὺς κόσμους, ἡ ἀνερμήνευτος ἁρμονία καὶ τελειότης τῆς φύσεως, αἱ ἄφθαστοι ποικιλίαι καὶ ὡραιότητες τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ. Θαῦμα θαυμάτων ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Σωτῆρος, δὲν ὑπῆρξεν ἁπλοῦς ὁραματισμός, ἀλλ' ἱστορικὸν γεγονός, τοῦ ὁποίου τ' ἀποτελέσματα κατηύθυναν τὴν ἱστορικὴν πορείαν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ζωῆς ἐπὶ νέας τροχιᾶς, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἔκτοτε αὐτὴ δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ. Διότι, χωρὶς Χριστοῦ καὶ χωρὶς Χριστιανισμοῦ, ἀπὸ τοῦ γεγονότος ἐκείνου τῆς Βηθλεὲμ δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἡ ἱστορία.

Οἱ ποιμένες, κύπτοντες πρὸ τῆς φάτνης καὶ ἀποθαυμάζοντες τὸ θεῖον παιδίον, διεπίστωσαν «τὸ ῥῆμα τὸ γεγονός», τὸ γνωρισθὲν εἰς αὐτούς, ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι μάρτυρες αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπηκολούθησε μετά τινα ἔτη ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐμφάνισις τῆς προσωπικότητος τοῦ Θεανθρώπου, ἠκούσθη ἡ οὐρανία διδασκαλία Του, συνετελέσθη τὸ ἀπολυτρωτικόν Του ἔργον, ἐπηκολούθησαν τὰ γεγονότα τῆς θριαμβευτικῆς ἀνὰ τὸν κόσμον πορείας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἅτινα μετέβαλον ἄρδην τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου καὶ κατὰ τὴν Γραφικὴν ἔκφρασιν «ὁ λαός, ὁ καθήμενος ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, εἶδε φῶς μέγα». Ἦτο τὸ φῶς, τοῦ ὁποίου αἱ πρῶται ἀναλαμπαὶ ἀνεδόθησαν ἐκ τοῦ σπηλαίου τῆς Βηθλεὲμ κατὰ τὴν μυστηριώδη ἐκείνην νύκτα, κατὰ τὴν ὁποίαν δρομαῖοι ἔσπευσαν εἰς αὐτὸ οἱ ποιμένες, τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ὕστερον ζωηρότερον ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Τάφου τοῦ ἀναστάντος.

Ὅλαι αἱ ἀμφισβητήσεις τῶν γεγονότων τούτων, τὰ ὁποῖα θεμελιοῦνται ἐπὶ τῆς Θεότητος τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λυτρωτοῦ, αἱ ὁποῖαι ἀπετολμήθησαν ὑπὸ τῆς λογοφροσύνης καὶ τῆς ἀπιστίας, ὁμοιάζουν πρὸς μωρὰς ἀποπείρας ὅπως σβεσθῇ ὁ εἰς τοὺς οὐρανοὺς φρυκτωρῶν ἥλιος διὰ φυσήματος ἀνθρωπίνου! Ἀπέτυχον καὶ θ' ἀποτυγχάνουν παταγωδῶς πάντοτε. Διότι ἡ ἀλήθεια τῆς Θεότητος τοῦ Σωτῆρος ἀναλάμπει ὡς ὁ ἥλιος καὶ εἶνε ἀναμφισβήτητος. Ὀλίγα δὲ γεγονότα ἐμαρτυρήθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τόσον, ὅσον ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Σωτῆρος. Ἠμπορεῖ τοῦτο νὰ εἶνε δυσνόητον, τὸ πῶς ὁ Θεὸς ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος, διότι ἄλλως τε εἶνε ὑπερφυσικὸν γεγονός, ἀλλ' εἶνε παραλογισμὸς ν' ἀρνῆταί τις γεγονός, τὸ ὁποῖον δὲν κατορθώνει νὰ ἐννοήσῃ. Πόσα τριγύρω μας ἐν τῇ φύσει ὑπερθαύμαστα τοῦ δημιουργοῦ ἔργα καὶ κατὰ αἰωνίους νόμους αὐτοῦ ἐκδηλούμενα φαινόμενα δὲν ἐξελίσσονται, χωρὶς νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τὰ ἐξηγήσωμεν! Ἡ πραγματικότης ἐκφεύγει τὴν περιωρισμένην ἀνθρωπίνην γνῶσιν, ὑπεράνω δὲ τοῦ κόσμου αὐτῆς ὑπάρχει καὶ ἄλλος ἀπρόσιτος εἰς αὐτὴν κόσμος, πλήρης μυστηρίου καὶ ἀνεκφράστου μεγαλείου, ἀλλ' ἐξ ἴσου πρὸς αὐτὸν πραγματικός.

Οἱ ποιμένες μετ' ἐκπλήξεως ἤκουσαν ὅτι ἐγεννήθη «Σωτήρ, Ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος», καὶ ἡ κατάπληξίς των ἀνάμεικτος μετὰ φόβου ἐκορυφώθη, ὅταν ἤκουσαν τὸν ὕμνον «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Ἀλλὰ δὲν ἔμειναν ἀδιάφοροι. Ἔσπευσαν εἰς τὴν Βηθλεὲμ καὶ εἶδον ὀφθαλμοφανῶς τὸ προαγγελθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου «εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ... καὶ ἀνεῦρον.... τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ». Τοῦτο ὑπῆρξεν, ὡς εἶπεν ὁ ἄγγελος, διὰ τοὺς ποιμένας, «τὸ σημεῖον», ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀκριβείας τῶν ἀναγγελλομένων. Οἱ λόγοι τῶν ποιμένων «Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ» ἐξεδήλουν τὸ μέγα ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον κατέλαβε τὴν ψυχήν των ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀγγελικῆς ἀναγγελίας, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιστοποιήθη τὸ γεγονὸς τοῦ θαύματος τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Σωτῆρος, «Ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος».

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὅστις ἀφηγήθη τὰς ἀνωτέρω συγκινητικὰς λεπτομερείας, ἐδήλωσε καὶ τὴν πηγήν, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὰς ἠρύσθη, διότι ἐσημείωσεν, «ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς». Ἡ λέξις «ῥῆμα» (καὶ ἀνωτέρω τὸ «ῥῆμα τὸ γεγονὸς») κεῖται καθ' ἑβραϊσμὸν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ συμβάντος, τοῦ γεγονότος. Ἡ Μαριὰμ λοιπὸν διέσωσε τὴν ἀνάμνησιν τῶν μεγάλων ἐκείνων γεγονότων καὶ μετέδωκεν αὐτὰ εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν, ὅστις καὶ περὶ ἄλλων γεγονότων ἐσημείωσε λεπτομερείας, γνωστὰς εἰς τὴν Θεοτόκον. Αὕτη ὑπῆρξε μάρτυς καὶ τῶν γεγονότων, ἅτινα διηγήθησαν οἱ ποιμένες κατὰ τὴν νύκτα τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος.

Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ συναγάλλονται κατὰ τὴν μεγάλην ἀνάμνησιν τῶν γεγονότων ἐκείνων καὶ μετὰ τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου, δι' οὗ ἐχαιρετίσθη ἡ γέννησις τοῦ Σωτῆρος, συνυπηχεῖται ἡ τόσον δι' ὅλους μας σημαντικὴ προτροπὴ τῶν ποιμένων: «Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ»!

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Θεάματα

Σήμερον καὶ αὔριον

('Απογευματιναὶ καὶ ἑσπεριναὶ)

ΕΘΝΙΚΟΝ. «Οἱ φοιτηταί».
ΑΛΑΜΠΡΑ. «Ἡ Ἀθήνα γελᾷ».
ΑΛΙΚΗΣ. «Τὸ Μπουρίνι».
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ. «Τὸ κλειδὶ τοῦ Παραδείσου».
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ. «Πρῶτο πρᾶμμα».
ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ. «Ὁ Βασιληᾶς τοῦ Χαλβᾶ».
ΜΟΝΤΙΑΛ. «Παναθήναια ὅλα».
ΠΑΠΑ-Ι.ΩΑΝΝΟΥ. «Μὴν τὰ βάζετε μὲ τὶς γυναῖκες».

Κινηματογράφοι

ΑΠΟΛΛΩΝ. «Μανουελίτα».
ΑΤΤΙΚΟΝ. «Περιπέτειες στὸ Χονολουλοῦ». Χοντρὸς καὶ Λιγνός.
ΟΥΦΑ. «Τὸ τελευταῖο βάλς τοῦ Σοπέν».
ΠΑΛΛΑΣ (Μετοχικοῦ). «Γιὰ λίγη ἀγάπη».
ΠΑΝΘΕΟΝ. «Χορχὸρ ἀγάς».
ΣΠΛΕΝΤΙΤ. «Δὸν Ζουάν».
ΤΙΤΑΝΙΑ. «Ὁ Βασιλεὺς τῶν Νέγρων». Μπουμπούλ.
ΕΚΘΕΣΙΣ ΖΑΠΠΕΙΟΥ. «Ἄννυ-Ἄννυ».
ΑΘΗΝΑΪΚΟΝ. «Μποὺκ Τζόνες».
ΑΡΗΣ. «Ὁ χρυσός».
ΑΤΘΙΣ. «Σοῦ χαρίζω τὴν καρδιά μου».
ΑΧΙΛΛΕΙΟΝ. «Πολωνέζικο ρωμάντζο».
ΕΛΛΑΣ. «Πριγκήπισσα Τουραντό».
ΙΡΙΣ. «Στὸ περιθώριον τῆς ζωῆς».
ΚΡΥΣΤΑΛ. «Λιλιόμ».
ΜΟΝ-ΣΙΝΕ (Βύρων). «Ζοσλέν».
ΠΑΛΛΑΣ (Παγκρατίου). «Χριστουγεννιάτικη βραδυά».
ΡΟΖΙΚΛΑΙΡ. «Σκλάβα τοῦ βοσκοῦ».

Πειραιῶς καὶ Προαστείων

ΚΑΠΙΤΟΛ. «Ὁ ἐπαναστάτης τῆς Κίνας».
ΣΠΛΕΝΤΙΤ. «Μαρίτα».
ΧΑΪ-ΛΑΪΦ. «Τὸ μεγάλο παιχνίδι».
ΓΚΡΕΚΑ (Ν. Φαλήρου). «Τὸ μυστικὸ τῶν Βοροντσέφ».
ΕΤΟΥΑΛ (Καλλιθέας). «Ὁ κυρίαρχος τῆς ζούγκλας».

σπουδή; Ὀλίγη ὑπομονὴ δὲν θὰ ἔβλαπτεν εἰς τίποτε καὶ πρὸ παντὸς δὲν θὰ ἐνεφάνιζε τοὺς ἐπικριτὰς ὡς ὁρμωμένους ἀπὸ αἰτία ἄσχετα πρὸς τὴν καλὴν ἢ κακὴν λειτουργίαν του. Πρόκειται ἄλλως τε περὶ ἑνὸς κολοσσιαίας σημασίας καὶ ἐκτάσεως ἔργου, τὸ ὁποῖον διὰ πρώτην φορὰν γίνεται εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἔχει ἀνάγκην τῆς κοινῆς ὅλων συμβολῆς καὶ ὄχι προώρων ἐπιθέσεων. Ὑπάρχει καιρὸς καὶ δι' ἔλεγχον καὶ δι' ἐπικρίσεις.

* * *

Εὐοίωνα σημεῖα Αἱ Ἀθῆναι ἑορτάζουν ἐφέτος τὰ Χριστούγεννα ὑπὸ τοὺς καλυτέρους οἰωνούς. Διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κρίσεως οἱ δρόμοι καὶ τὰ καταστήματα τὰ εἶδον τόσην κίνησιν, ὅση ἡ παρατηρηθεῖσα κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς μεγάλης ἑορτῆς. Ἡ ὁδὸς Αἰόλου, ἡ ὁδὸς Σταδίου, ἡ ὁδὸς Ἀθηνᾶς ἦσαν μεσταὶ κόσμου, ὁ ὁποῖος δὲν περιεφέρετο πλέον ἀσκόπως, ὅπως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀλλὰ ἠγόραζε. Κατὰ τὴν γενικὴν ὁμολογίαν τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν παντὸς εἴδους καταστημάτων, ἡ κίνησις ἐφέτος ὑπῆρξε λίαν ἱκανοποιητική. Διαπιστώνομεν μὲ ἐξαιρετικὴν χαρὰν τὰ εὐοίωνα αὐτὰ σημεῖα καὶ εὐχόμεθα ὅπως ἡ μεγάλη ἑορτὴ τῆς Χριστιανωσύνης ἀποτελέσῃ τὴν ἀφετηρίαν γενικωτέρας καὶ ὁριστικῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ὁ ὁποῖος, δι' εἰδικοὺς λόγους, ἐδοκιμάσθη σκληρότερον παντὸς ἄλλου ἀπὸ τὴν λαίλαπα τῆς κρίσεως.

* * *

Νὰ ἀναθεωρηθῇ Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον διεξάγεται εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τοῦ Πειραιῶς ἡ εἴσπραξις τοῦ δημοτικοῦ φόρου πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἀναθεωρηθῇ. Διότι ὅπως διεξάγεται τώρα, εἶνε ἀναμφισβητήτως ἐνοχλητικωτάτη διὰ τὸ πλῆθος τῶν κατερχομένων εἰς τὸν Πειραιᾶ διὰ νὰ ταξιδεύσουν ἐκεῖθεν ἀτμοπλοϊκῶς. Δὲν ἀφήνεται μπαοῦλο ἢ βαλίτσα ἐπιβάτου ἡ ὁποία νὰ μὴ ἀνοιχθῇ διὰ νὰ ἐλεγχθῇ τὸ περιεχόμενόν των. Ἐννοεῖται ὅτι τὰς περισσοτέρας φορὰς τὸ ἄνοιγμα ἀποδεικνύεται ἄσκοπον διότι ἐκτὸς τῶν ὀλίγων ἀναγκαίων εἰδῶν ἱματισμοῦ δὲν ἀνευρίσκεται τίποτε τὸ φορολογήσιμον. Θὰ ἦτο πολὺ προτιμότερον ἀντὶ τοῦ ἀνοίγματος, νὰ ἐπιβάλλεται τοὐλάχιστον διὰ τοὺς ἀποδεδειγμένως μέλλοντας νὰ ταξιδεύσουν ἕνας μικρὸς κατ' ἀποκοπὴν φόρος τὸν ὁποῖον πολὺ εὐχαρίστως θὰ κατέβαλλον ὅλοι διὰ ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν περιπέτειαν τῆς ἐκ νέου τακτοποιήσεως τοῦ περιεχομένου τῶν ἀποσκευῶν των, τοῦ κλεισίματος καὶ τοῦ δεσίματος.

* * *

Τὸ Βενιζελικὸν στέμμα Εἰς πρωϊνὴν Πλαστηρικὴν ἐφημερίδα ἐδημοσιεύθη χθὲς ἄρθρον ὑπὸ τὸν νομιμοφρονέστατον τίτλον: «Ζήτω ἡ Ἀντεπανάστασις καὶ ζήτω ὁ Πλαστήρας». Τὸ ἄρθρον ἐκοσμεῖτο ἀπὸ τὴν φωτογραφίαν τοῦ αὐτεξορίστου τῶν Καννῶν, φέροντος στρατιωτικὴν στολήν. Εἰς τὸ πηλήκιόν του, ὅμως, διακρίνεται μεγαλοπρεπέστατον ἕνα..... βασιλικὸν στέμμα. Πρόκειται, προφανῶς, περὶ στέμματος τῆς αὐτοῦ μονοκρατορικῆς μεγαλειότητος Ἐλευθερίου τοῦ πρώτου καὶ μόνου, ἀπὸ τὸν κοιτῶνα τοῦ ὁποίου ὁ σήμερον αὐτεξόριστος ἐξεκίνησε μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς 5ης Μαρτίου 1933 διὰ νὰ... ἐπανορθώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ραδιόφωνον

Σήμερον Τρίτην

ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ (331 μ.). 9 μ.μ. «Ο ΜΙΚΡΟΣ ΝΤΟΡΡΙΤ», μουσικὴ κωμῳδία τοῦ Ἐδ. Κούννεκε. 11.30 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας.

ΒΙΕΝΝΗ (507 μ.). 7.25 μ.μ. Δίσκοι διασήμων ὀρχηστρῶν. 8.20 μ.μ. Τραγούδια ἀπὸ τὸν βαρύτονον ΓΙΑΡΟ ΠΡΟΧΑΣΚΑ. 9 μ.μ. «ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΣΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΑ», κωμικὴ ὄπερα τοῦ Γιόχαν Στράους. 11.45 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας.

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ (550 μ.). 7.15 μ.μ. Τζὰζ ἀπὸ τὸ «Ὀτὲλ Γκέλλερτ». 8.15 μ.μ. Χορῳδία. 11 μ.μ. «Κάτω ἀπὸ τὸ Χριστουγεννιάτικο δένδρο» τοῦ Λίστ. 12 μεσ. Συναυλία ἐκ κέντρου.

ΒΑΡΣΟΒΙΑ (1345 μ.). 6 μ.μ. Χορός. 7.35 μ.μ. Δίσκοι. 9 μ.μ. Βιεννέζικη μουσική. 10 μ.μ. Χριστουγεννιάτικα τραγούδια τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. 11 μ.μ. Δίσκοι. 11.30 μ.μ. Χορός.

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ (365 μ.). 6 μ.μ. Ρουμανικὴ λαϊκὴ μουσική. 7 μ.μ. Τραγοῦδι. 7.15 μ.μ. Ρουμανικὰ λαϊκὰ τραγούδια. 8.20 μ.μ. Δίσκοι. Λαϊκὰ τραγούδια. 9 μ.μ. Μουσικὸ ποτπουρί. 10 μ.μ. Ρουμανικὰ λαϊκὰ τραγούδια.

ΒΟΡ. ΙΤΑΛ. ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ (492—369—304—263—246 μ.). 6.10 μ.μ. Ἐλαφρὰ μουσική. 9.45 μ.μ. «ΦΡΑΣΚΟΥΪΤΑ», ὀπερέττα τοῦ Λέχαρ.

ΛΕΙΨΙΑ (382 μ.). 9 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας, παιδικὴ χορῳδία. 10.20 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας, σολίστ ᾠδικοὶ καὶ χορῳδία. (Ποικίλον ἐλαφρὸν πρόγραμμα).

ΛΑΓΚΕΜΠΕΡΓΚ (456 μ.). 9.15 μ.μ. «Ο ΚΟΥΡΕΥΣ ΤΗΣ ΒΑΓΔΑΤΗΣ», κωμικὴ ὄπερα τοῦ Κορνέλιους.

ΠΑΡΙ-ΡΑΝΤΙΟ (1648 μ.). 10.45 μ.μ. Ἄριες ἀπὸ ὄπερες.

ΠΡΑΓΑ (470 μ.). 5 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας. (Σμετάνα, Ντβόρζακ, Μπορόντιν, Μοσκόφσκυ κλπ.). 6 μ.μ. Τσεχικὰ καὶ Μοραβικὰ χριστουγεννιάτικα τραγούδια γιὰ βαρύτονον καὶ κουϊντέττο πνευστῶν. 6.45 μ.μ. Δίσκοι. 8.05 μ.μ. Δίσκοι. 8.25 μ.μ. Στρατιωτικὴ συναυλία. 9.50 μ.μ. Δίσκοι. 10.10 μ.μ. Σλοβακικὴ χριστουγεννιάτικη βραδυά. 11.15—11.25 μ.μ. Δίσκοι.

ΡΩΜΗ (421—283 μ.). 6.10 μ.μ. Ποικίλη συναυλία. 9.10 μ.μ. Δίσκοι 9.45 μ.μ. Μουσικὴ δωματίου, τραγοῦδι. 11 μ.μ. Εὔθυμη ὥρα.

Αὔριον Τετάρτην

ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ (331 μ.). 8 μ.μ. ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΓΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ. (Παιδική, ἀνδρική, ἐκκλησιαστικὴ χορῳδία). 9 μ.μ. ΕΥΘΥΜΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ. (Ὅλοι οἱ γερμανικοὶ σταθμοί). 11.30 μ.μ. Χορός.

ΒΙΕΝΝΗ (507 μ.). 7.35 μ.μ. ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΠΕΤΟΒΕΝ. Σεπτέττο, ἔργ. 20. 10.45 μ.μ. ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΔΙΣΚΩΝ. 12.45 π.μ. Χορός.

ΒΑΡΣΟΒΙΑ (1345 μ.). 6.05 μ.μ. Πολωνικὸς χορός. 8 μ.μ. Ἐλαφρὰ μουσικὴ καὶ κιθάρα. 9.10 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας καὶ βιολί. 10 μ.μ. Μουσικὴ πιάνου τοῦ ΣΟΠΕΝ. 10.40 μ.μ. Χορῳδία. 11.15 μ.μ. Δίσκοι. 12.05 π.μ. Δίσκοι.

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ (550 μ.). 6.05 μ.μ. Ἀκρόασις ἀπὸ τὴν ΒΑΣ. ΟΠΕΡΑΝ. «Η ΚΟΥΚΛΟΝΕΡΑΪΔΑ», ὄπερα τοῦ Μπάγιερ. 7.20 μ.μ. Βιολί. (Χαϊνδελ: Σονάτα. Μελαρτίν: Νανούρισμα. Γκόλντμαρκ: Ἄρια. Παγανίνι: Φαντασία Μωϋσῆ. 8.30 μ.μ. Τραγοῦδι. 11 μ.μ. Δίσκοι. 11.40 μ.μ. Τσιγγάνικη μουσική. 12.20 π.μ. Μουσικὴ σαλονιοῦ καὶ τραγοῦδι. — (840 μ.). 4 μ.μ. «ΧΑΙΝΣΕΛ ΚΑΙ ΓΚΡΕΤΕΛ», ὄπερα τοῦ Χούμπερτιγκ.

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ (365 μ.). 6 μ.μ. Ποικίλη συναυλία καὶ τραγοῦδι. 7.15 μ.μ. Ὁμοίως. 8.15 μ.μ. Ρεσύ. 9.05 μ.μ. Συναυλία Γιόχαν Στράους. («Νυχτερίδα», «Βιεννέζικο αἷμα», «Νύχτα στὴ Βενετία», «Καϊζερβάλτσερ», «Βαρῶνος Τσιγγάνων», ἄρια καὶ ντουέττο κλπ.). 11.25 μ.μ. Συναυλία ἐκ κέντρου.

ΒΟΡ. ΙΤΑΛ. ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ. (492—369—394—263—246 μ.). 6.10 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας. 9.45 μ.μ. «ΟΡΦΕΥΣ», ὄπερα τοῦ Μοντεβέρδι ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν Ὄπεραν.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ (1304 μ.). 10.20 μ.μ. Λεττονικὰ λαϊκὰ τραγούδια. 11 μ.μ. Ποτπουρί. 11.45 μ.μ. Ἄριες καὶ τραγούδια. (Μότσαρτ: Κοντσερτάντε. Ρ. Στράους: 4 τραγούδια. Τσαϊκόφσκυ: Ἄρια ἀπὸ τὸν «Εὐγένιον Ὀνέγκιν».

ΠΡΑΓΑ (470 μ.). 5.45 μ.μ. Συναυλία ὀρχήστρας καὶ ἀποσπάσματα μελοδραμάτων. 6.55 μ.μ. «Η ΠΟΥΠΕ», κωμικὴ ὄπερα τοῦ Ἀντᾶμ. 8.30 μ.μ. «ΟΙ ΙΑΚΩΒΙΝΟΙ», ὄπερα τοῦ Ντβόρζακ, ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον τῆς Πράγας. 11.25 μ.μ. Δίσκοι. 11.30 μ.μ. Ἐλαφρὰ μουσική.

ΡΩΜΗ (421—283 μ.). 6.10 μ.μ. Ἐλαφρὰ μουσική. 9.10 μ.μ. Δίσκοι. 9.45 μ.μ. Ἀκρόασις ἀπὸ θέατρον ἢ συναυλία.

Ο
ΛΕΜΠΛΕ-
ΜΠΙΤΖΗΣ
ΧΟΡ - ΧΟΡ
— ΑΓΑΣ —
Σᾶς εὔχεται
ΚΑΛΑ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
καὶ σᾶς περιμένει ὅλους
σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις στὸ
ΠΑΝΘΕΟΝ
ΣΗΜΕΡΟΝ
Ἡ ἀρτιωτέρα τουρκικὴ κινηματογραφικὴ ταινία, ἀπολύτως ἐφάμιλλος τῶν καλυτέρων εὐρωπαϊκῶν.
(ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1934)
ὁμιλοῦσα καὶ ᾄδουσα
ΤΟΥΡΚΙΣΤΙ
ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΗ — ΧΟΡΟΙ
ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
Ἀνατολίτικη χλιδὴ
Πρωταγωνιστοῦν ἡ
ΜΙΣ ΤΟΥΡΚΙΑ 1934
καὶ ἠθοποιοὶ τοῦ Τουρκικοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου.
ΠΑΝΘΕΟΝ
Ἀλκ. Τριανταφύλλου
ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΑΙ ΑΥΡΙΟΝ
ΕΝΑΡΞΙΣ ἀπὸ 10ης πρωϊνῆς
10-12 π.μ. Τιμαὶ ἠλαττωμέναι

ΓΑΛΑ
ΝΩΠΟΝ
ΕΤΑΙΡΙΑΣ Ε.Π.Β.Α.
ΑΓΡΟΚΤΗΜΑΤΩΝ Γ. Ι. ΓΕΩΡΓΑΝΤΗ
ΚΤΗΜΑΤΟΣ ΤΡΑΧΩΝΕΣ Α. Ε.
Διανομὴ κατ' οἶκον δὶς τῆς ἡμέρας.
Γραφεῖα Κατακουζηνοῦ 10
Τηλ. 21-148.

ΑΠΟ ΠΡΩΙΑΣ ΕΙΣ ΠΡΩΙΑΝ

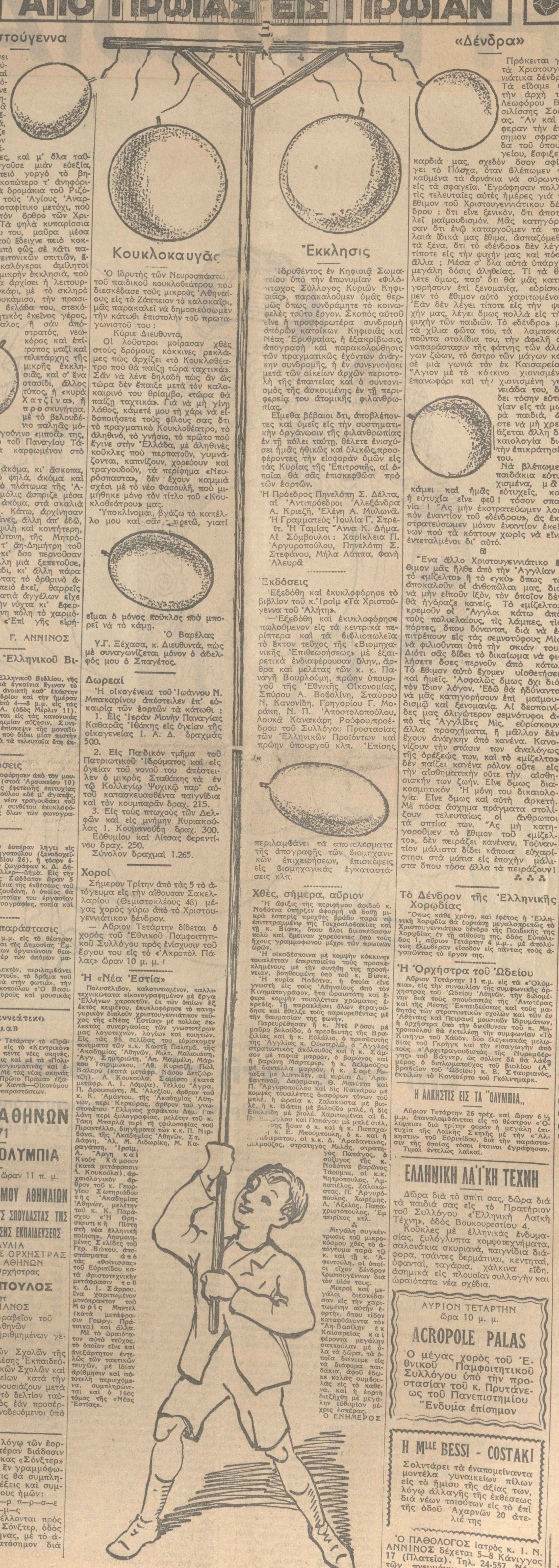

Χριστούγεννα

Εἶχα ξεκινήσει πολὺ πρωΐ, νύχτα ἀκόμη, καὶ τ' ἀγιάζι, περόνιαζε, τρύπωνε ἀπὸ τὸν ἀνασηκωμένο γιακᾶ τοῦ παλτοῦ, ἔτσουζε τ' αὐτιά, κρουστάλιαζε τὶς ἄκρες τῶν δακτύλων μέσα στὶς τσέπες, καὶ μ' ὅλα ταῦτα, ἐδημιουργοῦσε μιὰν εὐεξία, ποὺ ἔκανε πειὸ γοργὸ τὸ βηματισμὸ κι' ἀκοπώτερο τ' ἀνηφόρισμα στὰ στενὰ δρομάκια τοῦ Ριζόκαστρου, γιὰ τοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους, τ' ἁγιοταφίτικο μετόχι, ποὺ πήγαινα γιὰ τὸν ὄρθρο τῶν Χριστουγέννων... Τὰ ψηλὰ κυπαρίσσια τοῦ αὐλόγυρου του, μαῦρα μέσα στὸ σκοτάδι, ποὺ ἔδειχνε πειὸ κοκκινωπὸ τὸ θαμπὸ φῶς σὲ κάτι παράθυρα τῶν γειτονικῶν σπιτιῶν, ἔμοιαζαν σὰν καλόγεροι ἀμίλητοι γύρω ἀπ' τὴν μικρὴν ἐκκλησιά, ποὺ δὲν εἶχε ἀκόμα ἀρχίσει ἡ λειτουργία... Στὸ παγκάρι, μὲ τὸ σκληρὸ κολλαριστὸ πουκάμισο, τὴν πρασινισμένη λιγάκι βελάδα του, στεκόταν ὁ συμπαθητικὸς ἐκεῖνος γέρος, κάτι σὰν δάσκαλος ἢ σὰν ἀπόστρατος, νεωκόρος καὶ ἐπίτροπος μαζὶ καὶ τελετάρχης τῆς μικρῆς ἐκκλησιᾶς, καὶ σ' ἕνα στασίδι, ἄλλος τύπος, ἡ «κυρὰ Χατζίνα», ἡ προσκυνήτρα, μὲ τὸ βελουδένιο παληᾶς μόδας παλτό, τὸ γούνινο «μποά» της, καὶ τὸν σταυρὸ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐπιδεικτικὰ καρφωμένον στὸ μπούστο της.

Ἦταν νωρὶς ἀκόμα, κι' ἄσκοπα, ἀνηφόρησα πειὸ ψηλά, ἀκόμα πιὸ ψηλά, στὸ μικρὸ πλάτωμα τῆς Ἀκρόπολης, ποὺ μόλις ἀσπριζε μέσα στὴν νύκτα, κι' ἀκόμα, στὰ σκαλιὰ τῆς πύλης της... Κάτω, ἀρχίνησαν ἡ πρῶτες καμπάνες, ἄλλη ἀπ' ἐδῶ, μακρυνή, ἄλλη ψιλὴ καὶ κοντινή, βαθειὰ καὶ βαρύτονη, τῆς Μητροπολης, ἀντίκρυ τ' ἀη-Δημήτρη τοῦ Λουμπαρδιάρη, κι' ὅσο περνοῦσαν τὰ λεπτά, κι' ἄλλη μιὰ ξεπετοῦσε, μέσα στὸ σκοτάδι, κι' ἄλλη πάρα πέρα, τρικυμίζοντας τὸ ὀρθρινὸ ἀγέρι, κι' ἄλλη πειὸ ἐκεῖ, θαρρεῖς πὼς κάποια στρατιὰ ἀγγέλων εἶχε κατεβῆ μέσα στὴν νύχτα κι' ἔφερνε στὴν κοιμισμένη πόλη τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα. «Ἐπὶ γῆς εἰρήνη...».

Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ

Ἔκθεσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Βιβλίου

Ἡ Ἔκθεσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Βιβλίου, τῆς ὁποίας τὰ πανηγυρικὰ ἐγκαίνια ἔγιναν τὸ Σάββατον, θὰ μένῃ ἀνοικτὴ καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς 30 Δεκεμβρίου καὶ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ 4—8 μ.μ. εἰς τὰς αἰθούσας τῆς Ε.Λ.Π.Α. (ὁδὸς Μέρλιν 11).

Τὰ βιβλία πωλοῦνται εἰς τὰς κανονικάς των τιμάς, χωρὶς καμμίαν αὔξησιν. Συνιστῶμεν θερμῶς τὴν ἐπίσκεψιν τῆς μοναδικῆς αὐτῆς ἐκθέσεως, ποὺ δίδει μίαν πιστὴν εἰκόνα ὅλων τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκδοθέντων βιβλίων.

Μουσικαὶ ἐκδόσεις

Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησεν ἀπὸ τὸν μουσικὸν οἶκον Γαϊτάνου (στοὰ Ἀρσακείου 10) ἡ δευτέρα χιλιὰς τῆς ἐφετεινῆς ἐπιτυχίας τοῦ κ. Χρ. Κ. Χαιροπούλου «Δὲ μ' ἀγαπᾷς, μὰ δὲν πειράζει». Τὸ νέον τραγουδάκι τοῦ δημοφιλοῦς Ἀθηναίου συνθέτου ἐκυκλοφόρησε καὶ εἰς δίσκους ὅλων τῶν φωνογραφικῶν ἑταιρειῶν.

Ἐκθέσεις

Μεθαύριον Πέμπτην ἑσπέραν λήγει εἰς τὴν αἴθουσαν Στρατηγοπούλου (ξενοδοχεῖον «Κεντρικόν», Σταδίου 26), ἡ τόσον ἐπιτυχοῦσα ἔκθεσις τῶν ζωγράφων κ. Δ. Δήμα καὶ τῆς κ. Ι. Τσίλλερ—Δήμα. Εἰς τὴν αἴθουσαν τὸ προσεχὲς Σάββατον ὥραν 5 μ.μ. γίνονται τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως τοῦ ζωγράφου κ. Μ. Μαρζουβάνη, ὁ ὁποῖος θὰ παρουσιάσῃ τὴν τελευταίαν του ἐργασίαν ἐξ 80 πινάκων, θαλασσογραφίες, τοπία καὶ συνθέσεις.

Ἐρασιτεχνικὴ παράστασις

Τὴν Πέμπτην 5.30 μ.μ. εἰς τὸ θέατρον «Ὀλύμπια» αἱ μαθήτριαι τῆς Δημοσίας Ἐμπορικῆς Σχολῆς Θηλέων ὀργανώνουν θεατρικὴν παράστασιν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων μαθητριῶν αὐτῆς.

Τὸ πρόγραμμα, ἐκλεκτόν, περιλαμβάνει τὴν «Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ», τὸ δρᾶμα τοῦ κ. Μ. Λιδωρίκη «Κοντὰ στὴν φωτιά», τὴν κωμῳδίαν τοῦ Γ. Τσοκοπούλου «Ὁ Βασιληᾶς τῆς Ρέγγας», χοροὺς καὶ μουσικὰς ἐκτελέσεις.

Τὸ Χριστουγεννιάτικο «Πρῶτο Πρᾶμα»

Σήμερον καὶ αὔριον Τετάρτην τὸ «Πρῶτο Πρᾶμα» θὰ παιχθῇ εἰς τὸ «Κεντρικὸν» μὲ χριστουγεννιάτικες πέντε νέες σκηνές, μὲ πέντε νέες ἐμφανίσεις καὶ μὲ τὰ «Πολιτικὰ Κάλαντα», εἰς ἀπογευματινὰς καὶ ἑσπερινὰς παραστάσεις. Μὲ τὰς νέας σκηνάς, ποὺ προσετέθησαν τὸ «Πρῶτο Πρᾶμα» ἐξασφαλίζει διὰ τὸν θίασον Χαντᾶ—Οἰκονόμου μακρὰν ἀκόμη σειρὰν παραστάσεων.

ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
1871
ΘΕΑΤΡΟΝ ΟΛΥΜΠΙΑ
Αὔριον Τετάρτην ὥραν 11 π. μ.
ΤΗ ΑΡΩΓΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΩΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΣ ΤΗΣ
ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
Αη ΣΥΝΑΥΛΙΑ
ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
Διευθυντὴς Ὀρχήστρας
Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Σολίστ
Β. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ
Βιολίον: Αον Βραβεῖον τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν
Τιμὴ εἰσιτηρίων ἠριθμημένων γενικῶς δραχ. 10.
Οἱ σπουδασταὶ τῶν Σχολῶν τῆς Ἀνωτέρας καὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, τῶν Στρατιωτικῶν Σχολῶν καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Ὠδείων κατὰ τὴν εἴσοδον δέον νὰ παρουσιάζουν μετὰ τῶν εἰσιτηρίων καὶ τὸ δελτίον ταὐτότητος αὐτῶν, ἐκτὸς ἐὰν προσέρχωνται ὁμαδικῶς συνοδευόμενοι ὑπὸ καθηγητῶν αὐτῶν.

ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΟΝ λόγῳ τῶν ἑορτῶν καὶ πρὸς εὐρυτέραν διάδοσιν τῆς φημισμένης μάρκας «Σόντερ» θὰ διανείμωμεν ἀνὰ ἓν γραμμόφωνον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις θὰ συμπληρώσῃ τὰς κάτωθι λέξεις καὶ συμμορφωθῇ μὲ τοὺς ὅρους ἡμῶν:
Μ— ξ—α Σ——ξ——ρ π—ρ—σ—ε ε—χ—ρ—σ—ε— σ—ι—μ—ς
Αἱ λύσεις ἀποστέλλονται πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν Σόντερ, ὁδὸς Δώρου ἀριθ. 9, Ἀθήνας, μὲ τὸ ἀπαραίτητον γραμματόσημον διὰ τὴν ἀπάντησιν.

Κουκλοκαυγᾶς

Ὁ ἱδρυτὴς τῶν Νευροσπάστων, τοῦ παιδικοῦ κουκλοθεάτρου ποὺ διεσκέδασε τοὺς μικροὺς Ἀθηναίους εἰς τὸ Ζάππειον τὸ καλοκαῖρι, μᾶς παρακαλεῖ νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν τοῦ πρωταγωνιστοῦ του:

Κύριε Διευθυντά,

Οἱ λοῦστροι μοίρασαν χθὲς στοὺς δρόμους κόκκινες ρεκλάμες πὼς ἀρχίζει «τὸ Κουκλοθέατρο ποὺ θὰ παίζη τώρα ταχτικά». Σὰν νὰ λένε δηλαδὴ πὼς ἂν ὡς τώρα δὲν ἔπαιξε μετὰ τὸν καλοκαιρινό του θρίαμβο, «τώρα θὰ παίζῃ ταχτικά». Γιὰ νὰ μὴ γίνῃ λάθος, κάμετέ μου τὴ χάρι νὰ εἰδοποιήσετε τοὺς φίλους σας ὅτι τὸ πραγματικὸ Κουκλοθέατρο, τὸ ἀληθινό, τὸ γνήσιο, τὸ πρῶτο ποὺ ἔγινε στὴν Ἑλλάδα, μὲ ἀληθινὲς κοῦκλες ποὺ περπατοῦν, γυμνάζονται, καπνίζουν, χορεύουν καὶ τραγουδοῦν, τὰ περίφημα «Νευρόσπαστα», δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέσι μὲ τὸ νέο Φασουλῆ, ποὺ μιμήθηκε μόνο τὸν τίτλο τοῦ «Κουκλοθεάτρου» μας.

Ὑποκλίνομαι, βγάζω τὸ καπέλλο μου καὶ σᾶς χαιρετῶ, γιατὶ εἶμαι ὁ μόνος κοῦκλος ποῦ μπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ.

Ὁ Βαρέλας

Υ.Γ. Ξέχασα, κ. Διευθυντά, πὼς μὲ συναγωνίζεται μόνον ὁ ἀδελφός μου ὁ Σπαγέτος.

Δωρεαὶ

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰωάννου Ν. Μπακαρίνου ἀπέστειλεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τὰ κάτωθι:

1. Εἰς Ἱερὰν Μονὴν Παναγίας Καθαρᾶς Ἰθάκης εἰς ὑγείαν τῆς οἰκογενείας Ι. Α. Δ. δραχμὰς 500.

2. Εἰς Παιδικὸν τμῆμα τοῦ Πατριωτικοῦ Ἱδρύματος καὶ εἰς ὑγείαν τοῦ νονοῦ του ἀπέστειλεν ὁ μικρὸς Σταθάκης τὰ ἐν τῷ Κολλεγίῳ Ψυχικῷ παρ' αὐτοῦ κατασκευασθέντα παιγνίδια καὶ τὸν κουμπαρᾶν δραχ. 215.

3. Εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Δελφῶν καὶ εἰς μνήμην Κυριακούλας Ι. Κουμανούδη δραχ. 300. Εὐθυμίου καὶ Λίτσας Φερεντίνου δραχ. 250.

Σύνολον δραχμαὶ 1.265.

Χοροὶ

Σήμερον Τρίτην ἀπὸ τὰς 5 τὸ ἀπόγευμα εἰς τὴν αἴθουσαν Σακελλαρίου (Θεμιστοκλέους 48) μέγας χορὸς γύρῳ ἀπὸ τὸ Χριστουγεννιάτικον δένδρον.

— Αὔριον Τετάρτην δίδεται ὁ χορὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Παμφοιτητικοῦ Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου του εἰς τὸ «Ἀκρόπολ Πάλας» ὥραν 10 μ. μ.

Ἡ «Νέα Ἑστία»

Πολυσέλιδον, καλοτυπωμένον, καλλιτεχνικώτατα εἰκονογραφημένον μὲ ἔργα Ἑλλήνων χαρακτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξ ἐκτὸς κειμένου, ἐκυκλοφόρησε τὸ πανηγυρικὸν διπλοῦν χριστουγεννιάτικον τεῦχος τῆς «Νέας Ἑστίας» μὲ πολλὰς ἐκλεκτὰς συνεργασίας τῶν γνωστοτέρων μας λογοτεχνῶν, λογίων καὶ ποιητῶν. Εἰς τὰς 96 σελίδας του εὑρίσκομεν ποιήματα τῶν κ.κ. Κωστῆ Παλαμᾶ, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Μιλτ. Μαλακάση, Ἀγγ. Σημηριώτη, Ἀπ. Μαμμέλη, Μάρκου Τσιριμώκου, Ἀθ. Κυριαζῆ, Πὼλ Βαλερὺ (κατὰ μεταφρ. Νάσου Δετζώρτζη), Λ. Κουκούλα, Σαμίσσο (κατὰ μετάφρ. Λ. Ι. Λάμψα), Τέλλου Ἄγρα, Π. Δρουσιώτη, Μ. Ἀλεξίου, ἄρθρον τοῦ κ. Κ. Ἀμάντου, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, περὶ Κερκύρας, ἄρθρον τοῦ γνωστοτάτου Ἕλληνος χαράκτου Δημ. Γαλάνη περὶ ξυλογραφίας, μελέτην τοῦ κ. Τάκη Μπαρλᾶ περὶ τῆ φιλοσοφίας τοῦ Πιραντέλλο, διηγήματα τῶν κ.κ. Π. Νιρβάνα, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Στ. Δάφνη, Ἀλ. Μ. Λιδωρίκη, Μ. Καραγάτση, Ἴρσιμ, Α. Ἀργῆ καὶ Κνοὺτ Χάμσουν (κατὰ μετάφρασιν Λ. Κουκούλα), ἀρχαιολογικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Γεωργίου Σωτηριάδου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μελέτην τοῦ κ. Κ. Παράσχου «Ἡ Θρησκευτικὴ Πίστη στὴ νέα ἑλληνικὴ ποίηση», λησμονημένες σελίδες τοῦ Γερ. Βώκου, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰς «Φοινίσσας» τοῦ Εὐριπίδου κατὰ τὴν ἀριστοτεχνικὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Δ. Ι. Σάρρου, ἕνα χαριτωμένον μονόπρακτον τοῦ Μωρὶς Μπετὲλ (κατὰ μετάφρασιν Γεωργ. Πράτσικα) καὶ ἄλλα.

Μὲ τὸ ὡραιότατον αὐτὸ τεῦχος, τὸ ὁποῖον εἶνε καὶ ἀνεξάρτητον ἐντελῶς τῶν τακτικῶν τευχῶν, μὲ ἰδίαν ἀρίθμησιν καὶ αὐτοτελῆ περιεχόμενα, συμπληρώνεται καὶ ὁ 16ος τόμος τῆς «Νέας Ἑστίας».

Ἔκκλησις

Ἱδρυθέντος ἐν Κηφισιᾷ Σωματείου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Φιλόπτωχος Σύλλογος Κυριῶν Κηφισιᾶς», παρακαλοῦμεν ὑμᾶς θερμῶς ὅπως συνδράμητε τὸ κοινωφελὲς τοῦτο ἔργον. Σκοπὸς αὐτοῦ εἶνε ἡ προσφορωτέρα συνδρομὴ ἀπόρων κατοίκων Κηφισιᾶς καὶ Νέας Ἐρυθραίας, ἡ ἐξακρίβωσις, ἀπογραφὴ καὶ παρακολούθησις τῶν πραγματικῶς ἐχόντων ἀνάγκην συνδρομῆς, ἡ ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν οἰκείων ἀρχῶν περιστολὴ τῆς ἐπαιτείας καὶ ὁ συντονισμὸς τῆς ἀσκουμένης ἐν τῇ περιφερείᾳ του ἀτομικῆς φιλανθρωπίας.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι, ἀποβλέποντες καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν τῆς φιλανθρωπίας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, θέλετε ἐνισχύσει ἡμᾶς ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς, προσφέροντες τὴν εἰσφορὰν ὑμῶν εἰς τὰς Κυρίας τῆς Ἐπιτροπῆς, αἱ ὁποῖαι θὰ σᾶς ἐπισκεφθῶσι πρὸ τῶν ἑορτῶν.

Ἡ Πρόεδρος Πηνελόπη Σ. Δέλτα, αἱ Ἀντιπρόεδροι Ἀλεξάνδρα Α. Κριεζῆ, Ἑλένη Α. Μυλωνᾶ. Ἡ Γραμματεὺς Ἰουλία Γ. Στρέιτ. Ἡ Ταμίας Ἄννα Κ. Δήμα. Αἱ Σύμβουλοι: Χαρίκλεια Π. Ἀργυροπούλου, Πηνελόπη Σ. Στεφάνου, Μήλα Λάππα, Φανὴ Ἀλευρᾶ.

Ἐκδόσεις

Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησε τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἴρσιμ «Τὰ Χριστούγεννα τοῦ Ἀλήτη».

—Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησε πωλούμενον εἰς τὰ κεντρικὰ περίπτερα καὶ τὰ βιβλιοπωλεῖα τὸ ἕκτον τεῦχος τῆς «Βιομηχανικῆς Ἐπιθεωρήσεως» μὲ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσαν ὕλην, ἄρθρα καὶ μελέτας τῶν κ. κ. Παναγῆ Βουρλούμη, πρώην ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Σπύρου Α. Βοβολίνη, Σταύρου Ν. Κανονίδη, Γρηγορίου Γ. Μοράκη, Ν. Π. Ἀποστολοπούλου, Λουκᾶ Κανακάρη Ρούφου, προέδρου τοῦ Συλλόγου Προστασίας τῶν Ἑλληνικῶν Προϊόντων καὶ πρώην ὑπουργοῦ κλπ. Ἐπίσης περιλαμβάνει τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπισκέψεις εἰς βιομηχανικὰς ἐγκαταστάσεις κλπ.

Χθὲς, σήμερα, αὔριον

Ἡ ἄφιξις τῆς περιφήμου ἀοιδοῦ κ. Νοβότνα ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ δοθῇ μικρὰ ἑσπερὶς προχθὲς βράδυ παρὰ τῷ ἐπιτετραμμένῳ τῆς Τσεχοσλοβακίας τῷ κ. Βίσεκ, ὅπου ὅλοι διεσκέδασαν πολὺ καὶ ἔμειναν χορεύοντες ὑπὸ τοὺς ἤχους γραμμοφώνου μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὡρῶν.

Ἡ οἰκοδέσποινα μὲ κομψὴν κόκκινην τουαλέτταν ἐπεριποιεῖτο τοὺς προσκεκλημένους μὲ τὴν συνήθη της προσήνειαν, βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ κ. Βίσεκ.

Ἡ κυρία Νοβότνα, ἡ ὁποία εἶνε γνωστὴ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τὸν Κινηματογράφον, ἦτο ὡραιοτάτη καὶ ἔφερε κομψὴν τουαλέτταν χρώματος κρεμ. Τῇ παρακλήσει ὅλων ἐτραγούδησε καὶ ἐθέλξε τοὺς παρευρεθέντας μὲ τὴ θαυμασίαν της φωνήν.

Παρευρέθησαν ἡ κ. Ντὲ Ρόσσι μὲ μαῦρο βελοῦδο, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Βραζιλίας καὶ ἡ κ. Εὐλάλιο, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Οὐωτερλῶ, ὁ Ἄγγλος στρατιωτικὸς ἀκόλουθος καὶ ἡ κ. Σάμσον μὲ ταφτᾶ μαρρόν, ὁ βαρῶνος καὶ ἡ βαρώνη Μάρτερερ, ἡ κ. Δελμοῦζου μὲ δαντέλλα μαρρόν, ἡ κ. Σομὲ Μεταξᾶ μὲ λυντεβέν, αἱ κυρίαι Δ. Ἀραβαντινοῦ, Δούσμανη, Θ. Μανέττα καὶ Π. Ἀργυροπούλου καὶ δὶς Καϊνάρου μὲ κομψὲς τουαλέττες διαφόρων τόνων τοῦ μπλέ, ἡ ὡραία κ. Ζαλοκώστα μὲ βιολέ, ἡ κ. Βάττη μὲ βελοῦδο μπλέ, ἡ δὶς Εὐκλείδη μὲ βιολέ. Χαριτωμέναι αἱ δ. Π[illegible]γλου καὶ Παπάγου μὲ μπλὲ σιέλ. [illegible] ἦσαν ὁ κ. καὶ ἡ κ. Παπαχα[illegible], ἡ κ. Ε. Μπούμπουλη, ὁ κ. καὶ ἡ [illegible]ιεράτου, οἱ κ.κ. Δ. Ἀραβαντινός, Δελμοῦζος, στρατηγὸς Μελάς, στρατηγὸς Παπάγος, ὁ σύζυγος τῆς κ. Νοβότνα βαρῶνος Τάουμπε, οἱ κ. Μητρόπουλος, Ἀμπατιέλος, Ζαλοκώστας, Π. Ἀργυρόπουλος, Χωρέμης, Λ. Ἄξελος, Παπαχριστόπουλος, Ἐμπειρίκος κτλ.

Μεγάλη συγκέντρωσις τοῦ μικροκόσμου χθὲς τὸ ἀπόγευμα παρὰ τῷ κ. καὶ τῇ κ. Ἀφεντούλη, οἱ ὁποῖοι εἶχον δένδρον Χριστουγέννων διὰ τὸν υἱόν τους.

Μικροὶ καὶ μεγάλοι διεσκέδασαν εἰς τὴν χαριτωμένην αὐτὴν ἑορτήν, ὅπου εἶδον καταφθάνοντα τὸν Ἀη-Βασίλην ἐκ Καισαρείας καὶ φέροντα μεγάλην σακκούλαν μὲ ὅλα τὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα διένειμε εἰς τὰ διάφορα παιδάκια, ἀφοῦ ἔδωκε καλὰς συμβουλὰς εἰς τὸ καθένα, καὶ ἡ ἑορτὴ διεξήχθη μὲ μεγάλην εὐθυμίαν μέχρις ἑσπέρας.

Ο ΕΝΗΜΕΡΟΣ

«Δένδρα»

Πρόκειται γιὰ τὰ Χριστουγεννιάτικα δένδρα. Τὰ εἴδαμε εἰς τὴν ἀρχὴ τῆς Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας. Ἂν καὶ ἔφεραν τὴν ἐπίσημον σφραγῖδα τοῦ ὑπουργείου, ἔσφιξε ἡ καρδιά μας, σχεδὸν ὅσον σφίγγει τὸ Πάσχα, ὅταν βλέπωμεν τὰ καϋμένα τὰ ἀρνάκια νὰ σύρωνται εἰς τὰ σφαγεῖα. Ἐγράφησαν πολλὰ τὶς τελευταῖες αὐτὲς ἡμέρες γιὰ τὸ ἔθιμον τοῦ Χριστουγεννιάτικου δένδρου: ὅτι εἶνε ξενικόν, ὅτι ἀποτελεῖ μαϊμουδισμόν. Μᾶς κατηγόρησαν ὅτι ἐνῷ καταργοῦμεν τὰ παλαιὰ ἰδικά μας ἔθιμα, ἀσπαζόμεθα τὰ ξένα, ὅτι τὸ «δένδρο» δὲν λέγει τίποτε εἰς τὴν ψυχήν μας καὶ πόσα ἄλλα; Μέσα σ' ὅλα αὐτὰ ὑπάρχει μεγάλη δόσις ἀληθείας. Τί τὰ θέλετε ὅμως, παρ' ὅτι θὰ μᾶς κατηγορήσουν ἐπὶ ξενομανίᾳ, εὑρίσκομεν τὸ ἔθιμον αὐτὸ χαριτωμένον. Ἐὰν δὲν λέγει τίποτε εἰς τὴν ψυχήν μας, λέγει ὅμως πολλὰ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν. Τὸ «δένδρο» μὲ τὰ χίλια φῶτα του, τὰ λαμποκοποῦντα στολίδια του, τὴν ἀφελῆ ἀναπαράστασιν τῆς φάτνης τῶν ἀλόγων ζώων, τὸ ἄστρο τῶν μάγων καὶ σὲ μιὰ γωνιὰ τὸν ἐκ Καισαρείας Ἅγιον μὲ τὸ κόκκινο χιονισμένο ἐπανωφόρι καὶ τὴ χιονισμένη γενειάδα του, δίδει τόσην εὐτυχίαν εἰς τὰ μωρὰ παιδιά, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται ἄλλη δικαιολογία διὰ τὴν ἐπικράτησίν του.

Νὰ βλέπωμεν παιδάκια εὐτυχισμένα, μᾶς κάμει καὶ ἡμᾶς εὐτυχεῖς, καὶ ἡ εὐτυχία εἶνε φεῦ! τόσον σπανία! Ἂς μὴν ἐκστρατεύωμεν λοιπὸν ἐναντίον τοῦ «δένδρου», ἂς ἐκστρατεύσωμεν μόνον ἐναντίον ἐκείνων ποὺ τὰ κόπτουν χωρὶς νὰ εἶνε ἐντεταλμένοι δι' αὐτό.

* * *

Ἕνα ἄλλο Χριστουγεννιάτικο ἔθιμον μᾶς ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν: τὸ «μίζελτο» ἢ τὸ «γκὺ» ὅπως τὸ ἀποκαλοῦν οἱ ἀνθοπῶλαι μας, διὰ νὰ μὴν εἰποῦν ἰξόν, τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ἠγόραζε κανείς. Τὸ «μίζελτο» κρεμοῦν οἱ Ἄγγλοι κάτω ἀπὸ τοὺς πολυελαίους, τὶς λάμπες, τὶς πόρτες, ὅπου δύνανται, διὰ νὰ ἐπιτρέπουν εἰς τὰς σεμνοτύφους Μὶς νὰ φιλιοῦνται ὑπὸ τὴν σκιάν του. Διότι σᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ φιλήσετε ὅσες περνοῦν ἀπὸ κάτω. Τὸ ἔθιμον αὐτὸ ἔχομεν υἱοθετήσει καὶ ἡμεῖς. Ἀσφαλῶς ὅμως ὄχι διὰ τὸν ἴδιον λόγον. Ἐδῶ θὰ ἠδύναντο νὰ μᾶς κατηγορήσουν ἐπὶ μαϊμουδισμῷ καὶ ξενομανίᾳ. Αἱ δεσποινίδες μας ὀλιγώτερον σεμνότυφοι ἀπὸ τὶς Ἀγγλίδες Μίς, εὑρίσκουν ἄλλα προσχήματα, ἢ μᾶλλον δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ κανένα. Κανονίζουν τὴν στάσιν των ἀναλόγως τῆς ὀρέξεώς των, καὶ τὸ «μίζελτο» δὲν παίζει κανένα ρόλον οὔτε εἰς τὴν αἰσθηματικὴν οὔτε τὴν αἰσθησιακὴν τῶν ζωήν. Εἶνε ὅμως διακοσμητικόν. Ἡ μόνη του δικαιολογία. Εἶνε ὅμως καὶ αὐτὴ ἀρκετή. Μὲ πόσα ἄσχημα πράγματα στολίζουν τελευταίως οἱ ἄνθρωποι τὰ σπίτια των. Ἂς μὴ κατηγοροῦμεν τὸ ἔθιμον τοῦ «μίζελτο», δὲν πειράζει κανέναν. Τοὐναντίον μάλιστα δίδει κάποια εὐχαρίστησι στὰ μάτια εἰς ἐποχὴν μάλιστα ὅπου τόσα ἄλλα τὰ πειράζουν!

Τὸ Δένδρον τῆς Ἑλληνικῆς Χορῳδίας

Ὅπως κάθε χρόνο, καὶ ἐφέτος ἡ Ἑλληνικὴ Χορῳδία θὰ ἑορτάσῃ μεγαλοπρεπῶς τὸ Χριστουγεννιάτικο δένδρο τῆς Παιδικῆς της Χορῳδίας ἐν τῇ αἰθούσῃ της, ὁδὸς Εὐπόλιδος 1, αὔριον Τετάρτην 4 μ.μ., μὲ ἀπολύτως ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς πάντας τοὺς ἀγαπῶντας τὸ ἔργον της.

Ἡ Ὀρχήστρα τοῦ Ὠδείου

Αὔριον Τετάρτην 11 π.μ. εἰς τὰ «Ὀλύμπια», εἰς τὴν συναυλίαν τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν, τὴν διδομένην διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῆς Ἀνωτέρας καὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ μουσικῶν ἱδρυμάτων, ἡ ὀρχήστρα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μητροπούλου θὰ ἐκτελέσῃ τὴν συμφωνίαν «Τὸ Κυνήγι» τοῦ Χάϋδν, δύο ἐλεγειακὰς μελῳδίας τοῦ Γκρήγκ καὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἀπὸ τοὺς «Ἀρχιτραγουδιστὰς τῆς Νυρεμβέργης» τοῦ Βάγνερ, ὡς σολίστ δὲ θὰ λάβῃ μέρος ὁ διπλωματοῦχος τοῦ βιολίου (Α' βραβεῖον τοῦ Ὠδείου) κ. Β. Σταυριανός, ἐκτελῶν τὸ Κοντσέρτο τοῦ Γκόλντμαρκ.

Η ΑΛΚΗΣΤΙΣ ΕΙΣ ΤΑ "ΟΛΥΜΠΙΑ„

Αὔριον Τετάρτην 26 τρέχ. καὶ ὥραν 6½ μ.μ. ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸ θέατρον «Ὀλύμπια» διὰ τρίτην φορὰν ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τῆς Λαϊκῆς Σκηνῆς μὲ τὴν «Ἄλκηστιν» τοῦ Εὐριπίδου, διὰ τὴν παράστασιν τῆς ὁποίας τόσοι ἔπαινοι ἐγράφησαν. Τιμαὶ ἐντελῶς λαϊκαί.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ
Δῶρα διὰ τὸ σπίτι σας, δῶρα διὰ τὰ παιδιά σας εἰς τὸ Πρατήριον τοῦ Συλλόγου «Ἑλληνικὴ Λαϊκὴ Τέχνη», ὁδὸς Βουκουρεστίου 4.
Κοῦκλες μὲ ἑλληνικὰ ἐνδυμασίας, ξυλόγλυπτα κομψοτεχνήματα, σαλονάκια σκυριανά, παιγνίδια διάφορα, τσάντες δερμάτιναι, κεντηταί, ὑφανταί, ταγάρια, χάλκινα εἴδη, ἀσημικὰ εἰς πλουσίαν συλλογὴν καὶ ὡραιότατα νέα σχέδια.

ΑΥΡΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΗΝ
ὥρα 10 μ. μ.
ACROPOLE PALAS
Ὁ μέγας χορὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Παμφοιτητικοῦ Συλλόγου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ κ. Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου
Ἔνδυμα ἐπίσημον

Η Mlle BESSI - COSTAKI
Σολντάρει τὰ ἐναπομείναντα μοντέλα γυναικείων πίλων εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας των, λόγῳ ἀλλαγῆς τῆς ἐκθέσεως διὰ νέων τοιούτων εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀχαρνῶν 20 ἀτελιέ της

Ὁ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ἰατρὸς κ. Ι. Ν. ΑΝΝΙΝΟΣ δέχεται 5—8 Κάνιγγος 17 (Πλατεῖα). Τηλ. 24-557. Νόσοι τῶν πνευμόνων, λοιμώδεις καὶ δερματικαί.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΨΥΧΙΚΟΥ

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος διακηρύττει ὅτι: τὴν 6ην Ἰανουαρίου 1935, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 11ην π.μ. ἐνεργηθήσεται ἐν τῷ κοινοτικῷ καταστήματι μειοδοτικὴ δημοπρασία διὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς συντηρήσεως τῶν δενδροστοιχιῶν καὶ πρασιῶν τῶν ἐν πλατείαις δένδρων καὶ φυτῶν τῆς Κοινότητος, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῆς σχετικῆς διακηρύξεως, τῶν ὁποίων οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν καθ' ἑκάστην προσερχόμενοι εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Κοινότητος.

Ἀνωτέρα μηνιαία ἀμοιβὴ ὡρίσθη τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 9.000. Ἐγγύησις δραχ. 10.000.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος
Τ. ΚΑΜΑΡΑΣ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ
Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῆς ἀξιοτίμου πελατείας μας ὅτι ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΣΑΚΙΡΗ μετεφέρθη ἀπὸ τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. εἰς τὸ νέον κατάστημα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας ἀριθ. 68 (ἔναντι Ζωοδόχου πηγῆς, μέγαρον Ρακτιβᾶν) καὶ ἀπὸ 2ας Ἰανουαρίου 1935 θέλομεν ἐξακολουθήσει τὰς ἐργασίας μας διὰ τοῦ ἰδίου προσωπικοῦ καὶ τεχνιτῶν ὅπως πάντοτε, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδίων μοντέλων (καλαποδιῶν) τῶν κ. κ. πελατῶν μας, διὰ νέων ἀφιχθέντων δερμάτων τῶν καλυτέρων ἐργοστασίων Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς.
Μεθ' ὑπολήψεως
χήρα Γεωργίου Τσακίρη

ΤΟ ΔΩΡΟ ΣΑΣ
ΤΟ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ
εἶνε ἡ μεγάλη
ΨΥΧΙΚΗ ΑΠΟΛΑΥΣΙΣ
ποὺ σᾶς προσφέρουν
οἱ ἀμίμητοι
Η ΧΑΡΑ
ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΧΟΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ
ΛΙΓΝΟΣ
στὸ νέο τους
ΘΡΙΑΜΒΟ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ
ΣΤΗ
ΧΟΝΟΛΟΥΛΟΥ
τὸ μοναδικὸ ἐφετεινὸ
ΜΕΓΑΛΟ ΚΩΜΙΚΟ ΦΙΛΜ
ΓΛΕΝΤΙ ΑΦΑΝΤΑΣΤΟ
ΣΩΣΤΟ
ΝΤΕΛΙΡΙΟ ΧΑΡΑΣ
ΑΤΤΙΚΟΝ
ΣΗΜΕΡΟΝ καὶ ΑΥΡΙΟΝ
ΕΝΑΡΞΙΣ ΑΠΟ ΠΡΩΪΑΣ
10-12 π.μ. Τιμαὶ ἠλαττωμέναι

ΜΟΝΜΑΡΤΡΗ
DANSING-RESTAURANT
ΓΑΛΙΑΝΟΣ - ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΝΑΡΞΙΣ
ΤΕΤΑΡΤΗΝ 26ην
ΩΡΑ 8.30' μ. μ.
ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΡΑΤΗΣΤΕ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΣΑΣ
Τηλέφωνον 80.554

ΔΩΡΑ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΜΟΔΕΡΝΑ
εἰς πλουσίαν συλλογὴν ἐκθέτει τὸ
ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΒΟΥΡΑΚΗ
ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 8. ΤΗΛ. 21-600

ΝΕΟΝ! ΠΡΑΚΤΙΚΩΤΑΤΟΝ ΔΩΡΟΝ!!!
«ΓΗΡΑΣ ΝΟΥΣ καὶ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ»
Μὲ πολλὰς εἰκόνας καὶ πίνακας. Ὑπὸ Ἀριστοτέλους Σπ. Τσάκωνα, μηχανολόγου. Βιβλίον ὠφέλιμον καὶ τερπνὸν δι' ἄνδρας καὶ γυναῖκας.
Πωλεῖται ἀντὶ μόνον 40 δραχμῶν εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα

Κοινωνικὰ

Ἑορταὶ

Ὁ ἰατρὸς κ. Χρῆστος Ν. Θαλασσινὸς δὲν ἑορτάζει, οὔτε δέχεται ἐπισκέψεις.

—Ὁ κ. Χρῖστος Μαγγίδας, δικηγόρος δὲν ἑορτάζει οὔτε δέχεται ἐπισκέψεις λόγῳ πένθους.

—Ἑορτάζει ἡ κυρία Χρύσα Κων. Πετροπούλου.

—Εἰς τὸν ἑορτάζοντα ἐν Καστέλλᾳ ἀγαπητὸν φίλον Χρύσανθον Βασιλόπουλον εὔχομαι χρόνια πολλὰ καὶ εὐτυχισμένα. Σ. Γ.

—Ἑορτάζει ἐν Πειραιεῖ ὁ κ. Χρόνης Καλύβας, δικηγόρος.

—Εἰς τὸν ἑορτάζοντα σήμερον κ. Χρ. Γκαβούναν εὔχομαι χρόνια πολλὰ καὶ εὐτυχῆ. Ἰωάννης Παπαϊωάννου.

—Εἰς τοὺς ἑορτάζοντας σήμερον κ.κ. Χ. Ράμμον καὶ Χ. Ἀλεξανδρίδην εὐχόμεθα χρόνια πολλὰ καὶ εὐτυχισμένα. Σπ. Βλάχος, Κ. Καραμπέλας.

—Εἰς τοὺς ἑορτάζοντας σήμερον κ.κ. Χρῆστον Ἰωάν. Ροντογιάννη καὶ Χρῆστον Κ. Οἰκονόμου εὐχόμαι ἔτη πολλὰ καὶ καλά. Σπ. Θεοφανόπουλος.

—Ἑορτάζει σήμερον ὁ κ. Χρ. Λέκκας.

—Ἑορτάζει σήμερον ὁ κ. Χρῖστος Τρακάδας, πρόεδρος Μπραχαμίου.

Βαπτίσεις

Ἡ κ. Ἀθηνᾶ Π. Πάλλη ἀνεδέξατο ἐκ τῆς κολυμβήθρας εἰς Μέθανα τὸν χαριτωμένον μπέμπην τοῦ κ. Νικολάου Μαλτέζου, ὀνομάσασα τὸν νεοφώτιστον Πέτρον. Νὰ τοῖς ζήσῃ.

Συγχαρητήρια

Εἰς τοὺς κατ' ἐκλογὴν προαχθέντας συνταγματάρχας μεταξὺ τῶν πρώτων προήχθη καὶ ὁ ἄξιος πραγματικῶς κάθε ἐπαινετικοῦ λόγου ἀγαπητός μας φίλος κ. Βασιλ. Φαρεάκας. Τοῦ εὐχόμεθα καὶ εἰς ἀνώτερα.

Η.Α. & Γ.Λ.

Ἀλλαγὴ Διευθύνσεως

Ὁ παιδίατρος κ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΑΒΖΙΝΗΣ, ἐπανελθὼν ἐξ Εὐρώπης, μετώκησεν ἐκ τῆς ὁδοῦ Βαλαωρίτου 16 εἰς τὴν ὁδὸν Ὁμήρου 45. Ἀριθ. τηλ. 6 ὡς 24-132.

Καταστήματα

Φορέματα, ἐπανωφόρια, ταγιὲρ ΒΕΡΑ ΚΟΥΤΣΟΥΡΕΛΗ, Μητροπόλεως 28.

Ἀδαμάντινα κοσμήματα

Ὡρολόγια ἐκ Πλατίνης μὲ Μπριγιὰν εἰς τὸ Ἀδαμαντοπωλεῖον Ἀθ. Τουλούπα, Γωνία Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου. Τηλ. 20—324.

Μνημόσυνα

Ἐτελέσαμεν ἐτήσιον μνημόσυνον ἐν Χαλανδρίῳ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀγαπημένου μας ἀδελφοῦ

ΚΩΣΤΑ ΝΑΥΠΛΙΩΤΗ

Διευθυντοῦ ὑπουργείου Ἐθν. Οἰκονομίας. Ζαχαροῦλα καὶ Τασία Ναυπλιώτου.

Εὐχαριστήρια

Μόλις συνελθόντες ἀπὸ τὸ βαρὺ πένθος ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν μητρὸς καὶ γιαγιᾶς, εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τοὺς ὁπωσδήποτε συμμερισθέντας τὸ πένθος μας.

Αἱ οἰκογένειαι: Ἰωάννου Ν. Παπαϊωάννου, Βασιλ. Ν. Παπαϊωάννου, Ἀθαν. Ροντήρη, Σωτηρίου Τσαβέκη, Μιχ. Ν. Παπαϊωάννου, Γεωργ. Ν. Παπαϊωάννου, Ἐμ. Λοδίκου, Ἀριστομένους Ν. Παπαϊωάννου.

Διὰ νὰ λάβετε
ΔΩΡΕΑΝ
ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
Γράψατε εἰς Maison de la Bible Dpt G. 9 Genève (Suisse).

Ὁ ὑφηγητὴς τῆς Συφιλιδολογίας καὶ Δερματολογίας κ. Π. ΦΩΤΕΙΝΟΣ δέχεται Γ' Σεπτεμβρίου 42 καθ' ἑκάστην 5—8 μ.μ. Τηλ. 24-061.

ΣΟΚΟΛΑΤΑ
ΛΕΟΝΤΟΣ
Πειραιεύς: Καποδιστρίου /
Ἀθῆναι: Κρατίνου 15

ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΩΤΕΡΟΝ ΔΩΡΟΝ
μία κινηματογραφικὴ μηχανὴ
ΤΗΛ. ΣΠΥΡΙΔΗΣ
Πανεπιστημίου 83 Τηλ. 23-326

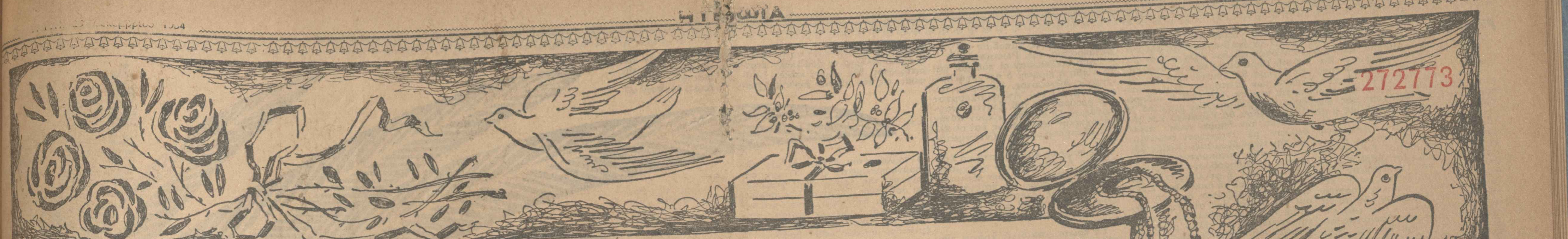

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΕΙΣΔΥΕΙ ΕΙΣ ΤΟ ΥΠΕΡΠΕΡΑΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΞΙΧΝΙΑΣΙΝ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΑΠΕΙΡΩΝ ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Η ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε τὸ γεγονός, ὅτι ὅλα τὰ λεγόμενα «ὑπερφυσικὰ φαινόμενα» παρουσίασαν πάντοτε ὁμοιομορφίαν καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Οὕτω π.χ. μᾶς ἀναγγέλλονται περιπτώσεις ἀνθρώπων, ποὺ ἐπεριπάτησαν εἰς τὴν πυρὰν ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, ἀπὸ τὴν Ἰαπωνίαν, ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν. Ὅλαι αἱ φιλολογίαι ἀναφέρουν πολλὰς περιπτώσεις ἐμφανίσεως νεκρῶν, ἱστορίας φαντασμάτων, προαισθήσεως. Εἰς τοὺς ἐπιφανεῖς σχεδὸν κάθε πίστεως ἀποδίδεται ἐξαιρετικὴ δύναμις ἐπὶ τῆς ὕλης. Διαβάζομεν ὅτι μποροῦν νὰ μετακινοῦν ἀντικείμενα εἰς μίαν ἀπόστασιν, νὰ ἀνυψώνωνται εἰς τὸν ἀέρα, νὰ παραμορφώνουν τὸ σῶμά των κλπ.

Ἡ φαντασία εἶνε ἱκανὴ νὰ κάμῃ τόσον μεγάλας πτήσεις, ὥστε νὰ ἀποβαίνῃ ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονὸς μιᾶς ἐπιμόνου ὁμοιομορφίας. Ἀποδεικνύει, ὅτι ὑπάρχει κάποιος περιοριστικὸς παράγων, ποὺ τὴν ἀναγκάζει νὰ λάβῃ τὴν κατεύθυνσιν ποὺ ἔλαβε καὶ ὄχι ἄλλην. Οὕτω ἡ ὁμοιομορφία, τὴν ὁποίαν εὑρίσκομεν εἰς τοὺς μύθους τοῦ κόσμου, φαίνεται ὅτι ὀφείλεται εἰς τὴν ὁμοιότητα τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς πορείας τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως. Ὁ μῦθος εἶνε μία ἐκπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐπεξηγηματικὴ φιλοσοφία. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἐπιθυμίαι εἶνε παντοῦ αἱ ἴδιαι καὶ ἐπειδὴ ὁ κοινὸς νοῦς δὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἀναλόγους παρομοίας ἐξηγήσεις τῶν συμβαινόντων εἰς τὸν κόσμον, ἕπεται ὅτι ὅλαι αἱ μυθολογίαι ἔχουν μεγάλην ὁμοιότητα μεταξύ των.

Διὰ τὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα καλοῦμεν ὑπερφυσικά, τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Ἐδῶ δὲν ἔχομεν μύθους περὶ τῶν θεῶν, ἀλλὰ μὲ γεγονότα τῆς ἀνθρωπίνης πείρας. Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν παρακολουθούντων τὰ φαινόμενα αὐτὰ — εἰς τὸ παρελθὸν καὶ εἰς τὸ παρὸν — τὰ ἀποδίδουν εἰς τὸν Θεόν, εἰς τοὺς δαίμονας καὶ εἰς τὰ πνεύματα τῶν νεκρῶν. Τοῦτο ὅμως ἀποτελεῖ ἐξήγησιν μετὰ τὸ συμβάν. Τὸ ἴδιον τὸ γεγονός, ἐὰν πράγματι ὑπάρχῃ, εἶνε ἀνθρώπινον καὶ κοσμικόν. Ὡς ἐκ τούτου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ μυθολογικὰ γεγονότα, τὰ τελευταῖα ταῦτα ὑπόκεινται εἰς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν πρώτων προσπαθειῶν τοιαύτης ἐρεύνης. Ἐπιστήμονες ὅπως ὁ Γκλάνβιλ εἰς τὸν 17ον αἰῶνα ἐπετέλεσαν σημαντικὴν ἐργασίαν. Αἱ ἀντιλήψεις των ὅμως δὲν κρίνονται σήμερον ἱκανοποιητικαί. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν ὑπερφυσικῶν φαινομένων ἤρχισε τὸ 1882 μὲ τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἑταιρείας τῶν Ψυχικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Λονδίνου, ἀπὸ τοὺς Μάϊερς καὶ Χένρυ Σίντουϊκ.

Παρῆλθον ἔκτοτε 50 ἔτη καὶ οἱ ὀγκώδεις τόμοι τῆς Ἑταιρείας μαρτυροῦν περὶ τοῦ συντελεσθέντος ἔργου. Τὰ ἀποτελέσματα ὅμως αὐτά, μολονότι λαμπρά, εἶνε ἀρνητικά. Ἡμεῖς ἐνδιαφερόμεθα νὰ μάθωμεν ἂν αὐτὸς ὁ ἥμισυς αἰὼν ὑπομονητικῆς ἐρεύνης εἶχε κανένα θετικὸν ἀποτέλεσμα. Δηλαδή, ποῖα γεγονότα διεπιστώθησαν; Καὶ δεύτερον, ποία ἡ σημασία τῶν γεγονότων, ἂν ὑπάρχουν γεγονότα;

Ἡ πραγματικότης τοὐλάχιστον μιᾶς σειρᾶς ὑπερφυσικῶν φαινομένων ἀπεδείχθη ἀναμφιβόλως. Ἡ «Κρυπταίσθησις», ὅπως λέγει ὁ Ρίτσετ, περιλαμβάνει τὴν τηλεπάθειαν, ἡ μεταβίβασιν τῆς σκέψεως, τὴν ψυχομέρειαν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα εἴδη ἀνωμάλου ἀντιλήψεως, ποὺ δὲν διέρχεται διὰ τῶν κανονικῶν ὁδῶν τῶν αἰσθήσεων. Ἡ τηλεπάθεια π.χ. εἶνε ἄλλοτε μὲν αὐθόρμητος, ἄλλοτε δὲ καθ' ὑποβολήν. Εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς αὐτομάτου τηλεπαθείας, ὁ ὑφιστάμενος αὐτὴν συνήθως δέχεται τὴν ἐνέργειαν ὑπὸ μορφὴν ψευδαισθησιακῆς εἰκόνος τοῦ μεταβιβάζοντος. Ἐννοεῖται ὅτι συχνὰ ὁ μεταβιβάζων ἐνεργεῖ χωρὶς νὰ ἔχῃ συνείδησιν τοῦ τί πράττει. Ἀντιθέτως ὁ μεταδίδων δύναται νὰ καταβάλῃ μεγάλας προσπαθείας χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ μεταβιβάσῃ ἐκεῖνο ποὺ θέλει. Εἰς τὸν συνδυασμὸν μεταδίδοντος καὶ δεχομένου, σημασίαν ἔχει ὁ δεύτερος. Ἂν εἶνε ἀκατάλληλος δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ τίποτε.

Ἡ Ἑταιρία Ψυχικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Λονδίνου, ἔχει πολλὰς περιπτώσεις ψευδαισθήσεων σχετιζομένων μὲ τὸν θάνατον. Παλαιόθεν πιστεύεται ὅτι ὁ ἀποθνήσκων εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς μακρυνοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους. Ἐπὶ 350 τοιούτων αἰσθητικῶν περιπτώσεων, αἱ τριάκοντα ἀντιστοιχοῦν μὲ τὸν θάνατον τοῦ ἐμφανιζομένου προσώπου.

Πειράματα ἑκουσίας τηλεπαθείας ἔχουν γίνει πολλὰ εἰδικῶς ἀπὸ τὸν Ἀμερικανὸν καθηγητὴν Δρα Ράϊν. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πειραμάτων δὲν ἀφήνει ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὴν πραγματικότητα τῆς τηλεπαθείας. Διὰ τὴν φύσιν τῆς μεταβιβάσεως τῆς σκέψεως δὲν γνωρίζομεν τίποτε. Τὸ μόνον βέβαιον εἶνε ὅτι δὲν πρόκειται περὶ μιᾶς μορφῆς ἀσωμάτου. Φαίνεται νὰ εἶνε καθαρῶς διανοητικὸν φαινόμενον.

Οὕτω, ἡ πραγματικότης τῆς κρυπταισθήσεως εἰς τὰς διαφόρους της μορφάς, εἶνε, νομίζομεν, ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω.

Ὅταν ἐρχώμεθα ὅμως εἰς τὰ λεγόμενα φυσικὰ φαινόμενα, τὸ ἔδαφος μας εἶνε ὀλιγώτερον ἀσφαλές. Τὸ ἐρώτημα ποὺ μᾶς τίθεται εἶνε: Μέχρι ποίου σημείου δύνανται οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐπηρεάζουν ἀμέσως τὴν ὕλην, διὰ τῆς διανοίας των; Χάριν τῆς ἐρεύνης αὐτῆς ἡ ὕλη πρέπει νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς κατηγορίας: εἰς ὕλην περιλαμβανομένην εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἰδίου τοῦ ὑποκειμένου, εἰς ὕλην ἐντὸς τῶν σωμάτων ἄλλων ἀνθρωπίνων ὄντων καὶ εἰς ὕλην ἐκ τῆς ὁποίας ἔχει κατασκευασθῆ ὅλος ὁ ὑπόλοιπος κόσμος, ἔμψυχος καὶ ἄψυχος.

Εἰς τὸ παρελθὸν ὑπετίθετο ὅτι ἡ διάνοια ἐπηρεάζει τὴν ὕλην τοῦ σώματός της μόνον κατὰ τινας τρόπους, ὅπως π.χ. εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ νοῦς θέλει νὰ ὑψωθῇ τὸ χέρι καὶ [illegible] μῦς ἐκτελοῦν τὴν ἐντολήν. Τελευταίως ὅμως οἱ ψυχολόγοι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς διανοίας ἐπὶ τοῦ σώματός της εἶνε μεγαλυτέρα παρ' ὅσον ὑπετίθετο πρὸ δύο γενεῶν. Φαίνεται ἀναμφίβολον ὅτι τὰ συμπτώματα τῶν περισσοτέρων ἀσθενειῶν ἠμποροῦν νὰ παραχθοῦν διὰ τοῦ νοός, διότι κατά τινα σκοτεινὴν καὶ ἄγνωστον αἰτίαν, θέλομεν νὰ εἴμεθα ἀσθενεῖς. Ἐπὶ πλέον ἀπεδείχθη ὅτι ἂν ὑποβάλετε εἰς ἕνα ἄνθρωπον, διατελοῦντα ἐν ὑπνώσει, ὅτι π.χ. τὸ γραμματόσημον, τὸ ὁποῖον ἐπικολλᾶτε εἰς τὴν παλάμην του, δὲν εἶνε γραμματόσημον ἀλλὰ φλύκταινα, θὰ ἐμφανισθῇ πράγματι μιὰ φλύκταινα εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Οὕτω, «ὁ κατὰ φαντασίαν ἀσθενής», γίνεται πραγματικῶς καὶ φυσικῶς ἀσθενής. Ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι ἡ «ὑπερφυσικὴ» ἐνέργεια τῆς διανοίας ἐπὶ τῆς ὕλης τοῦ σώματός της, διαφέρει ἀπὸ τὴν «φυσιολογικὴν» ὄχι κατ' εἶδος, ἀλλὰ κατὰ βαθμόν.

Τὰ στίγματα τῶν ἁγίων εἶνε μυστηριώδη καὶ καταπληκτικὰ πράγματα, πάντως ὅμως ὄχι εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἕνας ἰατρὸς ἠμπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ φλυκταίνας εἰς τὸν ἀσθενῆ του διὰ τῆς ὑποβολῆς καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ ἀσθενεῖς δύνανται διὰ μιᾶς ὑποσυνειδήτου αὐθυποβολῆς νὰ καταπολεμήσουν σχεδὸν ὅλας τὰς ἀσθενείας. Ἂν αἱ περιπτώσεις μερικῶν ὑπερφυσικῶν φαινομένων ἀληθεύουν, τότε ἡ ἱκανότης τῆς διανοίας νὰ ἐπηρεάζῃ τὸ σῶμα της εἶνε μεγαλυτέρα παρ' ὅσον τὴν ὑποθέτει ὁ σύγχρονος ψυχολόγος.

Εἶνε ὅμως ἀληθεῖς; Ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀναφέρωμεν ὅλας τὰς περιπτώσεις, θὰ περιορισθῶμεν εἰς σχόλια τινὰ τοῦ περιέργου φαινομένου κατὰ τὸ ὁποῖον ἄνθρωποι περιπατοῦν ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Ὁ κ. Ἀντριοὺ Λὰγκ ἀναφέρει εἰς τελευταίως ἐκδοθὲν βιβλίον του σειρὰν τοιούτων φαινομένων, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὁποίων ἄγεταί τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἠμποροῦν, δι' ἀγνώστου μεθόδου, νὰ καθιστοῦν τὸ σῶμά των ἀπαθὲς εἰς τὰς ἐπιδράσεις ὑψίστης θερμότητος. Περισσότερον ἀξιοσημείωτον εἶνε τὸ γεγονὸς ὅτι ὄχι μόνον ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ἄψυχος ὕλη εἶνε δυνατὸν νὰ καταστῇ ἀπρόσβλητος ἀπὸ θερμότητα. Διάφορα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα φέρουν οἱ περιπατοῦντες ἐπὶ τῆς πυρᾶς μένουν ἀνέπαφα, μολονότι ἕνας ξηρὸς π.χ. κλάδος τὸν ὁποῖον κρατοῦν ὑπόκειται καὶ εἰς ἀνάφλεξιν ἀκόμη μόλις ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ ἀνημμένους ἄνθρακας. Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἡ διάνοια δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ καὶ τὰς τρεῖς κατηγορίας τῆς ὕλης.

Τὴν περίπτωσιν τῆς πυρᾶς ἐπροτιμήσαμεν νὰ ἀναφέρωμεν ὡς παράδειγμα ὑπερφυσικοῦ φαινομένου, διότι ὁ ἔλεγχός του εἶνε εὔκολος. Τὰ διάφορα μέντιουμ ἐργάζονται κατὰ προτίμησιν εἰς σκοτεινὸν περιβάλλον, τὸ ὁποῖον ἀφ' ἑνὸς μὲν διευκολύνει τὴν ἀπάτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν δίδει εἰς τὸν παρατηρητὴν τὴν δυνατότητα νὰ ἐλέγξῃ ὅλας τὰς φάσεις τῆς συνεδριάσεως.

* * *

Ἤδη ἐρχόμεθα εἰς τὸ πρόβλημα τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς ἤ, διὰ νὰ εἴμεθα ἀκριβέστεροι, εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἐπικοινωνίας τῶν νεκρῶν μετὰ τῶν ζώντων, διότι ἡ πίστις τῆς ἐπιβιώσεως τῶν ψυχῶν δὲν εἶνε παράλογος. Τὴν ἐπιβίωσιν δὲν τὴν ἀντιλαμβανόμεθα ἀμέσως. Ἀποτελεῖ μίαν ὑπόθεσιν διὰ τὴν ἐξήγησιν ἄλλων φαινομένων. Μίαν ἐπιστημονικὴν ὑπόθεσιν δεχόμεθα ὡς «ἀληθῆ» ὅταν ἐξηγῇ τὸν μεγαλύτερον δυνατὸν ἀριθμὸν γεγονότων, κατὰ τὸν ἁπλούστερον δυνατὸν τρόπον.

Τοιουτοτρόπως πολλοὶ πιστεύουν ὅτι τὸ φαινόμενον, κατὰ τὸ ὁποῖον αἱ ἐπιστολαὶ διαβιβάζονται ἐκ τοῦ ὑπερπέραν, μέσῳ αὐτομάτων γραφέων ἐνεργούντων ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεώς των, ἐξηγεῖται μὲ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι κάποιο ἀσώματον πνεῦμα ὑπαγορεύει εἰς τὰ μέντιουμ τὰ γραφόμενα. Ἄλλοι πιστεύουν ὅτι ἡ ἐξήγησις εὑρίσκεται εἰς τὴν τηλεπάθειαν μεταξὺ ζώντων νοῶν.

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπιβίωσις, τί ἐπιζῇ; Ἡ ψυχή, ἔρχεται προθύμως ἡ ἀπάντησις. Ἀλλὰ τί ἀκριβῶς εἶνε ἡ ψυχή; Κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ἡ ἀσώματος ψυχὴ ἦτο μία ἀθλία ὀντότης, καταδικασμένη εἰς ταλαίπωρον ὕπαρξιν ἀνὰ τὸ διάστημα. Αὐτὴ ἡ ὁμηρικὴ ψυχὴ ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα μὲ τὸν «ψυχικὸν παράγοντα» ἑνὸς ἐκ τῶν ἀρίστων συγχρόνων φιλοσόφων, τοῦ καθηγητοῦ Μπρόαντ, — κάτι τὸ ἀσύλληπτον ποὺ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ὕλην συγκροτεῖ τὸν νοῦν καὶ τὸ ὁποῖον χωριζόμενον ἀπὸ τὴν ὕλην διατηρεῖ ἴσως ὡρισμένας διανοητικὰς ἱκανότητας, πάντως ὅμως παραμένει κατώτερον τῆς διανοίας.

Οἱ Χριστιανοὶ ἐθεώρουν τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, ἐπίστευον ὅμως ὅτι μετὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν θὰ συνεδέετο πάλιν μὲ τὴν ὕλην. Σήμερον, ἐν τούτοις, ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἡ ἄποψις ὅτι ἡ μέλλουσα ζωὴ θὰ εἶνε ἄϋλος. Ἀφ' ἑτέρου πολλοὶ πνευματισταί, ὅπως ὁ διάσημος Σὲρ Ὄλιβερ Λὸτζ, πιστεύουν ὅτι κατὰ τὸν θάνατον ἡ ἀποχωριζομένη ψυχὴ χρησιμοποιεῖ μίαν μορφὴν ἐκλεπτυσμένης ὕλης.

Ἡ ἀντίληψις καθ' ἣν ἡ ἐπιβίωσις εἶνε καθαρῶς πνευματικὴ στηρίζεται ὁπωσδήποτε ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ πνεύματα ἀποκαλύπτονται εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ὡς ὄντα σαφῶς κατώτερα εἰς διανοητικὴν ἱκανότητα, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς ὁποίους ἀνῆκον πρὸ τοῦ θανάτου. Ἂν ἡ ψυχὴ εἶνε ὅ,τι φαντάζεται ὁ Ὅμηρος, ὁ καθηγητὴς Μπρόαντ καὶ οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ (δηλαδὴ ὂν δυνάμενον νὰ φθάσῃ τὴν τελειότητα μόνον ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὕλην), ἡ μετὰ θάνατον πτῶσις τῆς διανοητικῆς δυνάμεως εἶνε ὅ,τι περιμένομεν.

Δικαιολογημένως δύναται, νομίζομεν, νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι ἡ ψυχικὴ ἔρευνα ἀπέδειξε τὴν πραγματικότητα τοὐλάχιστον μερικῶν ἐκ τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἐξηρεύνησεν. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τοὺς κανόνας, τὰς καθ' ἑαυτὰς ἱκανοποιητικὰς ὑποθέσεις, δὲν δύναται νὰ γίνεται λόγος. Αἱ ψυχικαὶ ἔρευναι εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὴν διανοητικὴν ἐργασίαν τοῦ φυσιολόγου. Οὐδεὶς ἐπιστήμων φιλόσοφος ἐσυστηματοποίησεν εἰσέτι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ψυχικῶν ἐρευνῶν. Αἱ ψυχικαὶ ἔρευναι συσχετιζόμεναι μὲ τὰ πιθανὰ γεγονότα, δύνανται μόνον νὰ ὁδηγήσουν εἰς ὡρισμένας σκέψεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκθέτομεν κατωτέρω μερικάς:

Οἱ ὀρθόδοξοι ἐπιστήμονες ἀντιτίθενται εἰς τὰς ψυχικὰς ἐρεύνας, ἔχοντες ὡς ἐπιχείρημα, ὅτι τὰ φαινόμενά των δὲν δύνανται νὰ παραχθοῦν κατὰ θέλησιν εἰς οἱανδήποτε ἐποχὴν καὶ εἰς οἱονδήποτε μέρος. Φθάνουν μάλιστα μέχρι τοῦ σημείου νὰ ὑποστηρίζουν, ὅτι τὰ ψυχικὰ φαινόμενα εἶνε ἀπίστευτα, διότι εἶνε πολὺ σπάνια. Ἡ κρίσις αὐτὴ φαίνεται παράλογος. Διότι τὸ φαινόμενον μουσικοῦ πνεύματος δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ἐξερευνήσῃ, ὁπουδήποτε καὶ εἰς οἱανδήποτε ἐποχήν, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι ὁ Μόζαρτ καὶ ὁ Μπετόβεν δὲν γεννῶνται καθημερινῶς. Παρὰ τὴν σπάνιν του ὅμως, τὸ μουσικὸν πνεῦμα ὑπάρχει καὶ δύναται νὰ μελετηθῇ ὑπὸ εὐνοϊκὰς συνθήκας. Ἡ ἱκανότης τῆς δημιουργίας ὑπερφυσικῶν φαινομένων εἶνε εἰδικὸν δῶρον, ὅπως τὸ δῶρον τῶν μαθηματικῶν ἢ τῆς μουσικῆς. Εἶνε ὅμως δῶρον, τὸ ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἔμαθε νὰ ἐκμεταλλεύεται συστηματικῶς. Ὁ Νεύτων ἐγεννήθη τὸ 1642 μ.Χ., δὲν ὑπάρχει ὅμως βιολογικὴ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ γεννηθῆ καὶ τὸ 1642 π.Χ. Μαθηματικὰ πνεύματα ἀσφαλῶς ἔχουν γεννηθῆ κατὰ διαφόρους περιόδους εἰς τὸν κόσμον. Ἀλλὰ εἴτε δὲν ἔκαμον τίποτε, εἴτε τὸ φυσικόν των δῶρον ἐξηντλήθη εἰς τὴν ἀνακάλυψιν κάποιου στοιχείου τῆς γεωμετρίας ἢ τῆς ἀριθμητικῆς, ἀνακάλυψιν σπουδαίαν ἐν σχέσει πρὸς τὰς συνθήκας.

Σήμερον ἕνας καλὸς ψυχομέτρης εὑρίσκεται ἴσως εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ποὺ εὑρίσκετο ἕνας καλὸς μαθηματικὸς ἢ μουσικὸς εἰς τὰς παλαιοτέρας ἐποχάς. Ἀσκεῖ ἕνα ἔργον χωρὶς παραδόσεις καὶ τοῦ ὁποίου ἀγνοεῖ τὰς βασικὰς ἀρχάς.

Μολονότι παρῆλθον 52 ἔτη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρείας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Λονδίνου, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πρώτην προσπάθειαν ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης τῶν φαινομένων τούτων, ἡ νέα ἐπιστήμη εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς νηπιώδη κατάστασιν. Ἡ ἐπίσημος ἐπιστήμη ἀγνοεῖ ἀκόμη τὰς ψυχικὰς ἐρεύνας. Ἐπὶ πόσον χρόνον ἀκόμη θὰ τηρῇ τὴν στάσιν αὐτήν;

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ κ. Γ. Α. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Μία τῶν ἀξιολογωτέρων εἰκονογραφικῶν συνθέσεων τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἡ ὁποία διετήρησε μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων τὰ ἀρχαιότατα στοιχεῖά της, εἶνε ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὴν βυζαντινὴν Γέννησιν δὲν παρίσταται μόνον ἡ κυρία σκηνὴ τοῦ Σπηλαίου μὲ τὴν Θεοτόκον καὶ τὸ παιδίον εἰς τὴν φάτνην, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ἐπεισόδια ὅσα ἀναφέρουν οἱ δύο Εὐαγγελισταὶ—Λουκᾶς καὶ Ματθαῖος— οἱ ἀφηγούμενοι τὰ τῆς Γεννήσεως προστίθενται δὲ καὶ ἄλλα, εἰλημμένα ἀπὸ τὰ ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια καὶ ἰδίως τὸ εὐρύτατα διαδεδομένον εἰς τὸν ἀρχαῖον χριστιανικὸν κόσμον Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου.

Τὰ χειρόγραφα Εὐαγγέλια ἔπαιξαν πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ ἀποκρυστάλλωσιν τῆς ἐποποιΐας τῶν βυζαντινῶν εἰκονογραφικῶν συνθέσεων. Εἰς αὐτὰ ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ κειμένου ἐργάζεται παραλλήλως μὲ τὸν ζωγράφον· ὁ πρῶτος ἀντιγράφει μὲ τὴν ἐπιμελημένην καλλιγραφίαν τῆς ἐποχῆς τὸ κείμενον, ὁ δεύτερος ζωγραφίζει εἰς τὸ περιθώριον—ἐν τῇ ᾤᾳ— ἢ μεταξὺ τοῦ κειμένου τὰς διαφόρους ἐπὶ μέρους σκηνὰς διαδοχικῶς, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, παρακολουθῶν τὴν ἀφήγησιν. Εἰς τὸ κείμενον π. χ. τοῦ Λουκᾶ ὁ μικρογράφος ζωγραφίζει εἰς χωριστὰς εἰκόνας τὸ Σπήλαιον μὲ τὴν Θεοτόκον ἐξηπλωμένην ἢ καθημένην καὶ τὸ Θεῖον Βρέφος ἐσπαργανωμένον εἰς τὴν φάτνην, προσθέτει δὲ τὸν βοῦν καὶ τὸν ὄνον ἄνωθεν τῆς φάτνης συμφώνως πρὸς τὴν προφητείαν τοῦ Ἠσαΐου («βοῦς καὶ ὄνος ἠνεσάν σε»). Κατωτέρω ζωγραφίζει τοὺς ποιμένας, εἰς τοὺς ὁποίους Ἄγγελος εὐαγγελίζεται τὴν μεγάλην χαράν, ἔπειτα τὴν στρατιὰν τῶν δοξολογούντων Ἀγγέλων καὶ τέλος τὴν παράστασιν τῶν ποιμένων συνδιαλεγομένων διὰ τὴν μετάβασίν των εἰς Βηθλεὲμ διὰ νὰ βεβαιωθοῦν «περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς».

Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, συμφώνως μὲ τὸ κείμενον, ὁ ζωγράφος ζωγραφίζει πρῶτον τοὺς Μάγους ὁδηγουμένους ἀπὸ τὸν ἀστέρα, κατόπιν τὴν Προσκύνησιν τῶν Μάγων καὶ τὴν προσφορὰν τῶν δώρων, κατωτέρω—παραπλεύρως τοῦ κειμένου—τὸν Ἰωσὴφ κοιμώμενον καὶ τέλος τὴν φυγὴν εἰς Αἴγυπτον καὶ τὴν σφαγὴν τῶν νηπίων.

Ὅλος αὐτὸς ὁ ἐκτενὴς κύκλος τῶν δύο Εὐαγγελιστῶν καὶ νέαι ἀκόμη σκηναὶ ἐκ τῶν Ἀποκρύφων, ὅπως ἡ πλύσις τοῦ παιδίου ὑπὸ τῆς μαίας Σαλώμης, συνεκεντρώθησαν ἐνωρίτατα εἰς ἕνα πίνακα καὶ ἀπετέλεσαν τὴν βυζαντινὴν παράστασιν τῆς Γεννήσεως τόσον εἰς τὰ χειρόγραφα — ὅταν αἱ μικρογραφίαι γίνωνται ὁλοσέλιδοι— ὅσον καὶ εἰς τοὺς τοίχους τῶν ἐκκλησιῶν—ὅταν καθωρίσθη νὰ ζωγραφίζεται εἰς τὰς ἐκκλησίας τὸ Δωδεκάορτον. Τὸ κεντρικὸν θέμα τοῦ Σπηλαίου, ὅπως καὶ τὰ δευτερεύοντα, μένουν πάντοτε τὰ αὐτὰ—ζωγραφιζόμενα ἄλλοτε ὅλα, ἄλλοτε ὀλιγώτερα—εἰς ἕνα πλῆθος παραλλαγῶν εἰς τὰς στάσεις, τὰς θέσεις, τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων, ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν τάσεων τῶν σχολῶν τῆς βυζαντινῆς τέχνης· τῆς ἑλληνιστικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς.

Ἐπίσης ἀναλόγως τῶν πνευματικῶν κατευθύνσεων ἑκάστης ἐποχῆς ἡ Τέχνη λαμβάνει ἄλλο περιεχόμενον καὶ αἱ εἰκόνες τῆς Γεννήσεως παρουσιάζουν βαθείας διαφορὰς τεχνοτροπίας καὶ περιεχομένου μολονότι τὰ θέματα ἔμειναν τὰ ἴδια.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Μακεδόνων, ὁπότε ἡ νίκη τοῦ αὐστηροῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος ἀποτυπώνει παντοῦ τὴν σφραγῖδα τοῦ δόγματος, ἡ ζωγραφικὴ ἀποδίδει μὲ σχηματικὴν ἁπλότητα τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τῆς κάθε σκηνῆς, τὴν συγκίνησιν τῆς πίστεως. Ὑψώνει τὴν λιτότητα καὶ τὴν ἀφαίρεσιν μέχρι τοῦ συμβόλου καὶ ἡ συμβατικὴ αὐτὴ γλῶσσα λαμβάνει μίαν ἐξαιρετικὴν δύναμιν πνευματικῆς ἐκφράσεως.

Τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα ἔχει ἡ εἰκὼν τῆς Γεννήσεως εἰς τὸ χειρόγραφον ὑπ' ἀριθ. 1 Εὐαγγέλιον τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἡ διαύγεια καὶ ἡ λιτότης τῆς συνθέσεως εἶνε παραδειγματικὴ μὲ ὑπολογισμὸν εἰς τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἀνταπόκρισιν μόνον τῶν μορφῶν χωρὶς ἐνδιαφέρον εἰς τὰ προβλήματα πραγματικῆς ἀποδόσεως, ὀρθῶν ἀναλογιῶν καὶ προοπτικῆς ἀληθείας. Τὸ κάθε ἐπεισόδιον ἀντιπροσωπεύεται μὲ ἕνα μόνον πρόσωπον καὶ αὐτὸ φέρει τὸ βάρος τῆς ἐκφράσεως ὁλοκλήρου τῆς πράξεως. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Κομνηνῶν ἡ πνοὴ τῆς Ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος χαλαρώνει τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἀφηρημένου στὺλ, ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ μωσαϊκὰ τοῦ Δαφνίου. Αἱ ὡραῖαι στάσεις, αἱ φυσικαὶ κινήσεις, τὸ αἴσθημα τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας, τὸ πνεῦμα ἐν γένει τοῦ κλασσικισμοῦ δίδουν εἰς τὰς εἰκόνας τῆς Γεννήσεως τῆς ἐποχῆς τῶν Κομνηνῶν ἐντύπωσιν μεγαλείου καὶ ἠρεμίας.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Παλαιολόγων αἱ εἰκόνες τῆς Γεννήσεως—ὅπως σῴζονται εἰς τὸν Μυστρᾶν καὶ τὴν Μακεδονίαν—ἀντιπροσωπεύουν ὅλην τὴν ὁρμὴν τῶν νέων κατευθύνσεων. Ἀτμόσφαιρα πραγματικότητος περιβάλλει τὰ πρόσωπα, τὰ ζωντανεμένα μὲ ἔντονον παλμὸν ζωῆς. Ἡ μεγάλη διαφορὰ ἀπὸ τὰς προγενεστέρας ἀπεικονίσεις εἶνε ὅτι ὅλαι αἱ σκηναὶ λαμβάνουν χώραν μέσα εἰς εὐρὺ τοπίον, ὥστε νὰ δίδεται ἡ ἐντύπωσις τῶν ἀποστάσεων.

Τέλος εἰς τὴν μεταβυζαντινὴν ἐποχὴν ἡ Γέννησις ἐξακολουθεῖ νὰ ζωγραφίζεται κατὰ τὸν βυζαντινὸν τρόπον, ἡ Ἑπτανησιακὴ δὲ μόνον σχολὴ δανείζεται θέματα ἀπὸ τὴν τέχνην τῆς Δύσεως.

Γ. Α. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

ΠΟΤΕ ΕΓΕΝΝΗΘΗ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΟΕΚΥΨΕ ΚΑΙ ΕΠΕΚΡΑΤΗΣΕΝ Η ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΗΣ 25 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ κ. Γ. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ

Αἱ εὐαγγελικαὶ πηγαὶ δὲν παρέχουν ἐπαρκῆ στοιχεῖα διὰ νὰ καθορίσωμεν τὸ ἔτος, τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος. Κατὰ τὸν νῦν ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Χρυσόστομον, ἡ παράλειψις αὐτὴ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ εὐαγγελισταί, ἀπευθυνόμενοι πρὸς τοὺς συγχρόνους των, εἰς οὓς ἦτο γνωστὴ ἡ χρονολογικὴ τῆς ἔνδειξις, δὲν ἐλεπτολόγησαν ἐπὶ ταύτην.

Εἰς τοὺς ἀμέσως κατόπιν χρόνους δὲν προεκλήθη ἀμφισβήτησις, διότι ἦσαν ἐν χρήσει ἄλλαι χρονολογήσεως ἀφετηρίαι, ὅπως ἡ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἡ ἀπὸ κτίσεως Ρώμης κλπ. Εἰς ἐπίμετρον δὲν ἑωρτάζετο ἡ Γέννησις ὑπὸ τῶν πρώτων χριστιανῶν καὶ ἑπομένως δὲν ἐγένετο αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἡμερομηνίας αὐτῆς. Μόλις ἀπὸ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα παρ' ἡμῖν ἔγινε δεκτὴ ἡ ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως χρονολόγησις καὶ τοῦτο σύμφωνα μὲ τὸν καθορισμὸν τοῦ Διονυσίου, ὅστις τὴν ἔθηκε τὸ 754 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ὁ Διονύσιος οὗτος ὁ μικρὸς (τὸ ἀνάστημα) ἦτο Ἕλλην ἐκ Πόντου καὶ κληρικὸς εἰς τὴν Ρώμην, ἄνθρωπος σοφὸς καὶ φιλοπονώτατος. Οὗτος ὥρισεν ἀρχὴν τοῦ ἔτους τὴν 25 Μαρτίου, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ σάρκωσις, λαβὼν τὴν ἀμέσως ἀκόλουθον 1 Ἰανουαρίου ὡς 1ην τοῦ 2 μ. Χ., ὑπολογίσας ὄχι ὡς 0 τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἀλλ' ὡς 1 μ. Χρ. Διορθοῦμεν ὅμως τοῦτο δεχόμενοι κατ' αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς τοῦ Διονυσίου τὴν Γέννησιν συμβᾶσαν τῷ 753 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Τινὲς ἀποδίδουν τὴν διονυσιακὴν χρονολόγησιν εἰς Βικτωρῖνον τὸν Ἀκουϊτανὸν (465) λέγοντες ὅτι ὁ Διονύσιος (532) μετέθηκε τὴν ἀρχήν της ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν Γέννησιν.

Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἡ διονυσιακὴ αὐτὴ ἐκτίμησις φωρᾶται ἐσφαλμένη κατὰ 4 ἔτη, καὶ ἰδοὺ διατί:

α) Εὐσέβιος ὁ Καισαρείας λέγει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη τῷ 42ῳ ἔτει τῆς βασιλείας Καίσαρος Αὐγούστου καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τὸ 1ον ἔτος τῆς βασιλείας ταύτης ἦτο τὸ τῆς ὑπατείας Ἰρτίου καὶ Πάνσα, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ 709 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ὅθεν 41+709=750 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης.

β) Ὁ ἴδιος λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς Γεννήσεως μέχρι τῆς διαιρέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, γενομένης τὸ 14ον ἔτος τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ, ἀνελθόντος τὸν θρόνον τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1037, παρῆλθον 305 ἔτη. Ὅθεν 18+1037—305=750.

γ) Κατὰ τὸν Λουκᾶν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη 30 ἐτῶν, ἀρχομένου τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡγεμονίας Καίσαρος Τιβερίου, διαδεχθέντος τὸν Αὔγουστον τῇ 19 Αὐγούστου 769 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ὅθεν 767+14—30=750.

δ) Ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρει ὅτι φόροι ἐπεβλήθησαν τῷ 37ῳ ἔτει μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ νίκην τοῦ Αὐγούστου, γενομένην τῷ 723 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης καὶ δέχεται ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἤρχισαν νὰ πληρώνωσι φόρον τοῖς Ρωμαίοις 9 ἔτη μετὰ τὴν Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος. Ὅθεν 723+36—9=750.

ε) Ὁ ἴδιος λέγει ὅτι τὸ 37ον ἔτος τῆς ἡγεμονίας Ἡρώδου Φιλίππου, ἦτο 19ον τῆς ἡγεμονίας Καίσαρος Τιβερίου. Γνωστοῦ δ' ὄντος ὅτι ὁ Ἡρώδης οὗτος ἀνῆλθε τὸν θρόνον ἅμα τῷ θανάτῳ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου, ὅτε ὀλίγον ὕστερον ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἔχομεν πάλιν 767+19—36=750.

ς) Ὁ αὐτὸς λέγει, ὅτι ὁ Ἡρώδης ἡγεμόνευσε 37 ἔτη καὶ ἀλλαχοῦ σημειοῖ ὅτι τὸ 28ον τῆς ἡγεμονείας του συμπίπτει τῇ 192ᾳ Ὀλυμπιάδι (741 ἀ. κτ. Ρ.). Ὅθεν ὁ Ἡρώδης ἐβασίλευσεν ἀκόμη 9 ἔτη, ἤτοι 9+741=750.

ζ) Ὁ ἴδιος λέγει, ὅτι ὁ Ἡρώδης ἐβασίλευσε 34 ἔτη μετὰ τὸν κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ θάνατον τοῦ Ἀντιγόνου, ἡ δὲ πολιορκία αὐτὴ γινώσκομεν ὅτι ἔγινε τῇ 182ᾳ Ὀλυμπ. (717 ἀ. κτ. Ρ.) ὅθεν 717+34=751. Ἀλλ' ἡ φύσις τῶν στοιχείων τοῦ λογισμοῦ τούτου μηδενίζει τὴν διαφορὰν τοῦ ἑνὸς ἔτους.

η) Ὁ αὐτὸς σημειοῖ ὅτι ὁ Ἀρχέλαος ἐστερήθη τοῦ θρόνου τῷ 8ῳ ἔτει τῆς βασιλείας του. Δίων δὲ ὁ Κάσσιος ἀναφέρει ὅτι ἡ ἔξωσις αὕτη ἐγένετο τῷ 759 ἀ. κτ. Ρ. Ὅθεν 759—9=750.

θ) Τέλος ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ ὅτι ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώδου ἔγινε σεληνιακὴ ἔκλειψις. Ὑπολογίζεται λοιπόν, ὅτι μερικὴ μὲν ἔγινε τὴν 13 Μαρτ. 750 ἀ. κτ. Ρ., ὁλικὴ δὲ τὴν 9 Ἰαν. 753. Τούτων ἡ πρώτη δίδει πάλιν 750 ἀ. κτ. Ρ. ἡ δὲ δευτέρα πρὸς οὐδὲν ἱστορικὸν γεγονὸς συνέπεσε.

Ἡ διονυσιακὴ χρονολογία ἔγινε δεκτὴ εἰς τὴν Ρώμην τῷ 550, κατὰ δὲ τὸν Ζ' αἰῶνα μετεχειρίσθησαν αὐτὴν καὶ ἐκτὸς τῆς Ρώμης. Πρῶτος τὴν ἐγενίκευσεν ὁ Ἄγγλος κληρικὸς Βὲδ ὁ Σεβαστὸς κατὰ τὸν Η' αἰῶνα χρησιμοποιήσας αὐτὴν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικήν του Ἱστορίαν. Ἐνομιμοποίησε δὲ ταύτην Κάρολος ὁ Μέγας τῷ 800 καὶ κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα ἔγινε κοινῆς χρήσεως εἰς τὴν Δύσιν. Οἱ Πάπαι ὅμως τὴν ἐδέχθησαν ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἀπὸ Λέοντος Θ'.

Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον τῷ 1582 εἰς τὴν ἔγγραφον διαμαρτυρίαν τῶν Πατριαρχῶν Κων)πόλεως, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας κατὰ τῶν Δυτικῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξηνάγκαζον διὰ τῆς βίας τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ χριστιανοὺς νὰ δεχθῶσι τὴν γρηγοριανὴν μεταρρύθμισιν. Ἐπισήμως ὅμως ἀντικατέστησε τὴν ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ κατ' Ἰνδικτιῶνας χρονολόγησιν τῶν πατριαρχικῶν ἐγγράφων Κύριλλος ὁ Λούκαρις, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν δευτέραν του πατριαρχείαν εἰς τὰς πέντε συνοδικὰς πράξεις (κατ' Ὀκτώβριον 1623) χρονολογεῖ κατὰ Χριστόν. Ἀλλ' ἔκτοτε δὲν φαίνεται ἐπικρατήσασα διότι ὀλίγα μόνον ἔγγραφα φέρουν τὴν ἀπὸ Χριστοῦ χρονολογίαν, ὁποῖα τὰ ὑπομνήματα τις ἐκλογῆς Δωροθέου τοῦ Ὠρεῶν, Μακαρίου Ἄνδρου, Νεοφύτου τοῦ Βελλᾶς καὶ Ἀριστοφόρου τοῦ Ἴμβρου. Ὁριστικῶς τὴν ἐθέσπισεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν τρίτην πατριαρχείαν τοῦ Λουκάρεως (1628) προσημειουμένης μέχρι σήμερον καὶ τῆς κατ' Ἰνδικτιῶνας χρονολογίας.

* * *

Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ προσηύχοντο εἰς τὸν Ναὸν τῶν Ἑβραίων διότι παρέμενον πιστοὶ τηρηταὶ τοῦ Νόμου. Τοῦτο ἔπραττε καὶ ὁ Ἰησοῦς. «Ὁ Πέτρος περιεφρόνει τοὺς χριστιανοὺς ὅσοι ἔζων ἔξω τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ», μᾶς λέγει ὁ Ὠριγένης εἰς τὸ βιβλίον του κατὰ τοῦ Κέλσου. «Μεταξὺ ἡμῶν τῶν πιστευόντων εἰς Χριστὸν καὶ τῶν Ἰουδαίων μόνη διαφορὰ ὑπάρχει εἰς τὸ ζήτημα ἂν ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἢ ὄχι ὁ ὑπὸ τῶν προφητῶν προαγγελθεὶς Μεσσίας» ἔλεγεν ὁ Πέτρος. «Ἐφρόνουν ὅτι ἡ ἄρνησις τοῦ Νόμου ἦτο ἀποστασία» λέγει ὁ Ρενάν. Διὰ τοῦτο οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἑώρταζον μόνον τὰς παλαιὰς ἑβραϊκὰς ἑορτάς. Μικρὸν κατόπιν ἡ Ἐκκλησία ἠνδροῦτο διότι κατεδιώκετο καὶ τότε ἀπέκτησε τὴν συνήθειαν νὰ ἑορτάζῃ «χριστιανικῶς» δύο μόνον ἑορτάς, τὸ Πάσχα καὶ τὴν Πεντηκοστήν. Λέγομεν «χριστιανικῶς» διότι μετουσίωσαν τὴν ἔννοιαν αὐτῶν: Τὸ ἑβραϊκὸν Πάσχα ἀνεφέρετο εἰς τὴν «διάβασιν» διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς ἢ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἐξολοθρευτὴς ἄγγελος «ὑπερέβη» τὰς οἰκίας τῶν Ἑβραίων σημειωμένας, ἐνῷ ἔπαιε τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων. Ἦτο ἰουδαϊσμὸς τῆς φυσιολατρικῆς ἑορτῆς τῶν Αἰγυπτίων πρὸς τιμὴν τοῦ ἡλίου «ὑπερβαίνοντος» τὸν ἰσημερινόν. Ἡ λέξις πάσχα προέρχεται ἐκ τῆς φαραωνικῆς πεσσὰχ ἥτις σημαίνει διάβασιν. Οἱ Ἑβραῖοι φεύγοντες ἐξ Αἰγύπτου συναπήγαγον ἕξεις καὶ ἰδέας φαραωνικάς. Ἡ Πεντηκοστὴ ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Σινᾶ κάθοδον τῶν πλακῶν τοῦ Νόμου. Οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν ἔννοιαν ἀμφοτέρων ὑποκατέστησαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν γεγονότων ὧν ἐκεῖναι ἦσαν «προτυπώσεις» ἤτοι τὸ μὲν Πάσχα ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, δηλαδὴ τὴν «διάβασιν» τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ἡ δὲ Πεντηκοστὴ εἰς τὴν κάθοδον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μέχρι τοῦ Δ' αἰῶνος οἱ χριστιανοὶ ἐξηκολούθουν νὰ τὰς ἑορτάζουν κατὰ τὰς παλαιὰς ἑβραϊκὰς ἡμερομηνίας. Ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ὅμως ἡ Ἐκκλησία ἔλαβεν αὐστηρὰ μέτρα νὰ μὴ συνεορτάζουν οἱ χριστιανοὶ μετὰ τῶν Ἑβραίων καὶ ἐχώρισε τὰς ἡμερομηνίας διὰ τοῦ πασχαλινοῦ κανόνος, ὅπως εἶχον χωρισθῆ αἱ ἔννοιαί των. Ἐζήτησε δηλ. ν' ἀποσπάσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Συναγωγῆς.

Τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς Ἐκκλησίας νὰ υἱοθετῇ προσχριστιανικὰς ἑορτὰς ὑποκαθιστῶσα χριστιανικὸν περιεχόμενον, εἰς ταύτας ἐξηκολούθησε μέχρι καὶ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος. Οἱ ἐξ ἐθνικῶν χριστιανοὶ ἐξηκολούθουν καὶ οὗτοι νὰ πανηγυρίζουν τὰς παλαιάς των ἑορτὰς καὶ ἡ Ἐκκλησία ἠναγκάσθη ὄχι μόνον ταύτας νὰ ἀποδεχθῇ ἐκχριστιανίζουσα τὸ περιεχόμενόν των, ἀλλὰ καὶ ἥρωας καὶ ἡμιθέους τῶν ἐθνικῶν ναῶν νὰ τοὺς ταυτίσῃ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς μάρτυρας. Οὕτως ὁ Περσεὺς ἔγινεν ἅγιος Γεώργιος φονεύων τὸν δράκοντα διὰ νὰ σώσῃ τὴν πριγκηποπούλαν.

Εἰς τὸν Γ' αἰῶνα εὑρίσκομεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κέντρῳ τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως, τὴν ἑορτὴν τῶν Ἐπιφανείων ἀναφερομένην εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς κανένα δεσμὸν κατ' ἀρχὰς πρὸς τὴν γέννησιν ἢ τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς Δελφούς. Παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἐπῆλθε σύγχυσις διότι καὶ ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἐμφάνισις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ κατὰ τὴν Βάπτισιν ἐπεφάνη ἡ Τριαδικὴ θεότης. Ἀπὸ τὸν Ἀλεξανδρέα Κλήμεντα (μέσα Γ' αἰῶνος) μανθάνομεν ὅτι οἱ Γνωστικοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Βασιλείδου ἑώρταζον τὸ Βάπτισμα τὴν 10 Ἰανουαρίου, ἄλλοι δὲ τὴν 6ην τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Β' αἰῶνος. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Χρυσόστομος βεβαιοῖ ὅτι ἐν Ἀσίᾳ ἑωρτάζετο ἡ βάπτισις ἀπὸ παλαιῶν χρόνων καὶ κατόπιν κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἐγενικεύθη εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν, συνάγεται ὅτι οἱ Γνωστικοὶ παρέλαβον αὐτὴν ἐξ Ἀσίας καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία παρὰ τῶν Γνωστικῶν.

Λήγοντος τοῦ Γ' αἰῶνος ἡ ἰδία ἑορτὴ ἐμφανίζεται καὶ ὡς Χριστούγεννα. Οὕτως Ἐφραὶμ ὁ Σῦρος λέγει τὰ Θεοφάνεια «ἡμέραν γεννήσεως», τὸ ἴδιον δὲ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὅστις ἔλεγε «τὰ δὲ νῦν Θεοφάνεια ἡ πανήγυρις εἴτουν Γενέθλια· λέγεται γὰρ ἀμφότερα, δύο κειμένων προσηγοριῶν ἑνὶ πράγματι· ἐφάνη γὰρ Θεὸς ἀνθρώποις διὰ γεννήσεως... ὄνομα δὲ τῷ φανῆναι μὲν Θεοφάνεια, τῷ δὲ γεννᾶσθαι Γενέθλια». Τὸ ἴδιον καὶ ὁ Χρυσόστομος. Τινὲς ἐξηγοῦν τὴν σύμπτωσιν ἐκ τοῦ ὅτι ἐνομίζετο ὅτι ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθη τὴν 30ὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του. Ὁ Κύπρου Ἐπιφάνιος ἐφρόνει ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη τὴν 8 Νοεμβρίου. Καὶ τὴν γνώμην αὐτὴν βλέπομεν ἐπικρατήσασαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μέχρι τοῦ 432 ἐπὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Τὸ συμπέρασμα εἶνε ὅτι μέχρι τοῦ Ε' αἰῶνος ἐν Ἀνατολῇ τὰ Χριστούγεννα ἑωρτάζοντο μαζὺ μὲ τὸ Βάπτισμα, τὴν 6ην Ἰανουαρίου ἐδῶ, τὴν 10ην ἰδίου μηνὸς ἐκεῖ, τὴν 8ην Νοεμβρίου ἀλλοῦ. Καὶ εἰς τὴν Δύσιν ἡ ἰδία ἑορτὴ ἐπεκράτησε καὶ ἡ ἰδία σύγχυσις τῆς ἐννοίας, διότι ἐνῷ τὴν ἀνέφερον εἰς τὴν Βάπτισιν ταυτοχρόνως τὴν ὠνόμαζον «ἑορτὴν τῶν Βασιλέων» ἤτοι τῶν μάγων πριγκήπων τῶν ἐκ Χαλδαίας, οἵτινες ἐμφανίζονται κατὰ τὴν Γέννησιν. Ἐν τούτοις εἰς τὴν Δύσιν εἶχον ἀπὸ ἐνωρὶς Χριστούγεννα τὴν 25ην Δεκεμβρίου.

Πράγματι. Παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς μεγάλη ἑορτὴ ἦτο ἡ λεγομένη Natalis ἤτοι γέννησις τοῦ Ἡλίου, ἐπαύριον τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου. Dies invicti solis (ἡμέραι τοῦ ἀηττήτου ἡλίου). Πάνδημος ἑορτὴ συμποσίων καὶ εὐθύμων συγκεντρώσεων λίαν ἀγαπητὴ εἰς τὸν λαόν.

Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἠναγκάσθη νὰ υἱοθετήσῃ αὐτὴν μετουσιώνουσα τὸ περιεχόμενόν της καὶ ἀναφέρουσα αὐτὴν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ πνευματικοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης. Καὶ εἰς τὴν Δύσιν ἐπεκράτησεν οὕτως μὲ ὅλα τὰ ἔθιμα τοῦ ἐθνικοῦ πανηγυρισμοῦ. Ἂν ταῦτα δὲν παρουσιάζονται καὶ ἐν Ἀνατολῇ ἀφότου μετεδόθη ἐκεῖ ἡ 25η Δεκεμβρίου τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν προϋπῆρχον τὰ ἴδια ἔθιμα, ὅπως λ.χ. ὁ ἀνθοστολισμὸς τῶν οἴκων, τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, ἡ διανομὴ δώρων εἰς τὰ παιδιά, οἱ χοροὶ καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ συγκεντρώσεις.

Ἐν τούτοις ὁ πανηγυρισμὸς τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου ἦτο γενικὸς καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικήν, τελούμενος τὴν 25 Δεκεμβρίου ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρικῶν λαῶν. Ἡ Ἶσις καὶ ἡ Θέμις ἡ τροφὸς τοῦ Ἄμωνος Ρᾶ (ἡλιακοῦ δίσκου) ἐκαλοῦντο «ἅγιαι παρθένοι», ὁ δὲ Μακρόβιος μᾶς μανθάνει ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου ἐξετίθετο εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν ἄγαλμα τῆς Θέμιδος γαλουχούσης τὸν Βάκχον—Ἥλιον, τὸ δὲ «Χρονικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας» ἐπιβεβαιοῦν τοῦτο λέγει ὅτι «οἱ Αἰγύπτιοι λατρεύουν μέχρι σήμερον τὸν τοκετὸν Παρθένου καὶ τὴν γέννησιν υἱοῦ, ἐκθέτουσι δὲ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ λαοῦ ἄγαλμα παριστῶν τὴν γέννησιν ταύτην γινομένην ἐντὸς φάτνης. Ὅταν ὁ Πτολεμαῖος ἠρώτησε τὸν λόγον τῆς τοιαύτης λατρείας, τῷ ἀπήντησαν ὅτι πρόκειται «μυστήριον πατροπαράδοτον». Οὐδὲν τὸ παράδοξον, ἀφοῦ τὸ ἴδιον ἀπαντᾷ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Μίθρα, εἰς τὴν τοῦ Ἀδόνιδος κλπ. Ὁ Ἱερώνυμος μάλιστα παραπονεῖται ὅτι οἱ εἰδωλολάτραι ἑώρταζον οὕτω τὴν γέννησιν τοῦ Ἀδόνιδος ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἁγίου σπηλαίου τῆς Βηθλεέμ. Εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Δρ. Φουκὲ τοῦ Καΐρου ὑπῆρχον μικραὶ παραστάσεις πήλιναι τῆς Θέμιδος γαλουχούσης τὸν Ἄμωνα. Ἐντὸς κόγχης ἢ σπηλαίου κάθηται γυνὴ «θεοκρατοῦσα». Πέπλος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἀνοικτὸς κατὰ τὸ πρόσωπον, κατέρχεται ποδήρης μὲ ὡραίαν πτύχωσιν. Νομίζει κανεὶς ὅτι βλέπει βυζαντινὴν παράστασιν τῆς Θεοτόκου.

Κατά τινας ὡρίσθη ἡ 25η Δεκεμβρίου ὡς ἡμέρα Χριστουγέννων ἐπειδὴ συμπληροῦνται ἐννέα μῆνες ἀπὸ τῆς 25 Μαρτίου καθ' ἣν τίθεται ὁ Εὐαγγελισμός, ἤτοι ἡ Σύλληψις ἢ ἡ Ἐνσάρκωσις (incarnatio Dei) τοῦ Θεοῦ. Τὴν γνώμην ταύτην θεωρεῖ πιθανωτάτην καὶ ὁ ἡμέτερος κ. Δ. Σ. Μπαλάνος. Νομίζομεν ὅμως ὅτι δὲν εὐοδοῦται, διότι δὲν ὑπῆρχε τότε ἑορτὴ τῆς θείας Ἐνσαρκώσεως (Γ' καὶ Δ' αἰῶν), ὥστε νὰ ζητηθῇ ἡ τῆς Γεννήσεως μετὰ ἐννέα μῆνας. Οὔτε τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἐθεωρεῖτο ἡ 25 Μαρτίου ὡς ἡμέρα τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἐκλαμβανομένης ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ὡς ἡμέρας τῆς Δημιουργίας, ἀφοῦ ἡ Σύνοδος τοῦ 325 ἔθετε ταύτην τὴν 21 Μαρτίου. Τοὐναντίον ἡ γνώμη τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου ὅτι «πρέπει αἱ ἑορταὶ τῶν ἐθνικῶν νὰ μεταποιῶσι βαθμιαίως εἰς χριστιανικὰς» εἶνε χαρακτηριστική. Ἔχομεν ἀνάλογα γεγονότα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀναφερόμενα εἰς τὸ κοπτικὸν Συναξάριον. Τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ὁ Κλήμης ἔθετεν εἰς τὴν 17 Νοεμβρίου, ὁ Ἐπιφάνιος κατὰ Ἰανουάριον, ἄλλοι δὲ κατὰ Μάρτιον. Πρῶτος ὁ Σῆξτος Ἰούλιος Ἀφρικανὸς (221) καὶ κατόπιν ὁ Ἱππόλυτος (Γ' αἰών) τὴν ὥριζον εἰς τὴν 25 Δεκεμβρίου. Πάντως ὅμως ὁ Ἰησοῦς θὰ ἐγεννήθη ὄχι ἐν πλήρει χειμῶνι, διότι πῶς τότε «ἠγραύλουν», ἤτοι διενυκτέρευον εἰς τὸ ὕπαιθρον οἱ ποιμένες καὶ πῶς ἐν πλήρει χειμῶνι ἐγένετο ἡ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων, περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ Λουκᾶς; Ἡ Βηθλεὲμ κεῖται 800—900 μέτρα ὑπὲρ τὴν Μεσόγειον καὶ τὸ ψῦχος εἶνε ἐκεῖ δριμύτατον τὸν χειμῶνα.

Ὁ κ. Μπαλάνος μᾶς μανθάνει καὶ ἄλλο τι ἀξιόλογον: Ἡ Ἐκκλησία, λέγει, ἑορτάζει τὴν μνήμην τῶν ἁγίων της κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου των, ἥτις εἶνε ἡ ἐπέτειος τῆς εἰς τὴν πραγματικὴν ζωὴν εἰσόδου των, καὶ ὄχι τὰ γενέθλια, τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἐπιγείου βίου. Ὁ Ὠριγένης (254) λέγει ὅτι ἡ Γραφὴ μόνον ἀσεβεῖς ἀναφέρει ἑορτάζοντας γενέθλια, ὅπως τὸν Φαραὼ καὶ τὸν τετράρχην Ἡρώδην.

Τὸ γεγονὸς εἶνε ὅτι ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον εἰς τὴν Δύσιν κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα καὶ δὴ τὴν 25 Δεκεμβρίου. Ὁ Χρυσόστομος, κηρύττων τῷ 388 ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἔλεγεν ὅτι «ἡ ἡμερομηνία τῆς 25 Δεκεμβρίου ἐπεκράτει τότε καθ' ὅλην τὴν Δύσιν ἀπὸ Θράκης μέχρι Γαδείρων». Κατὰ τὰ ἔτη 355—361 ἑωρτάζετο καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ Ὀνώριος (395—423) ἔγραψεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἀρκάδιον περιγράφων τὴν νέαν ἑορτὴν ὡς χωριστὴν τῶν Ἐπιφανείων μὲ ἰδιαίτερα τροπάρια, ὁ δὲ Ἀρκάδιος παρεδέχθη τὴν ἑορτὴν καὶ συνέστησεν αὐτὴν εἰς τὸν Χρυσόστομον, ὅστις δὲν ἔφερεν ἀντίρρησιν, βαθμηδὸν δὲ τὴν παρεδέχθησαν καὶ ὁ Ἐπιφάνιος, ὁ Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἱεροσολύμων Ἰωάννης καὶ ὁ Φλαβιανὸς τῆς Ἀντιοχείας. Εἰς τὰ 440 ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Πρόκλος ἀνεκοίνωσε τὴν νέαν ἑορτὴν εἰς τὸν Ἀρμένιον «Καθολικὸν» Σαχάκ. Ἀλλ' ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία δὲν τὴν ἐδέχθη μὲ πολλὴν προθυμίαν καὶ κατὰ τὸν Η' αἰῶνα τὴν ἀπέρριψεν ἐπισήμως μαζὶ μὲ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου. Ἔκτοτε οἱ μονοφυσῖται (Ἀρμένιοι, Κόπται, Ἀβησσυνοὶ) ἑορτάζουν τὴν Γέννησιν ὁμοῦ μὲ τὸ Βάπτισμα τὴν 6 Ἰανουαρίου. Ἐν τούτοις αἱ δύο αὐταὶ ἑορταὶ εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος δὲν ἐθεωρήθησαν μεγάλαι καὶ «ἐξαιρεταὶ» παρὰ εἰς τὰ 534. Πάντως ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος βλέπομεν τὴν Ἐκκλησίαν πολλαπλασιάζουσαν τὰς ἑορτάς, ἐνῷ ἕως τότε ὑπῆρχον μόναι αἱ τῶν Θεοφανείων, τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς ὡς κύριαι ἑορταί.

Γ. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ

27273

Θρόνος, ἔρως, πολιτική

Ἡ γυναῖκα καὶ ἡ αὐτοκράτειρα ποὺ διηύθυνε τὰς τύχας τοῦ κόσμου

Ἡ ἱστορία τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης

Μία μυθιστορηματικὴ ζωή

Τὸν σκοτεινὸν καὶ θυελλώδη οὐρανὸν τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 18ου αἰῶνος, γράφει ὁ Βαλιζέβσκι εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας βραβευθὲν ἔργον του περὶ αὐτοκρατείρας», διέσχισε μία φωτῆς «μυθιστορηματικῆς ζωῆς μιᾶς τεινὴ ὀπτασία. Ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὸν μυστηριώδη καὶ ἀνεξερεύνητον Βορρᾶν, ἕνας διάττων ἀστὴρ ἐφώτισε τὸ στερέωμα. Ἐνῷ αἱ παλαιαὶ μοναρχίαι τῆς Εὐρώπης ἐκλονίζοντο καὶ κατέρρεον, ἕνας θρόνος περιβαλλόμενος ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν μυστικοπάθειαν τοῦ Βυζαντίου ὑψοῦτο εἰς ἄφθαστον μεγαλεῖον καὶ μία γυναῖκα ἀνέβαινε τὰς βαθμίδας του φέρουσα τὴν χλαμύδα της ἐρυθρὰν ἀπὸ τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ αἷμα. Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Εὐρώπης ἔκπληξις καὶ θαυμασμὸς παρηκολούθει τὴν παράδοξον αὐτὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν οἱ ποιηταὶ ἐκάλουν Σεμίραμιν τοῦ Βορρᾶ καὶ οἱ φιλόσοφοι Φῶς προωρισμένον νὰ φωτίσῃ τὰς σκοτεινὰς διανοίας τῆς Δύσεως. Ὁ λαός, κατάπληκτος καὶ αὐτὸς ἀλλὰ μὴ ἐννοῶν περὶ τίνος ἀκριβῶς ἐπρόκειτο, ἐθαύμαζεν. Νικήτρια εἰς τοὺς πολέμους κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν της, ἡ Αἰκατερίνη Β' τὴν ὁποίαν ἡ ἱστορία ὠνόμασε μεγάλην, ἐκυβέρνα τὴν ἀχανῆ ρωσσικὴν Αὐτοκρατορίαν διὰ τοῦ τρόμου καὶ τοῦ ἔρωτος, τὸν ὁποῖον ἐνέπνεεν εἰς τοὺς ὑπηκόους της. Ἡ λανθάνουσα εἰς τὰ ἀναρίθμητα ἑκατομμύρια τῶν ὑπηκόων της μεγαλοφυΐα καὶ δύναμις ἐνεσαρκοῦτο ἐν τῷ προσώπῳ της καὶ ἡ σλαυϊκὴ φυλὴ εὑροῦσα εἰς τὴν Αἰκατερίνην τὸν ἄξιον ἐκπρόσωπόν της ἐβάδιζε μὲ γιγαντιαῖα βήματα πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξίν της.

Καὶ ὅμως ἡ ἐρωτομανὴς ὅσον καὶ μεγαλεπήβολος αὐτὴ γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἐφοβεῖτο καὶ ἐθαύμαζεν ἡ πολιτισμένη Εὐρώπη, ἡ «μάννα» — μάτουσκα — τῆς Ρωσσίας, πρὸ τῆς ὁποίας ἐγονυπέτουν ἑκατομμύρια μουζίκων καὶ τὴν ὁποίαν προσεκύνουν ὡς ἁγίαν εἰκόνα, δὲν ἦτο παρὰ μία ἄσημος Γερμανὶς πριγκήπισσα. Ἡ τύχη της τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ μερικοὶ τολμηροὶ νέοι τὴν ἀνεβίβασαν εἰς τὸν θρόνον, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ὁποίου ὑπηγόρευεν εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον τὰς θελήσεις της καὶ τὰς ἰδιοτροπίας της.

Ἡ πρωτοφανὴς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος περιπέτεια τῆς γυναικὸς αὐτῆς ὑπερβαίνει τὰ ἐπινοήματα καὶ τῆς πλέον γονίμου φαντασίας. Ὁ πλούσιος εἰς μεγαλουργήματα καὶ ἐρωτικὸν πάθος βίος τῆς γυναικός, ἡ ὁποία ἐνῷ ἐξέλεγε τὸν πλέον ρωμαλέον ἀξιωματικόν της ὡς σύντροφον τῆς νυκτός, μὴ καταφρονοῦσα καὶ αὐτοὺς τοὺς ἁπλοῦς κοζάκους, ἐσηκώνετο τὸ πρωῒ καὶ ἀφοῦ ὑπηγόρευε τὰς ὁδηγίας της διὰ τὴν διοίκησιν τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορίας της, ἔγραφε πρὸς τὸν Βολταῖρον καὶ συνεζήτει μὲ τὸν Ντιντερὸ περὶ τῶν ὑψηλοτέρων φιλοσοφικῶν θεωριῶν.

Αὐτὴ εἶνε ἡ γυναῖκα, τῆς ὁποίας ἡ ἱστορία θὰ παρελάσῃ ἀπὸ τῶν στηλῶν αὐτῶν.

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΦΙΛΛΥΡΑ

Πρὸ ἑβδομήντα περίπου ἐτῶν μεγάλη ἀνησυχία ἐβασίλευεν εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς Γερμανίας. Ἐπρόκειτο νὰ τὴν διασχίσῃ κάποια σιδηροδρομικὴ γραμμή, ἡ ὁποία ἐχαράσσετο τότε καὶ οἱ ἥσυχοι κάτοικοί της εἶχον ἀναστατωθῆ, διότι θὰ κατεστρέφετο ἡ ὡραία δενδροστοιχία, κάτω ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῆς ὁποίας αὐτοί, ὅπως οἱ πατέρες καὶ οἱ πάπποι των, εἶχον περάσει εὐχαρίστους ὥρας. Αἱ τρυφερώτεραι ἀναμνήσεις τοὺς συνέδεον μὲ τὴν δενδροστοιχίαν αὐτήν, διότι ὅλοι, ὅταν ἦσαν νέοι, εἶχον διασταυρώσει ἐκεῖ διὰ πρώτην φορὰν τὰ βλέμματά των μὲ ἐκείνην, μὲ τὴν ὁποίαν τοὺς ἤνωσε κατόπιν ὁ στέφανος τοῦ γάμου καὶ οἱ γέροι ἔβλεπον τὰ παιδιά των νὰ φλερτάρουν ὅπως ἄλλοτε ἐφλέρταρον καὶ αὐτοί. Τώρα ὅμως τὰ αἰωνόβια αὐτὰ δένδρα θὰ ἔπιπτον ὑπὸ τὸν πέλεκυν τῶν ὑλοτόμων, διότι ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμή. Καὶ μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα δένδρα θὰ ἐκόπτετο καὶ μία φιλλύρα, τὴν ὁποίαν ὅλοι περιέβαλλον μὲ ἰδιαίτερον σεβασμὸν καὶ τὴν εἶχον ὀνομάσει «Καϊζερλίντε» δηλαδὴ αὐτοκρατορικὴν φιλλύραν. Ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐστρώθη, ἀλλ' ἡ φιλλύρα αὐτὴ δὲν ἐκόπη, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ Στέττιν τὴν ἐξερρίζωσαν ἀπὸ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἐπὶ αἰῶνας ἐσκίαζε μὲ τὸ πυκνὸν φύλλωμά της καὶ τὴν ἐφύτευσαν εἰς ἄλλο μέρος, ἀπέναντι τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ. Φαίνεται ὅμως, ὅτι τὸ λεπτὸν αὐτὸ δένδρον δὲν ἐξετίμησεν ὅπως ἔπρεπε τὰ αἰσθήματα τῶν κατοίκων, διότι πρὶν παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ἐμαράνθη. Διὰ νὰ μείνῃ ὅμως αἰωνία ἡ ἀνάμνησίς της, οἱ αἰσθηματικοὶ κάτοικοι τοῦ Στέττιν κατεσκεύασαν ἀπὸ τὸν κορμόν της δύο τραπέζια. Τὸ ἕνα τὸ προσέφεραν εἰς τὴν βασίλισσαν τῆς Πρωσσίας Ἐλισάβετ καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὴν αὐτοκράτειραν τῆς Ρωσσίας Ἀλεξάνδραν Θεοδώροβνα. Κατὰ τὴν παράδοσιν τὴν ὁποίαν πιστεύουν εἰς τὸ Στέττιν, τὴν φιλλύραν αὐτὴν ἐφύτευσε μία Γερμανὶς πριγκήπισσα, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο τότε Σοφία τοῦ Ἀγχαλτ-Ζέρμπστ. Ὅλοι τὴν ἐφώναζαν χαϊδευτικὰ Φίγκχεν ὅταν κάθε ἀπόγευμα ἔπαιζε μὲ τὰ παιδάκια τῶν κοινῶν θνητῶν εἰς τὴν πλατεῖαν. Ὅλοι ἐπίσης ἐγνώριζον ὅτι ἡ μικρὰ καὶ χαριτωμένη Φίγκχεν εἶχε γίνει αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ εἴπῃ πῶς κατώρθωσε νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Μεγάλου Πέτρου.

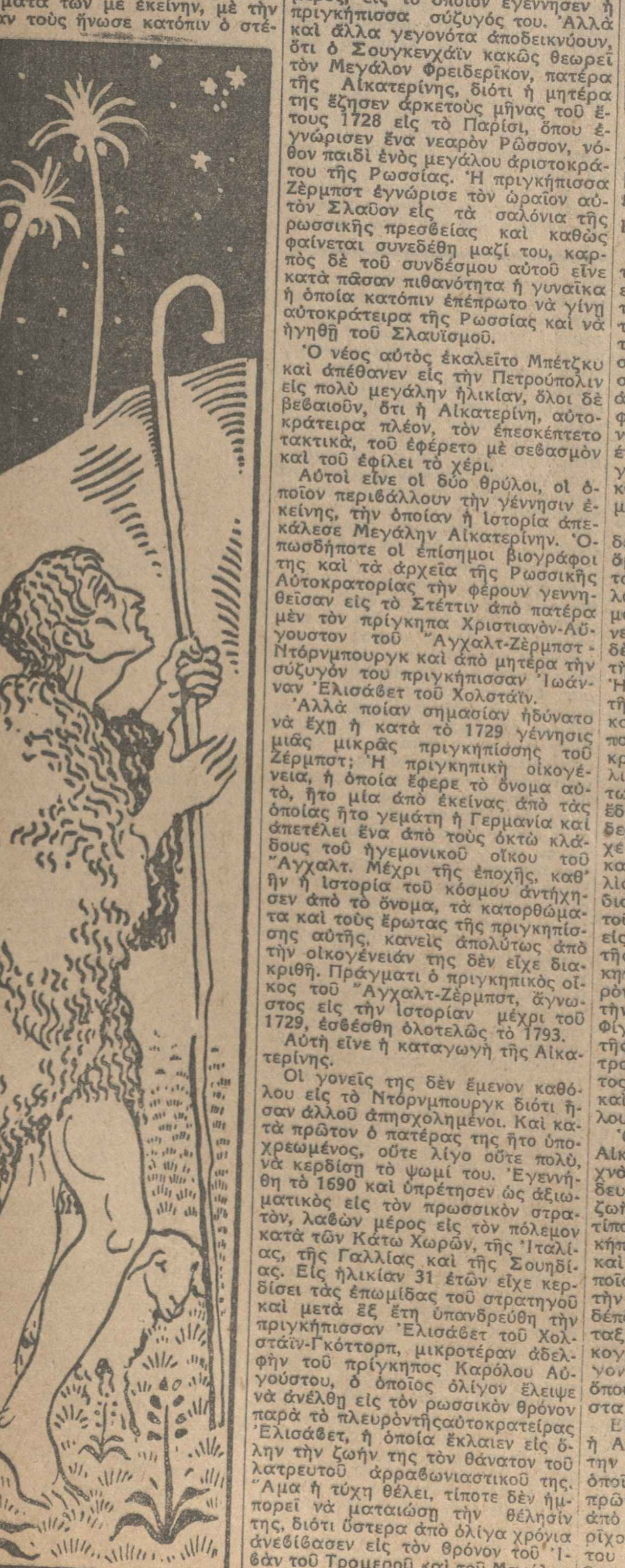

ΤΟ ΝΟΘΟΝ ΠΑΙΔΙ

Ἂν ὅμως εἶνε βέβαιον, ὅτι ἡ Αἰκατερίνη ἐπέρασεν ἀρκετὰ χρόνια τῆς παιδικῆς της ἡλικίας εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν πόλιν τῆς Πομμερανίας, ὁ τόπος ὅπου ἐγεννήθη εἶνε ἄγνωστος, πρᾶγμα παράδοξον, διότι, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συνέβη μὲ τὸν Ὅμηρον, ὅλοι οἱ μεγάλοι πρωταγωνισταὶ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας εἶνε γνωστὸν εἰς ποῖον μέρος τῆς γῆς εἶδον τὸ φῶς. Καμμία ληξιαρχικὴ πρᾶξις δὲν μαρτυρεῖ ποῦ ἐγεννήθη ἡ Αἰκατερίνη. Μία σημείωσις ὅμως, ἡ ὁποία πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐθεντική, τὴν φέρει γεννηθεῖσαν καὶ βαπτισθεῖσαν εἰς Ντόρνμπουργκ, πολλοὶ δὲ καὶ σοβαροὶ ἱστορικοὶ ὑπεστήριξαν ἐπὶ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ τὰς πλέον περιέργους ὑποθέσεις. Τὸ Ντόρνμπουργκ ἦτο ἡ κληρονομικὴ ἕδρα τοῦ οἴκου Ἀγχαλτ-Ζέρμπστ, ἐξ οὗ κατήγετο ἡ Αἰκατερίνη. Ἐκεῖ λοιπόν, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1729 ἡ μητέρα της ἐγνώρισε καὶ συνεδέθη μὲ ἕνα νεαρὸν πρίγκηπα, μόλις δεκαέξ ἐτῶν, ὁ ὁποῖος ἔζη καὶ μάλιστα ὄχι εὐχάριστον ζωήν, κάπου ἐκεῖ πλησίον μαζὶ μὲ τὸν ἰδιότροπον πατέρα του. Ὁ νεαρὸς αὐτὸς πρίγκηψ, ὁ ὁποῖος κατέστη βραδύτερον ἔνδοξος ὑπὸ τὸ ὄνομα Φρειδερῖκος Μέγας, εἶνε κατὰ τὸν Γερμανὸν ἱστορικὸν Σουγκενχάϊν, ὁ «ἄγνωστος» πατέρας τῆς Αἰκατερίνης, ἂν καὶ ἀπὸ ἕνα γράμμα τοῦ πρίγκηπος Χριστιανοῦ Αὐγούστου τοῦ Ἀγχαλτ-Ζέρμπστ, τοῦ ἐπισήμου, τρόπον τινὰ πατέρα τῆς μελλούσης αὐτοκρατείρας, φαίνεται νὰ μὴ δικαιολογῆται ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ τοῦ Γερμανοῦ ἱστορικοῦ. Εἰς τὸ γράμμα του αὐτό, τὸ ὁποῖον φέρει ἡμερομηνίαν 2 Μαΐου 1729 καὶ ἐγράφη εἰς τὸ Στέττιν, ὁ πρίγκηψ Χριστιανὸς Αὔγουστος βεβαιοῖ ὅτι πρὸ ὀλίγων ὡρῶν εἶχεν ἀποκτήσει μίαν κόρην, τὴν Σοφίαν. Καὶ ἠμπορεῖ μὲν ὁ πρίγκηψ νὰ ἠπατᾶτο ὡς πρὸς τὴν πατρότητα τῆς κόρης του, πάντως ὅμως θὰ ἐγνώριζε καλύτερον ἀπὸ κάθε ἄλλον τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγέννησεν ἡ πριγκήπισσα σύζυγός του. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα γεγονότα ἀποδεικνύουν, ὅτι ὁ Σουγκενχάϊν κακῶς θεωρεῖ τὸν Μεγάλον Φρειδερῖκον, πατέρα τῆς Αἰκατερίνης, διότι ἡ μητέρα της ἔζησεν ἀρκετοὺς μῆνας τοῦ ἔτους 1728 εἰς τὸ Παρίσι, ὅπου ἐγνώρισεν ἕνα νεαρὸν Ρῶσσον, νόθον παιδὶ ἑνὸς μεγάλου ἀριστοκράτου τῆς Ρωσσίας. Ἡ πριγκήπισσα Ζέρμπστ ἐγνώρισε τὸν ὡραῖον αὐτὸν Σλαῦον εἰς τὰ σαλόνια τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας καὶ καθὼς φαίνεται συνεδέθη μαζί του, καρπὸς δὲ τοῦ συνδέσμου αὐτοῦ εἶνε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ γυναῖκα ἡ ὁποία κατόπιν ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας καὶ νὰ ἡγηθῇ τοῦ Σλαυϊσμοῦ.

Ὁ νέος αὐτὸς ἐκαλεῖτο Μπέτζκυ καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πετρούπολιν εἰς πολὺ μεγάλην ἡλικίαν, ὅλοι δὲ βεβαιοῦν, ὅτι ἡ Αἰκατερίνη, αὐτοκράτειρα πλέον, τὸν ἐπεσκέπτετο τακτικά, τοῦ ἐφέρετο μὲ σεβασμὸν καὶ τοῦ ἐφίλει τὸ χέρι.

Αὐτοὶ εἶνε οἱ δύο θρύλοι, οἱ ὁποῖοι περιβάλλουν τὴν γέννησιν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἡ ἱστορία ἀπεκάλεσε Μεγάλην Αἰκατερίνην. Ὁπωσδήποτε οἱ ἐπίσημοι βιογράφοι της καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ρωσσικῆς Αὐτοκρατορίας τὴν φέρουν γεννηθεῖσαν εἰς τὸ Στέττιν ἀπὸ πατέρα μὲν τὸν πρίγκηπα Χριστιανὸν-Αὔγουστον τοῦ Ἀγχαλτ-Ζέρμπστ-Ντόρνμπουργκ καὶ ἀπὸ μητέρα τὴν σύζυγόν του πριγκήπισσαν Ἰωάνναν Ἐλισάβετ τοῦ Χολστάϊν.

Ἀλλὰ ποίαν σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ κατὰ τὸ 1729 γέννησις μιᾶς μικρᾶς πριγκηπίσσης τοῦ Ζέρμπστ; Ἡ πριγκηπικὴ οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἔφερε τὸ ὄνομα αὐτό, ἦτο μία ἀπὸ ἐκείνας ἀπὸ τὰς ὁποίας ἦτο γεμάτη ἡ Γερμανία καὶ ἀπετέλει ἦτο ἕνα ἀπὸ τοὺς ὀκτὼ κλάδους τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου τοῦ Ἀγχαλτ. Μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου ἀντήχησεν ἀπὸ τὸ ὄνομα, τὰ κατορθώματα καὶ τοὺς ἔρωτας τῆς πριγκηπίσσης αὐτῆς, κανεὶς ἀπολύτως ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν της δὲν εἶχε διακριθῆ. Πράγματι ὁ πριγκηπικὸς οἶκος τοῦ Ἀγχαλτ-Ζέρμπστ, ἄγνωστος εἰς τὴν ἱστορίαν μέχρι τοῦ 1729, ἐσβέσθη ὁλοτελῶς τὸ 1793.

Αὐτὴ εἶνε ἡ καταγωγὴ τῆς Αἰκατερίνης.

Οἱ γονεῖς της δὲν ἔμενον καθόλου εἰς τὸ Ντόρνμπουργκ διότι ἦσαν ἀλλοῦ ἀπησχολημένοι. Καὶ κατὰ πρῶτον ὁ πατέρας της ἦτο ὑποχρεωμένος, οὔτε λίγο οὔτε πολύ, νὰ κερδίσῃ τὸ ψωμί του. Ἐγεννήθη τὸ 1690 καὶ ὑπηρέτησεν ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸν πρωσσικὸν στρατόν, λαβὼν μέρος εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Κάτω Χωρῶν, τῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Σουηδίας. Εἰς ἡλικίαν 31 ἐτῶν εἶχε κερδίσει τὰς ἐπωμίδας τοῦ στρατηγοῦ καὶ μετὰ ἓξ ἔτη ὑπανδρεύθη τὴν πριγκήπισσαν Ἐλισάβετ τοῦ Χολστάϊν-Γκόττορπ, μικροτέραν ἀδελφὴν τοῦ πρίγκηπος Καρόλου Αὐγούστου, ὁ ὁποῖος ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν ρωσσικὸν θρόνον παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς αὐτοκρατείρας Ἐλισάβετ, ἡ ὁποία ἔκλαιεν εἰς ὅλην τὴν ζωήν της τὸν θάνατον τοῦ λατρευτοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της. Ἅμα ἡ τύχη θέλει, τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ ματαιώσῃ τὴν θέλησίν της, διότι ὕστερα ἀπὸ ὀλίγα χρόνια ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἰβὰν τοῦ Τρομεροῦ καὶ τοῦ Μεγάλου Πέτρου τὴν ἀνεψιὰν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ θάνατος ἠμπόδισε νὰ γίνῃ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας.

Ἅμα ἐτελείωσαν οἱ πόλεμοι καὶ ἐκλείσθη ἡ εἰρήνη, ὁ πρίγκηψ Χριστιανὸς Αὔγουστος, διοικητὴς τοῦ συντάγματος τοῦ Ἀγχαλτ-Ζέρμπστ καὶ φρούραρχος τοῦ Στέττιν ἠναγκάσθη νὰ ζῇ εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν ἐπαρχιακὴν πόλιν, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ τοῦ συντάγματος του.

Ὡς σύζυγος καὶ ὡς πατὴρ ὁ Χριστιανὸς Αὔγουστος ἦτο πραγματικὸν ὑπόδειγμα. Ἔτρεφεν ἐξαιρετικὴν ἀγάπην πρὸς τὰ παιδιά του, ἀλλ' ἀντὶ τῆς Αἰκατερίνης ἐπερίμενεν ἀγόρι καὶ δι' αὐτὸ ἡ γέννησίς της δὲν τὸν ἐχαροποίησε καθόλου.

Τὰ πρῶτα παιδικὰ χρόνια τῆς Αἰκατερίνης ἐπέρασαν εἰς τὴν ἤρεμον μονοτονίαν τῆς ἐπαρχιακῆς ζωῆς καὶ δι' αὐτὸ ὅταν κατόπιν ἡ μικρὰ καὶ ἄσημος πριγκήπισσα ἔγινε μεγάλη αὐτοκράτειρα καὶ ὅλοι ἤρχισαν νὰ ἐρευνοῦν τὴν ζωήν της, κανεὶς ἀπολύτως ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔζων ἀκόμη, δὲν τὴν ἐνεθυμεῖτο. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία εἴτε διότι πραγματικῶς δὲν διετήρει εἰς τὴν μνήμην της τὰς λεπτομερείας τῆς ἐποχῆς αὐτῆς τῆς ζωῆς της, εἴτε διότι δὲν ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ, ὁσάκις τὴν ἠρώτων, αὐτὴ ἡ ὁποία ἦτο συνήθως φλύαρος, ἀπήντα στερεοτύπως:

— Δὲν βλέπω τί ἐνδιαφέρον ἠμποροῦν νὰ ἔχουν αἱ λεπτομέρειαι αὐταί.

Καὶ ἤλλαζεν ὁμιλίαν.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀπομνημονεύματά της εἶνε πολὺ σκοτεινὰ ὅσον ἀφορᾷ τὸ σημεῖον αὐτό. «Ἐγεννήθην, γράφει, εἰς τὸ σπίτι Γκραϊφενχάϊμ κοντὰ εἰς τὸ Μαρίεν Κίρχενχοφ». Τέτοιο σπίτι ὅμως δὲν ὑπάρχει οὔτε ποτὲ ὑπῆρξεν εἰς τὸ Στέττιν. Τοὐναντίον ὑπάρχει εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἕνας δρόμος ὀνομαζόμενος Γκραϊφενχάγκεν καὶ τὸ σπίτι τὸ ὁποῖον φέρει τὸν ἀριθμὸν 1 καὶ ἀνῆκε μέχρι τοῦ 1910 εἰς τὸν σύμβουλον τῆς ἐπικρατείας Ντέβιτς εἶνε τὸ σπίτι ὅπου ἐγεννήθη ἡ Αἰκατερίνη. Τὸ μόνον ἴχνος, τὸ ὁποῖον ἄφησεν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου εἶδε τὸ φῶς ἡ μεγάλη αὐτὴ αὐτοκράτειρα, εἶνε μία καπνιὰ διατηρουμένη καὶ σήμερον ἀκόμη, ἂν καὶ ἀμυδρῶς, ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχον. Ἦτο ἡ καπνιὰ ποὺ ἄφησεν ὁ λύχνος, ὁ ὁποῖος ἐφώτιζε τὸ λίκνον τῆς μικρᾶς πριγκηπίσσης.

Τὸ λίκνον αὐτὸ σώζεται μέχρι σήμερον καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν Βαϊμάρην.

Κατὰ τὴν βάπτισίν της ἔλαβε τὰ ὀνόματα Σοφία—Αὐγούστα—Φρειδερίκη εἰς ἀνάμνησιν τριῶν θείων της, ἀλλ' ὅλοι τὴν ἔλεγον χαϊδευτικὰ Φίγκχεν, τὸ ὁποῖον εἶνε ὑποκοριστικὸν τοῦ Σοφία. Ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν γέννησίν της οἱ γονεῖς της ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ Στέττιν καὶ τὸ δωμάτιον τῆς μικρᾶς πριγκηπίσσης ἦτο δίπλα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Ἔτσι ἀπὸ μικρὰ ἡ Αἰκατερίνη ἐσυνήθισε νὰ ἀκούῃ τὰς κωδωνοκρουσίας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἐγέμιζαν μὲ τοὺς βαρεῖς ἤχους των τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ὀρθοδόξου Ρωσσίας.

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΤΗΣ

Ἡ μικρὰ Φίγκχεν, ὅπως καὶ ὅλα τὰ πριγκηπόπουλα τῆς Γερμανίας, εἶχε Γαλλίδα παιδαγωγόν. Μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ διατάγματος τῆς Νάντης οἱ διαμαρτυρόμενοι τῆς Γαλλίας, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸ δόγμα των, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκπατρισθοῦν καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐγκατεστάθησαν, πρόσφυγες, εἰς τὴν Γερμανίαν. Αἱ γυναῖκές των καὶ τὰ κορίτσια των ἔγιναν διδασκάλισσαι καὶ παιδαγωγοὶ τῶν παιδιῶν τῶν πριγκήπων καὶ τῶν ἀριστοκρατῶν τῆς Γερμανίας.

Παιδαγωγὸς τῆς Φίγκχεν ἦτο ἡ δεσποινὶς Καρντέλ. Ἐκτὸς αὐτῆς ὅμως καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῆς ἔμαθον τὰ πρῶτα γράμματα. Ὁ διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος τῆς ἔμαθε τὰ γερμανικά, ἐλέγετο Βάγνερ καὶ φαίνεται ὅτι ἦτο μεγάλος ἠλίθιος, ἡ δὲ Αἰκατερίνη ἐνεθυμεῖτο πάντοτε τὴν κλασσικὴν κουταμάραν του. Ἡ δεσποινὶς Καρντὲλ ὅμως, ἐκτὸς τῆς «καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῶν καλῶν τρόπων», ποὺ τῆς ἐδίδαξε, παρεῖχεν εἰς τὴν μέλλουσαν αὐτοκράτειραν καὶ ἄλλας πλέον ὠφελίμους ὑπηρεσίας, διότι τὴν ἐγλύτωνε ἀπὸ τὸ ξύλο, τὸ ὁποῖον τῆς ἔδιδε συχνὰ ἡ μητέρα της. Τὴν ἔδερεν «ἀπὸ νεῦρα καὶ ὄχι διότι εἶχε δίκαιον», ἔλεγε κατόπιν ἡ Αἰκατερίνη. Πρὸ παντὸς ὅμως ἡ Γαλλὶς παιδαγωγός της τῆς ἔδιδε νὰ διαβάσῃ τὰ ἔργα τοῦ Μολιέρου, τοῦ Κορνηλίου καὶ τοῦ Ρακίνα καὶ εἰς αὐτὴν ὀφείλεται μέγα μέρος τῆς μορφώσεως τῆς μικρᾶς πριγκηπίσσης. Δὲν θὰ ἦτο ἴσως τολμηρὸν νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι χάρις εἰς τὴν Γαλλίδα αὐτὴν παιδαγωγὸν ἡ Φίγκχεν δὲν ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τῆς μητέρας της, τῆς ὁποίας ὁ δύστροπος χαρακτὴρ καὶ ἡ ἀκατάσχετος ροπὴ πρὸς τὴν ψευδολογίαν καὶ τὴν συκοφαντίαν δὲν ἀπετέλουν παραδείγματα πρὸς μίμησιν.

Ὁπωσδήποτε τὴν ἀνατροφὴν τῆς Αἰκατερίνης συνεπλήρωσαν τὰ συχνὰ ταξίδια, κατὰ τὰ ὁποῖα συνώδευε τοὺς γονεῖς της. Ἡ μονότονος ζωὴ τοῦ Στέττιν δὲν παρουσίαζε τίποτε τὸ ἑλκυστικὸν διὰ μίαν πριγκήπισσαν ποὺ ἐδίψα διασκεδάσεις καὶ δι' ἕνα νέον στρατηγὸν ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη γνωρίσει σχεδὸν τὴν μισὴν Εὐρώπην. Δι' αὐτὸ οὐδέποτε ἔλειπον αἱ ἀφορμαὶ διὰ τὰ ταξίδια καὶ συχνὰ ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια ἐπεσκέπτετο τὸ Ἀμβοῦργον, τὸ Μπρουνσβικ καὶ τὸ Ὤϊτιν, ὅπου εἶχε συγγενεῖς. Συχνὰ μάλιστα ἐπήγαινε καὶ εἰς τὸ Βερολῖνον.

Εἰς κάποιο ἀπὸ αὐτὰ τὰ ταξίδια ἡ Αἰκατερίνη συνήντησε διὰ πρώτην φορὰν τὸ 1739 ἐκεῖνον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἥρπασε τὸν θρόνον, ἀφοῦ πρῶτον τὸν ἐδέχθη προσφερόμενον ἀπὸ τὰ χέρια του. Ὁ Πέτρος Οὐλρῖχος τοῦ Χολστάϊν, παιδὶ τοῦ πρώτου ἐξαδέλφου τῆς μητέρας της, ἦτο τότε μόλις ἕνδεκα ἐτῶν. Ἐκείνη ἦτο μικροτέρα του κατὰ ἕνα
χρόνον. Ἡ πρώτη αὐτὴ συνάντησις, ἡ ὁποία ἄλλως τε παρῆλθεν ἀπαρατήρητος, δὲν ἄφησε καλὴν ἐντύπωσιν εἰς τὴν μικρὰν Φίγκχεν. Αὐτὸ τοὐλάχιστον βεβαιώνει εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά της. Ὁ μικρὸς πρίγκηψ τῆς ἐφάνη ἀρρωστιάρης καὶ ἀσθενικός. Ὅλοι ἄλλως τε τῆς ἔλεγον ὅτι ἦτο πολὺ κακοῦ χαρακτῆρος καί, πρᾶγμα ἀπίστευτον λόγῳ τῆς μικρᾶς ἡλικίας του, ὅτι ἐμεθοῦσε σχεδὸν κάθε βράδυ.

Η ΠΡΟΡΡΗΣΙΣ ΕΝΟΣ ΠΑΠΑ

Ἕνα ἄλλο ταξίδι ἄφησεν εἰς τὴν μνήμην της ἀνεξάλειπτα ἴχνη. Κατὰ τὸ 1742 ἢ τὸ 1743 εἰς τὸ Μπρούνσβικ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίκληρος δούκισσα εἶχεν ἀναθρέψει τὴν μητέρα της, κάποιος καθολικὸς παπᾶς ποὺ ἐδιάβαζε εἰς τὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων τὴν τύχην των, τῆς εἶπεν ὅτι θὰ ἐφόρει μίαν ἡμέραν βασιλικὸν στέμμα.

Εἰς τὸ Βερολῖνον ἡ Φίγκχεν εἶδε τὸν μεγάλον Φρειδερῖκον. Ἦτο πλέον ἔνδοξος βασιλεὺς καὶ φυσικὰ δὲν ὑπῆρχε κανεὶς λόγος νὰ τὴν προσέξῃ ἰδιαιτέρως ὅπως ἄλλως τε καὶ αὐτὸς δὲν τῆς ἔκαμε, παρὰ τὴν φήμην του, ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν.

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἐν ὀλίγοις ἡ ἐκπαίδευσις τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν της ἡ Αἰκατερίνη. Ἦτο ἡ συνήθης ἐκπαίδευσις ἡ ὁποία ἐδίδετο εἰς ὅλας τὰς Γερμανίδας πριγκηπίσσας τῆς ἐποχῆς της. Ἀργότερα ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτειρα, ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἐδίσταζε καθόλου νὰ ὁμολογήσῃ τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ κενὰ τῆς ἐκπαιδεύσεώς της.

— Τί τὰ θέλετε, ἔλεγεν, ἀνετράφην καὶ ἐξεπαιδεύθην μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ὑπανδρευόμην κανένα μικρὸν καὶ ἄσημον πρίγκηπα τῆς Γερμανίας καὶ μὲ ἔμαθαν ὅ,τι πρέπει νὰ ξεύρῃ μία τέτοια γυναῖκα. Οὔτε ἐγὼ οὔτε ἡ δεσποινὶς Καρντὲλ ἐφανταζόμεθα ποτὲ ὅτι θὰ κατέληγον νὰ γίνω αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας!...

Ἡ βαρώνη ντὲ Πρίντσεν, κυρία τῆς τιμῆς τῆς μητέρας της, ἔλεγεν ὅτι, παρακολουθοῦσα τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς μελλούσης αὐτοκρατείρας, δὲν κατώρθωσε ποτὲ νὰ ἀνακαλύψῃ καμμίαν ἀπὸ τὰς ἐξαιρετικὰς ἐκείνας ἰδιότητας αἱ ὁποῖαι κατόπιν τὴν ἀνέδειξαν μεγάλην.

Καὶ αὐτὴ ἡ δεσποινὶς Καρντὲλ ὅπως ὡμολόγησεν ἡ ἰδία εἰς τὸν Ντιντερὼ οὐδέποτε ἐφαντάσθη ὅταν ἐδιόρθωνε τὰ γραπτὰ τῆς μαθητρίας της ὅτι θὰ ἐγίνετο «τὸ κηροπήγιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίχθη ἡ λαμπὰς ἡ φωτίσασα ὁλόκληρον τὸν αἰῶνα της».

Καὶ ὅμως κάποιος δεσμὸς ἀόριστος καὶ μυστηριώδης, κάποιο παράδοξον μήνυμα τῆς μοίρας της, ἐφάνη, μέσα εἰς τὴν ἤρεμον καὶ μονότονον ζωὴν τοῦ Στέττιν, ὅτι συνέδεε ἀπὸ τότε τὴν πριγκήπισσαν Σοφίαν πρὸς τὸ μετέπειτα λαμπρὸν πεπρωμένον της. Δὲν ἦτο τότε παρὰ μία μικρὰ καὶ ἄσημος Γερμανὶς πριγκήπισσα ἀνατραφεῖσα εἰς μίαν ἐπαρχιακὴν πόλιν τῆς ὁποίας ὁ ὁρίζων ἐκλείετο ὁλόγυρα ἀπὸ μίαν ἀτελείωτον σειρὰν ἀμμολόφων. Ἐπάνω ὅμως ἀπὸ τὸν ξηρὸν καὶ ἄγονον αὐτὸν τόπον ἔπιπτεν ἡ γιγαντιαία σκιὰ ἑνὸς ἀοράτου φαντάσματος.

Πράγματι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Στέττιν εἶχεν ἐμφανισθῆ ἡ στολὴ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν μιᾶς δυνάμεως σχεδὸν ἀγνώστου εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ δύναμις αὐτὴ μὲ τὴν ἀπέραντον ἰσχύν της ἔσπειρε τὸν φόβον καὶ τὴν ἔκπληξιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλπίδα. Ὅλοι εἰς τὸ Στέττιν ἐνεθυμοῦντο τὴν τρομερὰν πολιορκίαν τὴν ὁποίαν ὑπέστη ἡ πόλις ἀπὸ τοὺς στρατοὺς τοῦ μεγάλου «Λευκοῦ Τσάρου».

Καὶ ὅπως εἰς ὅλα τὰ σπίτια ἔτσι καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Φίγκχεν, ἡ Ρωσσία, ἡ μεγάλη καὶ μυστηριώδης Ρωσσία, αἱ ἀναρίθμητοι στρατιαί της, ὁ ἀνεξάντλητος πλοῦτος της καὶ οἱ ἀπολυταρχικοὶ μονάρχαι τῆς ἀπετέλουν τὸ θέμα τῶν καθημερινῶν συζητήσεων. Ὅλοι οἱ Γερμανοὶ πρίγκηπες ὠνειρεύοντο διὰ τὰ κορίτσια των ἕνα γάμον μὲ τὸν διάδοχον τοῦ μεγάλου αὐτοῦ θρόνου καὶ ἡ μητέρα τῆς Αἰκατερίνης, ὡς νὰ κατείχετο ἀπὸ προαίσθημα, συχνὰ ἐφαντάζετο τὴν κόρην της καθημένην εἰς τὸν θρόνον τοῦ Μεγάλου Πέτρου.

Καὶ διατί ὄχι;

Μὲ τοὺς γάμους οἱ ὁποῖοι ἤνωσαν τὴν κόρην τοῦ Πέτρου Α' μὲ ἕνα δοῦκα τοῦ Χολστάϊν, μίαν ἐγγονὴν τοῦ Ἰβὰν μὲ ἕνα δοῦκα τοῦ Μπρούνσβικ εἶχον δημιουργηθῆ στενοὶ δεσμοὶ μεταξὺ τῆς μεγάλης μοναρχίας τοῦ Βορρᾶ καὶ τῆς πολυαρίθμου φυλῆς τῶν Γερμανῶν πριγκήπων, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς οἰκογενείας τῆς Φίγκχεν. Ὅταν τὸ 1739 ἡ Φίγκχεν συνήντησε διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸ Ὤϊτιν τὸν ἐξάδελφόν της Πέτρον Οὐλρῖχον, ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ μητέρα του ἦτο Τσαρίνα τῆς Ρωσσίας καὶ κόρη τοῦ μεγάλου Πέτρου. Ἔμαθεν ἀκόμη καὶ τὴν ἱστορίαν μιᾶς ἄλλης κόρης τοῦ μεγάλου Πέτρου, τῆς Ἐλισάβετ, ἡ ὁποία ὀλίγον ἔλειψε νὰ γίνῃ νύφη τῆς μητέρας της.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περίπου ἡ Ἐλισάβετ ἡ ἀρραβωνιαστικιὰ τοῦ ἀτυχοῦς Καρόλου Αὐγούστου τοῦ Χολστάϊν, τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητέρας της καὶ θείου της ἀνῆλθεν εἰς τὸν ρωσσικὸν θρόνον. Τὴν 9ην Δεκεμβρίου 1741 χάρις εἰς μίαν ἀπὸ τὰς συνήθεις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βορρᾶ σκηνοθεσίας αἱ ὁποῖαι βάφονται κάποτε καὶ μὲ αἷμα, ἡ Ἐλισάβετ ἔθεσεν ἀποτόμως τέρμα εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ μικροῦ Ἰβὰν καὶ τῆς ἀντιβασιλείσσης μητέρας του. Τὸ ἀπροσδόκητον τὸ γεγονὸς εἶχε καμει κολοσσιαίαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Αἰκατερίνης. Ἡ σκληρότης τῆς τύχης εἶχε χωρίσει ἀπὸ τὸν ἀγαπημένον της τὴν νέαν αὐτοκράτειραν, ἡ ὁποία ὅμως ὄχι μόνον δὲν τὸν ἐλησμόνει, ἀλλὰ καὶ ἔτρεφεν ἐξαιρετικὴν ἀγάπην πρὸς ὅλην τὴν οἰκογένειάν του. Ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἀγαπημένου της ἦτο μητέρα τῆς Φίγκχεν καὶ φυσικὰ δὲν θὰ τὴν εἶχε λησμονήσει.

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ μητέρα τῆς Φίγκχεν θὰ ἐνεθυμήθη τότε τὸν καθολικὸν παπᾶν ὁ ὁποῖος εἶχε προείπει εἰς τὴν κόρην της ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἐφόρει βασιλικὸν στέμμα. Καὶ δι' αὐτὸ δὲν παρέλειψε νὰ γράψῃ ἀμέσως εἰς τὴν νέαν αὐτοκράτειραν διὰ νὰ τὴν συγχαρῇ καὶ ἡ ἀπάντησις τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἦτο τέτοια ὥστε νὰ ἐνθαρρύνῃ κάθε ἐλπίδα. Μὲ ἀληθινὴν συγκίνησιν ἡ Ἐλισάβετ ἀπήντησεν εἰς τὴν ἀδελφὴν τοῦ πεθαμένου ἀρραβωνιαστικοῦ της καὶ τῆς ἐζήτει τὴν φωτογραφίαν τῆς μητέρας τοῦ πρίγκηπος Πέτρου Οὐλρίχου ἡ ὁποία ἦτο ἐξαδέλφη τῆς μητέρας τῆς Φίγκχεν.

Ἐπρόκειτο ἄρά γε περὶ προμηνύματος τῆς τύχης; Ἔτσι φαίνεται.

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1742, ὁ πρίγκηψ Πέτρος Οὐλρῖχος ὁ «μικρὸς διάβολος» ὅπως τὸν ἔλεγον ὅλοι οἱ συγγενεῖς του, ὁ ἐξάδελφος τῆς Φίγκχεν ἔφυγεν ἀπὸ τὸ Κίελον διὰ τὴν Πετρούπολιν ὅπου μόλις ἔφθασεν, ἡ θεία του αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ τὸν ἀνεκήρυξε διάδοχόν της.

Αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν ἐπετρέπετο πλέον καμμία ἀμφιβολία. Τὸ αἷμα τῶν Χολστάϊν, δηλαδὴ ἡ οἰκογένεια τῆς Φίγκχεν ἐθριάμβευεν εἰς τὴν Ρωσσίαν ἐνῷ ὁ οἶκος τοῦ Μπρούνσβικ ἔχανεν ἔδαφος καὶ ὑπεχώρει.

Χολστάϊν ἢ Μπρούνσβικ.

Ἀπὸ τοῦ 1725 ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τῆς Ρωσσίας εἶχεν ὡς κέντρον τὸ δίλημμα αὐτό.

Χολστάϊν ἢ Μπρούνσβικ, δηλαδὴ μὲ ἄλλας λέξεις οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πέτρου τοῦ Μεγάλου ἢ οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰβάν. Διότι καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ εἶχον ἀποθάνει χωρὶς νὰ ἀφήσουν ἀρσενικὰ παιδιά. Διὰ τῆς ἀνακηρύξεως ὡς διαδόχου τοῦ πρίγκηπος Πέτρου Οὐλρίχου ὁ οἶκος τῶν Χολστάϊν ἐνίκησε καὶ ἡ νίκη αὐτὴ εἶχεν ἄμεσον ἀντανάκλασιν ἐπὶ τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἀσήμων μελῶν τῆς οἰκογενείας. Ἡ ἀκτινοβολία τῆς νίκης ἔφθασε, ὅπως ἦτο ἄλλως τε φυσικόν, καὶ μέχρι τοῦ Στέττιν.

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1742 ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας προήγαγε τὸν πατέρα τῆς Φίγκχεν εἰς στρατάρχην, προφανῶς διὰ νὰ φανῇ εὐχάριστος εἰς τὴν αὐτοκράτειραν, Ἐλισάβετ καὶ τὸν ἀνεψιόν της πρίγκηπα τοῦ Χολστάϊν καὶ διάδοχον τοῦ θρόνου τῶν Τσάρων. Μετὰ δύο μῆνας, τὸν Σεπτέμβριον, ὁ γραμματεὺς τῆς ἐν Βερολίνῳ ρωσσικῆς πρεσβείας μετέβη εἰς τὸ Στέττιν καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν πριγκήπισσαν τοῦ Ζέρμπστ μέσα εἰς ἀδαμαντοκόλλητον πλαίσιον τὴν εἰκόνα τῆς αὐτοκρατείρας μὲ ἰδιόχειρον ἀφιέρωσιν. Καὶ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ Φίγκχεν συνώδευσε τὴν μητέρα της εἰς τὸ Βερολῖνον, ὅπου ὁ διάσημος Γάλλος ζωγράφος Πὲσν τῆς ἔκαμε τὸ πορτραῖτό της.

Τότε ἡ Φίγκχεν ἔμαθεν ὅτι τὸ πορτραῖτο αὐτὸ ἔμελλε νὰ σταλῇ εἰς τὴν Πετρούπολιν, ὅπου ἀσφαλῶς ἡ αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ δὲν ἐπρόκειτο νὰ τὸ θαυμάσῃ μόνη της.

Παρῆλθεν ὅμως ἕνας ὁλόκληρος χρόνος χωρὶς νὰ συμβῇ τίποτε τὸ ἀξιοσημείωτον καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1743 ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια συνεκεντρώθη εἰς τὸ Ζέρμπστ. Ὁ πρεσβυγενὴς κλάδος τοῦ οἴκου τούτου εἶχεν ἐκλείψει καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατέρα τῆς Φίγκχεν εἶχε κληρονομήσει τὸν τίτλον καὶ τὴν περιουσίαν. Ἐκεῖ ἑώρτασαν τὰ Χριστούγεννα καὶ ἡ κληρονομία αὐτὴ ἐθεωρήθη ὡς εὐτυχὲς προμήνυμα.

Μὲ τὴν ἰδίαν εὐθυμίαν ἐπρόκειτο νὰ ἑορτασθῇ καὶ ἡ πρωτοχρονιά, ὁπότε κατέφθασεν εἰς τὸν μεσαιωνικὸν πύργον ἕνας ταχυδρόμος ἀπὸ τὸ Βερολῖνον.

Αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν ἐπετρέπετο καμμία ἀμφιβολία. Ἡ πρόρρησις τοῦ καθολικοῦ παπᾶ ἐπραγματοποιεῖτο, διότι ὁ ταχυδρόμος ἔφερε μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Μπρύμερ, αὐλάρχου τοῦ διαδόχου μεγάλου δουκὸς Πέτρου, τέως πρίγκηπος Πέτρου Οὐλρίχου τοῦ Χολστάϊν. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ὁ αὐλάρχης διεβίβαζε πρόσκλησιν τοῦ μεγάλου δουκός, καλοῦντος εἰς τὴν αὐλήν του τὴν μητέρα τῆς Φίγκχεν, ἡ ὁποία, ὅπως καθώριζε ρητῶς ὁ αὐλάρχης, ἔπρεπε νὰ πάρῃ μαζί καὶ τὴν κόρην της.

Ὁ αὐλάρχης Μπρύμμερ δὲν ἦτο ἄγνωστος εἰς τὴν μητέρα τῆς Φίγκχεν. Τὸν ἐγνώριζε καλὰ ἀπὸ τότε ποὺ ἦτο παιδαγωγὸς τοῦ διαδόχου. Αὐτὸς ἄλλως τε τὸν συνώδευεν ὅταν ἡ κόρη της τὸν συνήντησε διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸ Ὤϊτιν.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ αὐλάρχου ἦτο μακρὰ καὶ παρεῖχε λεπτομερεῖς ὁδηγίας διὰ τὸ ταξίδιον. Ἡ πριγκήπισσα μαζὶ μὲ τὴν κόρην της ἔπρεπε νὰ ἀναχωρήσουν ἀμέσως καὶ νὰ περιορίσουν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων τῆς ἀκολουθίας των. Τὸ πολὺ-πολὺ θὰ τὰς συνώδευον μία κυρία τῆς τιμῆς, δύο γυναῖκες θαλαμηπόλοι, ἕνας ἀξιωματικός, ἕνας μάγειρος καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες ὑπηρέται. Εἰς τὴν Ρίγαν θὰ ἀνέμενε τὰς πριγκηπίσσας τιμητικὴ συνοδεία, ἡ ὁποία θὰ τὰς ὡδήγει εἰς τὴν αὐλήν.

Ἀπηγορεύετο αὐστηρῶς εἰς τὸν πατέρα τῆς Φίγκχεν νὰ τὰς συνοδεύσῃ κατὰ τὸ ταξίδιον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ τηρηθῇ μυστικόν. Καὶ ἰδίως ὁ σκοπός του. Αὐτὸς κυρίως ἔπρεπε νὰ μείνῃ μυστικός.

Εἰς τὰς διαφόρους ἐρωτήσεις ἡ πριγκήπισσα ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ ἀπαντᾷ ὅτι μετέβαινεν εἰς τὴν Ρωσσίαν διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν αὐτοκράτειραν διὰ τὴν καλωσύνην, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ἀπέναντί της. Μόνον εἰς τὸν βασιλέα Φρειδερῖκον εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, διότι μόνον αὐτὸς ἐγνώριζε περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ποῖος ἦτο ὁ πραγματικὸς σκοπὸς τοῦ ταξιδίου.

Ὁ προνοητικὸς Μπρύμμερ εἶχε φροντίσει δι' ὅλα, διότι μαζὶ μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἡ πριγκήπισσα ἔλαβε καὶ μίαν ἐπιταγὴν δέκα χιλιάδων ρουβλίων. Μία Τράπεζα τοῦ Βερολίνου εἶχε λάβει ταυτοχρόνως τὴν ἐντολὴν νὰ ἐξοφλήσῃ τὴν ἐπιταγὴν αὐτὴν ἐν πάσῃ μυστικότητι. Ἡ ἀποστολὴ περισσοτέρων χρημάτων θὰ ἐκίνει τὴν προσοχὴν καὶ θὰ ἐσχολιάζετο, ἔγραφεν ὁ Μπρύμμερ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἀποφευχθῇ μὲ κάθε τρόπον. Ἅμα ὅμως αἱ πριγκήπισσαι θὰ ἔφθανον εἰς τὴν Ρωσσίαν, θὰ ἐτίθεντο εἰς τὴν διάθεσίν των ὁσαδήποτε χρήματα θὰ ἐχρειάζοντο.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ αὐλάρχου, ἡ ὁποία ὡμοίαζε μᾶλλον πρὸς διαταγήν, ἐγράφη κατ' ἐντολὴν τῆς αὐτοκρατείρας, ἡ ὁποία ἄλλως τε εἶχεν ὑπαγορεύσει ὅλας αὐτὰς τὰς λεπτομερεῖς ὁδηγίας. Ἄλλη ὅμως ἐξήγησις περὶ τῶν προθέσεων τῆς Τσαρίνας δὲν ἐδίδετο.

Δύο ὥρας μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ πρώτου ταχυδρόμου κατέφθασε καὶ δεύτερος φέρων ἐπιστολὴν τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ἡ ὁποία ἦτο πολὺ σαφεστέρα ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Τσαρίνας. Εἰς τὴν ἐπιστολήν του αὐτὴν ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας ἔγραφεν εἰς τὴν μητέρα τῆς Φίγκχεν ὅτι αὐτὸς εἶχε πείσει τὴν αὐτοκράτειραν Ἐλισάβετ ὅτι ἡ καλυτέρα νύμφη διὰ τὸν διάδοχον τοῦ θρόνου ἦτο ἡ κόρη της. Καὶ πράγματι εἰς τὸ συνοικέσιον αὐτὸ εἶχε λάβει ἐνεργὸν μέρος ὁ Φρειδερῖκος.

Καὶ ἰδοὺ πῶς:

Ὅπως ἦτο φυσικόν, ἅμα ὁ πρίγκηψ Πέτρος Οὐλρῖχος ἀνεκηρύχθη διάδοχος τοῦ ρωσσικοῦ θρόνου, ὅλοι οἱ ἡγεμόνες καὶ ὅλοι οἱ πρίγκηπες τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίᾳ τῆς Γερμανίας, οἱ ὁποῖοι εἶχον κορίτσια, ἐστράφησαν πρὸς αὐτόν. Καλύτερος γαμβρὸς δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος εἰς τὸν κόσμον ὅλον καὶ δὲν ἄφησαν μέσον καὶ εὐκαιρίαν διὰ νὰ ὑποβάλουν, εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε ἐμμέσως, τὰς προτάσεις των. Ὁ καθεὶς των εἶχε κατορθώσει διὰ χρημάτων καὶ ὑποσχέσεων νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου προσώπου τῆς ἀκολουθίας τῆς αὐτοκρατείρας καὶ τοῦ διαδόχου. Ἀπὸ τοῦ αὐλάρχου Μπρύμμερ μέχρι τοῦ Λεστόκ, τοῦ Γάλλου ἰατροῦ τῆς Τσαρίνας, ὅλοι εἶχον τὰς προτιμήσεις των.

Καὶ δι' αὐτὸ εἰς τὴν ρωσσικὴν αὐλὴν ἔγινε λόγος δι' ὅλας τὰς πριγκηπίσσας τῆς Εὐρώπης. Κατ' ἀρχὰς διὰ μίαν Γαλλίδα πριγκήπισσαν, κατόπιν διὰ τὴν ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ὕστερα διὰ τὴν κόρην τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας πριγκήπισσαν τῆς Σαξωνίας. Τὸ τελευταῖον αὐτὸ συνοικέσιον ὑπεστήριξεν ὁ παντοδύναμος Μπεστούγιεφ, ὁ καγκελλάριος τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐπιτύχῃ.

«Ἡ αὐλὴ τῆς Σαξωνίας, ἔγραφε κατόπιν ὁ Φρειδερῖκος, δούλη ἕρπουσα πρὸ τοῦ ρωσσικοῦ θρόνου, ἤθελε νὰ ἀναβιβάσῃ μέχρις αὐτοῦ τὴν πριγκήπισσαν Μαριάνναν, δευτερότοκον κόρην τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας. Διὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ ἤλπιζε νὰ ἀντλήσῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν της. Ἡ φιλοχρηματία τῶν Ρώσων ὑπουργῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ἐδίσταζον, κατὰ τὴν γνώμην μου, νὰ θέσουν εἰς πλειοδοσίαν καὶ αὐτὴν τὴν αὐτοκράτειράν των, ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἤρχισαν νὰ διαπραγματεύωνται μὲ τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας, τὸν ὁποῖον ἀπεγύμνωσαν. Ἀλλὰ δὲν τοῦ ἐπώλησαν παρὰ μόνον λόγους καὶ ὑποσχέσεις...».

Μόλις δεκαὲξ ἐτῶν ὡραία καὶ μὲ σπανίαν μόρφωσιν, ἡ πριγκήπισσα τῆς Σαξωνίας ἦτο ἀξιόλογος νύμφη. Ὁ γάμος αὐτὸς ἄλλως τε θὰ ἐχρησίμευεν ὡς βάσις καὶ ἀπαρχὴ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν μεγαλεπηβόλων σχεδίων τοῦ Μπεστούγιεφ. Ἐσκέπτετο δηλαδὴ ὁ Ρῶσσος ἀρχικαγκελλάριος νὰ συνενώσῃ εἰς ἕνα μεγάλον καὶ ἰσχυρὸν συνασπισμὸν τὴν Ρωσσίαν, τὴν Σαξωνίαν, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Ὁλλανδίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν, δηλαδὴ τὰ τρία τέταρτα τῆς Εὐρώπης, ἐναντίον τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Γαλλίας.

Τὰ σχέδια ὅμως αὐτὰ τοῦ Ρώσσου ἀρχικαγκελλαρίου ἐναυάγησαν καὶ ὁ Μέγας Φρειδερῖκος εἰργάσθη ὅσον ἠμποροῦσε περισσότερον διὰ τὴν ἀποτυχίαν των. Ἀλλὰ δὲν ἤθελε κατ' οὐδένα λόγον νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἀδελφήν του πριγκήπισσαν Οὐλρίκην διὰ τοὺς πολιτικοὺς σκοπούς του. «Θὰ διέπραττον, ἔγραψεν ὁ ἴδιος ἀργότερα, τὸ μεγαλύτερον ἔγκλημα ἂν ἐθυσίαζον τὴν πριγκήπισσαν». Δι' αὐτὸν τὸν λόγον δὲν ἐβοήθησε καθόλου τὸν πρεσβευτήν του εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ρωσσίας Μάρντεφελντ, ὁ ὁποῖος διεπραγματεύετο τὸ συνοικέσιον αὐτό. Μόνος καὶ ἀβοήθητος ὁ Μάρντεφελντ, μὴ ἔχων ἄλλον συνεργὸν παρὰ τὸν Ντὲ Λὰ Σεταρντί, τὸν πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κατορθώσῃ τίποτε καὶ τὸ συνοικέσιον φυσικὰ ἀπέτυχεν. Ἡ αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ ἄλλως τε δὲν ἐχώνευε καθόλου τὸν πρεσβευτὴν τοῦ Φρειδερίκου καὶ ἀπὸ καιροῦ ἐσκέπτετο νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάκλησίν του. Ἀλλὰ καὶ ἡ θέσις τοῦ Ντὲ Λὰ Σεταρντὶ δὲν ἦτο καλυτέρα, διότι, ἂν καὶ εἶχε βοηθήσει πολὺ τὴν Ἐλισάβετ ὅπως ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον, διέπραξε κατόπιν τὴν ἀνοησίαν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν. Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ρωσσικὴν αὐλήν, ἡ ἐπιρροή του εἶχεν ἐξατμισθῆ.

Ἀλλ' ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας ἠγρύπνει καὶ παρηκολούθει μὲ μεγάλην προσοχὴν κάθε τι ποὺ ἐγίνετο εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ρωσσίας. Εἰς αὐτὸν ἄλλως τε ὠφείλετο ἡ ἰδέα νὰ στείλῃ εἰς τὴν Πετρούπολιν τὸ πορτραῖτο τῆς Φίγκχεν, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ὁ Πὲσν μετακληθεὶς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὸ Βερολῖνον, καὶ αὐτὸς τὸ παρέδωκεν εἰς τὸν ἀδελφὸν τῆς μητέρας τῆς Φίγκχεν διὰ νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὰ χέρια τῆς Τσαρίνας.

Καθὼς φαίνεται ὅμως, τὸ πορτραῖτο αὐτὸ δὲν ἤξιζε καὶ πολλὰ πράγματα, διότι ὁ Πὲσν εἶχε πλέον γηράσει καὶ τὸ χέρι του ἔτρεμε. Ἀλλά, παρ' ὅλα ταῦτα, ἡ κόρη ἤρεσεν εἰς τὴν Ἐλισάβετ καὶ ἀκόμη περισσότερον εἰς τὸν ἀνεψιόν καὶ διάδοχόν της. Ταυτοχρόνως ὁ Φρειδερῖκος διέταξε τὸν πρεσβευτήν του νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ συνοικέσιον μὲ τὴν πριγκήπισσαν τοῦ Ζέρμπστ καὶ ἐπέτυχε καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας.

Ἐννοεῖται ὅτι καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ἦσαν τελείως ἀνίκανοι νὰ φέρουν εἰς πέρας ἕνα παρόμοιον ἔργον, ἀλλ' εἶχον τὴν τύχην νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν συνεργασίαν δύο ἐξύπνων ἀνθρώπων, τοῦ Μπρύμμερ καὶ τοῦ Λεστόκ. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ἦσαν τετραπέρατοι καὶ ἤσκουν μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ ἐπὶ τοῦ διαδόχου καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείρας.

Ὅπως ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος ὁ Γάλλος πρεσβευτὴς εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του «κατώρθωσαν νὰ πείσουν τὴν αὐτοκράτειραν, ὅτι μία πριγκήπισσα, καταγομένη ἀπὸ βασιλεύουσαν οἰκογένειαν, δὲν θὰ ἐχειραγωγεῖτο εὔκολα καὶ θὰ παρεῖχε διηνεκῶς πράγματα. Ὁ Λεστὸκ μάλιστα ἐχρησιμοποίησε καὶ μερικοὺς παπάδες, οἱ ὁποῖοι ἔπεισαν τὴν αὐτοκράτειραν, ὅτι ἂν ἡ σύζυγος τοῦ διαδόχου ἦτο καθολική, θὰ εὑρίσκετο πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, πρᾶγμα πολὺ δυσάρεστον διὰ τὴν ρωσσικὴν αὐλήν, ἡ ὁποία ἦτο φανατικὴ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν της. Ἔπειτα καὶ ὁ Μπρύμμερ καὶ ὁ Λεστὸκ παρέστησαν εἰς τὴν αὐτοκράτειραν ὅτι ὁ πρίγκηψ Ζέρμπστ, τοῦ ὁποίου ἡ βλακεία ὑπερέβαινε τὰ συνήθη ὅρια, θὰ ἦτο πενθερὸς ἐλάχιστα ἐνοχλητικός, ἡ δὲ κόρη του θὰ ἦτο εἰς τὴν ἀπόλυτον διάθεσίν της.»

Καὶ ἡ τσαρίνα ἐπείσθη καὶ ἐπεφόρτισε τὸν Μπρύμμερ νὰ γράψῃ πρὸς τὴν μητέρα τῆς Φίγκχεν.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Αἱ προετοιμασίαι διὰ τὸ ταξίδι τῆς Φίγκχεν καὶ τῆς μητρός της ὑπῆρξαν τόσον σύντομοι, ὅσον ἤθελεν ὁ Μπρύμμερ. Τόση μάλιστα ἦτο ἡ βιασύνη τῶν δύο πριγκηπισσῶν διὰ νὰ φύγουν, ὥστε οὔτε διὰ τουαλέττες ἐφρόντισαν. «Δύο ἢ τρία φορέματα, μία δωδεκάδα ὑποκάμισα καὶ ἄλλα τόσα μανδήλια καὶ κάλτσες» αὐταὶ ἦσαν αἱ ἀποσκευαί, τὰς ὁποίας ἐπῆρε μαζί της ἐκείνη, ἡ ὁποία ἐπήγαινε νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν διάδοχον τῶν Τσάρων.

Δὲν ἐχρειάζοντο ἄλλως τε καὶ περισσότερα, διότι, ὅπως ἔγραφε καὶ ὁ Μπρύμμερ, μόλις ἔφθανον εἰς τὴν Ρωσσίαν, θὰ εἶχον τὰ πάντα εἰς τὴν διάθεσίν των καὶ δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ χάνεται ὁ καιρὸς μὲ νέας παραγγελίας. Καὶ ἂν ἤθελον ἀκόμη νὰ παραγγείλουν καὶ ἄλλα πράγματα, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ περιμένουν περισσότερον, διότι καθημερινῶς ἐλάμβανον γράμματα τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου καὶ τοῦ Μπρύμμερ, οἱ ὁποῖοι συνίστων καὶ οἱ δύο νὰ μὴ ἀναβάλουν κατ' οὐδένα λόγον τὴν ἀναχώρησίν των.

Πραγματικῶς αἱ δύο πριγκήπισσαι, ἀδιαφοροῦσαι διὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν Τσαρικὴν αὐλὴν ἔφυγον ὅσον ἦτο δυνατὸν γρηγορώτερον.

Εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ἡ μητέρα τῆς Φίγκχεν εἰς ὅλην τὴν ἀλληλογραφίαν τὴν ὁποίαν εἶχε κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν μὲ τὸν Φρειδερῖκον τὸν μεγάλον οὔτε λέξιν δὲν ἀναφέρει διὰ τοὺς γάμους τῆς κόρης της μὲ τὸν διάδοχον τοῦ ρωσσικοῦ θρόνου. Εἰς τὰ γράμματά της δὲν ὁμιλεῖ παρὰ μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν της καὶ περὶ τοῦ ρόλου τὸν ὁποῖον ἡτοιμάζετο νὰ παίξῃ εἰς τὴν τσαρικὴν αὐλήν.

Γεννᾶται δὲ καὶ ἡ ἀπορία ἂν καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἡ Φίγκχεν ἐγνώριζε τὸν σκοπὸν τοῦ τόσον βιαστικοῦ αὐτοῦ ταξιδίου. Ἀσφαλῶς κάτι θὰ ἐγνώριζε. Πάντως δὲν ἐφαντάσθη ποτὲ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἁπλοῦ ταξιδίου ἀναψυχῆς ὅπως τόσες ἄλλες φορές. Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι κάθε ἡμέραν κατέφθανον εἰς τὸ σπίτι της βασιλικοὶ ταχυδρόμοι ἤρκει διὰ νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποθέσῃ ὅτι κάτι συνέβαινεν.

Τὴν στιγμὴν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσουν ἡ μητέρα της ἀπεσύρθη μὲ τὸν πατέρα της εἰς ἕνα δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον παρέμειναν ἐπὶ μίαν καὶ πλέον ὥραν συνομιλοῦντες. Ἡ συνομιλία των διεξήγετο εἰς τόνον τόσον ζωηρὸν ὥστε ἠκούετο εἰς τὸ παραπλεύρως δωμάτιον. Κανεὶς ὅμως δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀντιληφθῇ περὶ τίνος ὡμίλουν.

Ἐπὶ τέλους ἀνεχώρησαν.

Τὴν 11ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 10—κατ' ἄλλους τῆς 12— Ἰανουαρίου 1744 μία μεγαλοπρεπὴς ταχυδρομικὴ ἅμαξα παρέλαβε τὰς δύο πριγκηπίσσας, αἱ ὁποῖαι πρὶν ἀναχωρήσουν ἐχαιρέτισαν ὅλους τοὺς ἐπισήμους ποὺ συνεκεντρώθησαν διὰ νὰ τὰς ἀποχαιρετήσουν καὶ νὰ τοὺς εὐχηθοῦν καλὸ ταξίδι. Εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦ Ζέρμπστ φυλάσσεται καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ κύπελλον μὲ τὸ ὁποῖον ἔπιεν ἡ μητέρα τῆς Φίγκχεν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς της εὐχηθεῖσα καλὴν ἀντάμωσιν εἰς ὅσους εἶχον συγκεντρωθῆ διὰ νὰ τὴν ἀποχαιρετήσουν.

Ἴσως νὰ μὴ εἶνε τὸ ἴδιο κύπελλον ἀλλ' ὁπωσδήποτε οἱ κάτοικοι τοῦ Ζέρμπστ τὸ πιστεύουν.

Συνέβη ὅμως καὶ κάτι τι τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ πρίγκηψ Χριστιανὸς Αὔγουστος ἀφοῦ ἐφίλησε μὲ τρυφερότητα τὴν κόρην του τῆς ἔδωκεν ἕνα χονδρὸν βιβλίον καὶ μὲ μυστηριῶδες ὕφος τῆς εἶπε νὰ τὸ προσέχῃ πολὺ διότι ἀσφαλῶς μίαν ἡμέραν θὰ ἐλάμβανεν ἀνάγκην ἀπὸ τὰς συμβουλὰς τὰς ὁποίας περιεῖχεν. Ταυτοχρόνως παρέδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα του ἕνα ἔγγραφον τὸ ὁποῖον ἔγραψεν ὁ ἴδιος. Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὸ δώσῃ ἡ μητέρα εἰς τὴν κόρην των ἀφοῦ πρῶτον ἐλάμβανε καὶ αὐτὴ γνῶσιν τοῦ περιεχομένου του.

Τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ὁ πρίγκηψ εἰς τὴν κόρην του ἦτο ἡ πραγματεία τοῦ Χαϊνέκκιους περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Μεθαύριον: Ἡ συνέχεια

Τὸ διήγημα τῆς «Πρωΐας»

Οἱ νεκροὶ ποὺ θυμοῦνται

Τοῦ κ. Στράτη Μυριβήλη

Ἀγαπῶ τοὺς τρελλοὺς καὶ πολὺ τοὺς συλλογιοῦμαι. Δὲν εἶνε οἶκτος, αὐτὸ τὸ αἴσθημα ποὺ ἔχει μέσα τόση αὐταρέσκεια καὶ βγαίνει ἀπὸ τὸ περίσσεμα τοῦ καλοζωϊσμένου ἐγωϊσμοῦ μας. Εἶνε μιὰν ἀγάπη γεμάτη σεβασμὸ πρὸς τὸ νέο, τὸ παράξενο πλάσμα ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸ λογικὸ ἄνθρωπο καὶ ζῇ μέσα στοὺς δικούς του νόμους. Ὑπάρχει μιὰ μικρὴ ἑστία σοφίας κάτω ἀπὸ τὸ μαῦρο ντουμάνι τῆς κάθε τρέλλας. Κάποτε κιόλας μιὰ φωτιὰ σκεπασμένη ἀπὸ τὴ ζεστὴ χόβολη, μιὰ φωτιὰ ποὺ τινάζει σπίθες κόκκινες σὰν τὴ σκαλίξῃς. Τούτη τὴν ἀγάπη πρὸς τοὺς τρελλοὺς τὴν ἀπόχτησα στὴν Ἀνατολή. Ἐκεῖ ὁ τρελλὸς λογαριάζεται γιὰ Ἅγιος. Ὁ Θεὸς τοῦ πῆρε πίσω τὸ ἀνθρώπινο πνέμα καὶ πιὰ μιλᾷ μιὰν ἀπόκρυφη γλῶσσα.

Ὁ γιατρὸς τοῦ τρελλοκομείου, παληὸς συμφοιτητής μου, ἤθελε νὰ μὲ γνωρίσῃ μ' ἕναν ἄρρωστό του, ποὺ τόνε λογάριαζε νάχῃ πολὺ ἐνδιαφέρο γιὰ μένα. Εἶνε, μοῦ εἶπε, ἕνας συμπαθητικὸς τύπος σχιζοφρενικοῦ. Ἥμερος καὶ καλοεχτικός. Δάσκαλος ἤτανε. Αὐτὸ εἶνε τὸ δωμάτιό του. Ἔλα νὰ σὲ παρουσιάσω.

Χτύπησε διακριτικὰ ὁ φίλος μου τὴν πόρτα κ' ἡ φωνὴ τοῦ ἀρρώστου, ἀδύνατη καὶ ἥσυχη, ἀκούστηκε ἀπὸ μέσα:

— Ἐμπρός!

Ἕνας ἄνθρωπος, νέος ἀκόμα, καθότανε σ' ἕνα ντιβάνι κοντὰ στὸ παράθυρο ποὺ ἔβλεπε στὸ μικρὸ πάρκο τοῦ νοσοκομείου. Ἄσπρος καὶ χλωμός. Μόλις μᾶς εἶδε σηκώθηκε, ἔβαλε κάτω τὸ βιβλίο ποὺ διάβαζε καὶ χαιρέτησε ἐγκάρδια τὸ γιατρὸ μὲ χειραψία.

— Ὤ, γιατρέ, τί καλὸς ποὺ εἶστε νὰ μοῦ στείλετε τὴ Βίβλο, ποὺ σᾶς παρακάλεσα νὰ μοῦ βρῆτε!...

Ὁ γιατρὸς τοῦ χάϊδεψε τὸ χέρι.

— Σοῦ ἔφερα, λέει, τὸ φίλο μου ἀπὸ δῶ, ποὺ πέρασε νὰ μὲ δῇ. Παληός μου συμφοιτητής. Συλλογίστηκα, λοιπόν, πὼς ὅλη τὴν ὥρα ποὺ θὰ κάνω τὴν ἐπίσκεψη στοὺς θαλάμους, δὲ θὰ εἶχα νὰ τοῦ ἀφήσω καλύτερη συντροφιὰ ἀπὸ τὴ δική σας.

Ὁ νέος κοκκίνισε κι' ἔσφιξε δειλὰ τὸ χέρι ποὺ τοῦ ἅπλωνα. Τοῦ εἶπα τ' ὄνομά μου. Ὁ γιατρὸς ἔφυγε.

— Μεγάλη τιμὴ μοῦ κάνετε, λέει καὶ χαμογελᾷ ντροπαλὰ ὁ ἄρρωστος. Ὁρίστε. Καθῆστε σὲ τούτη τὴν καρέκλα, ἐγὼ θὰ κάθουμαι στὸ ντιβάνι. Ἀπὸ κεῖ ποὺ εἶστε φαίνεται καὶ λίγη θάλασσα πέρα, πρὸς τὸ Φάληρο.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, τοῦ κάνω. Πραγματικά, βλέπει κανένας πολὺ ὄμορφα ἀπὸ δῶ. Ἡ θάλασσα ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πεῦκα!

Μοῦ χαμογέλασε εὐχαριστημένος.

— Εἴδατε;... Τὴν ἀγαπᾶτε λοιπὸν καὶ σεῖς τὴ θάλασσα;

— Πολύ, τοῦ λέω. Εἶμαι δὰ νησιώτης καὶ τὸ πρᾶμα εἶνε φυσικό. Στὸ χωριό μου οἱ ἄνθρωποι βλέπουν τὴ θάλασσα μόλις γεννηθοῦν. Καὶ παύουν νὰ τὴ βλέπουν μόνο σὰν πεθάνουν.

Μὲ κύτταξε συλλογισμένος.

Ξανάπε τὰ λόγια μου:

— «Παύουν νὰ τὴ βλέπουν μόνο σὰν πεθάνουν». Μμ. Αὐτὸ δηλαδὴ εἶνε ἕνα ζήτημα.

Χτύπησε μὲ τὸ νύχι του τὸ σίδερο τοῦ κρεββατιοῦ, μὲ ξανακύτταξε σημαντικὰ μὲ ψηλωμένο φρύδι καὶ εἶπε πάλι πιὸ σιγά:

— Εἶνε, ξέρετε, ἕνα ζήτημα αὐτό.

Δὲν καταλάβαινα καὶ δὲν ἀπάντησα. Ξαναπῆρε τὴν κουβέντα μόνος του.

— Σκεφτήκατε καμμιὰ φορὰ γιατί σᾶς ἀρέσει ἡ θάλασσα; Γιατί καὶ μένα μ' ἀρέσει... μοῦ ἄρεζε πολὺ ἄλλη φορά.

— Τὸ συλλογίστηκα σὰν ἤμουνα γιὰ χρόνια καρφωμένος πάνω στὰ βουνὰ στρατιώτης. Ἤτανε περίφημα τοπία τῆς Σερβίας ἢ τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ μὲ κούραζε τόσο σύντομα ἡ ὀμορφιά τους. Λέω πὼς θάνε ἡ κίνησι τῆς θάλασσας ποὺ μὲ γοητεύει. Ἡ ἀδιάκοπη ἀνανέωσί της, ποὺ δὲ σταματᾷ οὔτε μιὰ στιγμή...

Ἄφησε μιὰ στιγμή, μήπως ἤθελα νὰ πῶ κι' ἄλλο τίποτα, κατόπι ἔκανε μὲ σίγουρο τόνο:

— Δὲν εἶν' αὐτὸ λοιπόν. Καὶ τὸ βουνό, καὶ τὸ δάσος, ἔχουν αὐτὴ τὴν ἀδιάκοπη κίνησι, τὴν ἀσταμάτητη ἀνανέωσι. Τὸ φῶς ποὺ περπατάει πάνω στὶς φυλλωσιές, οἱ σκιὲς ποὺ κινιοῦνται, μεγαλώνουν, μικραίνουν, οἱ ἄπειρες ἀποχρώσεις στὸ χῶμα καὶ στὸ κλαδί, ποὺ μπορεῖ νὰ συλλάβῃ ἕνας ἄνθρωπος σὰν ξέρῃ νὰ βλέπῃ... Ὅλα αὐτὰ κάνουν τὸ βουνίσιο τοπίο αἰώνια νέο καὶ τοῦ δίνουν τὴν κίνησι ποὺ ζητᾶτε. Καὶ ὅμως... Ἐγώ, λοιπόν, νὰ σᾶς ξηγήσω τὴ γοητεία τῆς θάλασσας.

— Ποιὰ εἶνε;

Εἶπε ἐπίσημα:

— Ἡ φυγή.

Τὸ ξανάπε:

— Ἡ φυγή. Ὑπάρχει μέσα μας ἡ ὁρμὴ τῆς φυγῆς. Στὴν πραγματικότητα, δὲν εἶνε τίποτ' ἄλλο παρὰ ἡ νοσταλγία τῆς ἐπιστροφῆς. Ἡ ὕπαρξί μας «θυμᾶται» πὼς ἀπὸ κάπου ἦρθε. Καὶ μιὰ λαχτάρα τὴ δέρνει ἀδιάκοπα. Νὰ «ἐπιστρέψῃ». Ἡ θάλασσα μᾶς δίνει τὴν αἴσθησι τῆς φυγῆς. Πανιὰ τρέχουν ἀπάνω της, καράβια ἀρμενίζουν, γλάροι φεύγουν. Ἀκόμα τὰ κύματα. Εἶδες; Καὶ γὼ νησιώτης εἶμαι. Ἤμουνα. Εἶδες τὴν πορεία τῶν κυμάτων. Προχωροῦν τὸ ἕνα πίσω ἀπὸ τὸ ἄλλο πρὸς τὸ πέλαγο. Σοβαρὰ καὶ μὲ τάξι. Ποῦ πᾶνε; Πρὸς τὸν ὁρίζοντα.

Χαμογέλασε.

— Τί θὰ πῇ πρὸς τὸν ὁρίζοντα; Ἐκεῖ εἶνε ὁ Οὐρανός! Εἶνε κι' αὐτὸς γαλάζιος σὰν τὴ θάλασσα. Κι' αὐτὸς μᾶς δίνει τὴν αἴσθησι τῆς φυγῆς. Καὶ κεῖ «πλοῖα διαπορεύονται». Εἶδες τὰ σύννεφα μὲ τὰ ἄσπρα πανιά! Αὐτὸ εἶνε...

Ρώτησε ἐμπιστευτικά:

— Τὴν καταλαβαίνετε σεῖς τὴν αἴσθησι τῆς φυγῆς; Τῆς τελειωτικῆς φυγῆς πρὸς τὸ τέρμα;

— Ἐξαρτᾶται, τοῦ εἶπα γελώντας. Ἂν δὲν πρόκειται νὰ ξεπεράσω τὰ σύνορα τοῦ γήϊνου ὁρίζοντα... Μοῦ ἀρέσει τρομερὰ ἡ γῆ, βλέπετε.

Εἶπε σοβαρά:

— Γιατὶ σᾶς κρατεῖ ἀκόμα «ἡ μνήμη τοῦ κορμιοῦ». Καὶ ἡ φλόγα τῆς λαμπάδας, ἔ; Τήνε προσέξατε καμμιὰ φορά; Κι' αὐτὴ εἶνε δεμένη ἀπὸ τὴν ἄφτρα τοῦ φυτιλιοῦ. Ὅμως δῆτε πὼς τὴν τυραγνεῖ ἡ δίψα τῆς φυγῆς...

Τόνε κύτταζα ὅσο μιλοῦσε, κ' ἔβλεπα πὼς ἤτανε νεώτερος ἀπὸ ὅ,τι τόνε πῆρα μπαίνοντας. Τὸ ὡραῖο καστανὸ γενάκι ποὺ εἶχε ἀφήσει στὸ ἀδύνατο πρόσωπό του, τοῦδινε πεντέξη χρόνια. Μόλις θὰ ἤτανε τριάντα χρονῶν, καὶ τὰ μάτια του φέγγανε παράξενα.

Δοκίμασα νὰ στρέψω ἀλλοῦ τὴ συζήτησι, νὰ ξεφύγω ἀπὸ ἕνα θέμα, ποὺ τὸν ἀπασχολοῦσε τυραννικά, ὅπως κατάλαβα.

— Ὁ γιατρός, τοῦ λέω, σᾶς ἀγαπᾷ καὶ σᾶς ἐχτιμᾷ πολύ.

— Ἄ, ναί. Εἶνε ἕνας ἀπὸ τοὺς εὐγενεστέρους ἀνθρώπους. Τοῦ χρωστῶ πολλὴ εὐγνωμοσύνη.

Μὲ τὸ λεπτό του χέρι χάϊδεψε τὸ κλειστὸ βιβλίο ποὺ εἶχε κοντά του.

— Διαβάζετε πάντα πολύ;

Μὲ κύτταξε μὲ μικρὴ ἀπορία παιδιάτικη.

— Ὄχι πολύ. Εἶνε καιρὸς ποὺ δὲ διαβάζω πιά.

Μὲ κύτταξε ἀκόμα προσεχτικὰ κατάματα.

— Εἶνε πολὺς καιρός... πολὺς καιρός. Ἀπὸ τότε μόνο σκέφτομαι. Καὶ τὸ μόνο βιβλίο ποὺ μ' ἐνδιαφέρει πιὰ εἶνε ἡ Ἁγία Γραφή. Μὲ συχωρεῖτε, ἐσεῖς διαβάζετε τὴν Ἁγία Γραφή;

Τοῦ ἀπάντησα εἰλικρινά:

— Ναί. Εἶνε τὸ βιβλίο ποὺ μοῦ δίνει μεγάλες καὶ πηγαῖες χαρές μόλις μὲ κουράσῃ ἡ σοφία τῶν ἀνθρώπων.

Εἶπε χαρούμενα, μ' ἕνα τόνο ἐμπιστευτικό:

— Δὲν εἶν' ἀλήθεια; Δὲν εἶν' ἀλήθεια; Εἶνε ὁ μεγάλος θησαυρὸς τῆς ψυχῆς. Σήμερα βρῆκα μέσα τοῦτο τὸ μεγάλο λόγο. «Κυττᾶτε τὸ σῶμα σας νὰ εἶνε ναὸς τοῦ πνεύματος!» Κανένας ἄλλος δὲ θὰ μποροῦσε νὰ πῇ ἕνα τέτοιο πρᾶμα ἔξον ὁ Χριστός: «Κυττᾶτε τὸ σῶμα σας νὰ εἶνε ναὸς τοῦ πνεύματος». Ξαίρετε, μέσα στὰ Εὐαγγέλια ὑπάρχει πολὺς ἑβραΐϊκος φόρτος. Πρέπει νὰ μάθῃ νὰ ξεδιαλέγῃ κανείς. Καὶ ξαφνικὰ ἀνάμεσα στὰ χαλίκια ἀστράφτει ἕνα τέτοιο θεῖο διαμάντι. Συλλογισθῆτε λοιπὸν πόσο ὁ Χριστὸς ἦτανε μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἐποχή του!

— Καὶ μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἐποχή μας, ἔκανα ἐγώ.

Μὲ κύτταξε ἐξεταστικά.

— Ποιὰ ἐποχὴ ἐννοεῖτε;

— Τὴ σημερινή. Στὰ χίλια ἐνιακόσια τριάντα τέσσερα ἀπὸ τὴ γέννησί του, βαδίζουμε ἀκόμα ἀπὸ διάφορους δρόμους ν' ἀνταμώσουμε τὸ Χριστό. Αὐτὸς εἶνε ὅλο πολὺ μπροστά μας καὶ μᾶς περιμένει κάπου. Μακρυά, κοντά, ποιὸς ξέρει. Ἐμεῖς ὅλο περπατοῦμε νὰ τὸν ἀνταμώσουμε.

Μὲ κύτταξε κάμποσο στοχαστικά, κατόπι σήκωσε τ' ἀδύνατό του δάχτυλο.

— Ἔχετε προχωρήσει κάμποσο, ἐσεῖς, εἶπε σοβαρά. Καλὰ κάματε καὶ ἤρθατε νὰ μὲ δῆτε. Ἴσως αὐτὸς ὁ κόπος σας δὲν πῆγε χαμένος. Συλλογίζομαι ἂν δὲν πρέπῃ νὰ σᾶς μεταδώσω τὴν ἀλήθεια ποὺ κατέχω.

— Κατέχετε μιὰν ἀλήθεια;

Κύτταξε ἕνα γύρω μὴν εἶνε κανένας ἄλλος κι' ἀκούῃ. Μοῦ ἔγνεψε καὶ τράβηξα τὴν καρέκλα μου πιὸ κοντά του.

— Μιὰ μεγάλη ἀλήθεια, εἶπε ἐμπιστευτικά. Μιὰ φοβερὴ ἀλήθεια. Εἶνε καιρὸς ποὺ τὴν ἀνακάλυψα καὶ αὐτὴ μοῦ συντάραξε σὰ σεισμὸς τὴν ψυχή. Ὅμως δὲν τὴν καταλαβαίνουν. Δὲν εἶνε ἀκόμα ὥριμοι οἱ νεκροί.

Μὲ κύτταξε μιὰ στιγμὴ σιωπηλὸς καὶ ξανάπε, χωρίζοντας μὲ τὸ σηκωμένο του δάχτυλο τὶς λέξεις, σὰ νὰ τὶς ὑπογράμμιζε:

— Αὐτό: Δὲν - εἶνε - ἀκόμα - ὥριμοι - οἱ - νεκροί!

— Ποιοὶ νεκροί;

Χαμογέλασε καὶ κούνησε τὸ κεφάλι του θριαμβευτικά.

— Εἴδατε; Ρωτᾶτε «ποιοὶ νεκροί»; Καὶ σεῖς, ποὺ πλησιάσατε τόσο τὴν ἀλήθεια, δὲν τὴν ἀγγίζατε. Ποιοὶ νεκροί; Λέτε. Ποιοί; Ὅλοι μας. Ὅλοι σας. Ἐσεῖς. Ἐγώ. Ὁ γιατρός. Εἴμαστε νεκροί. Εἴσαστε νεκρός.

Τὰ μάτια του βούρκωσαν ξαφνικά. Σταμάτησε, ξεροκατάπιε καὶ εἶπε συγκινημένος βαθειὰ μὲ τὸν ἴδιο ἀποκαλυπτικὸ τόνο:

— Δὲν εἶνε φοβερὸ αὐτό; Ἔ; Εἴμαστε νεκροὶ καὶ δὲν τὸ ὑποπτευόμαστε. Δὲν τὸ ξέρουμε, κύριε! Καὶ ξαφνικά, σκίζεται ἡ σκεπὴ ἀπὸ τὰ μάτια, ἀστράφτει τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ καὶ βγαίνει ἡ Ἀλήθεια. Γυμνή, ὅπως ἕνα σπαθὶ ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ φηκάρι του. Στράφτει καὶ σκίζει.

— Νεκροί! εἶπα καὶ ἐγὼ μ' ἕνα μικρὸ σύγκρυο, ποὺ δὲ μπόρεσα νὰ νικήσω.

Ἔκαμε πάλι ἕνα βεβαιωτικὸ κίνημα μὲ τὸ κεφάλι του. Κατόπι ζευγάρισε νευρικὰ τὰ καστανά του μαλλιὰ μὲ τὰ δάχτυλα καὶ ξήγησε. Ἡ κουβέντα του ἔγινε πιὸ βιαστική.

— Ὡς ἕναν καιρὸ καὶ γὼ δὲν τὧχα καταλάβει. Πήγαινα, ἐρχόμουνα, δίδασκα τὰ παιδιά, ξενυχτοῦσα καὶ σὲ μιὰ φημερίδα νἀκάνω διορθώσεις. Τί ἀγῶνας, Θεέ μου! Τὰ μάτια μου βγάζανε σπίθες σὰ γαλάζια μυγάκια, τὰ δοκίμια ἀνακατεύονταν, ὁ ὕπνος μοῦ βούλωνε μὲ μολύβι τὰ μάτια. Καὶ γὼ τέντωνα τὴ θέλησί μου, τὰ νεῦρα μου... Ἕνα πάλεμα σκληρὸ μὲ τὸν ἑαυτό μου, νὰ τόνε νικήσω. Καὶ ξαφνικά, νά. Αὐτὸ ποὺ λέει ὁ Σολωμός: «Ἄστραψε φῶς καὶ γνώρισεν ὁ νιὸς τὸν ἑαυτό του». Καὶ πάλι λέει: «Ἀστροπελέκι μου καλό, γιὰ φέξε μου καὶ πάλι». Ἀστροπελέκι ἦταν καὶ φώτισε. Ἔνοιωσα στὸ καύκαλό μου μέσα, ἐδῶ, σὰ μιὰ θάλασσα ἀπὸ φῶς ποὺ τιναζότανε δυνατά. Κύματα καυτερά. Κατόπι γαλήνη! Καταλάγιασε ἡ φουρτούνα καὶ πάνω σ' αὐτὴ τὴ θάλασσα, ποὺ ἄστραφτε καὶ φεγγοβολοῦσε, ἔπλευε ἡ φοβερὴ ἀλήθεια: Εἴμαστε νεκροί. Εἶνε τόσα χρόνια, πόσα χρόνια!, ποὺ πεθάναμε, καὶ μεῖς δὲν τὧχουμε πάρει εἴδησι. Δὲν εἶνε ἔξοχο;

Χαμογέλασε συγκαταβατικά, ἔβαλε λαφρυὰ τὸ χέρι του στὸ γόνατό μου.

— Πρὶν ἀπὸ λίγο εἴπατε μιὰ χρονολογία. Εἴπατε: Εἴμαστε στὰ χίλια ἐνιακόσια τριάντα τέσσερα ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ, κι' ἀκόμα.... εἴδατε; Ἀκόμα ζῆτε καὶ σεῖς ἀναδρομικῶς, ὅπως ὅλοι ὅσοι δὲν ἐκατάλαβαν.

— Πῶς ἀναδρομικῶς, ἀφοῦ αὐτὴ τὴ στιγμὴ μπορῶ καὶ κινῶ τὰ χέρια μου, τὴ σκέψι μου. Ἀφοῦ οἱ αἰσθήσεις μου δουλεύουν περίφημα. Βλέπω, ἀκούγω, πιάνω... Αὐτὰ ὅλα εἶνε παρόν.

Ἐξακολουθοῦσε νὰ μὲ κυττάζῃ μὲ συμπάθεια. Χαμογελοῦσε καὶ κουνοῦσε λαφρυὰ τὸ κεφάλι του.

— Ὅλα αὐτά, μοῦ λέει, μοῦ τἄπε κι' ὁ γιατρός, καὶ ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δοκίμασα νὰ ξυπνήσω «τὴ νεκρή τους μνήμη». Γιατὶ ὅλοι τουςἀκόμα κρατοῦνε «τὴ μνήμη τῆς ζωῆς». Γιὰ νὰ ἐξηγήσετε αὐτὸ τὸ ψεύτικο αἴσθημα τῆς ζωῆς ποὺ σᾶς κατέχει, πρέπει πρῶτα νὰ καταλάβετε πὼς πρόκειται μόνο γιὰ τὴν ἐπιβίωσι τῆς προθανάτιας μνήμης. Θυμᾶστε καὶ ἀναπλάθετε συναισθήματα ποὺ ἐδοκιμάσατε τὴν ἐποχὴ ποὺ ἐζούσατε. Αὐτὸ εἶνε. Ἀπόδειξι πὼς ἀκόμα ζῆτε στὰ 1934. Σᾶς ἀπασχολοῦν τὰ ζητήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἱ πνευματικὲς ἀγωνίες της, ἡ λαχτάρα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ποὺ σπάραζαν τὴν ἀνθρωπότητα σὰν ἀνέφικτες ἐπιθυμίες καὶ σὰν εὐχὲς μέσα στὴ νύχτα τῆς ἔχτρας ποὺ τὴνε πλάκωνε.

Ἀνεστέναξε μὲ ἀνακούφισι.

— Ἀλήθεια. Τί τραγικὰ χρόνια πέρασε ἡ ἀνθρωπότητα! Πόσα δάκρυα καὶ πόσο αἷμα! Πόσοι σταυροί! Πόσοι ἀθῷοι! Ἀπὸ τότε εὐτυχῶς πέρασαν χρόνια καὶ ζαμάνια. Πόσα; Ὅσο μπορῶ νὰ λογαριάσω, θάνε καμμιὰ χιλιάδα χρόνια. Ἀπὸ τότε τὰ πράματα ἄλλαξαν, τὸ φαντάζεστε βέβαια. Ἡ ἀνθρωπότητα ἔσβυσε τὴν ἔχτρα της. Ὁ πυρσὸς τῆς ἀγάπης φωτίζει τὴ Γῆ. Τὸ κράτος τοῦ Χριστοῦ. Τί ὡραῖο, ἔ; Τὸ κράτος τῆς ἀγάπης. Δὲν ὑπάρχουν πόλεμοι, δὲν τρέχει αἷμα. Τὰ παιδάκια δὲν πεινοῦν, οἱ γέροι δὲ ζητιανεύουν μέσα στὸ κρύο. Ἡ κακία λογαριάζεται γιὰ ἀρρώστεια καὶ ἡ χαρὰ ξαναγύρισε μέσα στὶς χαρούμενες πολιτεῖες καὶ μέσα στὰ ἀνθισμένα χωράφια. Τί τραγούδια! Τί χορός! Τί ἔρωτας! Καὶ τί δουλειὰ δημιουργική, κινημένη ἀπὸ ἀγάπη, ἀπὸ ἀγάπη, ἀπὸ ἀγάπη!

Ἄρχισε νὰ κλαίῃ σὰν παιδί, συγκινημένος ἀπὸ τὸ ὅραμά του. Εἶχα συγκινηθῆ μαζί του. Τοῦσφιξα τὸ χέρι.

— Συχάστε, τοῦ εἶπα. Σᾶς κάνει κακὸ νὰ ταράζεστε ἔτσι.

Χαμογέλασε μέσα στὰ δάκρυά του.

— Μοῦ κάνει κακό! Τί μπορεῖ νὰ κάνῃ κακὸ σ' ἕνα πλάσμα ποὺ πέθανε πρὶν ἀπὸ χίλια χρόνια; Δὲ βλέπετε λοιπόν, φίλε, ποὺ δὲν εἴμαστε παρὰ ψυχές, ψυχὲς ποὺ δὲν ἀπαλλάχτηκαν ἀκόμα ἀπὸ τὴ μνήμη τῆς σάρκας καὶ τῶν αἰσθήσεων; Τὸ κορμί μας ἔχει λυώσει σὲ κάποια γωνιά. Τὰ χέρια μας, τὰ μάτια μας, ἡ καρδιά μας, ἔγιναν πάλι χημικὰ στοιχεῖα τῆς γῆς. Ἔγιναν φροῦτα, λουλούδια, σάρκα στὰ ζῶα ἢ στοὺς ἀνθρώπους τῶν νέων γενεῶν. Τώρα μένει νὰ ἀποσυντεθῇ ἡ μνήμη μας. Προσπαθῆστε λοιπὸν νὰ τὸ καταλάβετε! Προσπαθῆστε, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Εἶνε τόσο ἁπλό. Νὰ δῆτε! Καὶ ἔπειτα... ἀμέσως κερδίζει κανεὶς τὴν ἀπόλυτη ἠρεμία. Αὐτό: Εἴμαστε νεκροὶ καὶ δὲν ὡριμάσαμε ἀκόμα. Ἀποσυντέθηκε τὸ κορμί μας. Εὔκολα καὶ καλά. Τώρα περιμένουμε νὰ ἀποσυντεθῇ ἡ μνήμη. Τόσα χρόνια! Εἶνε φοβερό, δὲν εἶν' ἔτσι; Ὅταν μᾶς ἀφήσῃ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιβίωσι, τότε θὰ κινηθοῦμε μέσα στὴν ἀπόλυτη λεφτεριά. Αὐτὴ εἶνε ὁ Θεός.

Χτύπησαν ἀπ' ἔξω τὴν πόρτα.

— Ἐμπρός! ἔκαμε ὁ ἄρρωστος καὶ μὲ κύτταξε μ' ἕναν τρόπο ποὺ σήμαινε πὼς τώρα, ποὺ κάποιος ἀμύητος ἔρχεται, θὰ κάνουμε κατ' ἀνάγκη τὸν ἀνήξερο γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ καταπληχτικὰ μυστήρια.

Μπῆκε μέσα ἕνας νοσοκόμος μ' ἕνα δίσκο. Ἕνα μικρὸ μπιφτέκ, τυρὶ καὶ πορτοκάλια.

Ὁ ἄρρωστος ἔγινε μονομιᾶς ἀνήσυχος. Ἡ ἀγωνία ζωγραφίστηκε στὸ πρόσωπό του.

— Σᾶς παρακαλῶ, εἶπε εὐγενικὰ στὸν ὑπηρέτη. Σᾶς παρακαλῶ πολύ. Τὸ ξέρετε καλὰ πὼς δὲν πεινῶ. Δὲν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ φάω...

Ὁ νοσοκόμος τράβηξε τὸ τραπεζάκι μπροστά του.

— Ὁ κ. Διευθυντὴς εἶπε πὼς εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ φᾶτε. Μὲ διέταξε νὰ μείνω κοντά σας ὥς ποὺ νὰ φᾶτε... Νὰ σᾶς βοηθήσω ἐν ἀνάγκῃ.

Ὁ ἄρρωστος μὲ κύτταξε ἀπελπισμένος. Ὑπῆρχε τόση ἐπίκλησι καὶ τόση δυστυχία μέσα σὲ κεῖνο τὸ κύτταγμα. Καταλάβαινα περίφημα τὴ φρίκη του γιὰ κεῖνο τὸ πρόγευμα. Ἀνάγκαζαν μιὰ ψυχὴ ξελευτερωμένη ἀπὸ τὴ μνήμη τῆς σάρκας, νὰ ξανακάνῃ, μηχανικὰ καὶ ἄσκοπα, φριχτὲς ἀπομιμήσεις τῆς ὑλικῆς ζωῆς. Ἔβαζαν ἕνα νεκρό, ποὺ τὸ ἤξερε πιὰ πὼς ἤτανε νεκρός, νὰ φάῃ σάρκες ἀπὸ σφαχτὸ ζῶο καὶ καρποὺς τῆς γῆς!

— Σᾶς παρακαλῶ, ξανάπε στὸ νοσοκόμο. Κάντε μου τὴ χάρι. Τὸν παρακαλῶ θερμὰ τὸ γιατρό. Ἂς μὴ μοῦ στέλνῃ φαΐ. Θὰ δῇ κι' ὁ ἴδιος πὼς σὲ πέντε, σὲ δέκα μέρες ποὺ δὲ θὰ βάλω τίποτα στὸ στόμα μου θὰ εἶμαι ὁ ἴδιος. Καὶ τότες θὰ πάψῃ νὰ ἐπιμένῃ νὰ μὲ ταΐζῃ μὲ τὸ ζόρι.

* * *

Ἡ τραγῳδία του μέσα στὸ τρελλοκομεῖο ἤταν αὐτή. Τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς. Τοῦ προξενοῦσε φρίκη. Μοῦ τὸ ξηγοῦσε ὁ γιατρὸς ἀργότερα, σὰ βγῆκα ἀπὸ τὸν ἄρρωστο καὶ τὸν ἄφησα στὰ χέρια τοῦ νοσοκόμου. Τόνε ταΐζανε μὲ τὸ ζόρι. Τὶς πιὸ πολλὲς φορὲς ἀντιδροῦσε ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμός του. Τὸ στομάχι του δὲ δεχότανε καὶ τὧβγαζε πίσω. Κι' ὁ ἄρρωστος ὅλο κι' ἀδυνάτιζε, ὅλο καὶ πιὸ διάφανο γινότανε τὸ λεπτὸ πρόσωπό του, τὰ μακρουλὰ χέρια του.

Ὕστερα ἀπὸ μερικὲς ἑβδομάδες ποὺ ξανάδα τὸ γιατρὸ τόνε ρώτησα τί γίνεται ὁ ἄρρωστος.

— Πέθανε πρὶν ἀπὸ τρεῖς μέρες ἀκριβῶς, μοῦ εἶπε. Στὸ τέλος τοῦ βάζαμε ρευστὴ τροφὴ μὲ λαστιχένιο σωληνάρι στὸ στομάχι του. Πολλὲς φορὲς τὸν ἀναισθητοῦσα γιὰ νὰ τὸ κάμω. Ὅλα ἀδιαφόρετα. Κάθε μέρα ποὺ τόνε ζύγιζα λάφραινε καὶ περισσότερο. Σὰν πέθανε ἤτανε πετσὶ καὶ κόκκαλο. Ὁ ὀργανισμός του εἶχε καταφάγει κάθε ἴχνος ἀπὸ τὸ λίπος τοῦ κορμιοῦ του. Ἀκόμα καὶ τὶς σάρκες του. Εἶχε καταλάβει τὸ θάνατο καὶ αὐτὸ τοῦδωσε μιὰ ἀπίστευτη χαρά. Τὸ πρόσωπό του ἄστραφτε ἀπὸ εὐτυχία τὴ μέρα ποὺ πέθαινε. Εἶνε ἀπίστευτο πόσο ἔλαμπε ἡ χαρὰ στὰ μάτια του...

Μὰ βέβαια.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

Ἡ ἀστρονομικὴ ἄποψις διὰ τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεὲμ ποὺ ὡδήγησε τοὺς τρεῖς Μάγους εἰς τὸν δρόμον των πρὸς τὴν Παλαιστίνην

Ἄρθρον τοῦ ἀστρονόμου κ. Σ. Πλακίδη

Τὸ ἐξαιρετικὸν οὐράνιον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον, καθ' ἃ ἱστορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (Κεφ. Β, 1—12), ἐσημειώθη κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, ἀπησχόλησεν ἀνέκαθεν σοβαρώτατα τόσον τοὺς μελετητὰς τῶν Ἁγίων Γραφῶν, ὅσον καὶ τοὺς ἐρευνητὰς τῶν νόμων τῆς φύσεως. Ἀπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῶν διασημοτάτων ἐκ τῶν συγχρόνων θεολόγων καὶ ἀστρονόμων πολλοὶ προσεπάθησαν νὰ δώσωσι φυσικήν τινα ἑρμηνείαν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀστέρος, ὁ ὁποῖος ὡδήγησε τοὺς Μάγους εἰς τὴν Βηθλεέμ. Μεταξὺ τῶν γνωμῶν, αἱ ὁποῖαι κατὰ καιροὺς διετυπώθησαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, παρατηρεῖται μεγίστη ἀσυμφωνία, ὀφειλομένη κυρίως εἰς τὴν ἀοριστίαν, μεθ' ἧς ἀναφέρεται τὸ γεγονὸς ἐν τῇ εὐαγγελικῇ περικοπῇ. Ἀτυχῶς, πλὴν τοῦ σχετικοῦ χωρίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, δὲν ὑπάρχει ἄλλη τις αὐθεντικὴ ἱστορικὴ πηγή, ἡ ὁποία νὰ παρέχῃ συμπληρωματικὰς πληροφορίας ἐπαρκεῖς διὰ τὸν ἀκριβῆ ἐπιστημονικὸν καθορισμὸν τοῦ φαινομένου, οὕτω δὲ πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς φυσικὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἀποβάλῃ τὸν τύπον ἐρεύνης ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων ὑποθέσεων καὶ εἰκασιῶν.

Τινὲς ἐκ τῶν ἑρμηνευτῶν τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ μνεία τοῦ ἀξιοσημειώτου οὐρανίου φαινομένου ἔχει ἀλληγορικὴν σημασίαν, δηλ. ὅτι δὲν πρόκειται περὶ πραγματικοῦ ἀστέρος, ἀλλὰ περὶ θείας καὶ ὑπερφυσικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία λαβοῦσα μορφὴν ἀστέρος ὡδήγησε τοὺς Μάγους ἀπὸ τῆς πατρίδος των μέχρι τῆς Φάτνης. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν πρόκειται μᾶλλον περὶ ἀγγέλου, ὅστις συμβολικῶς ἀπεκλήθη ὑπὸ τῶν Μάγων ἀστήρ. Οὐχ ἧττον πολλοὶ ὑποστηρίζουσιν ὅτι πρόκειται περὶ πραγματικοῦ οὐρανίου φαινομένου, οὐδεμίαν ἐπιδεχομένου ἀμφισβήτησιν, ἀλλ' ἀορίστως ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου χρῄζοντος τῆς ἀναγκαίας ἐπιστημονικῆς ὑποστηρίξεως.

Βεβαίως τὸ ζήτημα δὲν εἶνε ἁπλοῦν. Τοῦτο καταφαίνεται τόσον ἀπὸ τὸν ἀριθμόν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ καιροὺς σοφῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ σειρὰν ἀπεπειράθησαν νὰ διαλευκάνωσι τὸ μυστήριον. Συνεπῶς, χωρὶς νὰ διεκδικῶμεν τὴν δόξαν Οἰδίποδος, θὰ περιορισθῶμεν ἁπλῶς εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ προβλήματος ἀπὸ καθαρῶς ἀστρονομικῆς ἀπόψεως, ἐμπιστευόμενοι τὴν ἀπὸ πάσης ἄλλης πλευρᾶς πραγματείαν τοῦ θέματος εἰς εἰδικοὺς καλάμους.

Ἂς ἐξετάσωμεν εὐθὺς ἀμέσως ποῖα εἶνε τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Κατ' αὐτήν: α) Μάγοι, ζῶντες εἰς χώρας κειμένας ἀνατολικῶς τῆς Ἰουδαίας, εἶδον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀστέρα ἀξιοσημείωτον. β) Ὁ Ἡρῴδης ἐξηκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀστέρος. γ) Ὅταν οἱ Μάγοι, λαβόντες πληροφορίας παρὰ τοῦ Ἡρῴδου, ἐπορεύοντο πρὸς τὴν Βηθλεέμ, ὁ ἀστήρ, τὸν ὁποῖον εἶχον ἴδῃ εἰς τὴν πατρίδα των, ἐφάνη ἐκ νέου πρὸς μεγάλην χαράν των. καὶ δ) Ὁ ἀστὴρ ὡδήγει αὐτοὺς μέχρις ὅτου ἐλθὼν ἐστάθη ἄνωθεν τῆς θέσεως τοῦ Παιδίου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πληροφοριῶν τοῦ εὐαγγελιστοῦ συνάγονται ἀμέσως τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

α) Ὁ ἐμφανισθεὶς ἀστὴρ ἐνεποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Μάγους, πιθανώτατα τόσον διὰ τὴν αἰφνηδίαν ἐμφάνισίν του ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὅσον καὶ διὰ τὴν μεγάλην του λάμψιν, ἥτις ἄλλως τε ἦτο καὶ τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα πρὸς διάκρισιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ. Ὅτι οἱ Μάγοι ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν ὅλως ἐξαιρετικὴν σημασίαν, τοῦτο εἶνε προφανὲς ἐκ τοῦ ὅτι ἡρμήνευσαν τὴν ἐμφάνισίν του ὡς ἐξαγγέλλουσαν τὴν γέννησιν οὐχὶ κοινοῦ τινος θνητοῦ, ἀλλὰ βασιλέως ἐν Ἰουδαίᾳ καὶ μάλιστα τόσον σεβαστοῦ, ὥστε δὲν ἐδίστασαν νὰ ἀναχωρήσουν ἐκ τῆς πατρίδος των καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ προσκυνήσωσιν αὐτόν.

β) Ὁ ἀστήρ, τὸν ὁποῖον παρετήρησαν ἐν τῇ χώρᾳ των οἱ Μάγοι, ἀφοῦ ἔλαμψεν ἐπί τινα χρόνον, ἄγνωστον ἀκριβῶς πόσον, ἀκολούθως ἐξηφανίσθη εἴτε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἴτε καθ' ὃν χρόνον ἐβάδιζον πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. Πάντως, ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ, ὁ ἀστὴρ δὲν ἦτο ὁρατός, διότι ἄλλως δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ ζητῶσι πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται ὁ νεογέννητος Βασιλεύς, ἀφοῦ βραδύτερον ὁ ἴδιος ἀστὴρ καὶ μόνος, ἀναλάμψας, ὡδήγησεν αὐτοὺς πρὸ τοῦ Θείου Βρέφους. Ἴσως στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς τελευταίας αὐτῆς λεπτομερείας θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐξαφάνισις τοῦ ἀστέρος ἐπῆλθεν ὅταν πλέον οἱ Μάγοι εἶχον προσεγγίσει ἀρκετὰ πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ὅτι πιθανώτατα εἶχον διανύσει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ δρόμου των, ἔχοντες ὡς μόνον πιστὸν ὁδηγὸν τὸν ἀστέρα. Τὸ γεγονὸς ἄλλως τε τῆς ἐκδηλώσεως μεγάλης χαρᾶς ὅταν ἐπανεῖδον τὸν ἀστέρα ἀναλάμψαντα εἰς τὸν οὐρανόν, φανερώνει κάπως τὴν ἀμηχανίαν, ὑπὸ τῆς ὁποίας οὗτοι κατείχοντο ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν εἶχεν ἐξαφανισθῆ ὁ ὁδηγός των.

Ἐκ τῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας παρέχει ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ εἶνε προφανῶς ἀδύνατον νὰ συναγάγῃ κανεὶς βέβαια ἐπιστημονικὰ συμπεράσματα περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς μορφῆς τοῦ οὐρανίου φαινομένου, διότι οὐδὲν ἐν αὐτῇ ἀναφέρεται, οὐδὲ κἂν ὑποδηλοῦται, περὶ τῆς θέσεως τοῦ οὐρανοῦ ἢ τοῦ ἀστερισμοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνεφανίσθη ὁ ἀστήρ, περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν οὗτος ἀνέλαμψε διὰ πρώτην φορὰν ἢ ἔπαυσε μετέπειτα νὰ εἶνε ὁρατός, περὶ τοῦ ἂν ἀνεφάνη κατὰ τὴν δευτέραν φορὰν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τοῦ οὐρανοῦ ἢ εἰς ἄλλην, περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ δευτέρα ἀνάλαμψις αὐτοῦ, περὶ τῆς μετέπειτα ἐξελίξεώς του καὶ κυρίως περὶ τοῦ εἴδους τοῦ περιφήμου ἀστέρος, ἂν δηλαδὴ οὗτος ἦτο διάττων ἢ μετεωρίτης ἢ κομήτης ἢ πλανήτης ἢ ἀπλανής.

Βεβαίως ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος οὔτε εἰδικότητα εἶχε περὶ τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν ἀστρονομικῶν φαινομένων οὔτε ὁ κύριος σκοπός του ἦτο νὰ περισώσῃ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἀξιοσημειώτου οὐρανίου συμβάντος. Ἡ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ μνεία τοῦ γεγονότος ἀπέβλεπεν ἁπλῶς εἰς τὴν ἔξαρσιν τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγένετο ἡ ἐνανθρώπισις τοῦ Σωτῆρος. Πρὸς τοῦτο ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ μὴ παραλείψῃ καὶ τὴν σημείωσιν ἑνὸς περιστατικοῦ, καθ' ὃ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Φύσις μετέχει τοῦ εὐφροσύνου γεγονότος τῆς γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου, κοσμοῦσα τὸ στερέωμα διὰ λαμπροῦ ἀστέρος, ὅπως μετέσχε βραδύτερον τοῦ ὀδυνηροῦ πένθους διὰ τὰ γεγονότα τοῦ Γολγοθᾶ, ἀποκρύψασα τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡλίου.

Πρῶτος ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐπεχείρησαν νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ εὐαγγελικὸν ἱστόρημα διὰ φυσικῆς ἑρμηνείας ὑπῆρξεν ὁ Ὠριγένης. Οὗτος ἐπρέσβευεν ὅτι ὁ ἀστήρ, τὸν ὁποῖον εἶδον οἱ Μάγοι ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἦτο μέγας καὶ λαμπρὸς κομήτης. Ὄντως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀστρονομίας πλειστάκις ἀναφέρονται ἐμφανίσεις τοιούτων κομητῶν, ὁποῖοι λ. χ. ὑπῆρξαν οἱ παρατηρηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1843 καὶ 1882. Ἑκάτερος αὐτῶν εἶχε λαμπρότητα ὑπερβαίνουσαν τὴν τῆς Ἀφροδίτης καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο ὁρατὸς ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ καὶ εἰς ἐλαχίστην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου. Ἡ ὑπόθεσις ὅμως αὐτὴ τοῦ Ὠριγένους δὲν φαίνεται πιθανή, πλὴν ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ Μάγοι, καθ' ἃ ὑποθέτει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, προήρχοντο ἐκ Περσίας. Πράγματι εἰς τὰς ὁμιλίας τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (Ὁμιλία ΣΤ' παρ. β') ἀναφέρεται ὅτι «οὐ τῶν πολλῶν εἷς ὁ ἀστὴρ οὗτος ἦν, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἀστήρ, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, ἀλλὰ δύναμίς τις ἀόρατος εἰς ταύτην μετασχηματισθεῖσα ὄψιν, πρῶτον ἀπὸ τῆς πορείας αὐτῆς δῆλον. Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἀστήρ τις, ταύτην βαδίζων τὴν ὁδόν· ἀλλὰ κἂν Ἥλιον εἴπῃς, κἂν Σελήνην, κἂν τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀστέρας ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δύσιν ὁρῶμεν χωροῦντας· οὗτος δὲ ἀπὸ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν ἐφέρετο· οὕτω γὰρ ἡ Παλαιστίνη πρὸς Περσίδα κεῖται». Ἂν ὄντως ὁ ἀστὴρ ἐκινεῖτο, προπορευόμενος τῶν Μάγων, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, τότε ἀναμφιβόλως θὰ ἦτο κομήτης, διότι ἐξ ὅλων τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐξαιρέσει βεβαίως τῶν μετεώρων, μόνον οἱ κομῆται διαγράφουσι τροχιάς, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουσιν οἱανδήποτε γωνίαν πρὸς τὴν ἐκλειπτικήν. Ἡ δυσκολία περὶ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος ἔγκειται ἐνταῦθα εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστὴ ἡ πατρὶς τῶν Μάγων. Περὶ αὐτῶν, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος, ἄλλοι λέγουσιν ὅτι προήρχοντο ἐξ Ἀραβίας καὶ ἄλλοι μετὰ τοῦ Ὠριγένους ὅτι κατήγοντο ἐκ Χαλδαίας. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι οἱ Μάγοι, καθ' ἃ ἱστορεῖ ὁ Ἡρόδοτος, ἀπετέλουν τάξιν ἢ φυλὴν τῶν Μήδων, ἐκ τῆς ὁποίας προήρχοντο οἱ ἱερεῖς, οἱ μάντεις καὶ οἱ περὶ τὴν σπουδὴν τῶν ἄστρων ἀσχολούμενοι. Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα ἀπὸ τῶν Μήδων ἡ τάξις τῶν Μάγων εἰσήχθη παρὰ τοῖς Πέρσαις, ὁμοίως δὲ Μάγοι ἐκαλοῦντο παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις οἱ σοφοὶ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ τούτου παρατηροῦντες τοὺς ἀστέρας ἐκαλλιέργουν εὐρύτατα τὴν ἀστρολογίαν καὶ δι' αὐτῆς προέλεγον τὴν φύσιν καὶ τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων. Συνεπῶς οἱ Μάγοι τοῦ Εὐαγγελίου, ὄντες τελείως ἐντριβεῖς εἰς τὰ τῆς ἀστρολογίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ αἰσθανθῶσι τόσον μέγαν ἐνθουσιασμόν, ὥστε νὰ σπεύσωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα, οὔτε μεγάλην χαρὰν ὅταν ἐπανεῖδον τὸν ἀστέρα κατὰ τὴν πορείαν των πρὸς τὴν Βηθλεέμ, ἐὰν ὁ ἀστὴρ οὗτος ἦτο κομήτης, διότι ὡς γνωστὸν οἱ κομῆται ὑπὸ τῶν ἀστρολόγων καὶ τῶν Μάγων ἐθεωροῦντο πάντοτε ὡς κακοὶ οἰωνοί, προαγγέλοντες διὰ τῆς ἐμφανίσεώς των πολέμους ἢ νόσους ἢ πεῖναν ἢ παντοειδῆ ἄλλα δεινὰ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ταχύτης τῆς διαδρομῆς καὶ ἡ στιγμιαία σχεδὸν ἐμφάνισις καὶ ἐξαφάνισις τῶν διαττόντων ἢ τῶν βολίδων καὶ τῶν μετεώρων ἐν γένει ἀποκλείει ὡσαύτως τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀστέρος τῶν Μάγων διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοιούτου τινὸς μετεωρικοῦ φαινομένου.

Ἐπίσης ἀστήρικτος φαίνεται ἡ ἐκδοχή, καθ' ἣν ὁ ἀστήρ, ὁ ὁποῖος ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν Μάγων, ἦτο εἷς ἐκ τῶν λαμπρῶν πλανητῶν, ὡς ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Κρόνος, διότι οἱ Μάγοι, ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των, καταγινόμενοι συνεχῶς εἰς τὴν διαρκῆ μελέτην τοῦ οὐρανοῦ, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι τὰ οὐράνια φαινόμενα σχετίζονται πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον καὶ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν πεπρωμένων καὶ πρόρρησιν τοῦ ἀδήλου μέλλοντος, ἐγνώριζον καλῶς τοὺς πλανήτας, διέκρινον αὐτοὺς εὐκόλως ἐκ τῶν ἀπλανῶν καὶ παρηκολούθουν ἀγρύπνως τὰς κινήσεις των. Ἐπομένως δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ ἐμφάνισις ἑνὸς ἐκ τῶν γνωστῶν λαμπρῶν πλανητῶν, ἡ ὁποία δι' αὐτοὺς ἦτο φαινόμενον τελείως ἐστερημένον ἐξαιρετικῆς σημασίας, νὰ τοὺς προξενήσῃ τόσον βαθεῖαν ἐντύπωσιν, ὥστε νὰ τοὺς πείσῃ νὰ ἐπιχειρήσωσι τοιαύτην μακρὰν ὁδοιπορίαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ πρὸς ἀλλήλους προσέγγισις δύο ἢ περισσοτέρων ἄστρων δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ ὡς φυσικὴ ἑρμηνεία τοῦ ἄστρου τῆς Βηθλεέμ. Διότι, ἂν ὄντως συνέβη σύνοδος τῶν πλανητῶν, δηλαδὴ προσέγγισις αὐτῶν ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας εἰς τόσον μικρὰν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν, ὥστε νὰ μεσουρανῶσι συγχρόνως, τὸ φαινόμενον διὰ τὸ σπάνιον αὐτοῦ βεβαίως θὰ ἐφείλκυε τὴν προσοχὴν τῶν μελετητῶν τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχεν ὥστε νὰ μὴ ἀναφερθῇ ρητῶς ἐν τῇ εὐαγγελικῇ πηγῇ. Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην περὶ συνόδου τῶν πλανητῶν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ἀστέρος τῶν Μάγων ὑπεστήριξεν ὁ διάσημος ἀστρονόμος τοῦ 17ου αἰῶνος, ὁ Κέπλερος, ὅστις κατὰ τὸ 1604 παρετήρησε σύνοδον τοῦ Διὸς μετὰ τοῦ Κρόνου ἐντὸς τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου. Ὡς ἀναφέρει ὁ αὐτὸς ἀστρονόμος, τὴν ἐπιοῦσαν ἄνοιξιν τοὺς προαναφερθέντας πλανήτας ἐπλησίασεν ὁ Ἄρης, κατὰ δὲ τὸ ἑπόμενον φθινόπωρον ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἄστρων ἀνέλαμψεν αἰφνιδίως νέος ἀστὴρ μεγάλης λαμπρότητος. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης ὁ Κέπλερος συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὅτι πιθανῶς παρόμοιόν τι ἐνδεχόμενον νὰ συνέβη καὶ κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, ἐντεῦθεν δὲ ὁρμώμενος ἐπεδόθη εἰς ἀστρονομικοὺς ὑπολογισμούς, ἐκ τῶν ὁποίων συνήγαγεν ὅτι κατὰ τὸ 747ον ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ρώμης ὁ Ζεὺς ἦλθεν εἰς σύνοδον μετὰ τοῦ Κρόνου ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῶν Ἰχθύων, περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἑπομένου ἔτους προσετέθη εἰς τοὺς δύο πλανήτας καὶ ὁ Ἄρης. Τὴν γνώμην τοῦ Κεπλέρου ἠσπάσθησαν καὶ ἀσπάζονται πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ἐξηγητῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Zahn. Ἄλλοι ἐρευνηταὶ πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἐξαφανίσεως καὶ τῆς ἐκ νέου ἐμφανίσεως τοῦ ἀστέρος τῶν Μάγων παραδέχονται ὅτι κατὰ Μάϊον, Ὀκτώβριον καὶ Δεκέμβριον τοῦ 747ου ἔτους ἀπὸ κτίσεως Ρώμης (ἤτοι κατὰ τὸ 7 π. Χ.) συνέβη σύνοδος τοῦ Διὸς μετὰ τοῦ Κρόνου, ἣν ἐπηκολούθησε κατὰ Μάϊον τοῦ 748 σημαντικὴ πρὸς τοὺς δύο τούτους πλανήτας προσέγγισις τοῦ ἡλίου, τοῦ Ἑρμοῦ, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως. (Βλ. Μ. Ἑλλ. Ἐγκ. Ε, 900 β). Ἐν τούτοις καὶ περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ἐκδοχῆς ταύτης ὑπάρχουσιν ἀρκετὰ βάσιμοι ἀμφιβολίαι, δοθέντος ὅτι ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ γίνεται σαφῶς καὶ κατ' ἐπανάληψιν λόγος περὶ ἑνὸς καὶ μόνου ἀστέρος, ἐκτὸς ἐὰν καὶ ἐνταῦθα ἡ λέξις ἀστὴρ ἔχῃ, ὅπως καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἡ λέξις ἄστρον, περιληπτικὴν σημασίαν, ἐπέχουσαν θέσιν τῆς λέξεως ἀστερισμὸς καὶ δηλοῦσα ὁμάδα ἀστέρων (Εἰσ. εἰς Ἀράτου φαινόμενα, Πλάτωνος Πολιτεία 96 V κ.λ.π.).

Τὸ αἰφνίδιον τῆς ἐμφανίσεως καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν τῆς μεγάλης λάμψεως ἀποτελοῦσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν δύο γεγονότα δυνάμενα νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἐπίσπασιν τῆς προσοχῆς καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν Μάγων, ἀφ' ἑτέρου δὲ δύο εἰδικὰ χαρακτηριστικὰ ὡρισμένης κατηγορίας ἀπλανῶν ἀστέρων, τῶν λεγομένων νέων ἢ καινοφανῶν ἢ προσκαίρων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐμφανίζονται ὅλως ἀπροόπτως ἐντὸς ἢ ἐγγὺς τοῦ Γαλαξίου. Οἱ τοιοῦτοι ἀστέρες ἀναλάμπουσιν αἰφνιδίως καὶ ἀποτόμως ἐκεῖ ὅπου προηγουμένως ἢ οὐδὲν ἴχνος ἀστέρος ὑπῆρχεν ἢ καὶ ἂν προϋπῆρχε τοιοῦτος, ἦτο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀμυδρός. Οἱ αἰφνιδίως ἀναλάμποντες νέοι ἀστέρες φθάνουσιν ἀποτόμως κατὰ τὴν λάμψιν τοὺς ἀστέρας πρώτου μεγέθους, ἐνίοτε δὲ γίνονται καὶ λαμπρότεροι αὐτῶν, εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ ἀποβαίνωσιν ὁρατοὶ ἀκόμη καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας (ὡς ὁ ἀστὴρ τοῦ Τύχωνος), ἀκολούθως ὅμως βαίνουσι βαθμηδὸν ἐξασθενοῦντες κατὰ λαμπρότητα, μέχρις οὗ ἐξαφανισθῶσι τελείως. Χαρακτηριστικὸν ἐπίσης τῶν τοιούτων ἀστέρων εἶνε καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἐνῷ φθάνουσι τὸ μέγιστον τῆς λάμψεως των ἐντὸς ὀλιγίστων ἡμερῶν, ἡ ἀπόσβεσίς των διαρκεῖ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας.

Τοιοῦτοι ἀστέρες ἀναφέρονται πολλοὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀστρονομίας, κυριώτεροι δὲ μεταξὺ αὐτῶν εἶνε οἱ ἑξῆς:

α) Ὁ ἀστὴρ τοῦ διασήμου πατρὸς τῆς Ἀστρονομίας, τοῦ Ἱππάρχου, ὅστις ἐνεφανίσθη τὸ 134 π. Χ. καὶ ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἕλληνα ἀστρονόμον, ὡς ἱστορεῖ ὁ Πλίνιος, νὰ καταγράψῃ ὅλους τοὺς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ὁρατοὺς ἀπλανεῖς, δηλαδὴ νὰ συντάξῃ τὸν πρῶτον κατάλογον ἀστέρων.

β) Ὁ ἀστὴρ τοῦ περιφήμου Δανοῦ ἀστρονόμου Τύχωνος, ὅστις ἐνεφανίσθη τὸν Νοέμβριον 1572. Οὗτος εἶχεν ἀρχικῶς τὴν λαμπρότητα τοῦ Διός, κατόπιν ὑπερέβη τὴν τῆς Ἀφροδίτης, ἀκολούθως δέ, ἂν καὶ ἐβυθίσθη ἐντὸς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἐξηκολούθει νὰ φαίνεται καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν. Ὅταν βραδύτερον ἀνεδύθη ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἐξηκολούθει νὰ λάμπῃ, ἀλλ' ὁλονὲν ἀσθενέστερον, ἕως οὗ κατήντησεν ἀόρατος. Ὁ ἀστὴρ τοῦ Τύχωνος ὑπῆρξε παρατηρήσιμος ἐν συνόλῳ ἐπὶ 16 μῆνας.

γ) Ὁ ἀστὴρ τοῦ Κεπλέρου, ὅστις ἐνεφανίσθη ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κύκνου καὶ παρέμεινεν ὁρατὸς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ δύο ἔτη.

δ) Ὁ ἀστὴρ τοῦ Ἄουερ ἢ Τ Σκορπίου, ὅστις ἀνεφάνη τὸ 1860 καὶ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις παρετηρήθη φασματοσκοπικῶς.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐνεφανίσθησαν ἐπίσης τὸ 1901 ὁ Νέος τοῦ Περσέως, τὸ 1912 ὁ Νέος τοῦ Κύκνου, τὸ 1925 ὁ Νέος τοῦ Ζωγράφου, τὸ 1933 ὁ Νέος τοῦ Ὀφιούχου καὶ ἐσχάτως (13 Δεκεμβρίου 1934) ὁ Νέος τοῦ Ἡρακλέους.

Ὅσοι ἐκ τῶν νέων ἀστέρων ἐνεφανίσθησαν μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τηλεσκοπίου ἐξακολουθοῦν νὰ παρακολουθῶνται μέχρι σήμερον ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων τηλεσκοπικῶς ἀκόμη καὶ ἀφοῦ ἐξησθένησαν τόσον, ὥστε νὰ μὴ εἶνε πλέον ὁρατοὶ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὅλοι ὅμως οἱ Νέοι ἀστέρες, οἱ ὁποῖοι ἐνεφανίσθησαν πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ τηλεσκοπίου, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον τότε τὰ ἀπαιτούμενα ὄργανα πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἀνέλαμψαν, παρηκολουθήθησαν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς παρατηρητῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔφθασαν εἰς τὸ ὅριον ὁρατότητος διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, πέραν ὅμως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀγνοοῦμεν τί ἀπέγιναν, ἐλλείψει δὲ τῶν ἀκριβῶν συντεταγμένων των δὲν δυνάμεθα σήμερον νὰ τοὺς ἐπανεύρωμεν διὰ τῶν τηλεσκοπίων. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει προφανῶς καὶ διὰ τὸν ἀστέρα τῶν Μάγων, περὶ τοῦ ὁποίου, ὡς ἤδη προανεφέραμεν, ἡ Ἀστρονομία στερεῖται τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἐπαλήθευσιν αὐτοῦ ἐπιστημονικῶν στοιχείων.

Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ ἀστὴρ τῆς Βηθλεὲμ ἦτο ὄντως τοιοῦτός τις Νέος ἀστήρ, ἡ ἐξαφάνισις καὶ ἡ ἐκ νέου ἐμφάνισις αὐτοῦ θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἑξῆς: Ὅταν ὁ ἀστὴρ ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον, ἦτο ἐξαιρετικῶς λαμπρός, εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ προκαλέσῃ ἄμεσον προσοχὴν καὶ μέγαν ἐνθουσιασμὸν τῶν Μάγων. Βραδύτερον ἤρχισεν, ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς νέους ἀστέρας, νὰ ἐλαττοῦται κάπως κατὰ λαμπρότητα, ἕως ὅτου ἐβυθίσθη εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ ὡς ἐκ τούτου κατέστη ἀόρατος, μέχρι οὗ πάλιν, ἀναδυθεὶς ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν Μάγων. Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθῶμεν, ὡς ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὅτι ὁ ἀστὴρ τῶν Μάγων ἦτο ὁρατὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας καὶ ὅτι «τὴν μὲν ἕως Παλαιστίνης ὁδὸν ἐφαίνετο χειραγωγῶν, ἐπειδὴ δὲ οἱ Μάγοι ἐπέβησαν τῶν Ἱεροσολύμων, ἔκρυψεν ἑαυτόν· εἶτα πάλιν, ὅτε τὸν Ἡρώδην ἀφέντες, διδάξαντες αὐτὸν ὑπὲρ ὧν ἦλθον, ἔμελλον ἀπιέναι, δείκνυσιν ἑαυτόν», τὸ γεγονὸς τῆς τοιαύτης ἐξαφανίσεως καὶ ἐκ νέου ἐμφανίσεως οὐδόλως ἀντίκειται πρὸς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν Νέων ἀστέρων, διότι ὑπάρχουσι τοιοῦτοι περιοδικῶς ἀναλάμποντες. Πρόσφατον τοιοῦτον παράδειγμα ἀποτελεῖ ὁ Νέος Ὀφιούχου 1901. Συνεπῶς ἡ ἐξήγησις τοῦ ἀστέρος τῶν Μάγων διὰ τὴν ἐμφανίσεως προσκαίρου ἀστέρος δύναται νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὰ χρονικὰ ὅρια, τὰ ὁποῖα παρέχονται ὑπὸ τῶν πηγῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν Μάγων καὶ τὴν σφαγὴν τῶν νηπίων ἐν Βηθλεέμ.

Τὸ μόνον ὅμως σημεῖον, τὸ ὁποῖον παραμένει ἀνεξήγητον, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ φυσικὴ ἑρμηνεία τοῦ εὐαγγελικοῦ χωρίου, ἣν θέλομεν παραδεχθῇ, εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ ἀστέρος ὑπόδειξις τῆς ταπεινῆς στέγης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐτέχθη ἐν ὑποδειγματικῇ συγκαταβάσει ὁ Κύριος.

Τινὲς ἠθέλησαν νὰ ἑρμηνεύσωσι τὴν στάσιν τοῦ ἀστέρος ἄνωθεν τῆς Φάτνης διὰ τῆς μεσουρανήσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ζενὶθ τῆς Βηθλεέμ, ἡ ἑρμηνεία ὅμως αὐτὴ φαίνεται μᾶλλον βεβιασμένη καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶνε γενικῶς δεκτή, ἐφ' ὅσον ἄλλως τε δὲν εἶνε καὶ ἐπιδεκτικὴ ἐλέγχου, ἐλλείψει ἐπαρκῶν στοιχείων.

Συνοψίζοντες, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱαδήποτε φυσικὴ ἑρμηνεία εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπαληθεύσῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὸ θαυμαστὸν ἱστόρημα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, οἱανδήποτε ὅμως ἑρμηνείαν καὶ ἂν δεχθῶμεν, βασιζομένην ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀστρονομικῶν δεδομένων, οὐδεμία ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία περὶ τοῦ ὅτι ὄντως συνέβη ἐξαιρετικόν τι ἀστρονομικὸν φαινόμενον κατὰ τὴν γέννησιν, ὅπως καὶ κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐξιστόρησις τοῦ γεγονότος τούτου δὲν εἶνε ἁπλῆ ποιητικὴ ἐπινόησις ἢ μυθικὴ πλοκή, ἔχουσα ὡς μόνον σκοπὸν κενήν τινα ἔξαρσιν τῶν συνθηκῶν τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Σωτῆρος, ἀλλ' ἀναμφισβήτητος ἱστορικὴ ἀφήγησις πραγματικότητος, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ ἀρνηθῇ ὅλως αὐθαιρέτως καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν ἱκανότητα τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιχειρημάτων ἀπτῶν καὶ ἀκλονήτων.

Σ. ΠΛΑΚΙΔΗΣ
Διευθυντὴς
τοῦ Ἀστρον. Τμήματος
τοῦ Ἐ. Ἀστεροσκοπείου

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ
ΕΙΝΕ ΜΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ
ΣΤΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ
ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Τό ἀποτελεσματικώτερο φάρμακο κατά τῆς Γρίππης
ΑΣΠΙΡΙΝΗ BAYER
ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΙΣΚΙΟΝ ΦΕΡΕΙ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ BAYER

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ Α. Ε.
109 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΔΙΑ ΠΑΣΑΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΝ ΣΑΣ
ΑΠΟΤΑΘΗΤΕ ΑΠ' ΕΥΘΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΑ

ΚΥΤΤΑΞΕ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ!

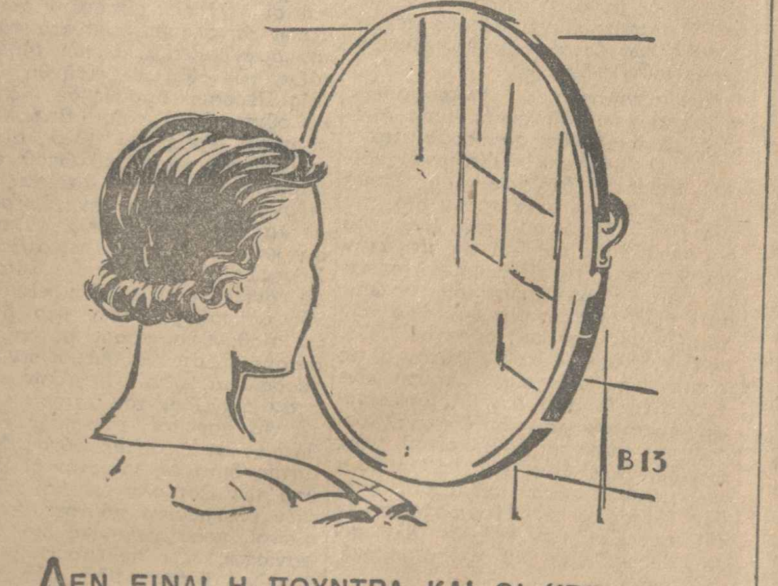

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΥΝΤΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΡΕΜΕΣ
ΠΟΥ ΘΑ ΣΟΥ ΔΩΣΟΥΝ ΩΜΟΡΦΙΑ!

ΩΧΡΟ ΠΡΟΣΩΠΟ
ΜΑΤΙΑ ΚΟΜΜΕΝΑ
ΑΚΑΘΑΡΤΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΜΠΙΜΠΙΚΙΑ
ΑΝΟΡΕΞΙΑ
ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟΣ

Ὄχι γεράματα ἀλλὰ συμπτώματα κακῆς λειτουργίας τοῦ στομάχου. Πρέπει νὰ καθαρίσῃς τὸ αἷμά σου ἀπὸ τὰς τοξίνας ποὺ τὸ ἔχουν δηλητηριάσει.

Πάρε ἕνα κουταλάκι ENO πρωῒ καὶ βράδυ.
καὶ θὰ ξαναβρῇς τὴν φρεσκάδα σου.

ENO'S "FRUIT SALT"

ΕΧΕΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΛΕΥΚΟΥΣ ΟΔΟΝΤΑΣ

Ἐξακολουθήσατε τὸ μειδίαμά σας... Δὲν εἶδα ποτὲ τόσον ὡραῖα δόντια...
Ἡ «Κολυνὸς» αὐτοστιγμεὶ (φονεύει τὰ μικρόβια καὶ τὰ παράσιτα) ἀπολυμαίνει τὸ στόμα.
Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θ' ἀντιληφθῆτε ὅτι, ἡ ἐπιστημονικὴ ὀδοντόκρεμα «Κολυνὸς» δίδει εἰς τοὺς ὀδόντας μίαν λάμψιν τὴν ὁποίαν δὲν δύνανται νὰ δώσουν αἱ ἄλλαι κοιναὶ ὀδοντόκρεμαι.
Μεταβάλλεται εἰς ἀφρόν, ὁ ὁποῖος διεισδύει εἰς ἑκάστην σχισμήν, ἀπολυμαίνοντας ὁλόκληρον τὴν κοιλότητα τοῦ στόματος καὶ ἀφαιρόντας τὰς κιτρίνας κηλῖδας, χωρὶς νὰ προσβάλῃ τὸ σμάλτο.
Μεταχειρισθῆτε ἀμέσως τὴν «Κολυνὸς». Ἓν ἑκατοστόμετρον ἐπὶ ξηρᾶς ψήκτρας δὶς τῆς ἡμέρας καὶ θὰ βεβαιωθῆτε περὶ τῶν ἀκολούθων ἀποτελεσμάτων. Καθαρὰ δόντια καὶ ὑγιεινά, οὖλα ζωηρά. Ἀγοράσατε ἀμέσως ἓν σωληνάριον
ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ: ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

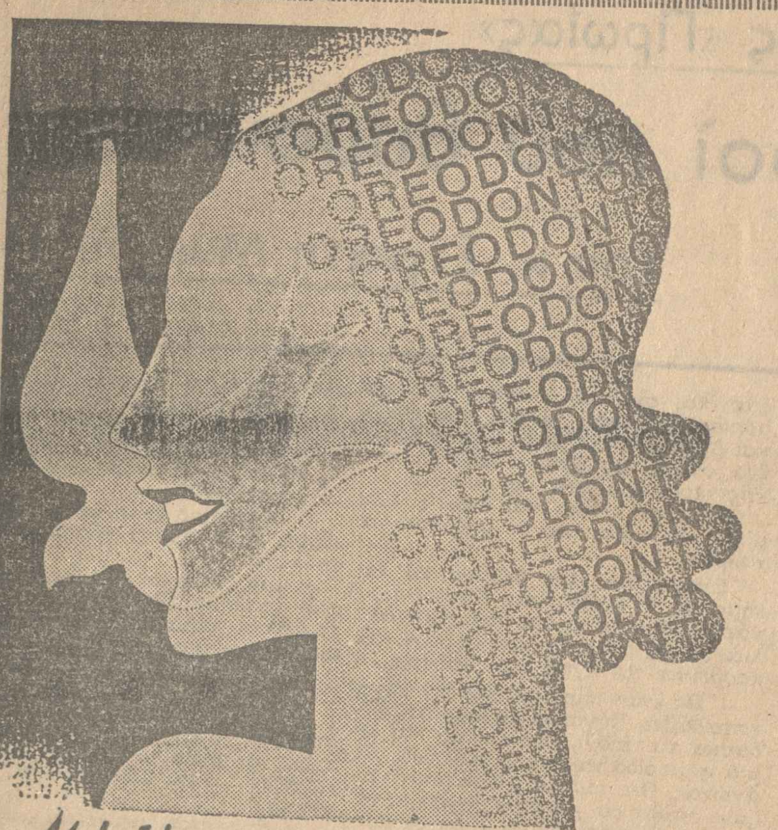

Μέ τό OREODONT λευκότερα ἀπό τό περιστέρι; ΝΑΙ!
Α. Κ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ - ΑΘΗΝΑΙ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
Κ. Α. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ Α. Ε.

ΣΑΝΑΤΟΡΙΟΝ ΠΗΛΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΗ ΙΑΤΡΟΥ
ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ & ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΙΔΕΩΔΕΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΝ ΚΟΥΡΑΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: Σανατόριον Πηλίου, Βόλον.
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ: Ἐνταῦθα: Μέγαρον Μετοχικοῦ
1ος ὄροφος ἀριθμὸς 5. ὥρα 11-12 Τηλέφωνον 22-418

FLOOR-WAX
Ἡ μόνη ΠΑΡΚΕΤΙΝΗ
Εὐθηνοτέρα κ ἀνωτέρα ὅλων

Ὁ βῆχας δέν ἐνοχλεῖ μόνον ἐκεῖνον ποῦ τόν ἔχει ἀλλά καί τούς ἄλλους. Τό ΚΡΕΣΙΒΑΛ θεραπεύει τόν βῆχα.

ΖΟΥΚΕΡΜΑΝ
ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

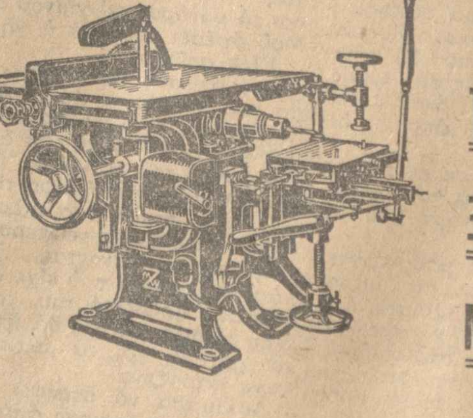

ΠΑΡΚΕΤΟΜΗΧΑΝΑΙ
ΑΥΤΟΜΑΤΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΟΙ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
ΤΑΚΟΥΝΙΩΝ
Κ. Τ. Λ.

ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΕΜΠΟΡΟ - ΤΕΧΝΙΚΑ
Γραφεῖα Πατησίων 26. Τηλ. 25-412

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΚΤΕΛΕΙ ΠΑΣΑΝ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ
ΕΝΟΙΚΙΑΣΙΣ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΩΝ
43 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Τὸ μυθιστόρημα τῆς «Πρωΐας»

Ἴνα

Τῆς Βίκη Μπάουμ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χθεσινοῦ)

Στὸ κάθισμά του ὁ Θωμᾶς Μπράντ ...κωσε τὸ κεφάλι καὶ κύτταξε πε...ργα τὴ χορεύτρια ποὺ ἔβγαινε ἀ... τὶς βαρειὲς βελουδένιες πτυχές. Ἡ Ἴνα Ραφφάυ χόρεψε κι' ὅλη τὴν ... τρομερὰ φωτεινή, ἔβλεπε τὸν ...τό της μὲ μάτια κοιμισμένα, πα...δοξα διεσταλμένα, πλάϊ σ' αὐτὴν ...βια. Αὐτὸ τὴν τάρασσε, βασά...νε τὰ νεῦρα της, τὴν ἔθλιβε καὶ ... προξενοῦσε ἀγωνιώδη ἐντύπωση: ...ρχαν δυὸ πρόσωπα στὴ σκηνή: ... Ἴνα Ραφφάυ, ποὺ μὲ τὰ κουρα...νά της μέλη χόρευε μὲ προσπά...α μπροστὰ στὴ σκηνὴ πολὺ συνει...ή, πολὺ ὀξυδερκὴς καὶ κοπίαζε ...ματα, χωρὶς ὅμως νὰ πετυχαίνη ... νὰ ἀφομοιωθῇ μὲ τὸ χορό, νὰ ... ἀλαφριὰ καὶ ἕτοιμη νὰ πετάξῃ· ...λλη μὲ τὰ χείλη θελκτικὰ καὶ μά... δεκάξη χρόνων, κρυβόταν πίσω ... στὶς πτυχὲς τῆς κουρτίνας, τὴν ...ταζε προσεχτικὰ μὲ χαμόγελο ...μένο καὶ εἰρωνικό. Ἦταν τόσο ...αστικό, ποὺ ἡ Ἴνα ἀναγκάστηκε ... διακόψῃ τὸ χορό της καὶ σταμα...ντας μιὰ στιγμὴ ἔτεινε τὰ χέρια, ...τάζοντας πίσω της μὲ ἀγωνία. Ὁ προβολεὺς τῆς ἔστειλε τὶς ἀ...δες του στὰ μάτια... Ἴσως ἕνας ...μος νὰ εἶχε γλυστρήσει καὶ χά... μέσα στὸ γαλάζιο. Ἔβαλε τὰ ...ιά της μπροστὰ στὸ πρόσωπό ..., κι' ὕστερα ἄρχισε νὰ χορεύῃ. ... δὲν βάσταξε παρὰ μιὰ στιγμή, ...άλα κράτησε τὴν ἀναπνοή της ...στερα χειροκρότησε πιὸ δυνατά. Ἄναψαν τὸ φῶς. Ὁ Θωμᾶς Μπράντ ... ξεκολλοῦσε τὰ μάτια ἀπὸ τὴ θέ... ποὺ ἡ Ἴνα κύτταζε πρίν.

— Τί εἶνε πατέρα; τὸν ρώτησε ἡ ...λετοῦ. Ποῦ εἶσαι λοιπόν; Βλέπεις ...ντάσματα;

Μὰ ὁ πατέρας δὲν ἀπάντησε κἄν. «Μιὰ πνοὴ ὀπτασιαστικῆς μελαγ...λίας», στενογράφησε ὁ Μπλὸχ στὸ ...γραμμά του.

— Νά τί μᾶς κάνει νὰ νοιώθουμε ... γερνοῦμε, ἀγαπητὲ φίλε, ἔλεγε ... δόκτωρ Μπερτρὰμ στὸν μαῖτρ τοῦ ...λλέτου Φορλί. Μέσα στὴ γαλέρα ... πλέουμε, δὲν τὸ ὑποψιαζόμαστε .... Ὅταν ἦταν ἡ πρώτη αὐτῆς τῆς ...ιρας, ἔ; κι' αὐτὸ εἶνε ποὺ ἔκανε τό... θόρυβο κι' ἔφερε τόσες συζητή... Ἄ, φίλε μου!

— Βρίσκω πὼς διατηρεῖται πολὺ ..., εἶπε ὁ Φορλὶ μὲ πεποίθηση ἀ...πρεπη, τρίβοντας τὴ μύτη μὲ τὴ ...λυπσένια λαβὴ τοῦ μπαστουνιοῦ ... μιὰ καλὴ τεχνικὴ βάση, ξέρετε... ...ποτα ὅμοιο γιὰ νὰ σωθῇ ἡ νειότη ...' τὶς πιὸ γέρικες ἀρτηριοσκληρώ...

Ἡ ματμαζὲλ Μαρσὰλ ἔκανε κά...ιο μορφασμό.

Ἡ Ἴνα ἔμεινε λίγες στιγμὲς κα...μένη πίσω ἀπὸ τὸ παραβάν, μὲ ... χέρια ἄτονα, πρὶν ν' ἀλλάξῃ κο...στούμι γιὰ τὸν ἄλλο χορό. Ἀπὸ τὴν ...λλη μεριὰ ὁ κ. Κνὰρ πήγαινε κι' ...χόταν μὲ θόρυβο, σταματοῦσε, ξα...ρχιζε. Σ' ὅλες τὶς δοκιμὲς εἶχε ...ρίσει τὴν πλάτη στὴν Ἴνα μὲ πεῖ...μα σήμερα πίσω ἀπὸ τὸ γκρίζο ...ελοῦδο, δὲν μποροῦσε ν' ἀποφύγῃ ...ὰ μὴν τὴ δῇ, κι' ὅ,τι εἶδε τὸν ἔκανε ...γριο, πρᾶγμα παράδοξο, καὶ τοῦ ...νησε ἐνδιαφέρον γι' αὐτήν. Μουρ...μούρισε κάτι καὶ καταφεύγοντας πί...ω ἀπὸ τὸ παραβὰν εἶπε εἰλικρινά: «Ὑπῆρξε μιὰ στιγμή... ὄχι κα...... αἰσθαντική.

— Αἰσθαντική, ναί, εἶπε ἡ Ἴνα, ἐξαντλημένη, μ' αὐτὸ δὲν εἶνε τέχνη, ...όλου, ὄχι...

Τὸ ρεσιτὰλ ἐξακολούθησε μὲ τὸ χορὸ μὲ τὶς μάσκες.

«Ἡ πνευματικότης κυριαρχεῖ, στενογράφησε ὁ Μπλόχ, ὄχι δίχως περιφάνεια. Ἀποζητᾷ ὅμως κανεὶς τὸν τρυφερὸ αἰσθησιασμὸ τοῦ χοροῦ». Χόρεψε τὸ χορὸ τῆς παπαρούνας, τὸν κόκκινο χορό, σπαταλήθηκε ὁλόκληρη καὶ ξεσήκωσε τὴ σάλα, ἀδράξε ἄλλη μιὰ φορὰ στὰ χέρια τη στὸ κοινὸ κι' αἰσθάνθηκε ξανὰ ἕνα θερμὸ κῦμα νὰ γύνεται στὴν πλατεῖα, αἰσθάνθηκε τὸν ἑαυτό της ἀπολυτρωμένο, παρασυρμένο ἀπὸ τὴν κίνηση. Ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ ὑπέρτατη ἔκσταση τῆς ἀπομάκρυνε τοὺς πέπλους καὶ τὴν ἔκανε νὰ πέσῃ στὴ σκηνή, ποὺ ξαφνικὰ βυθίστηκε στὸ σκοτάδι.

— Αὐτὸ τὸ βρίσκω πολὺ κακό... εἶπε ὁ κ. Φορλί, ἐνῷ θερμὰ χειροκροτήματα ξεσποῦν.

«Τὸ κλοὺ τῆς βραδυᾶς», στενογράφησε ὁ Μπλόχ, κι' αὐτὸ δὲν ταίριαζε μὲ τὸ ὡραῖο στὺλ τοῦ ἀπολογισμοῦ του' σκέφτηκε κάμποση ὥρα, μὰ δὲ βρῆκε τίποτα καλύτερο. Ἡ Ἴνα παρουσιάστηκε καὶ χαιρέτισε μὲ δειλὸ χαμόγελο καὶ μάτια ποὺ φαίνονταν τυφλὰ καὶ ὑποκλίθηκε μπροστὰ στὴ μισοαδειανὴ σάλα, ποὺ ἔκανε ὅσο θόρυβο μποροῦσε.

Τὰ γόνατά της ἔτρεμαν ὕστερα ἀπὸ τόση ὑπερδιέγερση. Ἀπὸ κάθε μεριὰ τοῦ ρολογιοῦ, οἱ ἄγγελοι μὲ πρόσωπο ἀπαθές, φυσοῦσαν πάντα στὴ σάλπιγγά τους.

— Λίγο ἀνάπαυση, Κνάρ, εἶπε ἡ Ἴνα, ζητώντας νὰ συγκρατήσῃ τὸ σαγόνι της κι' ὅλα τὰ χαλαρωμένα της νεῦρα.

Τὰ πόδια της τὰ κατασκονισμένα ἀποζητοῦσαν φρέσκο νερό.

— Γιατί κοπιάζετε τόσο γιὰ τὸ κοινὸ αὐτοῦ τοῦ θεάτρου τῶν πιθήκων; ρώτησε ὁ κ. Κνάρ, ἀφοῦ ἔφαγε μιὰ στιγμὴ τὰ νύχια του.

(Ἀκολουθεῖ)

Ὡς δῶρον προσφέρετε μίαν μηχανὴν ALLEGRO, τὸ καλλίτερον SOUVENIR.

Allegro
Τύπος στάνταρ
Θαυμασία μικρὰ μηχανὴ ἡ ὁποία ἀνανεώνει ἐπὶ πέτρας τὶς λεπίδες καὶ τροχίζει ἐπὶ δέρματος τὶς λεπίδες ὅλων τῶν ξυριστικῶν μηχανῶν. Ἀπαραίτητος διὰ καλὸν ξύρισμα. Μία λάμα διαρκεῖ ἐπ' ἄπειρον.
Νικελὲ δρχ. 540. Μαύρη δρχ. 460.
Πωλεῖται παντοῦ. Ἀντιπροσωπεία καὶ παρακαταθήκη:
ΣΙΔΝΕΥ ΝΟΕΛ. Σταδίου 4
«ΔΙΤΣ»

Κωνστ. Π. Κασιμάτης
Χειροῦργος ὀδοντίατρος Π. Ναυτικοῦ
Χαλκοκονδύλη 41. Ἀθῆναι.
Ὧραι ἐπισκέψεων 8—1 καὶ 3—7.

ΤΙΤΑΝΙΑ
Ἡ πειὸ τέλεια καὶ πειὸ ξέφρενικὴ ταινία ποὺ ἔκαμε μέχρι σήμερον ὁ
ΖΩΡΖ ΜΙΛΤΩΝ
εἶνε ὁ
ΜΠΟΥΜΠΟΥΛ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΝΕΓΡΩΝ

Εἶνε μιὰ ὑπέροχη περιπέτεια γεμάτη ἀπὸ κωμικοδραματικὰ ἐπεισόδια ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ τελειώνουν μέσα στοὺς ἀγρίους καὶ τὰ θηρία τῆς Ζούγκλας!

ΣΠΛΕΝΤΙΤ
Ὁ ἄνδρας ποὺ στὴ ματιά του δὲν μπόρεσε καμμιὰ γυναῖκα ποτὲ ν' ἀντισταθῇ. Ὁ ἄνδρας ποὺ τοὺς ἔρωτάς του ὕμνησαν ποιηταὶ καὶ μουσουργοί!
Ὁ θρυλικὸς
ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Ὁ τρυφερώτερος καὶ ἀπιστότερος ἐραστὴς ὅλων τῶν αἰώνων
μὲ τὸν ὑπέροχο
ΝΤΟΥΓΚΛΑΣ ΦΑΙΡΜΠΑΝΞ
τὴν πεντάμορφη
ΜΕΡΛΕ ΟΜΠΕΡΟΝ
καὶ τὶς ὡραιότερες γυναῖκες ποὺ εἶδε μέχρι σήμερα ὁ κινηματογράφος.

ΑΠΟΛΛΩΝ
Ὅ,τι ἡ γυναῖκα θέλει, ὁ Θεὸς τὸ θέλει!...
ΜΑΝΟΥΕΛΙΤΑ

Κινηματογραφικὸν ἀριστούργημα!
Μιὰ θαυμασία δραματικὴ περιπέτεια μιᾶς γυναίκας ποὺ ἀγάπησε καὶ ἐνίκησε.
Μὲ τὴν ὑπέροχη
ΜΠΡΙΓΙΤΤΕ ΧΟΡΝ
καὶ τὸν ἄφθαστον
ΚΑΡΛ ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΝΤΗΛ

ΕΚΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥΣ
ΤΙΤΑΝΙΑ - ΣΠΛΕΝΤΙΤ - ΑΠΟΛΛΩΝ
Η ΤΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ ΔΙΑ ΤΟ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΝ ΚΥΠΕΛΛΟΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ - ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΪΑΣ
«ΜΗΝΥΤΩΡ»

ΠΑΛΛΑΣ
ΣΗΜΕΡΟΝ

ΧΑΡΡΥ ΜΠΩΡ
Ὁ ὑπέροχος πρωταγωνιστὴς τῶν «ΑΘΛΙΩΝ»
ΑΛΙΣ ΦΗΛΔ
ΠΙΕΡ ΜΠΛΑΝΣΑΡ
Στὸ ἀριστούργημα
ΓΙΑΛΙΓΗ ΑΓΑΠΗ
ἀπὸ τὸ δρᾶμα CETTE VIEILLE CANAILLE τοῦ ΦΕΡΝΑΝ ΝΟΖΙΕΡ
Ἕνα ἀπὸ τὰ σπάνια φίλμ ποὺ ἐχαρακτηρίσθη ἀπὸ τὸν παγκόσμιο τύπο ὡς ἔργο ἀνωτέρας τέχνης
Αὔριον πρωϊνὴ παράστασις μὲ τιμὰς ἠλαττωμένας
«ΓΚΡΕΚΑ»

Διὰ κάθε τάξιν
διὰ κάθε ἡλικίαν
διὰ κάθε διάνοιαν
διὰ κάθε βαλάντιον
τὸ
πολυτιμώτερον
ΔΩΡΟΝ
ἕνας Τόμος
ΕΛΛΑΣ
τῆς
ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ
σελίδες 1096 - Ὑπερχίλια = ἄρθρα καὶ μελέται. =

Τὸ νεώτερον ὅλων τῶν περὶ Ἑλλάδος ἔργων εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκονται πληροφορίαι, γεγονότα καὶ στατιστικαὶ μέχρι τοῦ Αὐγούστου ἐ. ἔ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΤΟΙΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ:
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ὑφασματόδετος . . δρχ. 500
δερματόδετος . . . „ 550
ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ὑφασματόδετος . . δρχ. 540
δερματόδετος . . . „ 590

Οἱ ἀγορασταὶ τοῦ Τόμου Ι' «ΕΛΛΑΣ» δύνανται νὰ ἀποκτήσουν μὲ δόσεις καὶ τοὺς ὑπολοίπους 23 Τόμους τῆς ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ ἄνευ ἄλλης προκαταβολῆς καὶ μὲ συμψηφισμὸν τῆς ἀξίας τοῦ Τόμου ΕΛΛΑΣ εἰς τὸ συνολικὸν ποσὸν τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΜΟΥΜΟΥΤΖΗΣ
Δερματολόγος. Δέχεται Κεφαλληνίας—Τεγέας 1, Ὧραι ἐπισκέψεων 8—11 & 3 ½—6.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΑΕΡΙΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Διακόπτουσα ὡς συνήθως, τὴν λειτουργίαν τῶν γραμμῶν της μέχρι τέλους προσεχοῦς Φεβρουαρίου θεωρεῖ καθῆκον της νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν πελατείαν της διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, μεθ' ἧς περιέβλε τὰς γραμμάς της, καὶ νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τὰς ἐγκαρδίους αὐτῆς εὐχάς.

Δράττεται δὲ τῆς εὐκαιρίας νὰ γνωρίσῃ εἰς αὐτὴν ὅτι ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἣν ἤντλησεν ἐκ τῆς ὑποστηρίξεώς της, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀκολούθων ἀποτελεσμάτων:

Ἐπὶ 3 ½ ἔτη λειτουργίας τῶν Ἑλληνικῶν γραμμῶν ἐξετελέσθησαν 1845 ταξίδια, καὶ διηνύθησαν 1.313.369 χιλιόμετρα, ἄνευ οὐδενὸς ἀπολύτως ἀτυχήματος, μεταφερθέντων 25.445 ἐπιβατῶν, 728.515 χιλιογράμμων ἐμπορευμάτων καὶ ἀποσκευῶν καὶ 30.472 χιλιογράμμων Ταχυδρομείου.

Ἀλληλογραφία

Λεξικοῦ

Ἰωάν. Δεκοῦλον, Ν. Οἴτυλον. Ταχυδρομικὰ 6 δρχ. δι' ἕκαστον τόμον. Δύνασθε καὶ ἐκ τῶν γραφείων μας νὰ τὰ παραλάβετε.

Δ. Παπαδημητρίου, Ἰωάννινα. Ἐμβάσατε τὴν ἀξίαν καὶ τὰ ταχυδρομικά.

Ἀγγελικὴν Φλώρα, Κόνιτσαν. Δρχ. 254.

Δ. Καραδήμαν, Δράμαν. Κρατῆστε τὰ ἄδετα μέχρις εἰδοποιήσεώς μας καὶ ἐμβάσατε ὑπόλοιπον δετικῶν θὰ σᾶς παραδοθοῦν δεμένα. 6ος τόμος Ἐπαναστάσεως δὲν ἐξεδόθη.

Ἐπαρχιῶν

κ. Ε. Ν. Δ. Κατὰ τὸν Νόμον ἀποτελεῖτε μέλος τῆς σχολικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὑποχρεοῦσθε νὰ ἐπιβλέπετε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιρίου, ἀπευθυνόμενος διὰ πᾶν σχετικὸν εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν τῆς περιφερείας σας.

Τακτικὸν Ἀναγνώστην, Αἴγιον. Μετὰ τοὺς γενομένους διορισμοὺς ἔχετε σειρὰν 18ος.

κ. Γ. Κοτζόπουλον, Ν. Ἰωνίαν. Πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰς Παιδαγ. Ἀκαδημίας ἀπαιτοῦνται ἀπολυτήριον γυμνασίου ἢ πρακτικοῦ λυκείου μὲ βαθμὸν τοὐλάχιστον 6 καὶ ἡλικία μέχρις 21 ἐτῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσακτέων ὁρίζεται ἑκάστοτε παρὰ τοῦ ὑπουργείου. Ἐξεταστέα μαθήματα: Ἑλληνικά, μαθηματικά, χειροτεχνία, φυσικὴ καὶ ἱστορία.

κ. Ἀρ. Γιαννόπουλον, Σταυρόν. Τὸ ζήτημά σας ἐκκρεμεῖ εἰσέτι, ἐλάβομεν ὅμως παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ διακανονισθῇ συντόμως.

κ. Κ. Πουλόπουλον, Λαγκαδᾶ. Τὸ δάνειόν σας ἐνεκρίθη παρὰ τοῦ Ταμείου.

κ. Γ. Πετρόπουλον, Πάτρας. Τὸ δάνειόν σας ἐνεκρίθη. Οἱ λογαριασμοί σας ὡς πρὸς τοὺς τόκους εἶνε ἐσφαλμένοι, ὡς μᾶς πληροφορεῖ ἡ ἁρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Ταμείου.

Ἀναγνώστην, Βυζίκιον. Ὁ διορισμὸς τοῦ υἱοῦ σας ἐδημοσιεύθη ἤδη.

Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΠΟ ΤΟΝ Κ. ΓΙΕΦΤΙΤΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Η ΕΓΚΑΡΔΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΣΕΡΒΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Τὸ τηλεγράφημα τὸ ὁποῖον ὁ κ. Γιέφτιτς ἀπηύθυνε ἐπὶ τῷ ὑπ' αὐτοῦ σχηματισμῷ τῆς νέας Κυβερνήσεως τῆς Νοτιοσλαυΐας πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ἔχει οὕτω:

«Καθ' ἣν στιγμὴν ἀναλαμβάνω τὰ καθήκοντα τοῦ Πρωθυπουργοῦ, εἶμαι εὐτυχὴς νὰ ἀνανεώσω πρὸς τὴν Ὑμετέραν ἐξοχότητα τὰ πλέον ἐγκάρδια αἰσθήματά μου ἐπωφελούμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσω τὴν ἀφοσίωσίν μου εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Συνεννοήσεως καὶ τῆς εἰρήνης, τὴν ἀκολουθουμένην τόσον εὐτυχῶς ὑπὸ τῶν δύο χωρῶν μας ἐν τῇ καρποφόρῳ συνεργασίᾳ τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως».

Εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἀπήντησεν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ὡς ἑξῆς:

«Βαθύτατα συγκεκινημένος ἐκ τοῦ ἐγκαρδίου τηλεγραφήματος, τὸ ὁποῖον εὐηρεστήθητε νὰ μοὶ ἀπευθύνητε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ὑφ' Ὑμᾶς Κυβερνήσεως, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰ εἰλικρινέστερα συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχάς μου διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς ἣν ἀνελάβατε. Εἶμαι εὐτυχὴς ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ συνεχίσω μεθ' Ὑμῶν τὸ ἔργον τάξεως καὶ εἰρηνεύσεως, τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκομεν ἐν τῇ Βαλκανικῇ καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστεύσητε εἰς τὴν μεγάλην συμπάθειαν μετὰ τῆς ὁποίας αἱ προσπάθειαι Ὑμῶν διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν πρόοδον τῆς Νοτιοσλαυΐας θὰ παρακολουθοῦνται ἐν τῇ χώρᾳ μου».

Ἐπίσης ὁ κ. Γιέφτιτς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κ. Μάξιμον τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα:

«Εἶμαι εὐτυχὴς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ διορισμοῦ μου ὡς Πρωθυπουργοῦ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω περὶ τῆς προσηλώσεώς μου εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς φιλικῆς συνεργασίας τὴν τόσον εὐτυχῶς ὑφισταμένην μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν μας διὰ τὴν παγίωσιν τῆς Βαλκανικῆς εἰρήνης».

ΞΕΥΡΕΤΕ ΠΟΥ ΕΙΝΕ
ὁ τάφος Θεμιστοκλέους;
Ἀσφαλῶς ὄχι.
Ἐὰν θέλετε νὰ τὸ μάθετε, κάνετε ἕναν περίπατο μέχρι τῆς Τεβέρνας Παρλαμᾶ. Ἐκεῖ θὰ βρῆτε τὴν ΠΕΡΙΦΗΜΗ ΚΑΚΑΒΙΑ καὶ τὴν ΑΘΑΝΑΤΗ ΡΕΤΣΙΝΑ.
Β. Περίπτερον
Πειραιεὺς
Τηλεφωνῆτε 41-670

ΤΟ HOTEL COSMOPOLITE
ΚΑΙ ΤΟ WIENER RESTAURANT

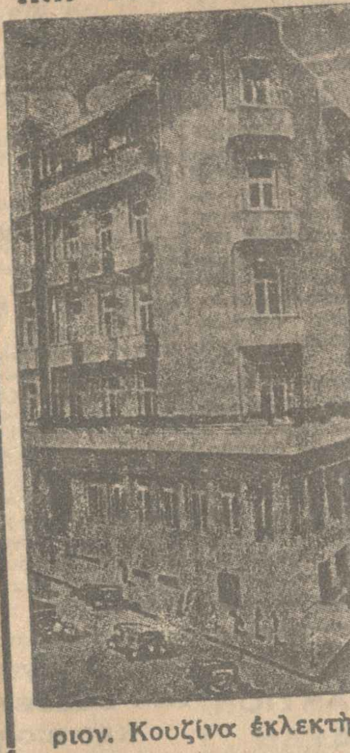
ἀπὸ τοῦδε καὶ μέχρι πέρατος τῶν ἑορτῶν προσφέρουσιν εἰς τὴν ἀξιότιμον πελατεῖαν τῶν σειρὰν ἐξόχως συμφερόντων συνδυασμῶν δωματίου μετὰ ἢ ἄνευ τροφῆς, λουτροῦ κλπ., οἵτινες ἐξασφαλίζουσι τὴν ἐν τῇ πρωτευούσῃ εὐθηνὴν διαμονὴν κατὰ τὰς ἑορτὰς μὲ ἄνεσιν ἐφάμιλλον τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Ξενοδοχείων.
Τηλέφωνα καὶ ἐξῶσται εἰς ἅπαντα τὰ δωμάτια. Ἰδιαίτερα λουτρά. Κεντρικὴ Θέρμανσις. Θερμὸν ὕδωρ. Πολυτελεῖς αἴθουσαι. Κομμωτήριον. Κουζίνα ἐκλεκτὴ Ἑλληνικὴ καὶ Εὐρωπαϊκή.

ΣΗΜΕΡΟΝ ΤΡΙΤΗΝ
ΕΟΡΤΗΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ
Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΙ ΕΚΛΕΚΤΟΤΕΡΑ ΚΟΣΜΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΖΙΝΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ
Μία ἔκτακτος κοῦρσα τῆς ρουλέττας μὲ
ΔΙΑΔΡΟΜΗΝ ΔΩΡΕΑΝ
ΚΑΙ ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΣΙΟΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ ΤΟΥ ΚΑΖΙΝΟΥ ΤΑ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΘΑ ΕΙΝΕ ΤΟΣΟΝ ΑΦΘΟΝΑ ΩΣΤΕ ΘΑ ΛΑΒΟΥΝ ΕΞ ΑΥΤΩΝ ΟΛΟΙ ΣΧΕΔΟΝ ΟΙ ΘΑΜΩΝΕΣ

Ὅταν συναντῶνται δύο φίλοι ἀπαραίτητος ὁ τρίτος:
DEWAR'S WHITE LABEL WHISKY

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ ΣΑΣ
Πλουσιωτάτη συλλογὴ ὑφασμάτων ἀφαντάστου ποικιλίας καὶ γούστου. Ὀρειχάλκινα εἴδη. Βελουτὲ ὑφάσματα ἐκ τῶν πλέον μοδέρνων Broccar Vieux-Styl, λαμὲ καὶ μεταξωτὰ ἐξαιρετικῆς ἐκλογῆς. Λινόλεουμ παντὸς εἴδους. Ὅλα τὰ εἴδη ἐπιπλώσεως εἰς μεγάλην ποικιλίαν εἰς τὸ εἰδικὸν κατάστημα
ΧΡΗΣΤ. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
Διάδοχοι
Μ. ΚΑΙ Ε. ΧΡ. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΡΜΟΥ 25. — Τηλέφ. 21-293

Δωρήσατε ὠμορφιά!
Χαρίζεται λοιπὸν ἡ ὠμορφιά; Γιατί ὄχι; Εἶναι κρυμμένη σὲ κάθε φιαλίδιο τῆς Λοσιὸν προσώπου Scherk. ● Ἡ Λοσιὸν προσώπου Scherk ὄχι μόνον προστατεύει τὴν ὠμορφιά ἀλλὰ κάνει τὸ δέρμα ἐλαστικό, τὸ καθαρίζει καὶ τὸ δυναμώνει. Εἰσδύει βαθειὰ στοὺς πόρους, ἐξαλείφει τὰ μπιμπίκια. Ζωογονεῖ τὴν κυκλοφορία τοῦ αἵματος καὶ ἐνισχύει τοὺς ἱστοὺς τοῦ δέρματος. Δωρήσατε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Νέου Ἔτους ἕνα φιαλίδιο τῆς Λοσιὸν προσώπου Scherk. Χαρίζετε τὴν χαρὰ γιὰ πολλὲς ἑβδομάδες! ● Φιαλίδιον τσέπης Δρχ 35. ● Μεγαλύτερα τῶν Δραχ. 55. 90. καὶ 175. ● Πούδρα Mystikum, ἡ φημισμένη Πούδρα τοῦ Scherk. Μεγάλο κουτὶ Δρχ 80., μικρότερο Δραχ 50. ● Διαρκὴς παρακαταθήκη Π. Ι. Μαγκριώτης Ἑρμοῦ - Νίκης 10, Ἀθῆναι. Τηλ. 25-739
SCHERK
Θαυμάσια δῶρα εἶναι ἐπίσης καὶ τὰ εὐώδη ἀρώματα τοῦ Scherk: Mystikum τῶν Δρχ. 75., 110. καὶ 150. ● Mimikri τῶν Δραχ 125. 200. καὶ 325.

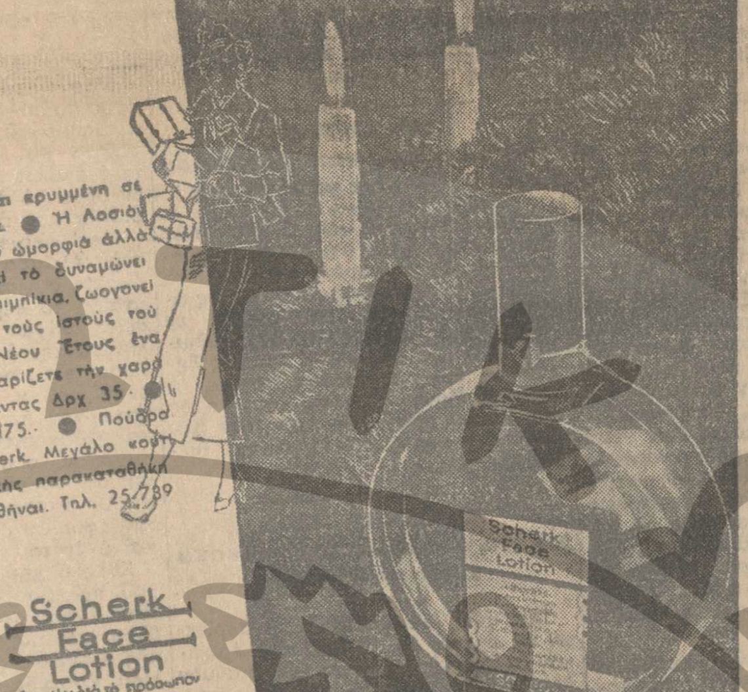

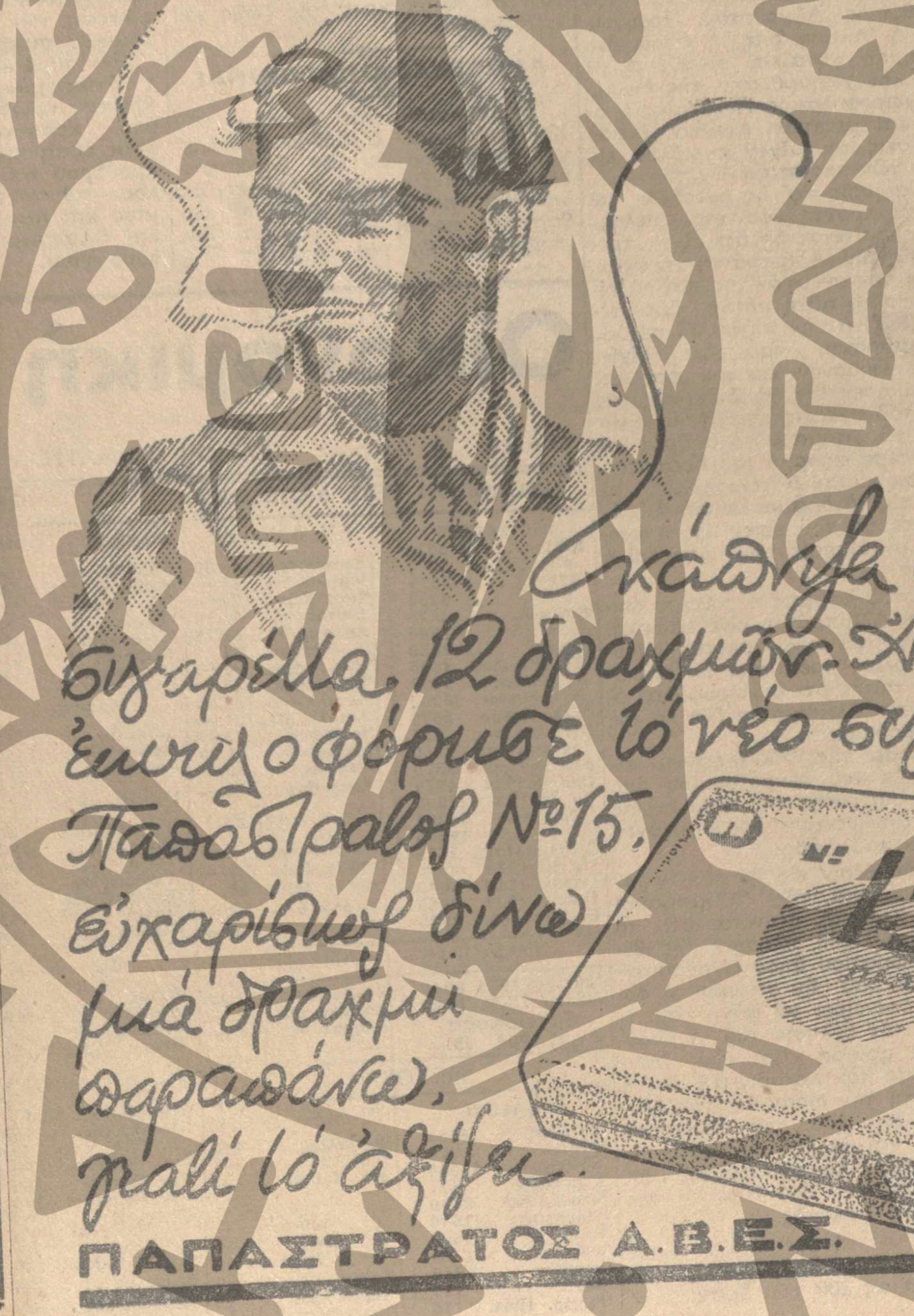

Ἐκάπνιζα πάντοτε σιγαρέττα 12 δραχμῶν. Ἀφ' ὅτου εὐτυχῶς ἐφόρεσε τὸ νέο σιγαρέττο Παπαστράτος №15, εὐχαρίστως δίνω μιὰ δραχμὴ παραπάνω, γιατί τὸ ἀξίζει.
№ 15
ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ
ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ Α. Β. Ε. Σ.

ΜΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΕ ΤΟΥΣ ΤΟΙΧΟΥΣ ΣΑΣ
Διὰ τὸ τρύπημα καὶ στερέωμα ἐπὶ τοίχων μπετόν, μαρμάρου, πλακῶν, οἱουδήποτε ἀντικειμένου προμηθευθῆτε τὰ περίφημα ἀγγλικὰ τρυπάνια καὶ πῦρος RAWLPLUG. Τρυποῦν εὐκόλως καὶ δὲν καταστρέφουν. ΤΑ ΑΣΗΜΙΚΑ ΣΑΣ καθαρίσατε χωρὶς νὰ τὰ καταστρέφετε μὲ τὰ στιλβωτικὰ ἀγγλικὰ πανιὰ RAWLPLUG.
Ζητήσατε: Καταστήματα Σγούρδα, Μαγγιώρου, Πανελλήνιον Ἀγορὰν, Κοσκινᾶ καὶ ἀπὸ τὸν Γεν. Ἀντιπρόσωπον Κ. Γ. Σαραϊντάρην, Ἀκτὴ Ποσειδῶνος 6, Πειραιεύς.

Α/Π «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ»
ΤΡΙΤΗΝ λόγῳ τῶν Χριστουγέννων ἀνεκτέλεστον.
Ἐκτάκτως ΠΕΜΠΤΗΝ 27 Δεκεμβρίου 6.30' μ. μ. διὰ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ, ΡΕΘΥΜΝΟΝ, ΧΑΝΙΑ.
ΣΑΒΒΑΤΟΝ 7 μ.μ. διὰ ΧΑΝΙΑ, ΡΕΘΥΜΝΟΝ, ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ.
Κεντρικὸν Πρακτορεῖον ΗΛΙΑ ΚΟΥΝΟΥΓΕΡΗ, τηλ. 40.611. Ἐν Ἀθήναις Α. Πετροσιάν, Σταδίου 55β κλπ., γραφεῖα ταξιδίων.

Ν. Ε. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΙΣ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΑ
INTEROCEAN
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 9α

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν προκηρύσσει διαγωνισμὸν πρὸς ἐκπόνησιν σχεδίων ἐπιπλώσεως καὶ διακοσμήσεως τῶν αἰθουσῶν δεξιώσεων τοῦ ἐπὶ τῆς λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας κτιρίου του. Προθεσμία: 2 Ἰανουαρίου — 2 Ἀπριλίου 1935.
Πληροφορίαι παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ.

Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ καὶ ἡ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ, ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς πάντα τὰ ὑποκαταστήματα αὐτῶν, δέχονται καταθέσεις ἐκ μέρους τῶν ἐπιθυμούντων νὰ διαβιβάσουν χρήματα εἰς τὴν ΕΣΣΔ, ὅπου τὸ ΤΟΡΓΚΣΙΝ δίδει εἰς τοὺς παραλήπτας τὸ ἀντίτιμον τοῦ χρήματος εἰς ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ (ΔΕΛΤΙΑ) τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἀγορὰν διαφόρων προϊόντων καὶ ἐμπορευμάτων.
Αἱ ἐν λόγῳ μεταφοραὶ διεξάγονται εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς ΕΣΣΔ.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ. Τὸ καλύτερον, ὡραιότερον καὶ ἀκριβώτερον μοντέλο τῆς «Φίλιπς» (Νο 730, τιμὴ ἀγορᾶς 16.800 δρχ.), θαῦμα ἐντάσεως καὶ ἀποδόσεως ὅλων τῶν σταθμῶν, σχεδὸν ἀμεταχείριστον, πωλεῖται λόγῳ ἀναχωρήσεως εἰς τιμὴν εὐκαιρίας. Πληροφορίαι: Ὁδὸς Φολόης 7 (1η πάροδος Λέσβου) 11—1 π.μ. καὶ 5—8 μ.μ., ἄνω πάτωμα.

ΧΡ. Ν. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ ΙΑΤΡΟΣ
Διευθυντὴς ἐν τῷ Νοσοκ. Προσφύγων Ἀθηνῶν τῶν Δερματικῶν καὶ Ἀφροδισίων νοσημάτων, τ. ἐσωτερικὸς τοῦ Νοσοκ. Α. Συγγροῦ, ἐπὶ μακρὸν ἐν Παρισίοις ἐκπαιδευθείς. Σατωβριάνδου 32. 12—2 καὶ 6—8. Τηλέφ. 24278.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ

Ο ΑΧΜΕΤ ΖΩΓΟΥ ΙΔΡΥΕΙ ΣΩΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΞ ΙΤΑΛΩΝ

ΘΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΗΣΗ ΙΤΑΛΟΥΣ ΕΝ ΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΝ ΤΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 24. (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).— Τηλεγραφοῦν ἐκ Φλωρίνης, ὅτι κατὰ πληροφορίας ληφθείσας ἐκεῖ παρ' ἐπιβατῶν, ἐλθόντων ἐξ Ἀλβανίας, ὁ βασιλεὺς Ἀχμὲτ Ζώγου ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ σῶμα ἀσφαλείας ἀπὸ Ἰταλοὺς καὶ νὰ ἐγκαταστήσῃ ἰταλικὸν πληθυσμὸν εἰς τὴν παρὰ τὸ Ἀργυρόκαστρον Μουζακιάν. Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ προεκάλεσεν ἐξέγερσιν τοῦ ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ. Αἱ αὐταὶ πληροφορίαι προσθέτουν ὅτι ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Ζώγου, διερμηνεύων τὴν ἐξέγερσιν ταύτην τοῦ ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ, ἐτόνισεν εἰς τὸν Βασιλέα, ὅτι δημιουργοῦνται κίνδυνοι ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν. Ὁ βασιλεὺς ἔξω φρενῶν γενόμενος διὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ὑπασπιστοῦ του, ἀπεπειράθη νὰ τὸν πυροβολήσῃ. Ἀλλ' οὗτος, προλαβών, κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ, μὴ συλληφθεὶς εἰσέτι.

Κατὰ τηλεγραφικὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἡμετέρας ἐν Τυράνοις Πρεσβείας, ἡ ἀλβανικὴ κυβέρνησις ἐδήλωσεν εἰς τὸν αὐτόθι πρεσβευτήν μας κ. Διαμαντόπουλον, ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων διέταξε τὴν ἀπόλυσιν πάντων τῶν ὑπὸ ἐκτοπισμὸν εὑρισκομένων Ἑλλήνων, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων εὑρίσκονται καθ' ὁδὸν, ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ χωρία των.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Κ.Τ.Ε.

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΓΕΝΕΥΗ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.).—Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης, ὅπερ ἱδρύθη τὸ 1892 ὑπὸ τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου τῆς Εἰρήνης τοῦ συνελθόντος ἐν Ρώμῃ, ἐξέδωκεν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων τὸ ἑξῆς διάγγελμα:

Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον τῆς Εἰρήνης διαβιβάζει, ὡς πράττει τοῦτο κατ' ἔτος, τὸν χαιρετισμόν του πρὸς τοὺς γνωστοὺς καὶ ἀγνώστους φίλους του καὶ ὑπενθυμίζει ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων τὸ ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον προτείνει εἰς τοὺς καλῆς πίστεως ἀνθρώπους ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

»Βεβαίως, ἡ κατάστασις οὐδόλως ἐβελτιώθη κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος. Αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης εἶνε ἀκόμη τεταμέναι, αἱ ἀφορμαὶ ῥήξεων εἶνε πολλαὶ καὶ ἡ δυσπιστία ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε ἀφορμὴ λυπηρῶν παρεξηγήσεων. Πρέπει μὲ τοῦτο νὰ εἴπῃ τις, ὅτι δέον ν' ἀπελπισθῶμεν καί, ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶνε ἀκόμη ὡς τὰ ἠθέλαμεν, νὰ καταδικάσωμεν συνολικῶς τὰς προσπαθείας, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο πρὸς ἀπομάκρυνσιν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου καὶ ὀργάνωσιν τοῦ κόσμου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Δικαίου; Δὲν διανοούμεθα τοῦτο. Ἅπαξ ἔτι ἡ Κ.Τ.Ε., τῆς ὁποίας πολλάκις κατεκρίναμεν τὰς παραλείψεις, δὲν ἐπεβεβαίωσεν ἐκ νέου τὸ ἠθικόν της κῦρος, δώσασα εἰς δύο σοβαρὰ προβλήματα, τὸ τοῦ Σάαρ καὶ τὸ τῶν εὐθυνῶν διὰ τὴν διπλῆν δολοφονίαν τῆς Μασσαλίας, λύσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπέβαλαν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φροντίδα πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης; Καὶ ἡ Διάσκεψις τοῦ Ἀφοπλισμοῦ δὲν διεπίστωσεν προσφάτως τὴν σταθερὰν θέλησίν της νὰ μὴ τερματίσῃ τὰς ἐργασίας της προτοῦ ἐπιτελέσῃ τοὐλάχιστον μέρος τοῦ ἔργου της, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἤδη πραγματοποιήσιμον;

»Ὅσον ἀφορᾷ τὰ σφάλματα ἅτινα ἐγένοντο καὶ τὰς παραλείψεις διὰ τὰς ὁποίας ἴσως τινὲς τῶν κυβερνήσεών μας φέρουν τὴν εὐθύνην, δυνάμεθα τιμίως νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι δὲν μετέχομεν καὶ ἡμεῖς αὐτῶν καὶ ὅτι ἐπράξαμεν πᾶν ὅ,τι ἦτο εἰς τὴν διάθεσίν μας ὅπως τὰς προλάβωμεν; Ἠγωνίσθημεν ἐπαρκῶς εἰς τὰς χώρας μας κατὰ τῶν κακῶν Δυνάμεων, κατὰ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν, κατὰ τῆς ἰδιωτικῆς κατασκευῆς καὶ ἐμπορίας τῶν ὅπλων, κατὰ τοῦ χημικοῦ πολέμου, κατὰ παντὸς εἴδους βίας; Παρεσιωπήσαμεν, ἔχοντες πεποίθησιν εἰς τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπορρέουσαν δικαιοσύνην, τὰς ἀξιώσεις μας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι, ὡς γνωρίζομεν, δὲν δύνανται νὰ διεκδικηθοῦν παρὰ διὰ νέων περιπλοκῶν καὶ ἴσως διὰ νέων αἱματηρῶν ἀγώνων; Διεκηρύξαμεν ἐπαρκῶς ὅτι τὸ μεγαλεῖον τῶν πατρίδων μας δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐδαφικῆς ἐκτάσεως τοῦ κράτους, ἀλλ' ἐκ τοῦ σεβασμοῦ μας πρὸς τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ κόσμου, τοῦ ὁποίου καθιστάμεθα ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν περισσότερον πολῖται; Ἐξυπηρετήσαμεν, ἐν μιᾷ λέξει, συστηματικῶς τὸ ζήτημα, τοῦ ὁποίου λεγόμεθα προασπισταί;

»Αὐτὰ εἶνε τὰ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ προβάλωμεν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἀναμνηστικὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ ἡγεμόνος τῆς εἰρήνης. Ἐπιβάλλεται ἡμῖν νὰ κατοχυρώσωμεν τὴν δημοσίαν γνώμην, νὰ ἀφυπνίσωμεν τὰς συνειδήσεις καὶ νὰ τὰς καταστήσωμεν ἀήττητον δύναμιν. Αὐτὸ εἶνε τὸ ἔργον μας. Αὐτὸ εἶνε τὸ καθῆκόν μας. Ἂν δὲν τὸ ἐπιτελέσωμεν, προδίδομεν αὐτό.»

ΦΕΡΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΝΑΥΑΓΙΟΝ ΑΙ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΟΥΕΡ

Πληροφορούμεθα ἀσφαλῶς ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις διὰ τὸν διακανονισμὸν τῶν μετὰ τῆς Πάουερ ἐκκρεμῶν ζητημάτων ἤχθησαν εἰς πλῆρες ναυάγιον, λόγῳ ἐπιμονῆς τῆς Ἑταιρείας εἰς τὰς ἀρχικάς της ἀξιώσεις.

Ἡ Κυβέρνησις, κατόπιν ἐπισταμένης μελέτης, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἀπορρίψῃ τὰς συναφθείσας ἐν Λονδίνῳ προσυμφωνίας, ὡς μὴ ἐξυπηρετικὰς τῶν δημοσίων συμφερόντων.

Διατυποῦται δηλαδὴ ἡ ἄποψις ὅτι ἡ Πάουερ διὰ τῆς ἀρχικῆς της συμβάσεως εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωσιν ἔναντι μεγίστων προνομίων, τὰ ὁποῖα παρεχωρήθησαν εἰς αὐτήν, ὅπως ἠλεκτροκινήσῃ τὸν σιδηρόδρομον Ἀθηνῶν—Κηφισιᾶς, ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν δὲν ἐξετέλεσε, καθόσον ἔκρινε τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ὡς οἰκονομικῶς ἀσύμφορον.

Διὰ τῶν προσυμφωνιῶν τοῦ Λονδίνου, παραχωρεῖται εἰς τὴν Ἑταιρείαν Μεταφορῶν τὸ προνόμιον, ἔναντι τῆς ἠλεκτροκινήσεως τοῦ σιδηροδρόμου Κηφισιᾶς, τῆς μονοπωλήσεως ὅλων τῶν συγκοινωνιῶν τοῦ βορείου τμήματος τῶν Ἀθηνῶν, δηλαδὴ Νέας Ἰωνίας (Ποδαράδες), Ἡρακλείου, Ἀμαρουσίου, Κηφισιᾶς, Ἐκάλης, Μενιδίου κλπ.

Διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης τῆς ἀρχικῆς συμβάσεως ἡ ἐπιχείρησις τῆς ἠλεκτροκινήσεως τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Κηφισιᾶς καθίσταται λίαν ἐπικερδὴς διὰ τὴν Πάουερ.

Τὴν νέαν αὐτὴν παραχώρησιν ἡ Κυβέρνησις δὲν προτίθεται νὰ ἐγκρίνῃ, ἄνευ ὡρισμένων ἀνταλλαγμάτων, συνισταμένων εἰς τὴν παροχὴν δικαιώματος εἰς τὸ Δημόσιον γενικοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Πάουερ. Εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐπιμείνῃ ἡ Πάουερ εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς παροχῆς τοῦ αἰτουμένου ἐλέγχου καὶ τὴν μὴ ἠλεκτροκίνησιν τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν — Κηφισιᾶς, ἡ Κυβέρνησις θὰ προκηρύξῃ διεθνῆ διαγωνισμὸν διὰ τὴν παραχώρησιν τῆς συγκοινωνίας τοῦ βορείου τμήματος τῶν Ἀθηνῶν (σιδηροδρομικῆς καὶ λεωφορείων αὐτοκινήτων).

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΠΑΓΩΓΗΝ ΤΟΥ ΚΟΥΤΙΕΠΩΦ

ΡΩΜΗ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.). — Ἀγγέλλεται ἐκ Παρισίων ὅτι ἡ πορτογαλλικὴ ἀστυνομία συνέλαβεν εἰς τὸ Φουντσὰλ τῶν Ἀζορῶν τὸν Γάλλον Γκάλ, ὁ ὁποῖος, ὡς λέγεται, μετέσχε τῆς μυστηριώδους ἁρπαγῆς τοῦ Ρώσσου στρατηγοῦ Κουτιέπωφ, ἥτις, ὡς γνωστόν, ἐγένετο τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1930.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ

Η Ι. ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΠΙΖΗΤΕΙ ΡΙΖΙΚΗΝ ΛΥΣΙΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπεφασίσθη ὅπως, μετὰ τὰς ἑορτάς, λυθοῦν ῥιζικῶς τὰ μεγάλα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς: Ἡ ἀναθεώρησις τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων, τὸ παλαιοημερολογιτικόν, ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἡ μισθοδοσία τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, ἡ ῥύθμισις τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἡ ἵδρυσις «Συνοδικοῦ μεγάρου» εἰς γήπεδον τῆς μονῆς Πετράκη, ὅπου θὰ διαμένουν οἱ ἑκάστοτε μητροπολῖται τῆς διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θὰ ἐπιληφθῇ ἐπίσης τοῦ ζητήματος τῆς ἱδρύσεως Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἰσήγησιν εἶχε κάμει ὁ μητροπολίτης Σάμου κ. Εἰρηναῖος, ὑποβαλὼν καὶ σχετικὴν ἔκθεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναλύει τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα τῆς λειτουργίας αὐτῆς.

Ἀπὸ τοῦδε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισε τὴν συγκρότησιν ἐπιτροπῆς ἐκ δύο μουσικοδιδασκάλων καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ τμήματος Ἐκκλησιαστικῶν κ. Φιλιππίδου ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἑνὸς συνοδικοῦ, ἡ ὁποία θὰ καταρτίσῃ τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον πρὸς ἔγκρισιν ὑπὸ τῶν Νομοθετικῶν σωμάτων. Πάντως θὰ ὑπάρχῃ Ἐφορεία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Σχολῆς. Θὰ προεδρεύῃ δὲ αὐτῆς ἀρχιερεὺς τῆς ἑκάστοτε Ἱερᾶς Συνόδου καὶ θὰ τελῇ ἡ Σχολὴ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅλοι οἱ διατελοῦντες σήμερον ἱεροψάλται θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ μετεκπαιδευθοῦν εἰς τὴν Σχολὴν αὐτὴν διὰ νὰ ἀποκτήσουν πτυχίον.

Πληροφορούμεθα ἀφ' ἑτέρου ὅτι, κατὰ ληφθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπόφασιν, θὰ γίνῃ διάβημα παρὰ τῇ Κυβερνήσει διὰ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα ἡ φράσις «Ἐν ὀνόματι τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος».

Ἡ παράλειψις ἐκ τοῦ Συντάγματος τῆς ὡς ἄνω ἄλλοτε ὑπαρχούσης φράσεως κρίνεται ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὡς ἀπάδουσα πρὸς Κράτος, ἐπίσημος θρησκεία τοῦ ὁποίου εἶνε ἡ Ὀρθόδοξος.

ΑΙ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΑΨΙΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑΝ

Πληροφορούμεθα ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν σύναψιν συμβάσεως ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων συνεχίζονται μὲ πολλὰς ἐλπίδας ἐπιτεύξεως συμφωνίας.

Αἱ συνεννοήσεις διεξάγονται μὲ βάσιν τὴν ἀνταλλαγὴν ἐμπορευμάτων 100 %.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς μετὰ τῶν Σοβιὲτ διαπραγματεύσεις, πληροφορούμεθα ὅτι ὁ κ. Πεσμαζόγλου ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Σοβιετικὸν ἀντιπρόσωπον τὰς τελικὰς ἀπόψεις τῆς Κυβερνήσεως, ἀναμένονται δὲ ἐπ' αὐτῶν αἱ ἀπόψεις τῶν Ῥώσσων.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΩΝ ΕΠΩΝΥΜΩΝ ΘΑ ΡΥΘΜΙΣΘΗ ΚΑΤ' ΕΥΧΗΝ

Ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἀνεκοίνωσε χθὲς ὅτι ἔλαβε πληροφορίας ἐξ Ἀγκύρας, καθ' ἃς τὸ ζήτημα τῶν ἐπωνύμων διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐν Κων)πόλει μειονότητα θὰ ῥυθμισθῇ τελικῶς σύμφωνα μὲ τὰς δηλώσεις, εἰς τὰς ὁποίας προέβη ὁ Τεβφὴκ Ρουσδῆ Ἀρᾶς τόσον πρὸς τὸν Τύπον ὅσον καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τὴν ἐντεῦθεν διέλευσίν του.

ΑΙ ΑΝΑΚΡΙΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟ ΠΡΟΧΘΕΣΙΝΟΝ ΔΙΠΛΟΥΝ ΕΡΩΤΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ

Ἐκ τῶν ἐνεργηθεισῶν ἀνακρίσεων ἐν σχέσει μὲ τὸ διπλοῦν ἐρωτικὸν δρᾶμα εἰς τὸ παρὰ τὸν σταθμὸν Λαυρίου ξενοδοχεῖον «Νίκη», ἔνθα ὁ χωροφύλαξ Στ. Χαρμπῆς ἐφόνευσε τὴν σύζυγον τοῦ βιομηχάνου τοῦ Πειραιῶς Ν. Ἀλιμπράντη, Ἕλλην, καὶ κατόπιν ηὐτοκτόνησε, προκύπτουν τὰ ἑξῆς:

Ὁ Χαρμπῆς εἶχε συνδεθῆ ἐρωτικῶς μὲ τὴν φονευθεῖσαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου. Προηγουμένως ἡ Ἀλιμπράντη, ἡ ὁποία ἦτο ἐκκεντρικὴ γυναῖκα, συνεδέετο μὲ ἕνα ἄλλον χωροφύλακα τῆς διοικήσεως χωροφυλακῆς Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος καὶ μετετέθη ἐκεῖθεν, ἐπειδὴ αἱ σχέσεις του εἶχον περιέλθει εἰς γνῶσιν τῶν προϊσταμένων του.

Ὁ Χαρμπῆς ἀφ' ἧς συνεδέθη μὲ τὴν Ἀλιμπράντη ἐφαίνετο μελαγχολικὸς φαίνεται δὲ ὅτι εἶχε προτείνει εἰς τὴν Ἀλιμπράντη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν σύζυγόν της καὶ τὰ τέκνα της—ἦτο αὐτὴ μήτηρ δύο τέκνων— διὰ νὰ τὴν νυμφευθῇ αὐτός.. Ἡ Ἀλιμπράντη ὅμως δὲν ἐδέχθη καὶ εἰς ἐπιμονὴν ἐκείνου φαίνεται ὅτι ἠπείλησεν ὅτι θὰ διέκοπτε τὰς μετ' αὐτοῦ σχέσεις της. Ἡ διαφωνία των εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπῆρξε καὶ ἡ κυριωτέρα ἀφορμὴ τοῦ δράματος. Δὲν ἀποκλείεται ὁ χωροφύλαξ νὰ προέβη εἰς τὸ δρᾶμα ἐπειδὴ ἡ Ἀλιμπράντη θὰ τοῦ εἶπεν ὅτι ἡ προχθεσινὴ συνάντησίς των ἦτο καὶ ἡ τελευταία.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Χαρμπῆ εὑρεθεῖσα ἐπιστολὴ τῆς Ἀλιμπράντη εἶνε ἐρωτική. Ἔχει δὲ γραφῆ πρὸ ἀρκετοῦ χρόνου. Οὐδόλως προκύπτει ἐκ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ὅτι ὁ χωροφύλαξ ἐξεβίαζε τὴν Ἀλιμπράντη διὰ νὰ τῆς ἀποσπᾷ χρήματα.

Τὸ πτῶμα τῆς Ἀλιμπράντη παρελήφθη ἐκ τοῦ νεκροτομείου ἀπὸ μέλη τῆς πατρικῆς της οἰκογενείας Τατάκη, ἀρνηθέντος τοῦ συζύγου της νὰ τὸ παραλάβῃ.

Ἀπὸ τὴν θέσιν εἰς ἣν εὑρέθησαν τὰ δύο πτώματα, τῆς Ἀλιμπράντη καὶ τοῦ Χαρμπῆ, φαίνεται ὅτι τὸ δρᾶμα ἐξετυλίχθη πλησίον τῆς θύρας τοῦ δωματίου ὅπου εἶχον συναντηθῆ οὗτοι καθ' ἣν στιγμὴν ἡ φονευθεῖσα ἐπεχείρει νὰ φύγῃ ἀπὸ ἐκεῖ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ χωροφύλακος. Ἡ σφαῖρα εὗρε τὴν Ἀλιμπράντη εἰς τὸν λαιμόν. Τὸ ὅτι ἡ Ἀλιμπράντη τὴν ὥραν ἐκείνην ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ δωματίου προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αὐτὴ ἐφόρει τὸ καπέλλο καὶ ἐκράτει καὶ τὴν τσάνταν της. Ἀντιθέτως ὁ χωροφύλαξ ἦτο ἀσκεπής.

Ἡ Ἀλιμπράντη ἔφερεν ἐπ' αὐτῆς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δράματος κοσμήματα ἀξίας 200 χιλ. δραχ.

ΠΟΙΟΙ ΠΑΡΑΠΕΜΠΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ 6ης ΜΑΡΤΙΟΥ

ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ

Τὴν μεσημβρίαν χθὲς ἐδημοσιεύθη τὸ βούλευμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐφετῶν διὰ τὸ κίνημα τῆς 6ης Μαρτίου.

Διὰ τοῦ βουλεύματος μεταρρυθμίζεται ἐν μέρει ἡ πρότασις τοῦ ἀντεισαγγελέως Ἐφετῶν κ. Ξηνταράκου καὶ ἀπορρίπτεται καθ' ὁλοκληρίαν ἡ ἀνακοπὴ τοῦ εἰσαγγελέως Πλημμελειοδικῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοῦ βουλεύματος τοῦ Συμβουλίου τῶν ἐνταῦθα Πλημμελειοδικῶν.

Ἀπορρίπτονται ὁμοίως ὡς ἀβάσιμοι αἱ κατὰ τοῦ βουλεύματος τούτου στρεφόμεναι ἀνακοπαὶ τῶν κατηγορουμένων, Ι. Δημάκη, Ι. Κασιμάτη, Γ. Σκανδάλη, Λ. Θεοχάρη, Σ. Σακελλαρίου, Ἐμ. Πρατικάκη, Χ. Ταμβάκη, Ν. Κοιμήση, Δ. Κατσώνα, Δ. Βασταρδῆ, Π. Κλάδου, Ι. Δεμέστιχα, Κ. Ξυλούρη. Γίνονται δεκταὶ ἐν μέρει μόνον αἱ ἀνακοπαὶ τῶν κατηγορουμένων Μ. Ἀνδριτσοπούλου καὶ Η. Διάμεση, μεταρρυθμιζομένου ὡς πρὸς αὐτοὺς τοῦ βουλεύματος δι' οὗ παραπέμπονται ἤδη ἐπὶ ἠθικῇ αὐτουργίᾳ.

Τὸ βούλευμα ἀποφαίνεται περαιτέρω ὅπως μὴ γίνῃ κατηγορία κατὰ τῶν Ἐμμ. Ἀντύπα, Γ. Ζολώτα, Σ. Ἱερωνυμάκη καὶ Λ. Κομνηνοῦ ἐπὶ φόνῳ τοῦ Σ. Σακκᾶ καὶ ἀποπείρας φόνων κατὰ τῶν Κ. Κουλαξίδη, Ε. Παπακώστα κλπ. καὶ παραπέμπει αὐτοὺς διὰ τὰς λοιπὰς ἀξιοποίνους πράξεις τοῦ κατηγορητηρίου. Δέχεται ἐν μέρει τὴν ἀνακοπὴν τοῦ κατηγορουμένου ἀστυνομικοῦ διευθυντοῦ Γ. Παπαδημητρίου.

Ἀποφαίνεται νὰ μὴ γίνῃ καμμία κατηγορία κατὰ τῶν Α. Μπιτζάνη, Κ. Τσαμάκου, Α. Ἰωαννοπούλου καὶ Β. Ἀναγνώστου, διατάσσον τὴν κατάργησιν δι' αὐτοὺς τῶν ἐνταλμάτων συλλήψεως καὶ προφυλακίσεως. Ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς κατηγορουμένους καὶ τὸν κ. Πλαστήραν, παραμένει ἐν ἰσχύϊ τὸ βούλευμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτοι παραπέμπονται ἐνώπιον τοῦ Κακουργιοδικείου ἵνα δικασθοῦν ἐπὶ φόνῳ, ἀποπείρᾳ φόνου καὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ.

Ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν θὰ προσδιορίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης τῶν παραπεμπομένων, ὡς καὶ τὸ Κακουργιοδικεῖον ὅπερ θὰ τοὺς δικάσῃ.

ΔΙΕΤΥΠΩΘΗ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΘΕΣΙΝ ΤΟΥ κ. ΡΗΓΑΝΑΚΟΥ

Η ΔΙΚΗ ΘΑ ΔΙΕΞΑΧΘΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΑ;

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς συνειργάσθη τὴν πρωΐαν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως κ. Οἰκονομοπούλου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐρωτήματος διὰ τὴν ἐντεῦθεν μετάθεσιν τοῦ εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν κ. Ρηγανάκου.

Κατὰ συναφεῖς πληροφορίας τὸ ἐρώτημα διετυπώθη ὑπογραφόμενον δὲ θ' ἀποσταλῇ εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον τὴν Πέμπτην. Δι' αὐτοῦ ζητεῖται ἡ μετάθεσις τῶν εἰσαγγελέων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης κ.κ. Ρηγανάκου καὶ Γαρέζου καθὼς καὶ τῶν εἰσαγγελέων Πλημμελειοδικῶν τῶν δύο πόλεων κ.κ. Παπαθανασίου καὶ Ἀλεξανδροπούλου, οἱ ὁποῖοι συνεπλήρωσαν τριετίαν εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει ἕκαστος.

Τὸ Ἀνώτατον Δικαστικὸν Συμβούλιον πρέπει ν' ἀποφανθῇ ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος ἐντὸς εἰκοσαημέρου, ἡ δὲ ἀπόφασίς του διὰ τὴν μετάθεσιν εἶνε ὑποχρεωτική.

Ὁ νέος εἰσαγγελεὺς μόλις ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του θὰ προσδιορίσῃ τὴν δίκην εἰς ἓν τῶν Κακουργιοδικείων τῆς περιφερείας τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν. Διεξαγωγή της εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἀποκλείεται ὁπωσδήποτε, διότι τόσον ἡ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις ὅσον καὶ ἡ Εἰσαγγελία Πειραιῶς, διὰ νέων των ἀναφορῶν ἐφιστοῦν τὴν προσοχὴν τῶν προϊσταμένων των Ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων ταραχῶν, αἱ ὁποῖαι εἶνε μοιραῖον νὰ συμβοῦν ἂν πάλιν γίνῃ ἐκεῖ ἡ δίκη.

Διὰ τοῦτο πιθανώτερον εἶνε νὰ προσδιορισθῇ ἡ δίκη εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον Χαλκίδος, ἐκτὸς ἂν ὁ νέος Εἰσαγγελεὺς κρίνῃ ὅτι πρέπει νὰ διεξαχθῇ εἰς ἔτι ἀπομεμακρυσμένον Κακουργιοδικεῖον, ὁπότε διὰ γνωματεύσεώς του πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, θὰ ζητήσῃ νὰ διατυπωθῇ σχετικὸν ἐρώτημα πρὸς τὸ ἀνώτατον δικαστικὸν συμβούλιον.

ΘΑ ΔΙΩΧΘΗ Ο κ. ΡΗΓΑΝΑΚΟΣ;

Ἐλέγετο καὶ χθὲς ὅτι ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν κ. Ρηγανάκος θὰ διωχθῇ, ἂν ἀποδειχθῇ βάσιμος ἡ κατηγορία καθ' ἣν ἐπέσπευσε τὸν προσδιορισμὸν τῆς δίκης εἰς τὸν Πειραιᾶ, ὁρίσας αὐτὴν ἀντὶ τοῦ Ἰανουαρίου ὡς ἀρχικῶς εἶχεν ἀποφασίσει, τὸν Δεκέμβριον, διότι ἀπὸ τὴν σύνθεσιν τοῦ Δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων ἤλπιζεν εἰς καταδίκην τῶν κατηγορουμένων.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἰς χθεσινὴν συνομιλίαν του ἐκάκισε τὴν τακτικὴν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς δίκης τῆς ἀποπείρας, ἡ ὁποία ἐπιδιώκει δι' ὅλων τῶν μέσων νὰ προσπορισθῇ κομματικὰ ὠφελήματα. Ἡ Κυβέρνησις, προσέθεσε, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐτήρησε τὴν ἐμπρέπουσαν στάσιν καὶ παρέδωκε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν δικαιοσύνην, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ἔργον οὐδόλως ἐσκέφθη ν' ἀναμιχθῇ. Ἀντιθέτως ἔπραξε τὸ πᾶν ἵνα τὴν διευκολύνει εἰς τὸ ἔργον της. Ἔχει δὲ σοβαροὺς λόγους νὰ δυσφορῇ διότι μία ὑπόθεσις ἁπλῆ δὲν κατέστη δυνατὸν εἰσέτι νὰ τερματισθῇ ἵνα ἡσυχάσῃ ἐπὶ τέλους ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ νὰ ἐπιδοθῇ ἀπερίσπαστος εἰς τὰ ἔργα του. Οἱ κύριοι ἀντιπολιτευόμενοι θὰ προσέφερον ὑπηρεσίας εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τοὺς ἑαυτούς των ἂν ὑπεβοήθουν τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν προσπάθειάν της ἀντὶ νὰ ῥίπτουν ἔλαιον εἰς τὴν πυράν.

ΑΠΟΤΥΧΟΥΣΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ κ. ΚΟΝΔΥΛΗ

Ἐγνώσθη χθὲς ὅτι ἐγκληματικὴ ἀπόπειρα εἶχε προπαρασκευασθῆ στρεφομένη κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν κ. Κονδύλη, αἱ λεπτομέρειαι τῆς ὁποίας ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Πρὸ ἡμερῶν εἷς ἄγνωστος παρουσιάσθη εἰς τὸν ὑπασπιστὴν τοῦ κ. ὑπουργοῦ, ὑπολοχαγὸν κ. Καραχούτην καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ὅπως ἐπιδώσῃ εἰς τὸν κ. Κονδύλην ἓν δέμα τὸ ὁποῖον δῆθεν περιεῖχε βιβλία καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησεν.

Μετ' ὀλίγον ὅμως ὁ κ. ὑπασπιστὴς ἐλάμβανε ἐπιστολὴν διὰ τῆς ὁποίας συνιστᾶτο εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ἀνοίξῃ τὸ δέμα πρὸ τῆς παρελεύσεως ὀλίγων ἡμερῶν. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ κ. ὑπασπιστὴς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ γραφείου τοῦ κ. Κονδύλη, ἀντισυνταγματάρχην κ. Πετροπουλάκην, ὅστις καὶ εἰδοποίησεν ἀμέσως τὸν κ. ὑπουργόν, συστήσας εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ἀποσφραγίσῃ τὸ δέμα καὶ νὰ σταλῇ ἀμέσως πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὴν ἐφορίαν ὑλικοῦ πολέμου ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Χθὲς ὁ χημικὸς τῆς ἐφορίας ὑλικοῦ πολέμου ἀφοῦ ἤνοιξε τὸ δέμα εὗρε ἐντὸς μεγάλου ἀγγλικοῦ βιβλίου μεγάλην ποσότητα μιᾶς χημικῆς ἑνώσεως ἀλάτων χλωρικοῦ καλίου, βασικῆς οὐσίας διὰ τὴν κατασκευὴν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν καὶ ἡ ὁποία εὑρίσκετο ἐντὸς σωλῆνος. Τὰ ἄλατα ταῦτα ἔχουν τὴν ἰδιότητα ἐρχόμενα εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα νὰ ἐκρήγνυνται προξενοῦντα μεγάλην καταστροφήν. Οὕτω ἀπεφεύχθη μία ἐγκληματικὴ ἀπόπειρα κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ κ. Κονδύλη.

ΑΙ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων ἐξεδόθησαν διαταγαὶ τῶν ὑπουργῶν τῶν Στρατιωτικῶν, Ναυτικῶν καὶ Ἀεροπορίας διὰ τῶν ὁποίων χαρίζονται αἱ πειθαρχικαὶ ποιναὶ τῶν ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν.

Η ΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Πληροφορούμεθα, ὅτι κατὰ τὰς ἐπανειλημμένας συνεδριάσεις τοῦ Συνδέσμου βιομηχάνων καὶ βιοτεχνῶν ἐξητάσθη τὸ προσχέδιον πρωτοκόλλου διὰ τὴν ῥύθμισιν τῶν σχέσεων ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διετυπώθησαν πλεῖσται ἀντιρρήσεις.

Κυρίως αἱ ἀντιρρήσεις ἐκ μέρους τῶν βιομηχάνων συνίστανται εἰς τὸ γεγονός, κατ' αὐτούς, ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ πρωτοκόλλου εἶνε ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκαὶ διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ καταστρεπτικαὶ διὰ τὴν βιομηχανίαν. Ἰδίως οἱ βιομήχανοι ἐπιμένουν ὅπως παραμείνουν ἐν λειτουργίᾳ τὰ βιομηχανικὰ πρατήρια τὰ συσταθέντα μετὰ τὸ 1931.

Λόγῳ ἀκριβῶς τῶν ἀντιρρήσεων αὐτῶν ἡ ἐπὶ τοῦ προσχεδίου πρωτοκόλλου συζήτησις ἀνεβλήθη μετὰ τὰς ἑορτάς, ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ νὰ δοθῇ καιρὸς ἵνα εὑρεθῇ ἔδαφος συνεννοήσεως.

Ἐκ μέρους τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου δηλοῦται ὅτι εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν οἱ βιομήχανοι ἐπιμένουν εἰς τὰς ἀδιαλλάκτους ἀπόψεις των, οἱ ἔμποροι θὰ ζητήσουν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν αἰτημάτων των διὰ νόμου.

ΜΕΘΑΥΡΙΟΝ ΕΚΔΙΚΑΖΕΤΑΙ Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΟΥ Ι. ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τὴν 27ην Δεκεμβρίου συνέρχεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν τὸ δευτεροβάθμιον ἀστυνομικὸν συμβούλιον, τὸ ὁποῖον θὰ κρίνῃ ἐπὶ τῆς προσφυγῆς τοῦ Ι. Πολυχρονοπούλου κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ πρωτοβαθμίου ἀστυνομικοῦ συμβουλίου.

Τοῦ συμβουλίου θὰ μετάσχουν τ' ἀναπληρωματικὰ μέλη διὰ νὰ κρίνουν πρῶτον ἐπὶ αἰτήσεως τοῦ ὑπὸ κατηγορίαν ἀστυνομικοῦ, πρὸς ἐξαίρεσιν τῶν κ.κ. Σαχτούρη προέδρου τοῦ Συμβουλίου, Σβώλου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Λιανοπούλου, Γεωργιάδη καὶ Βλαστάρη διευθυντῶν τοῦ ὑπουργείου.

ΘΑ ΕΝΕΡΓΗΘΟΥΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΕΥΡΕΙΑΝ ΚΛΙΜΑΚΑ

Παρεσχέθη ἁρμοδίως ἡ πληροφορία ὅτι συντόμως πρόκειται νὰ ἐνεργηθοῦν μεταβολαὶ ἀξιωματικῶν εἰς εὐρυτάτην κλίμακα, κατόπιν τῶν γενομένων τελευταίως προαγωγῶν.

Ἡ σχετικὴ προεργασία ἤρχισεν ἤδη εἰς τὰ διάφορα τμήματα τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, θὰ ὑποβληθῇ δὲ ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ κ. ὑπουργοῦ. Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν κ. Κονδύλη ταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ κ. Δαγκλῆς τοποθετεῖται ὡς διοικητὴς τάγματος τοῦ προτύπου εὐζώνων.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΡΟΑΚΤΕΩΝ ΚΑΙ ΜΗ

Ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος πρόκειται νὰ ληφθῇ ἀπόφασις περὶ συγκλήσεως τοῦ Ἀνωτάτου στρατιωτικοῦ συμβουλίου πρὸς καταρτισμὸν τῶν συμπληρωματικῶν πινάκων προαγωγῶν προακτέων καὶ μὴ ἀξιωματικῶν. Αἱ σχετικαὶ προτάσεις διεβιβάσθησαν ἤδη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ὑπὸ τῶν διοικητῶν τῶν σωμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν.

Ὑπεγράφη προεδρικὸν διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου προάγονται πρὸς πλήρωσιν κενῶν θέσεων εἰς ἐπισμηναγοὺς οἱ σμηναγοὶ κ.κ. Εὐθύμιος Ζουμᾶς καὶ Κωνσταντῖνος Παρίτσης.

Ὑπεγράφη διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου προάγονται πρὸς πλήρωσιν χηρευουσῶν θέσεων εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπαρχιμουσικοῦ β' τάξεως (ἀνθυπολοχαγοῦ) οἱ κάτωθι ἀνθυπασπισταί:

Ε. Μαυρομμάτης, Β. Χατζηβασίλης, Κ. Παχῆς, Π. Παπαϊωάννου, Ε. Πιάτσας, Δ. Βαραγγούλης, Χ. Μπακατσούλας, Π. Ἀρβανίτης, Ε. Μπουλκος, Π. Δρομάζος, Ἀρ. Καρδαμίτσης, Π. Σμυρλῆς, Σ. Θεοδόσης, Γ. Καστανάκης, Π. Θεοδώρου, Ν. Κοσκινᾶς, Ν. Λάριος, Κ. Φαραώ, Ι. Περράκης καὶ Κ. Διαμαντῆς.

ΑΥΡΙΟΝ ΘΑ ΓΙΝΗ Η ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Πληροφορούμεθα ὅτι ἡ ὁρκωμοσία τῶν νέων ὑπουργῶν θὰ γίνῃ ἐντὸς τῆς αὔριον.

Ἡ ἐπερχομένη μεταβολὴ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἐντελῶς περιωρισμένη, ἀφορᾷ δὲ μόνον τὰ ὑπουργεῖα Δικαιοσύνης, Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Ἐσωτερικῶν, ἐνδεχομένως δὲ καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας.

ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΜΑΣ

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ. Χατζηκυριάκος προέβη χθὲς εἰς μακρὰς ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ληφθοῦν προσεχῶς πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας καὶ πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ συναγωνισμοῦ, τὸν ὁποῖον ὑφίσταται αὕτη ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῶν ἄλλων κρατῶν.

Ὁ κ. Χατζηκυριάκος ἐτόνισεν ὅτι εὐθὺς μετὰ τὰς ἑορτὰς θὰ προκαλέσῃ μεγάλην σύσκεψιν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ λάβουν μέρος οἱ ἁρμόδιοι ἀντιπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως, καθὼς καὶ ἀντιπροσωπεία τῶν ἐφοπλιστῶν τῆς φορτηγοῦ ναυτιλίας. Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην, θὰ ἐξετασθῇ κατὰ πόσον εἶνε δυνατὴ ἡ ἵδρυσις ναυτικῆς Τραπέζης, ἡ ὁποία θὰ ἔχῃ ὡς ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν παροχὴν οἰκονομικῶν διευκολύνσεων πρὸς τοὺς ἐφοπλιστάς. Ἡ ἐν λόγῳ τράπεζα δὲν πρόκειται νὰ εἶνε κρατική. Πιθανῶς ἡ Ἐθνικὴ ἢ ἡ Κτηματικὴ Τράπεζα θὰ ἀναλάβουν ὅπως ἱδρύσουν ἀνεξάρτητον τμῆμα τραπεζιτικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς τὸ ἐμπορικόν μας ναυτικόν.

Ἡ ἐν λόγῳ τράπεζα θὰ παρέχῃ μακροπρόθεσμα δάνεια εἰς τοὺς ἐφοπλιστάς, διὰ νὰ δύνανται οὗτοι νὰ ἀνανεώνουν τὰ πλοῖα των, πληρώνοντες τόκον μὴ ὑπερβαίνοντα τὰ 6 %. Διὰ τοῦ μέτρου τούτου θὰ καταστῇ δυνατὸν ὅπως ὅλα τὰ πεπαλαιωμένα φορτηγὰ σκάφη ἀντικατασταθοῦν διὰ καινουργῶν, ὁπότε θὰ εἶνε εὐκολώτερον νὰ ἀντιμετωπισθῇ ὁ ἀμείλικτος συναγωνισμός, τὸν ὁποῖον διεξάγουν τὰ ἄλλα κράτη εἰς βάρος μας μὲ ἀρτιώτερα καὶ ἀσφαλέστερα σκάφη.

Τὸ μέτρον τοῦτο ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε ὑψίστης σπουδαιότητος, καταντᾷ ἀναπόφευκτον, κατόπιν τῶν συντόνων προσπαθειῶν, τὰς ὁποίας καταβάλλουν τὰ ἄλλα κράτη, καὶ ἰδιαιτέρως ἡ Ἀγγλία, διὰ τὴν τόνωσιν τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας. Εἰς τὸ μέλλον τὰ φορτηγὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐκτελοῦν ὑπερποντίους πλόας, θὰ ἐλαττωθοῦν εἰς ἀριθμὸν κατὰ τὸ ἥμισυ ἐκ τῶν σημερινῶν. Ἀντὶ τούτων ὅμως, θὰ ναυπηγηθοῦν νέα σκάφη μὲ διπλασίαν καὶ τριπλασίαν ἀκόμη χωρητικότητα, διότι ἔχει ἀποδειχθῆ ὅτι δι' ὑπερποντίους πλόας ἀπαιτοῦνται σκάφη μὲ χωρητικότητα τοὐλάχιστον δώδεκα χιλιάδων τόννων. Αἱ διὰ τοῦ μέτρου τούτου ὠφέλειαι ὑπὲρ τῶν ἐφοπλιστῶν εἶνε κολοσσιαῖαι.

Η ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑΝ

Εἰς τὴν ἀγορὰν χθὲς παρετηρήθη ἀφθονία κρεάτων ὅλων τῶν εἰδῶν, φρούτων κλπ., αἱ τιμαὶ των δὲ ἦσαν ὅμοιαι μὲ τὰς περυσινάς, ἐκτὸς τῶν πουλερικῶν εἰς τὰ ὁποῖα ἐσημειώθη μικρὰ ἀνατίμησις.

Ἡ ἀγοραστικὴ κίνησις εἰς τὴν ἀγορὰν καθὼς καὶ τὰς λαϊκὰς ἀγοράς, ἐσημείωσε σχετικὴν ὕφεσιν λόγῳ τῆς βροχῆς, τὸ ἀπόγευμα ὅμως, ὅταν ἐσταμάτησεν ἡ βροχή, ἡ κίνησις ἐνετάθη.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΟΥΚΟΥΛΙΩΝ

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας συνειργάσθη χθὲς μετ' ἀντιπροσώπων τῶν μεταξουφαντουργῶν καὶ μεταξοκλωστοβιομηχάνων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς εἰσαγωγῆς κουκουλίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Κατὰ τὴν συνεργασίαν παρίστατο καὶ ἡ ἁρμοδία ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Οἱ μεταξουφαντουργοὶ ἐπιμένουν ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ εἰσαγωγὴ κουκουλίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΣ ΑΠΟΡΟΥΣ

Καθ' ὅλην τὴν πρωΐαν χθὲς εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν διενέμοντο βοηθήματα εἰς τοὺς ἐνδεεῖς ἐκ τοῦ γενικοῦ φιλοπτώχου ταμείου. Τὸ διατεθὲν ποσὸν ἔφθασε τὰς 85 χιλιάδας. Ὑπὸ τοῦ ἰδίου ταμείου διενεμήθησαν καὶ εἰς Πειραιᾶ δραχμαὶ 20.000. Διανομὴ ἐπίσης χρηματικῶν βοηθημάτων ἐγένετο καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐνορίας ἐκ τῶν ἐνοριακῶν φιλοπτώχων ταμείων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἀνερχομένων εἰς 130. Ὑπολογίζεται ὅτι ὑφ' ἑκάστου τοιούτου ταμείου θὰ διετέθησαν περὶ τὰς 4 χιλιάδας καὶ συνολικῶς τὸ ὅλον διανεμηθὲν ποσὸν θὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 500 χιλιάδας δραχμῶν.

Ὁμοίως τὸ γενικὸν φιλόπτωχον ταμεῖον χθὲς καὶ προχθὲς διένειμε τρόφιμα—κυρίως κρέας—εἰς τοὺς πλημμυροπαθεῖς τῶν συνοικισμῶν Περιστερίου, Μοσχάτου, Νέου Φαλήρου καὶ Πεσμαζόγλου. Ἡ ἀξία τῶν τροφίμων ἀνέρχεται εἰς 35 χιλιάδας δραχμῶν.

ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

Εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας ἔφθασαν χθὲς οἱ 3 τύποι τῶν γραμματοσήμων τῶν φυματικῶν Τριατατικῶν ὑπαλλήλων τὰ ὁποῖα θὰ τεθοῦν ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς κυκλοφορίαν. Θὰ εἶνε δὲ ταῦτα ὑποχρεωτικὰ κατὰ τὰς 15 ἡμέρας τῶν ἑορτῶν, προαιρετικὰ δὲ κατὰ τὸν λοιπὸν χρόνον.

Τὰ γραμματόσημα εἶνε 10 λεπτῶν, τὰ ὁποῖα θὰ τίθενται ἐπὶ ἐπιστολῶν, δελταρίων καὶ ἐπισκεπτηρίων, 20 λεπτῶν τὰ ὁποῖα θὰ τίθενται ἐπὶ τῶν δεμάτων καὶ 50 λεπτῶν τὰ ὁποῖα θὰ τίθενται ἐπὶ τῶν τηλεγραφημάτων.

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν τεθοῦν γραμματόσημα ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως θὰ ὑποχρεοῦται ὁ παραλήπτης εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ ἀντιτίμου.

Τὸ προϊὸν τούτων θὰ διατεθῇ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου τῶν Τριατατικῶν φυματικῶν.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΤΡΟΧΩΝ

— Τὸ ὑπ' ἀριθ. 16148 φορτηγὸν αὐτοκίνητον παρέσυρε παρὰ τὴν πλατεῖαν Ἐλευθερίας τὴν Σταμάταν Ἀλεξίου, ἐτῶν 18, ὑπηρέτριαν, καὶ τὴν ἐτραυμάτισεν ἐλαφρῶς.

Οἰκονομικὴ Ζωὴ

Δευτέρα, 24 Δ)βρίου. ΔΕΛΤΙΟΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ κλ. μεσημβρ.

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ

Εἰς χρυσόν		Εἰς δραχμάς	
1881	3525	Ἑνοποιήσεως	48.50
»	3290	Ὑδρ.-Μελιγ.	49.—
884	3525	Ναυτ. Χορηγ.	28.—
»	3290	Ἐπιτάξεως	52.50
Μονοπωλ. ...	2820	Ἀπ. σειρ. Α-1	63.75
»	2590	75 ἑκατομμ.	53.—
Παγίου	2680	Ἐντ. Γραμμ.	67.50
Σιδ.Πειρ.Λαρ.	3500	Ἑλλ. ὑπηκ.	317.—
Κεφαλαιώσ.	3450	Ἀνταλλ. 8%	703.50
Ἠγγυημένοι	30000	Ἀνταλλ. 6%	701.—
Ἑλλ. Σιδηρ.	2570	Μεταναστ.	272.—
Ἐθν. Ἀμύνης	673	Πολεμοπαθῶν	53.50
110 ἑκατομμ.	2550	Γέκτονος	80.—
500 ἑκατομμ.	3375	Ἀποζ. ἀγρ.	544.—
Πρ. 7% 1924	4575	Λαχειοφόρα	
Πρ. 7% 1924	22000	Πατριωτικοῦ	4.—
Ὑδρεύσεως	54200	300 ἑκ. Πολ.	128.—
»	49400	300 ἑκ. Μον.	128.—
Σταθ.6%1928	3675	Ἀναγκ. 6 %	67.—
» 6% 1928	[illegible]	Ἀναγκ. 6½%	65.—
Παραγ. 1928	3640		
Παραγ. 1931	3965		
Θεσ.Μον.1893	2925		

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ἐθν. 2% 1925	6940	2½% 1912	91.25
Λιπασμ. 7½ %	8560	Κτηματ. 7%	322.—
Λαχειοφόρα		Κτηματ. 8%	311.—
2½ % 1904	95.—		

ΜΕΤΟΧΑΙ

Τράπεζαι		Σιδηρ.	
Ἑλλάδος ...	8155	Θεσσαλίας	910
Ἀθηνῶν	276	Σ.Π.Α.Π.	105
Ἐθνικῆς	60000	Ἠλ. Σιδηρ.	493
Ἐμπορικῆς ..	477		
Καραβασίλη	2150	Αὐτ. «Ἀθηνᾶ»	48
Κτηματικῆς .	1610	Γεν. Ἀποθ.	460
Λαϊκῆς	6600	Ὑπεγγ. Προσ.	4310
Λακωνίας ...	75	Ἑνιαία	660
Πειραιῶς ...	248	Ἰδρ. Τίτλοι	20
Χίου	225	Προμηθεὺς	402
Ἐμπορ. Πίστ.	115		

ΜΕΤΟΧΑΙ

Βάμβαξ - Ἔρια		Χημ. Προϊόντων	
Βάμβαξ ...	190	Ἀνατολή ...	208
Βέρμιον ...	288	Αἴολος	360
Ἑλ. Λεβαδ.	212	Λιπασμάτων	1390
Ἔρια	20	Παλ. «Ἀθηνᾶ»	525
Ἐριουργία ..	313	Πυριτιδοπ.	1885
Πειραϊκή ..	314	Χημικῆς ...	240
Ὑφαντουργ.	1500	Χρωματουργ.	850
Μέταξα		Κατεργ. Ξύλου	
Ἀθηναΐς ...	210	Ἑλλούλ	61
Ναβαναλῆ ..	1050	Σέκκερης ...	70
Χρυσαλλίς ..	291	Μηχ. Ἐπιχειρ.	
Οἰκοδ. Ἐπιχ.		Βασιλειάδης .	750
Ἐργοληπτική	44	Ἑστία	650
Ἔργον	200	Οἰνοποιητικαί	
Ἔρβα	80	Ἕνωσις	127
Καψαμπέλης	18	Καμπὰς	625
Πρώτη Οἰκοδ.	220	Οἰνοπνευμ. .	273
Τέκτων	103	Οἴνων	1265
Κέκροψ	190	Θεσσαλική .	180
Οἰκοδομ. Ὑλῶν		Ἀλευροποιΐαι	
Ἄτλας	29	Εὐρώτας ..	150
Ἡρακλῆς ...	1195	Κυλινδρόμυλοι	220
Κύκλωψ	83	Ζύμαι	396
Τιτάν	3050	Διάφοροι	
Κινητ. Δυνάμ.		Ἄλατος	8
Ἀεριόφωτος	10000	Κονσερβῶν ..	515
Ἠλεκτρικῆς	257	Μεταλλεῖα	
Ἠλ. Τιτλ. Ἐπικ.	29	Ἀλιβερίου ..	6
Ἠλ. Πατρῶν	90	Ἐπιχ. Κοιναὶ	48
Ψυγ. Θεσσαλ.	260	Ἐπιχ. Προνομ.	105
Ψυγ. Πειραιῶς	140	Καπνοβιομηχ.	
Ναυτιλία		Βιομ. Καπνοῦ	105
Ἐθν. Ἀτμοπλ.	225	Διάφ. Βιομηχ.	
Διώρυγος ..	225	Ἑρμῆς	358
Κορκόδειλος .	65	Βιὸ	103
Μιχαληνὸς ..	340	Γεωργ. Βιομ.	216

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΙΜΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΩΝ

Δευτέρα, 24 Δεκεμβρίου 1934.

Ἐπί	Ἀγορά	Πώλησις
Ζυρίχης	34.55.—	35.00.—
Παρισίων	7.03.—	7.13.—
Λονδίνου	526.—	534.—
Νέας Ὑόρκης	106.—	108.50
Μιλάνου	9.08.—	9.23.—
Βαρσοβίας	20.00.—	20.40.—
Ἀμστερνταμ	72.05.—	73.05.—
Στοκχόλμης	27.05.—	27.55.—
Βρυξελλῶν	4.96.—	5.05.—

Τιμαὶ προκύπτουσαι ἐπὶ τῇ βάσει της Παριτέ, ἀπολύτως ὀνομαστικαὶ καὶ μὴ πραγματοποιήσιμοι:

Ἐπί	Ἀγορά	Πώλησις
Βουκουρεστίου	1.00.—	1.10.—
Βερολίνου	40.50.—	41.50.—
Πράγας	4.41.—	4.50.—
Κων)πόλεως	84.00.—	86.00.—
Βελιγραδίου	2.39.—	2.48.—
Σόφιας	1.15.—	1.30.—

ΤΙΜΑΙ ΚΛΗΡΙΝΓΚ

Ἐπί	Ἀγορά	Πώλησις
Παρισίων	7.00.—	7.12.—
Βερολίνου	40.50.—	41.50.—
Πράγας	4.40.—	4.50.—
Ζυρίχης	34.50.—	35.05.—
Βρυξελλῶν	4.95.—	5.05.—

ΑΙ ΔΙΑΚΥΜΑΝΘΕΙΣΑΙ ΑΞΙΑΙ

Τίτλοι	Ἀνωτ.	Κατωτ.	Κλείσιμον 24 12)34	Κλείσιμον 22 12)34
Ἀνταλλαξ. 8 %	705	703½	703½	704½
Μεταναστευσ.	272	271½	272	271
Ἐκδοτικῆς	8135	8125	8135	8125
Ἡρακλῆς	1195	1165	1195	1160
Οἰνοποιΐας	274	273	273	273
Οἴνων	1270	1260	1265	1240
Ἑνιαίας	700	670	690	660

Τὰ διεθνῆ χρέη

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.). — Ἀγγέλλεται ἐκ Τάλιν ὅτι ἐπιβεβαιοῦται ἐπισήμως ὅτι ἡ Ἐσθονία δὲν ἐπλήρωσε τὴν ληξιπρόθεσμον δόσιν της πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Β' ΕΚΔΟΣΙΣ

Η ΔΙΚΗ ΔΙΑ ΤΟΝ ΦΟΝΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΘΑ ΔΙΕΞΑΧΘΗ ΕΙΣ ΤΟ ΑΙΞ

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΜΑΡΙΑ ΘΑ ΠΑΡΑΣΤΗ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΣ ΕΝΑΓΟΥΣΑ

ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΝ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.) — Ἡ «Πολίτικα» δημοσιεύει πληροφορίας ἐκ Παρισίων, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀνάκρισις διὰ τὸ ἔγκλημα τῆς Μασσαλίας εὑρίσκεται περὶ τὸ τέρμα της καὶ ἡ δίκη τῶν συνενόχων τοῦ δολοφόνου θὰ διεξαχθῇ ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου τοῦ Αἲξ ἐν Προβηγκίᾳ.

Ὡς γνωστόν, ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα Μαρία τῆς Γιουγκοσλαυΐας θὰ παρουσιασθῇ ὡς πολιτικῶς ἐνάγουσα διὰ τοῦ δικηγόρου της κ. Πὼλ Μπονκούρ, τέως Πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας.

Ὁ κ. Μπονκούρ, δεχθεὶς τὸν ἀνταποκριτὴν τῆς «Πολίτικα», ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν Βασίλισσαν Μαρίαν διὰ τὴν μεγάλην τιμὴν καὶ ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν δεικνύει, ἐκλέγουσα αὐτὸν ὡς συνήγορον τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς. Ὁ κ. Μπονκοὺρ προσέθηκεν, ὅτι ἀπεδέχθη ἀμέσως τὸ βαρὺ ἔργον, ὅπερ τοῦ ἀνετέθη, θεωρῶν τοῦτο ὡς φόρον τιμῆς εἰς μνήμην τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου καὶ ὡς καθῆκον ἀπέναντι τῆς Γιουγκοσλαυΐας καὶ τοῦ λαοῦ της, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ καὶ ἐκτιμᾷ εἰλικρινῶς.

«Ἐδέχθη — λέγει — τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ᾐσθάνθη ἀμέσως ὁποία ἀδικία ἐγένετο καὶ ὁποία θλῖψις ἐπροξενήθη εἰς τὴν Α. Μ. τὴν Βασίλισσαν Μαρίαν, τὸν νεαρὸν Βασιλέα καὶ τὸν γιουγκοσλαυϊκὸν λαὸν ὁλόκληρον.

Η ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ Κ.Τ.Ε.

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΝ ΒΟΡΕΙΩ ΗΠΕΙΡΩ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΓΕΝΕΥΗ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.).— Ἡ δημοσιευθεῖσα ἡμερησία διάταξις τῆς 84ης συνόδου τοῦ Συμβουλίου τῆς Κ.Τ.Ε., ἡ ὁποία θ' ἀρχίσῃ τὴν παραμονὴν τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ Σάαρ, δηλαδὴ τὴν 11ην Ἰανουαρίου, οὐδεμίαν μνείαν κάμνει τοῦ γιουγκοσλαυϊκοῦ διαβήματος κατὰ τῆς Οὑγγαρίας καὶ τῆς ἀποφάσεως, ἥτις ἐλήφθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ σύνοδον. Εἶνε ὅμως ἐνδεχόμενον ὅτι ὁ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰσηγητὴς τοῦ Συμβουλίου κ. Ἔντεν θὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς συναδέλφους του τὰς ἐνεργείας, εἰς τὰς ὁποίας προέβη ἡ Κυβέρνησις τῆς Βουδαπέστης ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων, αἵτινες ἐλήφθησαν ἐν Γενεύῃ κατὰ τὴν τελευταίαν σύνοδον.

Ἡ ἡμερησία διάταξις τῆς 84ης συνόδου περιλαμβάνει εἰκοσιεπτὰ ἐν ὅλῳ ζητήματα. Ἓν τῶν σπουδαιοτέρων ἐξ αὐτῶν θὰ εἶνε τὸ τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων ἐν Ἀλβανίᾳ, ὅπερ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν αἰτήσει τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Πορτογαλλίας. Τὴν 7ην Ἰανουαρίου, δηλαδὴ τέσσαρας ἡμέρας πρὸ τοῦ Συμβουλίου, θὰ συνέλθῃ ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ ὅπως καταρτίσῃ τὴν ἔκθεσίν της, ἥτις θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ Συμβούλιον.

Τὸ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον τῆς συνόδου ταύτης τοῦ Συμβουλίου εἶνε ὅτι θὰ συμπέσῃ μὲ τὸ δημοψήφισμα τοῦ Σάαρ καὶ μὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ ἀνακοινωθοῦν ἐν Γενεύῃ τὴν νύκτα τῆς 13ης πρὸς τὴν 14ην Ἰανουαρίου.

ΟΙ ΙΤΑΛΟΙ ΒΟΜΒΑΡΔΙΖΟΥΝ ΤΑΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΒΗΣΣΥΝΩΝ

ΗΡΧΙΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΛΑΣΙΣ;

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.). — Κατὰ πληροφορίας τοῦ «Ἡμερησίου Κήρυκος», νέον σοβαρώτατον ἐπεισόδιον συνέβη εἰς τὰ σύνορα μεταξὺ τῆς ἰταλικῆς ἀποικίας Σομαλίας καὶ τῆς Ἀβησσυνίας. Ἰταλικὰ ἀεροπλάνα ἐβομβάρδισαν στρατηγικὰ σημεῖα ἐπὶ τοῦ ἀβησσυνιακοῦ ἐδάφους. Ἀγνοεῖται μέχρι τῆς στιγμῆς ἡ ἔκτασις τῶν ζημιῶν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων.

Ἡ πολεμικὴ αὐτὴ ἐνέργεια τῶν Ἰταλῶν κατὰ τῆς Ἀβησσυνίας, καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη ἔχει προσφύγει εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ προγενεστέρου αἱματηροῦ συνοριακοῦ ἐπεισοδίου, θεωρεῖται ὡς δυναμένη νὰ ἔχῃ μεγάλας συνεπείας, διότι δημιουργεῖ ῥῆξιν μεταξὺ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ τῆς Ἰταλίας.

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.). — Ἀγγέλλεται ἐκ Λονδίνου, ὅτι κατὰ πληροφορίας τοῦ «Νταίηλυ Ἐξπρὲς» ἐξ Ἀντὶς Ἀμπέμπα, τὰ Ἰταλικὰ στρατεύματα ἐξακολουθοῦν προελαύνοντα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Οὐαλουάλ. Ἀνιχνευτικὰ ἀεροπλάνα βομβαρδίζουν ὡρισμένα στρατηγικὰ σημεῖα. Ἀγνοεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ζημιῶν.

ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ ΑΙ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΠΤΩΝ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 24. (Τρανζόσεαν). — Ἀγγέλλεται ἐκ Μόσχας, ὅτι νέαι συλλήψεις ἐγένοντο αὐτόθι. Πολλοὶ τῶν συλληφθέντων εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι. Ἀπελύθησαν οἱ καθηγηταὶ ἑνὸς τῶν μεγαλυτέρων Πανεπιστημίων τῆς Μόσχας, κατηγορούμενοι ὅτι ἐτήρησαν παθητικὴν στάσιν ἔναντι τῆς ἀντεπαναστατικῆς προπαγάνδας, τὴν ὁποίαν διεξῆγον πολλοὶ φοιτηταί.

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΟΥΚΙΚΟΝ ΖΕΥΓΟΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.).— Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Δουκὸς καὶ τῆς Δουκίσσης τοῦ Κὲντ καὶ τῶν δύο θυγατέρων τοῦ Δουκὸς καὶ τῆς Δουκίσσης τῆς Ὑόρκης πριγκηπισσῶν Ἐλισάβετ καὶ Μαργαρίτας, ἀνεχώρησαν τὸ Σάββατον ἐκ Λονδίνου διὰ τὸ Σάντριγχαμ, ὅπου θὰ παραμείνουν μέχρι τῶν μέσων Φεβρουαρίου. Προβλέπεται ὅτι ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα κατόπιν θὰ μεταβοῦν εἰς τὸ Ἴνσμπουρν, ὅπου θὰ παραμείνουν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Δουκὸς καὶ τῆς Δουκίσσης εἰς Ντέβονσαίρ. Τὰ ἄλλα μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας συγκεντροῦνται εἰς τὸ Σάντριγχαμ σήμερον χάριν τῶν Χριστουγέννων.

Αὔριον ὁ Βασιλεὺς θὰ πρωτοστατήσῃ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων. Αἱ εὐχαὶ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων θὰ διαβιβασθοῦν ῥαδιοφωνικῶς δι' ὅλων τῶν ῥαδιοφωνικῶν σταθμῶν πρὸς ὅλα τὰ μέρη τῆς ἀγγλικῆς Αὐτοκρατορίας. Πρὸ τῆς ἐκπομπῆς ταύτης θὰ γίνῃ ἀνταλλαγὴ εὐχῶν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς ἀγγλικῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ σχετικὸν πρόγραμμα θὰ διαρκέσῃ περὶ τὰ ἑπτὰ λεπτὰ καὶ θὰ δώσῃ εὐκαιρίαν εἰς τὸ νὰ κρουσθοῦν καθ' ὅλην τὴν αὐτοκρατορίαν, οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν. Ὁ πρῶτος κώδων, ὁ ὁποῖος θὰ ἠχήσῃ, θὰ εἶνε ὁ τοῦ ναοῦ τῆς Γεννήσεως ἐν Βηθλεέμ.

ΔΙΑΛΥΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

ΚΩΝ)ΠΟΛΙΣ, 24. (Τηλεγρ.).— Ἡ τουρκικὴ Ἐθνοσυνέλευσις ἀπεφάσισε τὴν αὐτοδιάλυσίν της καὶ τὴν ἐνέργειαν νέων ἐκλογῶν, ἀφοῦ ἤδη ἐπεράτωσε τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

ΠΩΣ ΚΑΘΙΕΡΩΘΗ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΟΡΤΗ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ

Πόσα ζητήματα, πόσαι ἔριδες, πόσα πράγματα δὲν ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὰς ἡμέρας μας μὲ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νέου ἡμερολογίου! Ἐκεῖνο ποὺ κυρίως ἐσκανδάλισε μερικοὺς εὐσεβεῖς ἀλλ' ἁπλοϊκοὺς Χριστιανοὺς ἦτο ἡ ἀντίληψις ὅτι τὰ Χριστούγεννα καὶ αἱ ἄλλαι ἑορταὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νέου ἡμερολογίου δὲν ἑορτάζονται τάχα πλέον εἰς τὴν ἀκριβῆ των ἡμερομηνίαν, ἀλλὰ 13 ἡμέρας ἀργότερα. Καὶ ὅμως πόσον ὀλίγαι ἑορταὶ ὡρίσθησαν κατὰ τὴν ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένην ἡμέραν τοῦ ἑορταζομένου γεγονότος! Αἱ περισσότεραι ἐξ αὐτῶν ὡρίσθησαν τυχαίως καὶ συμβατικῶς! Αὐτὴ ἡ μεγαλυτέρα ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων δὲν ὡρίσθη διότι ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη πράγματι τὴν 25ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' ἐξ ἄλλων λόγων, τοὺς ὁποίους θὰ ἴδωμεν μετ' ὀλίγον, καὶ μόλις κατὰ τὰ μέσα τοῦ τετάρτου αἰῶνος. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀντίθετον εἰς τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα, τοῦ ὁποίου κύριον χαρακτηριστικὸν εἶνε ἡ ἀγάπη, νὰ διαιρώμεθα καὶ νὰ ἐρίζωμεν διὰ χρονολογίας ἑορτῶν, αἱ πλεῖσται τῶν ὁποίων ὡρίσθησαν συμβατικῶς καὶ κατὰ συνθήκην; Οἱ ἀρχαῖοι Χριστιανοὶ δὲν ἐγνώριζον ἑορτὴν Χριστουγέννων. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων, οἱ Χριστιανοί, ποὺ ὑπέφεραν τόσα πολλὰ βάσανα εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τοὺς διώκτας των, δὲν εἶχαν κανένα λόγον νὰ ἑορτάζουν τὴν γέννησιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἂν καὶ ἔζουσαν εἰς τὴν γῆν, ἐθεώρουν τοὺς ἑαυτούς των παρεπιδήμους, καὶ ἔστρεφαν τὸν νοῦν τους μὲ λαχτάραν πρὸς τὴν μέλλουσαν ζωήν, εἰς τὴν ὁποίαν μετέβαιναν διὰ τοῦ θανάτου. Δι' αὐτὸ οἱ ἀρχαῖοι Χριστιανοὶ ἑώρταζαν τὴν ἐπέτειον τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου, τὸν ὁποῖον ἐλογάριαζαν ὡσὰν τὸ γενέθλιον τῆς νέας ζωῆς. Ὁ Ὠριγένης μάλιστα, ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς τοῦ τρίτου αἰῶνος, λέγει ὅτι ἡ Ἁγία Γραφὴ μόνον ἀσεβεῖς ἀναφέρει νὰ ἑορτάζουν γενέθλια, καὶ ὡρισμένως ἐ[illegible] Φαραὼ καὶ τὸν Ἡρώδη τὸν τετράρχην. Κατ' ἐξαίρεσιν αὐτοῦ τοῦ κανόνος πολὺ ἀργότερα, ἀφοῦ ἐπέρασαν οἱ διωγμοί, καθιερώθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τρεῖς ἑορταὶ γεννήσεως, δηλαδὴ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα, ἡ ἑορτὴ τοῦ γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, εἰς τὰς 8 Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ Προδρόμου εἰς τὰς 24 Ἰουνίου.

Ἂν καὶ ὅμως δὲν ἑωρτάζετο ἑορτὴ Χριστουγέννων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν, διάφοροι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς, ὅλως θεωρητικῶς καὶ ὑποκειμενικῶς, ὑπελόγιζαν τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Τοιουτοτρόπως ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς, κατὰ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου αἰῶνος, ὑπελόγιζεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη τὸν Νοέμβριον, ἐνῷ ὁ Ἐπιφάνιος τὸν Ἰανουάριον, ἢ Ἀπρίλιον καὶ ἄλλοι τὸν Μάρτιον, ἢ Ἀπρίλιον ἢ Μάϊον, χωρὶς νὰ προσκομίζουν καμμίαν ἀκλόνητον ἢ καὶ ἰσχυρὰν ἔστω δικαιολογίαν τῆς ὑποθέσεώς των.

Πρῶτος ὁ Σῆξτος Ἰούλιος Ἀφρικανός, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὁ πρῶτος Χριστιανὸς χρονογράφος καὶ χρονολόγος, περὶ τὸ 220, ἀποδέχεται τὴν 25ην Δεκεμβρίου ὡς ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ σκεφθῇ κἂν δι' ἑορτασμὸν αὐτῆς, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἱππόλυτος. Καὶ τοῦτο ὄχι βέβαια διότι ἀνεκάλυψαν ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐγεννήθη πράγματι ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ 25η Μαρτίου, ἡ ἡμέρα τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, κατὰ τὴν παλαιὰν ἔκδοχήν, εἶνε συγχρόνως καὶ ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς δημιουργίας καὶ ἡ ἡμέρα τῆς διὰ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἐπιτευχθείσης πνευματικῆς ἀναδημιουργίας τοῦ κόσμου ὡρίζετο δηλαδὴ ἡ 25η Δεκεμβρίου ὡς ἡμέρα Χριστουγέννων διότι ἦτο 9 μῆνας μετὰ τὴν 25ην Μαρτίου, ἥτις ἀρχαιόθεν ἐθεωρεῖτο ἡ ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ἀπὸ τὰ τέλη ὅμως τοῦ τρίτου αἰῶνος εἰς μερικὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ὅπως εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Παλαιστίνην, ἤρχισαν νὰ νεορτάζουν τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ μαζὶ μὲ τὴν βάπτισιν, μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐβαπτίσθη ἀκριβῶς τὴν τριακοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς του. Σημειωτέον ὅτι ἡ ἑορτὴ τῶν Ἐπιφανίων ἢ Θεοφανίων — ἡ ὁποία ἐλέγετο καὶ ἑορτὴ τῶν Φώτων, διότι κατ' αὐτὴν ἐγίνοντο ἀθρόα φωτίσματα, δηλαδὴ βαπτίσματα Χριστιανῶν - εἰσήχθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τῶν Βασιλειδιανῶν, μετὰ τὰ μέσα τοῦ τρίτου αἰῶνος, καὶ ἄγνωστον διατί καθιερώθη νὰ ἑορτάζεται εἰς τὰς 6 Ἰανουαρίου.

Ἰδιαιτέρα ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἐπιφανίων, ἑωρτάσθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ῥώμην τὸ 354, ἐπὶ Πάπα Λιβερίου. Ὑπὸ τίνας συνθήκας καθιερώθη ἡ ἑορτὴ καὶ διατί ὡρίσθη αὕτη νὰ ἑορτάζεται εἰς τὰς 25 Δεκεμβρίου δὲν εἶνε ἐξηκριβωμένον. Ἀνιστόρητος πάντως εἶνε ἡ γνώμη ὅτι ἡ ἑορτὴ ὡρίσθη κατόπιν ἐρευνῶν γενομένων εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ῥώμης. Δὲν εἶνε ἀπίθανον ὅτι εἰς ἀντιπερισπασμὸν τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἑορτῆς τοῦ ἀνικήτου Ἡλίου, ἥτις ἑωρτάζετο εἰς τὰς 25 Δεκεμβρίου, ἡ ἐκκλησία ὥρισε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὴν μεγάλην χριστιανικὴν ἑορτὴν τοῦ πνευματικοῦ ἡλίου, τοῦ φωτίζοντος πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, συμφώνως πρὸς τὴν καθιερωθεῖσαν ἀρχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἐθνικαὶ ἑορταὶ ἔπρεπε βαθμιαίως νὰ μετατρέπωνται εἰς χριστιανικάς. Ὁ πιθανώτερος ὅμως λόγος εἶνε ὅτι εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς 25ης Δεκεμβρίου ὡς ἡμέρας ἑορτασμοῦ τῶν Χριστουγέννων συνετέλεσε κυρίως ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ ἑορτὴ τῆς γεννήσεως ἔδει νὰ καθορισθῇ ἐννέα μῆνας μετὰ τὴν 25ην Μαρτίου, ἥτις ὡς ἡμέρα τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἐθεωρεῖτο καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Εἰς τὴν Δύσιν τάχιστα διεδόθη ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἐκεῖθεν ἐγνώσθη εἰς τὴν Ἀνατολήν, οὐχὶ ἄνευ ἀντιρρήσεων τῶν ὑπεράγαν συντηρητικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπάρχουν εἰς κάθε ἐποχήν, καὶ οἵτινες διέβλεπον μὲ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς νέας ἑορτῆς ἐπικίνδυνον νεωτερισμὸν ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος «γογγυσμὸς ἦν τοῖς πολλοῖς». Παρ' ὅλα ταῦτα τάχιστα διεδίδετο ἡ ἑορτή, τόσον ὥστε, ἐνῷ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἑωρτάσθη τὸ πρῶτον τὸ 378, ὁ Χρυσόστομος, ὁμιλῶν τὸ 388, καίτοι ὁμολογεῖ ὅτι δὲν συνεπληρώθη ἀκόμη αὐτὸ δέκατον ἔτος ἀφ' ἧς ἤρχισεν αὕτη νὰ ἑορτάζεται, καλεῖ ταύτην «μητρόπολιν πασῶν ἑορτῶν». Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐγνώσθη ἡ ἑορτὴ μόλις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου αἰῶνος καί, κατὰ περίεργον τρόπον, βραδύτερον ἡ ἀλλαχοῦ, μετὰ τὸ 425, ἐγνώσθη ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ἑορτασμὸς τῶν Χριστουγέννων καθιερώθη πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ μόνον οἱ Μονοφυσῖται Χριστιανοί, ἤτοι οἱ Ἀρμένιοι, Ἀβησσυνοὶ καὶ Κόπται τῆς Αἰγύπτου ἠγνόησαν καὶ σήμερον ἔτι ἀγνοοῦν τὴν ἑορτὴν αὐτήν, ἑορτάζοντες γέννησιν καὶ βάπτισιν ὁμοῦ κατὰ τὴν ἕκτην Ἰανουαρίου.

Εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὰ Χριστούγεννα τελεῖται καὶ ἡ μνήμη τῶν μάγων τῶν προσκυνησάντων τὸν Σωτῆρα, ἐνῷ ἡ δυτικὴ ἐκκλησία τιμᾷ αὐτοὺς κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἐπιφανίων, ἥτις δι' αὐτὸ λέγεται εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἑορτὴ τῶν τριῶν βασιλέων.

Ὅπως ὅλων τῶν μεγάλων ἑορτῶν, τοιουτοτρόπως καὶ τῶν Χριστουγέννων προηγεῖται νηστεία τις, πρώτη μαρτυρία, περὶ τῆς ὁποίας φέρεται μόλις κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα.

Μετὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων ὡρίσθη βραδύτερον, διὰ τὴν 26ην Δεκεμβρίου, ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου, δηλαδὴ ἡ σύναξις τῶν πιστῶν, πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, καὶ διὰ τὴν μεθεπομένην, 27ην Δεκεμβρίου, ἡ μνήμη τοῦ πρώτου μετὰ Χριστὸν μάρτυρος, τοῦ διακόνου Στεφάνου.

Αὐτὴ εἶνε, εἰς γενικὰς γραμμάς, ἡ ἱστορία τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, τὴν ὁποίαν ἀρχαῖος τῆς ἐκκλησίας ῥήτωρ χαρακτηρίζει «πασῶν τῶν ἑορτῶν ἑορτὴν τῶν καλῶν ἁπάντων ἀκρόπολιν, πηγὴν καὶ ῥίζαν τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν».

Τὰ βουνὰ τοῦ Μωρηᾶ

Ἀπὸ τὴν σκοπιὰν τοῦ Μαινάλου ἐπάνω ἀπὸ τοὺς δρυμοὺς τῆς Ἀρκαδίας

Τοῦ κ. Ν. Καρβούνη

Τὸ αὐτοκίνητο τῆς Τριπόλεως διασχίζει τὸν μαδημένον ἐλαιῶνα τῆς Ἀττικῆς, δρασκελίζει τὸν ἀνήφορο τοῦ Δαφνιοῦ, κατεβαίνει πρὸς τὴ θάλασσα τοῦ Σκαραμαγκᾶ. Ἡ πρωϊνὴ ἀνάσα τῶν φουντωμένων πεύκων ἑνώνεται μὲ τὸ ἄρωμα τοῦ γιαλοῦ. Μετὰ τοὺς λαχανόκηπους καὶ τοὺς ἐλαιῶνες τοῦ Θριασίου, ὅπου λαμποκοπᾷ ἀκόμη στὸν ἥλιο ἡ αὐγινὴ δροσιά, ἀπὸ τὴν Ἐλευσῖνα ἀρχίζει νὰ διασταυρώνεται τὸ αὐτοκίνητό μας μὲ τὰ λεωφορεῖα ποὺ βιάζονται νὰ φτάσουν στὴν Ἀθήνα.

Τὸ Μεγάλο Πεῦκο, τὰ Μέγαρα μὲ τοὺς λόφους τῶν ἄσπρων σπιτιῶν, μένουνε πίσω μας. Τὰ Γεράνια ξεκόβουν στὸ βαθυγάλανο φόντο τὸ ἀνέφελου οὐρανοῦ κι' ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ θάλασσα τοῦ μυχοῦ τοῦ Σαρωνικοῦ μόλις ῥυτιδώνεται ἀπὸ τὴν αὔρα ποὺ φυσάει ἀπὸ τὴ στεργιά. Ἡ Κακὴ Σκάλα εἶνε θεαματικώτερη ἀπὸ τὴ σιδηροδρομικὴ γραμμή. Ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο δὲν καλοπροφτάνει κανεὶς νὰ ἰδῇ τοὺς σταχτοκόκκινους βράχους ποὺ ἀναγέρνουνε πρὸς τὸ πέλαγο. Στοὺς Ἁγίους Θεοδώρους μιὰ σύντομη στάσις γιὰ νὰ προγευματίσουν οἱ ἐπιβάτες. Ἔπειτα τὸ αὐτοκίνητο ἀνηφορίζει πρὸς τὰ κιτρινοχώματα τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ κάτου ἀπὸ τὴ γέφυρα τεντώνεται ἡ βαθυγάλανη ταινία τοῦ καναλιοῦ, ποὺ πλαταίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ σὲ φωτεινὲς ἀνοιχτογάλανες ὑγρὲς ἁπλωσιές.

Ἡ Κόρινθος μὲ τὶς καινούργιες ἀντισεισμικὲς οἰκοδομές. Στὸ δρόμο τῆς ἀγορᾶς ἀρχίζουν ἐλαφροὶ κλυδωνισμοὶ τοῦ λεωφορείου. Πέρ' ἀπὸ τὰ τρυγημένα τ' ἀμπέλια, ποὺ τὰ φύλλα τους χρυσίζουν στὸ διάβα τοῦ φθινοπώρου, ὁ Ἀκροκόρινθος δεξιὰ πυργώνει τὸν ὄγκο του, στεφανωμένον ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ κάστρου του. Πίσω του ξεχωρίζει ἀμέσως ἕνα χαμηλότερο ὕψωμα πολυκόρυφο, μὲ ἐρείπια κάστρων μεσαιωνικῶν—τὸ Πεντεσκοῦφι. Συνεργεῖα διορθώνουν τὸ δρόμο ποὺ σφίγγεται τώρα, μετὰ τὸν Ἅη Βασίλη, ἀνάμεσα στὶς θαμνοσκέπαστες πλαγιὲς τῶν Δερβενακίων. Στὸ ἄνοιγμά τους τραβᾷ τὴ ματιὰ ἀριστερά, κατὰ τὴν ἀνατολή, ὁ ἀλλόκοτος ὄγκος τοῦ βουνοῦ ποὺ σημαδεύει τὴν τοποθεσία τῆς Τίρυνθος. Καὶ ὁ κάμπος τοῦ Ἄργους λαμποκοπᾷ ἀπὸ τὶς λίμνες ποὺ τοῦ ἀφῆκε ἡ τελευταία βροχή.

Τὸ Ἄργος δέχεται ἡδονικὰ τὴ θαλπωρὴ τοῦ φθινοπωρινοῦ ἥλιου, ἀναγερμένο στὴ ῥίζα τοῦ κατάξερου, ἀτσαλόχρωμου βουνοῦ, ποὺ εἶνε ἡ ἀκρόπολίς του. Ἐδῶ στάσις γιὰ τὸ γεῦμα. Κι' ἔπειτα λεῦκες καὶ πλατάνια καὶ εὐκάλυπτοι καὶ νερὰ κατὰ τοὺς Μύλους καὶ ὕστερα οἱ κορδέλλες τῆς μεγάλης ἀνηφοριᾶς πρὸς τὸν Ἀχλαδόκαμπο. Κοκκινοκίτρινα καὶ σταχτόμαυρα βουνὰ τριγυρίζουν μιὰ κοιλάδα κατωφερική [illegible] Ἀργολικοῦ. [illegible]

[illegible] φύλλα τῶν αἰγείρων καὶ σφυρίζει σὰν τὴ σύριγγα τοῦ Πανὸς στὰ σκληρὰ βαθύχρωμα φύλλα ἑνὸς μεγαλόκλωνου πουρναριοῦ. Τὸ φεῖδι τοῦ δρόμου ἕρπει τώρα πρὸς τὸ βάθος ἄλλης κοιλάδος, ἀφήνει δεξιὰ τὴ μεγάλη σιδηροδρομικὴ γέφυρα καὶ ξανανεβαίνει πρὸς ἄλλες πλαγιὲς μὲ σπάνια βλάστηση. Ἀριστερὰ τὰ χαλάσματα ἑνὸς φράγκικου κάστρου. Τὸ Νίκλι... Ἀλήθεια, ποιὸς θυμᾶται σήμερα τὶς φράγκικες βαρωνίες του Μωρηᾶ; Καὶ ὅμως ἐδῶ, κατὰ τὴν ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ψηλοῦ κάμπου τῆς καρδιᾶς τῆς Πελοποννήσου ἀντιλάλησαν, σὲ περασμένους καιρούς, ἄγριες πολεμικὲς ἀνακραυγές. Ξένοι καταχτητές, κυνηγῶντας τύχη καὶ ἁρπαγή, ἐκυριάρχησαν γιὰ μερικὲς γενεὲς σ' αὐτὸν τὸν τόπο. Πέρασαν χωρὶς ν' ἀφίσουν ἀχνάρια σχεδόν. Τὰ βουνὰ καὶ οἱ κοιλάδες, τὰ δάση καὶ οἱ κάμποι ποὺ τοὺς εἶδανε, μένουν τὰ ἴδια ὅπως καὶ πρὶν ἀπ' αὐτούς. Γι' αὐτὰ ἡ ἱστορία εἶνε ἀνύπαρχτη.

Ὁ κάμπος τώρα τῆς Μαντινείας, τριγυρισμένος ἀπ' ὅλες σχεδὸν τὶς κορυφογραμμὲς τοῦ Μωρηᾶ. Καί, ἐξ[illegible] ὥρες [illegible] τὸ ξεκίνημα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἡ Τρίπολις, μὲ τὴν ἔντονη, συμπαθητικὴ φυσιογνωμία της, μαζεμένη γύρω ἀπὸ τοὺς πύργους τῶν κωδωνοστασίων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τριγυρισμένη ἀπὸ χαρωπὲς τοῦφες δροσεροῦ πράσινου — τὰ πάρκα ποὺ ἐδημιούργησαν καὶ ποὺ μεγαλώνουν διαρκῶς οἱ σύλλογοι καὶ τὰ σωματεῖα της στοὺς ξεροὺς ἄλλοτε κίτρινους λόφους γύρω ἀπὸ τὴν πολιτεία. Κατὰ τὰ βορειοδυτικά της τὸ Μαίναλο πυργώνει τὶς ἐλατόσκεπες κορυφές του σ' ἕναν οὐρανό, ὅπου ἀρμενίζουν σταχτιὲς τολύπες ἀπὸ σύννεφα. Αὐτὴ ἡ προχωρημένη ἐποχὴ τοῦ φθινόπωρου δὲν εἶνε ἡ καταλληλότερη γιὰ ν' ἀνεβῇ κανεὶς στὶς κορυφὲς τῶν βουνῶν τοῦ Μωρηᾶ. Τὰ σύννεφα τὶς σκεπάζουν ξαφνικά, ὅταν, μάλιστα, κυριαρχήσῃ ὁ ὑγρὸς ὁ πουνέντες ἢ ἡ βροχερὴ νοτιά. Γιὰ τὴν ὥρα, ὅμως, φυσᾷ βοριᾶς ἐλαφρός.

* * *

Τὸ Μαίναλον. Ἂν δὲν εἶνε τὸ ὡραιότερο βουνὸ τοῦ Μωρηᾶ, εἶνε, ὅμως, τὸ κεντρικὸ παρατηρητήριο τῆς Πελοποννήσου. Τέσσερα ἄλλα βουνὰ τοῦ Μωρηᾶ ἔχουν ψηλότερες κορυφές. Ὁ Ταΰγετος, ποὺ ἡ ψηλότερη κορυφή του, ὁ Ἅγιος Ἠλίας, βελονίζει τὸν οὐρανὸ σὲ ὕψος 2407 μέτρων. Ἡ Ζήρια μὲ ὕψος 2375 μέτρων. Ὁ μεγαλόπρεπος Χελμὸς καὶ ὁ δυτικώτερος Ἐρύμανθος, μὲ ὕψος 2300 μέτρων σχεδόν. Ἡ [illegible]

[illegible] ρο εἶνε ὁ ὄγκος τῆς Χρέπας. [illegible] χεται βαρειότερα ὁ κῶνος τοῦ Ἀ[illegible]τίνη. Μεσολαβεῖ ἕνας χαμηλότε[illegible] τροῦλλος, ἡ Μουρτζά, καὶ ὀρθώ[illegible]ται κατὰ τὸ βοριᾶ ἡ μελανὴ πυραμίδα τῆς Ὀστρακίνας μὲ [illegible] ψηλότερη ἀπ' ὅλες κορυφή. [illegible] τὰ βαθουλώματα ποὺ χωρίζουν τοὺς τοὺς ὄγκους περνᾶνε μ[illegible] πάτια ποὺ ἑνώνουν τὰ χωριὰ [illegible] δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ βουνοῦ μ[illegible] χωριὰ τῆς ἀνατολικῆς. Καὶ γι[illegible] ἀνεβῇ κανεὶς στὴν κορυφὴ [illegible] Ἀϊντίνη, μπορεῖ νὰ φτάσῃ μὲ [illegible]τοκίνητο στὸ χωριὸ Ῥοϊνό, σὲ [illegible] 1000 μέτρων, κάτω ἀπὸ τὸν Ἀ[illegible]νη καὶ πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς [illegible]ρυφῆς αὐτῆς. Τὸ σκαρφάλ[illegible] διαρκεῖ δύο ὧρες καὶ εἶνε εὔκ[illegible] Μπορεῖ κανεὶς νὰ πάρῃ ἐπίση[illegible] τὸ αὐτοκίνητο τὸ δρόμο πρὸ[illegible] Λεβίδι, νὰ κατεβῇ ἀντικρὺ ἀπ[illegible] Σιμιάδες, ν' ἀνεβῇ στὸ χωριὸ [illegible]δαρὰ κι' ἀπὸ 'κεῖ, μετὰ δύο [illegible] κάπως δυσκολώτερου ἀνεβά[illegible]τος, νὰ πατήσῃ τὸν Ἀϊντίνη. [illegible] θ' ἀνεβοῦμε κατ' εὐθεῖαν ἀπ[illegible] Τρίπολη, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ [illegible] τῆς Ἀπάνω Χρέπας. Ἔτσι θὰ [illegible]ρίσουμε καλύτερα τὸ βουνὸ [illegible] ὅπου οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς [illegible]καδίας ἐπίστευαν ὅτι ἐξεφ[illegible]ναν σὲ τρελλοὺς χοροὺς, μ[illegible] πλούσια κόμη λυμένη στοὺς [illegible]μους τῶν λόγγων, οἱ Δρυά[illegible] καὶ ὁ Διόνυσος τριγυρισμέν[illegible] ἀπὸ τὶς νύμφες Μαιναλίδες [illegible] ἀπὸ Βάκχες καὶ Μαινάδες, ἐβασίλευε μέσα στὰ βαθύσκια δάση τῶν βορειοδυτικῶν τοῦ βουνοῦ πλαγιῶν κι' ἐφόβιζε τοὺς βοσκοὺς ποὺ ὡδηγοῦσαν τὰ κοπάδια τους στὶς βρύσες. Ἀπὸ τὰ δάση τοῦ Μαινάλου σώζονται τώρα μόνον αὐτὰ ποὺ σκεπάζουν τὶς δυτικὲς καὶ τὶς βορεινές του [illegible]

Εἰς πέντε αἱ τέσσαρες χρησιμοποιοῦν πούδρα Rea

Τιμὴ ὡρισμένη δρ. 30

Etam

ΠΡΟΣΦΕΡΑΤΕ ΧΑΡΑ!

Τὴν μεγαλυτέρα εὐχαρίστησι προσφέρετε ὅταν τὸ δῶρον σας εἶναι χρήσιμο. Κάλτσες εἶναι πάντοτε χρήσιμες. ΟΜΩΣ ΚΑΛΤΣΕΣ ΜΕΤΑΞΩΤΕΣ ΕΤΑΜ εἶναι τὸ πιὸ ἐπιθυμητὸ δῶρο.

Τὰ Καταστήματά μας σᾶς προσφέρουν τὴν μεγαλυτέραν ἐκλογὴν [illegible]

Etam

Βουκουρεστίου 8 — Ἑρμοῦ 30 — Εὐαγγελιστρίας 21 — Αἰόλου 96 — Θεσσαλονίκη — Πειραιᾶ

ΠΑΡ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΗΛΙΟΝ... ΠΑΡ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΑΕΡΑ

Ἡ ἐπιδερμίς σας θὰ εἶναι πάντοτε ΜΑΤ ἐὰν μεταχειρίζεσθε ΜΑΤΙΤΕ τὴν πούδρα χωρὶς ΤΑΛΚ τῆς ἀριστοκρατίας Λ. Τ. ΠΙΒΕΡ (ΠΑΡΙΣΙ)

ΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

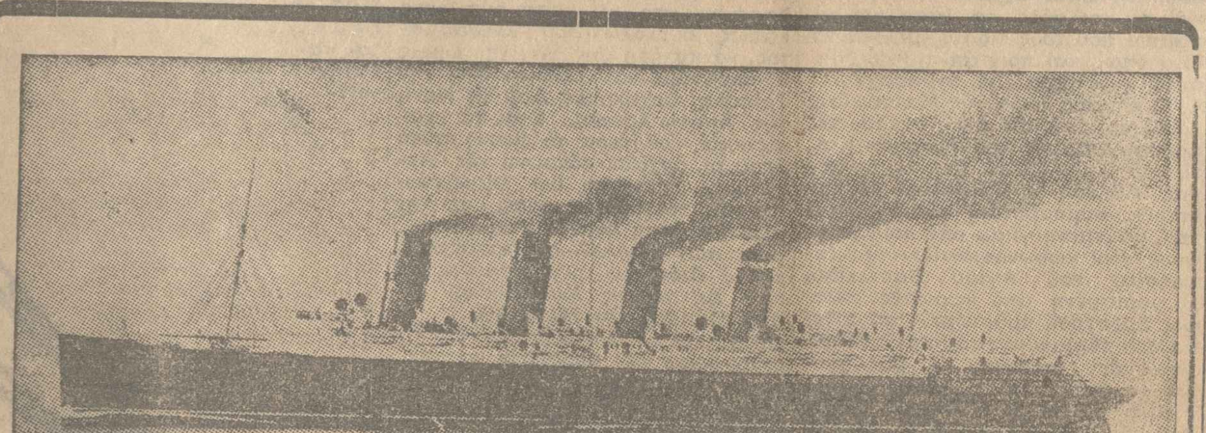

CUNARD - WHITE STAR LIMITED

ΑΓΓΛΙΚΗ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ
ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ
ὁ πλωτὸς κολοσσός, ἡ βασιλὶς τοῦ Ἀτλαντικοῦ
"ΑΚΟΥΪΤΑΝΙΑ"
Ἐκτοπίσματος τόννων 54.000, ταχύτητος 25 μιλίων θ' ἀναχωρήσῃ ἐκ ΝΕΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ κατ' εὐθεῖαν
ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ
Τὴν 24ην ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
Δεχόμεθα ἐπιβάτας ὅλων τῶν θέσεων.
Πληροφορίαι εἰς ὅλα τ' ἀνεγνωρισμένα τουριστικὰ καὶ ταξιδιωτικὰ γραφεῖα.
Γενικὸς Πράκτωρ: ΠΑΝΟΣ Δ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ ὁδὸς Ρέπουλη 2. Πειραιεύς. Τηλ. 41-257.

ΚΟΖΟΥΛΙΤΣ ΛΑΪΝ
"SATURNIA"
Ἀναχωρεῖ ἐκ Πατρῶν τὴν 27ην Ἰανουαρίου 1935
ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ
Εἰσιτήρια παρὰ τῶν πρακτορείων ταξειδίων καὶ τῶν Γραφείων τῆς Ἑταιρείας:
ΠΑΤΡΑΙ: Ἁγίου Ἀνδρέου 45
ΑΘΗΝΑΙ: Σταδίου 60β.
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: ὁδὸς Ναυαρίνου 1, ἔναντι Ἠλεκτρικοῦ Σταθμοῦ καὶ λεωφόρος Μιαούλη 40.

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΝΕΑ
ΖΕΝΙΤΗ RADIO
ΜΕ ΤΟ ΝΕΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΡΙΠΛΟΥ ΦΙΛΤΡΟΥ
ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ: "ΠΟΙΚΙΛΗ ΑΓΟΡΑ" ΣΤΑΔΙΟΥ 58

ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΙΓΓΛΕΣΗ Α. Ε.
«ΣΚΥΡΟΣ» Τετάρτην 26 τρέχοντος 8 μ.μ. Σῦρον, Τῆνον, Μύκονον, Καρκινάγρι, Ἅγ. Κήρυκον, Φούρνους, Μαραθόκαμπον, Τηγάνι Βαθύ, Καρλόβασι, Χίον, Καρδάμυλα, Βολισσόν, Ψαρά, Γέραν, Πλωμάριον, Μυτιλήνην, Μήθυμναν, Πέτραν, Σίγριον, Ἅγ. Εὐστράτιον, Μοῦδρον, Κάστρον, Σαμοθράκην, Ἀλεξανδρούπολιν, Πόρτο Λάγο, Καβάλλαν, Κεραμωτήν, Θάσον, λιμένας Χαλκιδικῆς, Θεσσαλονίκην.
«ΑΘΗΝΑΙ» Τετάρτην 26 τρέχοντος 8 μ. μ. Σῦρον, Πάρον, Νάουσαν, Νάξον, Τσιμπίδον, Φολέγανδρον, Σίκινον, Οἶαν, Ἴον, Θήραν, Ἀνάφην, Ἀμοργόν, Αἰγιάλην, Σχοινοῦσαν, Ἅγ. Γεώργιον, Κουφονήσια, Μουτσούναν, Ἀπόλλωνα, Νάξον, Πάρον, Σῦρον, Πειραιᾶ.
«ΛΕΩΝ» Πέμπτην 8 μ. μ. Σῦρον, Τῆνον, Ὑστέρνια, Ἄνδρον, Κόρθιον.
Διεύθυνσις: 40.408. Εἰσιτήρια 40.029. Φορτωτικαί: 40.031.

ΑΚΤΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
ΤΡΙΤΗΝ, 25 Δεκεμβρίου
«ΑΤΤΙΚΗ» 2 μ.μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ — ΠΟΡΤ-ΣΑΪΔ — ΠΕΙΡΑΙΑ.
ΤΕΤΑΡΤΗΝ, 26 Δεκεμβρίου
«ΣΙΦΝΟΣ» 6 μ. μ. Κέαν, Κύθνον, Σῦρον, Σέριφον, Σίφνον, Κίμωλον, Μῆλον.
«ΚΡΗΤΗ» 6 μ. μ. Χαλκίδα, Βόλον, Θεσσαλονίκην, Ἅγ. Ὄρος, Καβάλλαν, Πορτολάγο, Ἀλεξανδρούπολιν, Κάστρον, Μήθυμναν, Μυτιλήνην, Γέραν, Χίον, Πειραιᾶ.
«ΛΕΣΒΟΣ» 6. 45' μ. μ. Ἡράκλειον, Ρέθυμνον, Χανιά.
«ΧΙΟΣ» 6.45' μ. μ. Χίον, Μυτιλήνην, Χίον, Πειραιᾶ.
ΠΕΜΠΤΗΝ, 27 Δεκεμβρίου
«ΣΥΡΟΣ» 6 μ. μ. Χαλκίδα, Αἰδηψόν, Βόλον, Θεσσαλονίκην.
«ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» 6.45' μ. μ. Χίον, Μυτιλήνην, Χίον, Πειραιᾶ.

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ" Γ. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ Α.Ε.
ΤΡΙΤΗΝ, 25 Δεκεμβρίου
«ΤΑΣΟΣ» 7 μ. μ. Πάτρας, Ἀστακόν, Μύτικα, Λευκάδα, Πρέβεζαν, Κόπραιναν, Ἀμφιλοχίαν.
ΤΕΤΑΡΤΗΝ, 26 Δεκεμβρίου
«ΙΘΑΚΗ» 7 μ. μ. Πάτρας, Σάμην, Ἅγ. Εὐφημίαν, Φισκάρδον, Βασιλικήν, Λευκάδα, Πρέβεζαν, Κόπραιναν, Ἀμφιλοχίαν.
ΠΕΜΠΤΗΝ, 27 Δεκεμβρίου
«ΦΩΚΙΩΝ» 7 μ. μ. Πάτρας, Σάμην, Λευκάδα, Πρέβεζαν, Κόπραιναν.
«ΠΕΤΡΟΣ» 7 μ. μ. Πάτρας, Ἰθάκην, Λευκάδα, Πρέβεζαν, Πάργαν, Παξούς, Κέρκυραν, Ἡγουμενίτσαν.
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ, 28 Δ)βρίου
«ΠΟΛΙΚΟΣ» ἐκτάκτως 7 μ. μ. Πάτρας, Ζάκυνθον, Ληξούριον, Ἀργοστόλιον.
«ΤΑΣΟΣ» 7 μ. μ. Πάτρας, Ἀστακόν, Κάλαμον, Μύτικα, Ζαβέρδαν, Λευκάδα, Πρέβεζαν, Κόπραιναν, Ἀμφιλοχίαν, Βόνιτσαν.
«ΛΕΥΚΑΣ» 7 μ. μ. Πάτρας, Λευκάδα, Πρέβεζαν, Κόπραιναν, Ἀμφιλοχίαν, Νυδρί.

SVENSKA ORIEN LINIEN
COTHENBURG
Προσεχεῖς ἀναχωρήσεις ἐκ Πειραιῶς:
S)s «ROLAND» 28 Δεκεμβρίου
Διά:
ROTTERDAM, HAMBURG, COPENHAGEN, OSLO, GOTHENBURG, DANZIG, GDYNIA, STOCKHOLM.
Μεταφορτώσεις δι' ὅλους τοὺς λιμένας τῆς Ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, Ρήνου, Σκανδιναυΐας καὶ Βαλτικῆς.
Γενικοὶ πράκτορες: ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΪΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΓΓΥΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ Α. Ε. Μέγαρον Σπυράκη, ΠΕΙΡΑΙΑ. Τηλέφωνον 41.331, 41.332, 41.333.

Α)Π. "ΕΛΣΗ"
ΑΤΜΟΠΛΟΪΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΓΙΑ
ΤΡΙΤΗΝ, Γραμμὴ Θεσσαλονίκης ἐκτάκτως ἀνεκτέλεστος.
ΣΑΒΒΑΤΟΝ 8 μ. μ. Σῦρον, Τῆνον, Μύκονον, Ἅγ. Κήρυκον, Καρλόβασι, Βαθύ.
Διεύθ.: Μέγ. Γιαννουλάτου Τηλ. 41-728. Πρακτορεῖον Μπούκη - Μητροπούλου. Τηλ. 41 269. Ἐν Ἀθήναις: Α. Πετροσιάν, Σταδίου 55 β. Καὶ εἰς τὰ γραφεῖα ταξιδίων

Ο ΦΥΜΑΤΙΟΛΟΓΟΣ
Ἰατρὸς ΚΩΝ. Ι. ΣΤΑΣΙΝΟΣ ἐπανελθὼν ἐκ Γερμανίας ἤρχισε δεχόμενος τοὺς ἐκ πνευμονικῶν νοσημάτων πάσχοντας ἐν τῷ Ἰατρείῳ του, ὁδὸς Μενάνδρου 45, ἑκάστην Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν 4—6 μ.μ.

ΔΗΜ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΗΣ
Δερματικά, Ἀφροδίσια. Σατωβριάνδου 52 β, 9—1, 3—7. Τηλέφ. 26-824.

Παιχνίδια ποὺ διδάσκουν
Παιχνίδια ποὺ δίδουν χαρὰ
ΣΙΔΝΕΥ ΝΟΕΛ
ΣΤΑΔΙΟΥ 4

Ἐνάρξεις τῶν ἐργασιῶν τῶν Καταστημάτων τοῦ
ΟΙΚΟΥ ΤΣΕΛΕΜΕΝΤΕ
Ὁδὸς Μέρλιν 4 καὶ Καραγιώργη 14.
[illegible]
Ζητήσατε τηλεφωνικῶς καὶ σᾶς ἀποστέλλεται ὁ ἔντυπος τιμοκατάλογος
ΤΗΛ. 23-600

Ὡρολόγια τελευταίων σχεδίων
MOVADO
ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΧΡ. & ΗΛ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΡΜΟΥ 18 ΤΗΛ. 22-557

Σᾶς φέρνω τὰ καλλίτερα ΔΩΡΑ ἀπὸ "ΠΟΙΚΙΛΗ ΑΓΟΡΑ" ΣΤΑΔΙΟΥ 58

Τὸ πάντρεμα τῆς φωτιᾶς

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος)

λεχος, τὸ ὁποῖον ἑκάστη οἰκογένεια τοποθετεῖ εἰς τὴν ἑστίαν, «τὴν μαμμὴν», διὰ νὰ καίεται καθ' ὅλον τὸ δωδεκαήμερον. Ἡ ἑρμηνεία αὐτή, μολονότι πιθανή, δὲν φαίνεται νὰ εἶνε ἡ ἀληθής.

Τὸ ἔθιμον τῆς τοποθετήσεως στελέχους εἰς τὴν ἑστίαν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων ἀπαντᾶται καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης, λατινικοὺς καὶ γερμανικοὺς καὶ σλαυϊκούς, ἡ δ' ἑρμηνεία αὐτοῦ ἀπησχόλησε τοὺς ξένους κορυφαίους ἐπιστήμονας, ὅπως τὸν Μάνχαρτ, τὸν Βέστερμαρκ, τὸν Φραῖζερ καὶ εἴ τινα ἄλλον. Ἀλλ' αἱ δοθεῖσαι ἑρμηνεῖαι δὲν συμφωνοῦν πρὸς ἀλλήλας, διότι, δυστυχῶς, οἱ ἀνωτέρω ἐπιστήμονες δὲν διέφυγον τὸν συνήθη εἰς τὴν ἐπιστήμην κίνδυνον τῆς γενικεύσεως. Συνεξήτασαν δηλαδὴ ὅλα τὰ ἔθιμα τῶν πυρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἀνεζήτησαν ἑνιαίαν αὐτῶν ἀρχήν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον περιέπλεξεν ἀντὶ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος πιστεύει, ὅτι τὸ ἔθιμον τῶν πυρῶν εἶνε εἶδος ἡλιακῆς ἀναλογικῆς μαγείας. Τὸ πῦρ, κατ' αὐτόν, ἀντιπροσωπεύει αὐτὸ τοῦτο τὸ ζωογόνον φῶς τοῦ ἡλίου καὶ ὁ ὑφιστάμενος τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐξέρχεται ταύτης ζωηρότερος. Τὴν δὲ καῦσιν τοῦ στελέχους εἴτε κατὰ τὰ Χριστούγεννα εἴτε κατ' ἄλλην περίστασιν ἑρμηνεύει ὡς ἡλιακὴν μαγείαν ἐπὶ τοῦ δαίμονος τῆς βλαστήσεως, τὸν ὁποῖον, κατὰ τὴν γνώμην του, παριστᾷ τὸ στέλεχος, πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἀναγκαίου φωτὸς καὶ θερμότητος. Ὁ δεύτερος, ἀποβλέπων εἰς τὴν καταστρεπτικὴν καὶ καθαρτικὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν, θεωρεῖ ὅλας τὰς πυρὰς ὡς καθαρτικάς, ὅπως καὶ ὁ Πολίτης. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως αὐτὴν δὲν φαίνεται νὰ πρόκειται οὔτε περὶ τῆς μιᾶς οὔτε περὶ τῆς ἄλλης περιπτώσεως, οὔτε δηλαδὴ περὶ αὐξήσεως δυνάμεως οὔτε περὶ καθαρμοῦ. Περὶ τίνος ἀκριβῶς πρόκειται θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐννοήσωμεν ἂν ἐνθυμηθῶμεν ἄλλας παλαιοτέρας, προχριστιανικὰς λατρείας, εἰς τὰς ὁποίας ἀνάλογα ἔθιμα παρατηροῦνται. Αἱ λατρεῖαι αὗται εἶνε μικρασιατικῆς κυρίως προελεύσεως, εἶχον δὲ κατακλύσει τὸν ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον ἰδίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατόρων. Τοιαύτη τις ἦτο ἡ λατρεία τοῦ Ἄττιδος.

Ὁ Ἄττις, ὅπως καὶ ὁ Ἄδωνις, ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν θεῶν τῆς ἐνιαυσίου βλαστήσεως, οἵτινες κατ' ἔτος ἀποθνήσκουν ἢ μᾶλλον φονεύονται, διὰ ν' ἀναστηθοῦν μετ' ὀλίγον, ἡ δὲ λατρεία αὐτῶν ἀκριβῶς περὶ τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν περιστρέφεται. Εἰς τὴν λατρείαν λοιπὸν τοῦ θεοῦ τούτου, ἥτις ἤρχιζε τὴν 22αν Μαρτίου καὶ ἐτελείωνε τὴν 25ην, κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν εἰσήγετο εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν καλουμένων δενδροφόρων δένδρον, τὸ ὁποῖον παρίστανε αὐτὸν τὸν θεόν, ἐτοποθετεῖτο δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς θεᾶς Κυβέλης, τῆς ἐρωμένης τοῦ θεοῦ. Ἐκεῖ παρέμενεν ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος, εἰς δὲ τὸ τέλος αὐτοῦ ἐκαίετο, διὰ νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ ἄλλου. Παρομοία πυρπόλησις δένδρων ἐγίνετο καὶ ἐν Ἱεραπόλει τῆς Συρίας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Συρίας θεᾶς, ὅπου ἐλατρεύετο καὶ ὁ Ἄττις, καθὼς καὶ ἐν Ταρσῷ, ὅπου ὑπὸ μορφὴν στελέχους ἢ δένδρου ἐκαίετο ὁ θεὸς Σανδών, θεὸς καὶ αὐτὸς τῆς βλαστήσεως. Ἡ καῦσις αὕτη τοῦ παλαιοῦ δένδρου καὶ ἡ εἰσαγωγὴ νέου ἀπεικονίζει τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ θεοῦ. Ἀλλ' ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὰ ἔθιμα βαθμηδὸν αἱ δύο πράξεις συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν, τὴν καῦσιν, σημαίνουσαν τὸν θάνατον τοῦ θεοῦ, ἐνῷ ἡ ἀνάστασις εἴτε δι' ἄλλων τρόπων ἐσυμβολίζετο ἢ ἁπλῶς ἐξηγγέλλετο εἴτε καὶ ἀφήνετο ἁπλῶς νὰ ὑπονοηθῇ ὡς αὐτονόητος.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐθίμων τούτων ἀνήκει καὶ τὸ τοῦ στελέχους τῶν Χριστουγέννων. Ἀρχικῶς δηλονότι παρίστανε τοῦτο θεὸν ἢ δαίμονα τῆς βλαστήσεως, εἴτε τὸν Ἄττιν εἴτε οἱονδήποτε ἄλλον, ὅστις ἔπρεπε νὰ ἀποθάνῃ διὰ νὰ ἀναγεννηθῇ. Ὁ θάνατος αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ξύλου, δὲν δύναται νὰ εἶνε ἄλλος ἢ ὁ διὰ τοῦ πυρός. Ὁ θάνατος αὐτὸς συνήθως ἐγίνετο κατὰ τὸ ἔαρ, ὁπότε ἀκριβῶς ἀρχίζει ἡ νέα βλάστησις καὶ ὁπότε ἐτελοῦντο αἱ τοιούτου εἴδους ἑορταὶ τῶν ἀγροτικῶν λατρειῶν. Ἀφ' ὅτου ὅμως ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους μετετέθη ἀπὸ τοῦ Μαρτίου εἰς τὸν Ἰανουάριον, τὸ δὲ γενέθλιον τοῦ θεοῦ ἡλίου ἐτοποθετήθη εἰς τὴν 25ην Δεκεμβρίου, δὲν ἦτο δύσκολον νὰ μετατεθῇ ἢ καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ ἔθιμον καὶ κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἀρχῆς τοῦ ἔτους καὶ περὶ γεννήσεως τοῦ νέου θεοῦ, σταθμῶν δηλαδὴ σπουδαίων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ. Τοιαῦται μεταθέσεις ἢ ἐπαναλήψεις ἐθίμων εἶνε συνήθεις εἰς τὴν ἐνιαυσίαν λατρείαν. Εἶνε ἀληθές, ὅτι αἱ ἀρχαῖαι πηγαὶ δὲν μᾶς παραδίδουν τὸ ἔθιμον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἐμπόδιον εἰς τὴν γνώμην μας, διότι εἶνε γνωστὸν πόσον αὗται εἶνε ἐλλιπεῖς. Τὴν παλαιότητα πάντως τοῦ ἐθίμου καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου προέλευσιν αὐτοῦ δεικνύει καὶ ἡ μεγίστη αὐτοῦ διάδοσις καθ' ἅπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Τὴν γνώμην ἡμῶν, ὅτι πρόκειται περὶ συμβολισμοῦ τοῦ θανάτου ἀγροτικοῦ δαίμονος ἐνισχύει καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ στάκτη τοῦ ξύλου τούτου καὶ τὰ ὑπολείμματα αὐτοῦ φυλάσσονται ἐπιμελῶς καὶ ρίπτονται κατόπιν εἰς τοὺς ἀγροὺς ὡς κατ' ἐξοχὴν γονιμοποιά, διότι περικλείουν τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ ἀποθανόντος θεοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα συνεκεντρώθη ὁλόκληρος ἡ αὐξητικὴ αὐτοῦ δύναμις. Ἐκτὸς τῆς ἰδιότητος ταύτης, τὰ ὑπολείμματα ταῦτα ἔχουν καὶ ποικίλας ἄλλας δυνάμεις, κυρίως ἀποτρεπτικάς, αἵτινες ὀφείλονται εἰς τὸ αὐτὸ γεγονός, ὅτι δηλαδὴ εἶνε λείψανα τοῦ θεοῦ. Εἶνε ἀληθές, ὅτι εἴς τινας τόπους ἡ στάκτη τῶν Χριστουγέννων θεωρεῖται ὡς μιαρὰ καὶ ἀπόβλητος, λόγῳ τῆς ἐπιφοιτήσεως κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῶν καλλικαντζάρων, ἀλλ' ἡ δοξασία αὕτη εἶνε προδήλως ὑστερογενής, ἔπειτα δὲ καὶ ἀρκετὰ περιωρισμένη. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐνισχύει τὴν ἐκφρασθεῖσαν γνώμην καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ οἱ μετημφιεσμένοι τῶν Χριστουγέννων, ὅπου οὗτοι σῴζονται, οἱ καλούμενοι «ρουγκατσάρια», ἀκριβῶς τὸ δρᾶμα τοῦ φόνου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ θεοῦ ἀναπαριστάνουσι. Περὶ δὲ τῆς ὑπάρξεως τούτων κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς περιόδου εἰδήσεις ὑπάρχουν. Οὕτως εὑρισκόμεθα ἐνώπιον κύκλου ἀγροτικῶν ἐθίμων, τελουμένων περὶ τὰς ἡλιακὰς τροπάς, καὶ τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶνε ἡ ἀναπαράστασις τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναβιώσεως τοῦ θεοῦ τῆς βλαστήσεως.

Κατὰ ταῦτα τὸ «πάντρεμα τῆς φωτιᾶς» εἶνε λείψανον παλαιᾶς ἀγροτικῆς λατρείας, οἵα ἡ τοῦ Ἄττιδος, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ θεὸς τῆς βλαστήσεως καίεται διὰ νὰ γεννηθῇ ἐκ νέου. Αἱ λατρεῖαι αὗται, κοινόταται ἀνὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ παλαιόταται, πιθανώτατα προελληνικαί, μετεδόθησαν καὶ εἰς τὸν ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον, ἀπὸ δὲ τούτου ἐκληροδοτήθησαν καὶ μέχρις ἡμῶν ὑπὸ τὸν τύπον τῶν περιέργων τούτων καὶ δυσνοήτων ἐθίμων.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΔΩΡΑ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ

Αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἡ μεγαλύτερη σκέψις καὶ φροντὶς τῶν γονέων εἶνε τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ δώρου διὰ τὰ παιδιά των. Τὸ καλύτερον, τὸ πλέον χρήσιμον καὶ τὸ ὠφελιμώτερον εἰς τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν σας δῶρον εἶνε μία ἐγγραφὴ διὰ τὴν ἐκμάθησιν μιᾶς ξένης γλώσσης εἰς τὴν

ΣΧΟΛΗΝ ΜΠΕΡΛΙΤΣ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Προβῆτε ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἐγγραφήν των, ἵνα δυνηθῆτε νὰ τοὺς τὴν προσφέρετε τὴν ἡμέραν τοῦ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Γ. ΑΛ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ὀπτικὰ τηλ. 26-060
Φωτογραφικὰ
6 ΕΡΜΟΥ 6 - ΑΘΗΝΑΙ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΦΥΜΑΤΙΩΣΕΩΣ
Τὸ ἐν ΝΤΑΒΟΣ Ἑλβετίας θεραπευτήριον [illegible] νοσημάτων «VILLA EUGENIA» [illegible] ἡμερησίως [illegible] ἀεροθεραπείας [illegible] ἀντὶ μιᾶς κλίνης [illegible] ἐν Νταβός [illegible] Villa Eugenia, Davos-Platz.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΚΑΜΠΑΡΝΤΙΝΕΣ ΕΚΛΕΚΤΕΣ, ΠΑΛΤΑ, ΑΔΙΑΒΡΟΧΑ, ΠΟΥΛΟΒΕΡ, ΜΠΛΟΥΖΕΣ, ΖΑΚΕΤΕΣ, ΦΑΝΕΛΛΕΣ, ΓΑΝΤΙΑ
ΓΟΥΤΑΚΗ
ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΜΟΣ
Αἱ εὐνοϊκώτεραι τιμαί
ΑΙΟΛΟΥ 78 — ΣΤΑΔΙΟΥ 43

272774

Ἡ Σταδιοδρομία τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς

Ὑπὸ τοῦ κ. Πέτρου Πετρίδη

Κάθε παραμονὴ Χριστουγέννων ἀναπηδάει στὴ συνείδησή μας τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ μουσικῆς. Γιατὶ σὲ τέτοιες αἰσθηματικὲς περιόδους ἡ λαϊκὴ ψυχὴ ἀνοίγεται εὐκολώτερα σὲ πληθωρικὲς διαχύσεις, ποὺ ζητᾶν ἀπ' ὁλοῦθε — κι' ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία κατὰ πρώτιστο λόγο — συναντίληψη καὶ ἱκανοποίηση. Ἡ ἱστορία τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς δείχνει πόσο στενὰ ἡ Ἐκκλησία, σ' ἄλλες χῶρες, ἀγκάλιασε τὴ λαϊκὴ ἐξόρμηση καὶ τὴν ὠργάνωσε κατὰ τρόπο τονωτικὸ καὶ συμπυκνωτικὸ τῶν τάξεων τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προστρέξουμε στὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πολιτισμὸ γιὰ νὰ πεισθοῦμε πόσον ἐνδόμυχα συναρπαστικὸ ρόλο ἔπαιζε ἡ μουσικὴ στὶς θρησκευτικὲς τελετουργίες. Ὅπως σὲ πολλὰ ἐπίπεδα, καὶ σὲ τοῦτο οἱ Ρωμαῖοι πῆραν, κατ' ἀδιάφορο τρόπο, τὴν ἑλληνικὴ παράδοση καὶ τὴν ἀκολούθησαν ὡς τὴ χαραυγὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Κατὰ τοὺς μεταρωμαϊκοὺς αἰῶνες, ἐνῷ σφάδαζε ἡ Εὐρώπη θρυμματισμένη κ' ἔξαλλη ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ τὴν μάχαιρα τῶν ἐξ Ἀσίας ἀπείρων κι ἀλλεπάλληλων εἰσβολῶν, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ ἐπιστήμη καὶ παράδοση βρῆκαν ἀσφαλὲς κι αὐτόχρημα σωτήριο καταφύγιο στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ τότες ἦταν ἀκόμη μία, καθολικὴ κι ἀποστολική. Δὲν θὰ θίξουμε ἐδῶ σήμερα τὸ περιλάλητο ζήτημα τῆς εἰσχωρήσεως ἢ μὴ στὴ χριστιανικὴ λειτουργία ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων ἑβραϊκῆς καταγωγῆς. Οἱ εἰδικοὶ — κατὰ τὰ εἰωθότα — ἔχουν πάντα ἀντίθετες γνῶμες. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς εἶνε, ἄλλως τε, ὁλότελα στενὸ κι ἀκαδημαϊκὸ γιατὶ ἡ μιὰ ἢ ἡ ἄλλη ἔκβαση τῆς διαμάχης καμμιὰν ἐπίδραση οὔτε πρόκειται οὔτε καὶ μπορεῖ νὰ ἐξασκήσῃ πάνω στὰ πόρρωθε τετελεσμένα γεγονότα τῆς μουσικῆς ἱστορίας.

Σὰν καλὴ ἀνάδοχος ἡ Ἐκκλησία δέχτηκε στοὺς ναούς της τὴν ἀρχαία τέχνη, ἀλλὰ μὲ τὸ προνόμιο τῆς ἀπογραφῆς. Ἀπὸ τὸν τέταρτο κιόλας μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος, ἐπίσκοπος Μιλάνου, ἐθέσπιζε τοὺς πρώτους κανόνες τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς. Ἔγιναν δεκτοὶ νὰ συμμετάσχουν στὴν ἱερουργία μόνον οἱ τέσσερις κύριοι (αὐθεντικοὶ) ἐκ τῶν ἀρχαίων τρόπων (οἱ δώριος, φρύγιος, λύδιος καὶ μιξολύδιος). Μετὰ τὴ διαλογὴ τούτη τῶν τρόπων ἡ ἀμβροσιανὴ μεταρρύθμιση προέβη σ' ἕνα μέτρο κατὰ πολὺ σημαντικώτερο: ἁπλοποίησε τὴν λειτουργικὴ μελωδία καὶ τῆς ἐπέβαλε κάποιο ρυθμό.

Οἱ λίγες αὐτὲς λέξεις εἶνε ἀδύνατο νὰ καθορίσουν, γιὰ τὸν μὴ εἰδικὸ ἀναγνώστη, τὴν ἐξαιρετικὴ σημασία τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ τούτου μέτρου. Ἡ ἀνατολικὴ λειτουργικὴ μελωδία, οἱαδήποτε κι ἂν ἦταν ἡ καταγωγή της, μοιραίως ἔφερνε, ἔσερνε πάνω στὸ κορμί της διεξοδικὲς μελιστικὲς διανθίσεις, ποὺ κάθε ἄλλο παρὰ ταίριαζαν στὸν χαρακτῆρα τῆς πρωτοχριστιανικῆς λατρείας. Κ' ἡ ἀντίθεση ἦταν κατὰ τοσοῦτο πιὸ χτυπητή, καθ' ὅσον ἡ μὲν λειτουργικὴ μελωδία βρισκόταν τότε ναυαγὸς τοῦ ἀποσυντεθειμένου καὶ καταποντιζομένου ἀνατολικοῦ πολιτισμοῦ (ἑλληνικοῦ, ἀλεξανδρινοῦ, ἑβραϊκοῦ, ρωμαϊκοῦ κι ἄλλων) κι ὡς τέτοιος ναυαγὸς ἔσερνε τὶς αἰσθητικὲς κ' αἰσθησιακὲς ἁμαρτίες τοῦ ἐν λόγῳ πολιτισμοῦ, ἐνῷ, ἀφ' ἑτέρου, ἡ πρωτοχριστιανικὴ λατρεία, σὰν καινούργια κοσμογονία ποὺ ἦταν, εἶχε χαρακτῆρα πρωτόγονο, τραχύ, αὐστηρό. Ἀρκεῖ νὰ περάσῃ κανεὶς μερικὲς ὧρες μέσα στὶς κατακόμβες τῆς Ρώμης, γιὰ νὰ ζυγώσῃ κάπως τὴν ψυχικὴ διάθεση τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων. Οἱ σχηματικὲς τοῦτες ἐπεξηγήσεις δικαιολογοῦν καὶ δικαιώνουν τὸ κλάδεμα, ποὺ ἐνήργησε ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος πάνω στὸ κορμὶ τῆς λειτουργικῆς μελωδίας.

Ἀλλὰ τὸ δεύτερο μέτρο τῆς ἀμβροσιανῆς μεταρρυθμίσεως, ἡ ἐπιβολή, δηλονότι, στὴν λειτουργικὴ μελωδία κάποιου ρυθμοῦ, ἐνέχει σημασία ἀκόμη μεγαλύτερη καὶ πλουσιώτερη. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα μαρτυρεῖ πὼς ἡ μελωδία ἡ λειτουργικὴ ἢ δὲν εἶχε διόλου ρυθμό, ἤ, κι ἂν εἶχε, ἦταν τοῦτος ὑπερβολικὰ χαλαρός. Πόθεν ἄλλως, ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀμβροσιανοῦ μεταρρυθμιστικοῦ μέτρου; Δὲ χωρεῖ ἀμφιβολία πὼς ἡ ἀνατολικὴ λειτουργικὴ μελωδία ἦταν κι' ὅλας τότε (4ος αἰῶνας μ.Χ.), ἀσπόνδυλη, πρωτοπλασμική, μὲ μιὰ λέξη ἄρρυθμη. Τὴν τέτοια μελωδία χαρακτηρίζουμε σήμερα μὲ τὸν ὅρο τοῦ «ἀμανὲ», ποὺ εἶνε λέξη τούρκικη ἢ ἀραβική. Παίρνει ἐκεῖθε ἡ ἀμβροσιανὴ μεταρρύθμιση ἐπικαιρότητα καυστική. Ὁ ἀμανὲς ὑπῆρχε καὶ βασίλευε, ἁπλώνοντας μάλιστα ὡς τὴ Ρώμη καὶ τὸ Μιλᾶνο, καθ' ἣν ἐποχὴ ἡ Ἀνατολικὴ Αὐτοκρατορία δὲν εἶχε κἂν ἀκόμα μπῆ στὰ πρῶτα στάδια τοῦ βυζαντινοῦ της σχηματισμοῦ. Ἡ διαπίστωση τούτη, ποὺ δὲν εἶνε δυνατὸ ν' ἀμφισβητηθῇ, ἐνέχει ὕψιστη σημασία γιὰ τὸ πολυθρύλητο ζήτημα τοῦ καθαρμοῦ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τὴν ρακοσυλλογὴ τοῦ ἀμανέ. Πολλοὶ φίλοι τοῦ ναυτιαστικοῦ τούτου μουσικοῦ πολτοῦ ἐπισείουν τὸ δῆθεν ἄτρωτο ἐπιχείρημα, ὅτι ὁ ἀμανὲς ὑπῆρχε κ' ἐπὶ Βυζαντίου. Ὑπῆρχε, φυσικῷ τῷ λόγῳ, καὶ πεντακόσια κι ὅλας χρόνια πρὶν ἀρχίσῃ τὸ Βυζάντιο. Ἦταν, μ' ἄλλα λόγια, συνδεδεμένη μὲ τὶς πρῶτες χριστιανικὲς λειτουργίες, γιατὶ σὰν κι' αὐτές, γεννήθηκε καὶ προῆλθε ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴ κ' ἑλληνοαιγυπτιακὴ ἀνατολή. Ἀποτελεῖ, ἑπομένως, στοιχεῖο προγενέστερο τοῦ Βυζαντίου. Ἡ τουρκοκρατία, ποὺ σὰν πολιτισμὸς ζυμώθηκε μὲ πάμπολλα ἀραβοπερσικὰ δεδομένα, βρῆκε στὸν ἤδη πολιτογραφημένο στὸ Βυζάντιο ἀμανέ, ἔδαφος συγγενικὸ καὶ πρόσφορο γιὰ τὶς ψυχικές της διαχύσεις. Κι ὅσο ὡρίμαζε κι αὐτὴ καὶ ξεθύμαινε, τόσο καὶ κυλιόταν στὴ λιγοῦρα τοῦ ἀμανέ, ὡσότου βάλθηκε νὰ τὸν ξεκόψῃ ὁ Γαζῆ Μουσταφᾶ Κεμάλ. Τὰ περὶ ἀμανέ, μολαταῦτα, ἐν παρενθέσει. Ὡς τόσο, κι ὅταν γίνεται λόγος γιὰ τὴν μεταρρύθμιση τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς, εἶνε χρήσιμο κ' ἐπιβεβλημένο νὰ μὴ ἀγνοοῦμε βασικὰ ἱστορικὰ διδάγματα σὰν κ' ἐκεῖνα, ποὺ ἐπιταχτικὰ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἐξυγίανση ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου τῆς λειτουργικῆς μελωδίας.

Δυὸ αἰῶνες ἀργότερα, ὁ Πάπας Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Μέγας, ἔβαλε τὸ μεγαλουργό του χέρι πάνω στὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσική. Ὅποιος πέρασε καὶ λίγες ἔστω ἡμέρες στὴν Αἰώνια Πόλη δὲν μπορεῖ νὰ μὴ νιώσῃ τὸ πέρασμα τοῦ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ κληρικοῦ. Στάθηκε μέγας οἰκοδόμος στὴν πιὸ ἰψενικὴ ἔννοια τοῦ ὅρου. Ἅπλωσε καὶ στὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τὸ μεταρρυθμιστικό του πνεῦμα. Ἐνήργησε νέαν ἐκκαθάριση τῆς λειτουργικῆς μελωδίας—ἡ δεύτερη ποὺ ἔγινε μέσα σὲ διακόσια χρόνια—κι' ἔμπασε μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ τοὺς ἄλλους τέσσερις τρόπους τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, τοὺς γνωστοὺς πλάγιους λεγόμενους τρόπους. Ἂς τονίσουμε, σ' ἄλλη μιὰ παρένθεση, πὼς ἡ εἰσαγωγὴ καὶ τῶν πλάγιων τρόπων, φωτιζόμενη ἀπὸ τὸ σημερινὸ μεστὸ φῶς τῆς πλουσιοπάροχα ἐξελιγμένης πολυφωνικῆς κι' ἁρμονικῆς μουσικῆς, παίρνει σημασία καταπληκτικῆς καλλιτεχνικῆς προαισθήσεως. Γιατί, πράγματι, οἱ νόμοι ποὺ καθορίζουν τὴν μουσικὴ τονικότητα ἀγκαλιάζουν μοιραίως μέσα στὸ πλαίσιο μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς τονικότητας κάθε κύριο μαζὶ μὲ κάθε πλάγιο τοῦ κύριου τρόπο. Μ' ἄλλα λόγια, γιὰ τὴν πολυφωνικὴ καὶ τὴν ἁρμονικὴ μουσικὴ ὅπως τὶς κατέχουμε σήμερα, ὁ δώριος λ.χ. τρόπος (τρόπος κύριος) κι' ὁ ὑποδώριος (τρόπος πλάγιος) ἀποτελοῦν τοὺς ζευγαρωμένους στυλοβάτες μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς τονικότητας. Γιὰ νὰ νιώσῃ κανεὶς τὴν ὕψιστη σημασία τῆς συζυγίας αὐτῆς δὲν ἔχει παρὰ νὰ ρίξῃ μιὰ ματιὰ στὴν ἁρμονικὴ καὶ τὴν ἀντιστικτικὴν ὀργάνωση τόσο τῆς ρούσσικης μουσικῆς ὅσο καὶ τοῦ καλυτέρου μέρους τῆς νεώτερης τέχνης. Τὸ πῶς ἡ ἐν λόγῳ συζυγία ἀποτελεῖ, ἐπίσης, ἕναν ἀπὸ τοὺς ἀκρογωνιαίους λίθους τοῦ νεοελληνικοῦ μουσικοῦ οἰκοδομήματος θ' ἀποφύγουμε νὰ

(Συνέχεια εἰς τὴν 14ην σελίδα)

«Γῆ ἀγαθή, γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, γῆ ἐλαίου καὶ μέλιτος»

Ὁ γεωγραφικὸς χαρακτηρισμὸς καὶ ἡ μορφὴ τῶν τοπίων εἰς τὴν γραφικὴν Παλαιστίνην

Ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Σαρρῆ

Ἐὰν ἡ ἑλληνικὴ γῆ χαρακτηρίζεται ὡς χώρα γελαστή, ἡ ὁποία ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς εὐφαντάστους Ἕλληνας τὰς καλλιτεχνικὰς γραμμὰς τῶν ὡραίων τεχνῶν καὶ τὸ πάνθεον αὐτῶν, ἐὰν τὸ πράσινον χαρακτηρίζῃ τὰς ἡλιολούστους χώρας τῆς Μεσογείου, ἡ χώρα τὴν ὁποίαν ἐπάτησεν ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς αὐστηρά, κατά τε τὴν μορφὴν τῶν τοπίων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῶν κατοίκων της. Ἡ Παλαιστίνη εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν ἐμφανίζεται ὡς χώρα ξηρά, ἡ ξηροτέρα ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Πρόσθεν Ἀσίας, αἱ ὁποῖαι βρέχονται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Αἱ γραφικαὶ σκηνοθεσίαι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, αἱ ὁποῖαι ἐξάπτουν τὴν φαντασίαν τῶν παίδων ὅταν διδάσκωνται τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας ταύτης, δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πραγματικότητα. Παρὰ τὸν ὑπὸ τῆς Παλ. Διαθήκης χαρακτηρισμὸν αὐτῆς ὡς «γῆς τῆς ἐπαγγελίας», τὴν ὁποίαν ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἐκλεκτὸν αὐτοῦ λαόν, ὡς «ρέουσαν μέλι καὶ γάλα», ὁ διερχόμενος σήμερον τὴν κληρονομίαν ταύτην τῶν Ἰουδαίων αἰσθάνεται τὴν πικρίαν τῆς κολοκύνθης τῶν στεππῶν καὶ τὴν ξηρότητα τῶν τοπίων της. Τὴν τοιαύτην παρουσιαζομένην διαφορὰν τῆς φύσεως τῆς χώρας μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἐξηγοῦν συνήθως ὡς προελθοῦσαν τόσον ἐκ τῶν καταστροφῶν τῶν ὑπὸ ἐπιδρομέων προελθουσῶν, ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἐκτάκτων φυσικῶν φαινομένων, σεισμῶν, θεομηνιῶν κλπ., ἕνεκα τῶν ὁποίων πολλοὶ ρύακες ἐστείρευσαν. Ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τοιαύτη οὐσιώδης μεταβολὴ ὀφείλεται εἰς φυσικὰς καταστροφάς, ἐφ' ὅσον οἱ γεωγραφικοὶ καὶ φυσικοὶ ὅροι δὲν φαίνονται μεταβληθέντες καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἱστορικῆς περιόδου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς τὰ πρὸς Β. ὑψούμενα ὄρη Λίβανον καὶ Ἀντιλίβανον ἐλάχιστοι τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κέδρων σήμερον σῴζονται, οὐδὲ τὰ κατοικήσιμα πεδία τῆς χώρας ἔχουν τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν τῶν παλαιῶν χρόνων· ἡ τοιαύτη ὅμως πάλαι ἀνάπτυξις δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐπελθοῦσα ἐκ τῆς εὐνοϊκῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ὀργανώσεως τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἐξέλιξίν του καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ χώρα ἀπετέλει γέφυραν μεταξὺ μεγάλων κέντρων τῆς ἀρχαιότητος (Αἴγυπτος, Συρία). Οἱ φυσικοὶ ὅμως γεωγραφικοὶ ὅροι ἐπὶ Μωϋσέως ἦσαν οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς σημερινοὺς καὶ τὸ ποιὸν τοῦ ἐδάφους ὅμοιον. Μόνον ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς στεππώδους ταύτης χώρας καὶ τῆς περιβαλλούσης ταύτην ἐρήμου, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ὁ Μωϋσῆς ὡδήγησε τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν ἄλλοτε «γῆν τοῦ Ἰσραήλ», δικαιολογεῖ τὴν περὶ αὐτῆς ὁμιλίαν τοῦ θεόπτου ἀρχηγοῦ πρὸς τοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἐκπορευομένους Ἰουδαίους: «Κύριος ὁ Θεός σου εἰσάξει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, οὗ χείμαρροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσων ἐκπορευόμενοι διὰ τῶν πεδίων καὶ τῶν ὀρέων· γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπελοι, συκαῖ, ροιαί, γῆ ἐλαίας, ἐλαίου καὶ μέλιτος· γῆ ἐφ' ἧς οὐ μετὰ πτωχείας φαγῇ τὸν ἄρτον σου καὶ οὐκ ἐνδεήσῃ ἐπ' αὐτῆς οὐδέν· γῆ, ἧς οἱ λίθοι σίδηροι καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν· καὶ φαγῇ καὶ ἐμπλησθήσῃ καὶ εὐλογήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς». (Δευτερ. η' 7—10).

Εἰς τοὺς λόγους τούτους παρατηροῦμεν ὅτι οὔτε ἡ γῆ εἶνε πολλή, ἐφ' ὅσον ἡ ἔκτασις τῆς Παλαιστίνης εἶνε ἴση πρὸς τὴν Πελοπόννησον, οὔτε μεταλλεύματα ἔχει, οὔτε ἕτερόν τι ἀγαθόν, εἰς τὸ ὁποῖον στηρίζεται χώρα τις πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ οἰκονομικοῦ αὐτῆς πλούτου. Αὐτὸ τὸ ἔδαφός της εἶνε ἀπελπιστικῶς πτωχόν. Καὶ ὅμως ἡ γωνία αὕτη τῆς Ἀσίας ἤσκησε τεραστίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀνθρωπότητος· ἐπὶ τῶν πετρῶν αὐτῆς ἐβλάστησεν ὁ ἄρτος τῆς γνώσεως καὶ διὰ τῆς ἀπὸ ταύτης ἐξορμήσεως τῶν ἄλλοτε ἀσήμων ἁλιέων προῆλθεν ἡ ἀπολύτρωσις τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ παραδοξότερον δ' ἐν σχέσει πρὸς τὴν σμικρότητα τῆς χώρας φαίνεται εἰς ἡμᾶς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ προέλευσις τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν εἶνε ἔθνους ἐκτεινομένου καθ' ἅπασαν τὴν Παλαιστίνην, ἀλλ' ἁπλῶς κατοίκων περιοχῆς κειμένης ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Ἡ παραλία πεδιάς, ἡ ὁποία διὰ καταλλήλου προσπαθείας ἤθελεν ἀποβῆ πηγὴ γεωργικοῦ πλούτου, κατείχετο ὑπὸ τῶν Φιλισταίων, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Παλαιστίνη. Τὰ τμήματα τῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων οἰκουμένης χώρας ἐκ Β. πρὸς Ν. εἶνε ἡ Γαλιλαία, ἡ Σαμάρεια καὶ ἰδίᾳ ἡ Ἰουδαία. Ἡ τελευταία αὕτη, ἡ ὁποία εἶνε σχετικῶς καὶ ἡ μεγαλυτέρα, ἔχει μέγεθος ὅσον εἷς τῶν σημερινῶν νομῶν τῆς Ἑλλάδος, ἄλλο δὲ τόσον αἱ δύο πρῶται. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ἡ σμικρότης καὶ τὸ πτωχὸν τοῦ ἐδάφους τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν ἀσημότητα τῆς χώρας ταύτης. Αὐτὴ ἡ μορφὴ τοῦ ἐδάφους παρίσταται ὡς ἀποκεκλεισμένη ὑψηλὴ χώρα διαστιζομένη ὑπὸ συστάδος ὀρέων, ὁμοία πρὸς ἔπαλξιν ἀπροσπέλαστον, ἀφίνουσα ἑκατέρωθεν αὐτῆς τὰς δύο σπουδαιοτάτας ἀρτηρίας τοῦ ἄλλοτε παγκοσμίου ἐμπορίου μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως· πρὸς Β. μὲν τὴν χερσαίαν ὁδὸν τὴν λήγουσαν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας εἰς τὴν Συρίαν, πρὸς Ν. δὲ τὴν διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ὅμως, παρὰ τοὺς δυσμενεῖς τούτους γεωγραφικοὺς ὅρους, ἡ ἔνθεος ἀνάπτυξις τοῦ ἰουδαϊκοῦ πνεύματος, ὁ Ἰουδαϊσμός, ἐπήγασεν ἐν τῇ πενιχρᾷ καὶ ἀσήμῳ ταύτῃ χώρᾳ, ὁ δὲ Χριστιανισμός, ὡς ἰδιόρρυθμος καὶ αἱρετικὴ μορφὴ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἐστηρίχθη τὸ πρῶτον διὰ τῆς προσπαθείας χειρωνακτικῶν χειρῶν τῆς ὑποδουλωμένης ἐργατικῆς τάξεως, προστατευθείσης ὑπὸ τοῦ ρωμαϊκοῦ ἰμπεριαλισμοῦ· παραληφθεὶς δ' οὕτως ὑπὸ τῶν πτερύγων τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνυψώθη ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης χώρας εἰς τὴν ὑψίστην κοσμοϊστορικὴν σημασίαν. Ὅπως ἡ βλάστησις σκληροῦ κάκτου δύναται νὰ ἀνθήσῃ ἐν μέσῳ γυμνοῦ καὶ ἀγρίου βράχου, οὕτως ἤνθησαν καὶ αἱ κάλυκες τῶν τριῶν μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν τοῦ κόσμου ἐν τῷ ἐδάφει τῆς Παλαιστίνης: ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ριζῶν τούτων βλαστήσας Ἰσλαμισμός.

Τὰ τρία τμήματα τῆς ἀναφερθείσης ὑψηλῆς περιοχῆς πλαισιοῦνται ἑκατέρωθεν ὑπὸ χαμηλῶν πεδινῶν λωρίδων, πρὸς Δ. μὲν ὑπὸ τῆς παραλίου πεδιάδος τῆς Παλαιστίνης, πρὸς Α. δ' ὑπὸ τοῦ βυθίσματος εἰς τὸ ὁποῖον ρέει ὁ Ἰορδάνης ποταμός. Ὁλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια τοῦ τεμάχους τούτου μορφοῦται ὡς ὀροπέδιον ὑψούμενον ἐκ τῆς παρακτίου πεδιάδος διὰ βαθμίδων. Τὸ ὀροπέδιον, ἔχον εὖρος 30—35 χιλιομέτρων καὶ ὕψος 800 μ., φέρει τὸ πλεῖστον τῶν οἰκήσεων τῆς χώρας, καταπίπτει δὲ πρὸς Α. δι' ὀλίγων ἀλλ' ἀποτόμων βαθμίδων πρὸς τὸ βύθισμα τοῦ Ἰορδάνου ἢ τὴν κοιλάδα Γώρ, ἐκτεινομένην κατὰ μεσημβρινὴν διεύθυνσιν. Αὕτη εὑρίσκεται εἰς στάθμην χαμηλοτέραν τῆς θαλάσσης καὶ ἀποτελεῖ τὴν χαμηλοτάτην ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Τὸ χαμηλότατον αὐτῆς μέρος, ὅπου κατέρχεται ὁ Ἰορδάνης ποταμός, κατέχει ἡ Νεκρὰ θάλασσα, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια εὑρίσκεται 392 μ. ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὁ δὲ πυθμὴν αὐτῆς 800 μ. Μόνον εἰς τὰ ὕψη ἡ χώρα δέχεται ἀρκετὰς βροχὰς (εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ 600 χιλιοστὰ κατ' ἔτος), τὸ δ' ὕδωρ αὐτῶν συλλέγεται εἰς δεξαμενὰς διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἄρδευσιν τῶν μικρῶν λεκανῶν, ὅσαι πλουτίζονται διὰ καλλιεργησίμου γῆς. Ἡ γεωργία εἶνε ἡ κυρία οἰκονομικὴ κατεύθυνσις τῆς χώρας· οὕτω καλλιεργοῦνται πλὴν τοῦ σίτου καὶ ἐλαῖαι, συκέαι, πορτοκαλλέαι. Αἱ ὑπάρχουσαι ἄμπελοι κατελάμβανον ἄλλοτε ἐκτάσεις μεγαλυτέρας.

Εἰς τὴν Γαλιλαίαν τὸ ὀροπέδιον καταπίπτει πρὸς Α. εἰς τὴν πολυΐχθυν λίμνην Τιβεριάδα (ἢ Γεννησαρέτ), τὴν ὁποίαν διατρέχει ὁ Ἰορδάνης ποταμός. Εὐφορωτέρα σχετικῶς πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας οὖσα, εἶνε ὁ κοσμοϊστορικὸς τόπος τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πολίχνη τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Σωτῆρος εἶνε ἡ παρὰ τὴν λίμνην Καπερναούμ, μεγαλυτέρα δὲ πασῶν ἦτο ἡ Τιβεριάς, ἐξ ἧς ἐπωνομάζετο καὶ ἡ λίμνη. Ἀμφότεραι εἶνε σήμερον μικρὰ χωρία. Κατὰ τὸ πρὸς τὴν λίμνην ἀπόκλιμα εἶνε ἡ πολίχνη Σαφὲδ (7 χιλ. κ.), ἱερὰ πόλις τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀναμένεται ἔτι ὑπὸ τούτων ἡ ἐμφάνισις τοῦ Μεσσίου. Ἡ ὀνομαστὴ Ναζαρὲτ (Ἐναζιρὰ) κεῖται εἰς κλιτὺν καταπίπτουσαν εἰς τὴν πεδιάδα Ἰεσραὲλ καὶ ἔχει 15 χιλ. κ., τῶν ὁποίων τὸ ἓν τρίτον εἶνε μωαμεθανοί. ΝΑ. ταύτης ὑψοῦται τὸ κωνοειδὲς ἀλλὰ χαμηλὸν ὄρος Θαβώρ, τὸ ὁποῖον μὲ τὰς δρῦς καὶ τὰς πιστακίας ἀλλάσσει τὴν γυμνὴν μορφὴν τῆς χώρας. Ἀπὸ τούτου ἄρχεται ἡ πεδιὰς τοῦ Ἰεσραὲλ, φθάνουσα μέχρι τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ ὄρους Καρμήλου. Ταύτην διαρρέει ὁ Κισὼν ποταμός, ὁ ὁποῖος μέχρις ἐσχάτων ἄφινεν ἕλη καθιστῶντα τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν ἀνθυγιεινήν. Σήμερον ὅμως διὰ τῶν νέων ἐγκατασταθεισῶν ἀποικιῶν τῶν Ἰουδαίων ἀπέβη ὑγιεινὴ καὶ γόνιμος. Ὁ κύριος τῆς περιοχῆς λιμὴν ἦτο ἄλλοτε ἡ Ἄκκα (Ἄκρη ἡ Πτολεμαΐς), σήμερον ὅμως ἔλαβε σημασίαν ἡ διὰ τὰ ἀτμόπλοια καταλληλοτέρα Χάϊφα (18 χιλ. κ.). Ἐκ τῶν πόλεων τούτων ἄρχονται δύο σιδηροδρομικαὶ γραμμαί. Ἡ μία τούτων διὰ τῆς πεδιάδος τοῦ Ἰεσραὲλ φέρει εἰς τὴν λίμνην τῆς Τιβεριάδος καὶ τὴν Ὑπεριορδανίαν, ἡ ἄλλη δὲ διατρέχει τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς χώρας διευθυνομένη πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Ἐν γένει τὰ διάφορα μέρη τῆς Γαλιλαίας εἶνε μονότονα μὲ γυμνοὺς βράχους ἢ μὲ μικρὰ πεδία φέροντα μεμονωμένα τινὰ δένδρα, ἀραιοὶ δὲ καὶ μικροὶ οἰκισμοὶ κατέχουν τὰ πρὸς καλλιέργειαν κατάλληλα μέρη μὲ τὰς δεξαμενάς των (στέρνας).

Ἐκ τῆς πεδιάδος τοῦ Ἰεσραὲλ ἀναβαίνει τις εἰς τὸ ὀροπέδιον τῆς Σαμαρείας διὰ διακλαδώσεως τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ τῆς κώμης Ἀφουλέ. Ἡ πρωτ. τῆς περιοχῆς ταύτης Ναβλοὺς εἶνε ἡ Νεάπολις τῆς ἀρχαιότητος (ἢ Σιχὲμ τῆς Παλ. Διαθήκης), ἔχουσα σήμερον περὶ τὰς 20 χιλ. μωαμεθανούς. Ἐνταῦθα ὑπάρχουν ρύακές τινες καὶ οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν σιτοκαλλιέργειαν καὶ τὴν σαπωνοποιΐαν ἐκ τοῦ ἐλαίου. Ἐξαιρετικὴν ὄψιν ἔχει ἐνταῦθα τὸ ὄρος Κάρμηλος, τὸ ὁποῖον στολίζεται μὲ δρῦς, ἀγρίας ἀμυγδαλέας καὶ ἀγριαπιδέας. Ὑπῆρξε τὸ οἰκητήριον τῶν πρώτων χριστιανῶν μοναχῶν καὶ ἀπὸ τῆς 12ης ἑκατονταετηρίδος ἡ ἕδρα τῶν Καρμηλιτῶν μοναχῶν, ἰδίαν τάξιν ἀποτελούντων. Ἐρυθρὰ καλλιεργήσιμος γῆ ἁπλοῦται πολλαχοῦ μεταξὺ τῶν βράχων καὶ τῆς ἀγρίας ἐνταῦθα βλαστήσεως.

Ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ τὸ ὀροπέδιον ὑψοῦται περισσότερον καὶ αἱ χαράδραι ἀμφοτέρωθεν καταπίπτουν ἀποτομώτερον καθιστάμεναι δυσβατώτεραι. Αἱ βαθεῖαι καὶ ἀπότομοι τῶν χαραδρῶν ὄχθαι εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη εἶνε ὁμαλώτεραι καὶ αἱ κοῖται εὐρύτεραι. Μεμονωμένοι θολοειδεῖς λόφοι ὑψοῦνται ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου, ἀνθιστάμενοι ἐκ τῆς σκληρότητός των εἰς τὴν διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν κατακριμνισμάτων ἀπόθρυψιν καὶ παρέχουν σταθερὸν ἔδαφος πρὸς οἰκισμόν. Τὸ νοτιώτερον τῆς Ἰουδαίας τμῆμα ἀπὸ τῆς πόλεως Χεβρῶνος μέχρι τῆς Ἰδουμαίας εἶνε πτωχὸν εἰς βροχάς, διὸ ὁ χαρακτὴρ τούτου ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς ἔρημον ἢ στέππην. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τούτου, ἡ ὁποία καταπίπτει πρὸς τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν καὶ ΒΔ προσεγγίζει τὴν Ἱερουσαλήμ, φέρει τὸ ὄνομα «Ἔρημος τοῦ Ἰούδα». Τὸ τμῆμα τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ Βεδουΐνων Ἀράβων, ἐχόντων ὡς ἐμπορικὸν κέντρον τὴν Ἐλ Χαλίλ, τὴν ἄλλοτε Χεβρῶνα (20 χιλ. κατ.). Αὕτη κεῖται εἰς μέρος πηγῶν ὑδάτων, διὰ τῶν ὁποίων ποτίζονται κῆποι ὀπωροφόρων δένδρων. Ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἡ πολίχνη εἶχε καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου. Ἀπὸ ταύτης ἡ πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ ὁδὸς διέρχεται διὰ τῆς Βηθλεέμ, ὅπου ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς ἄνωθεν τοῦ σπηλαίου ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγεννήθη ὁ Σωτήρ· εἶνε ὁ μόνος ναός, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἑλένης κτισθεὶς κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς Βασιλικῆς ἔμεινε μέχρι σήμερον ἀβλαβὴς ἀπὸ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν. Οἱ κάτοικοι τῆς πολίχνης (11 χιλ.) εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον χριστιανοί.

Ἡ πρωτ. τῆς Ἰουδαίας καὶ ὅλης τῆς Παλαιστίνης Ἱερουσαλὴμ (ἢ Ἁγία πόλις) κεῖται ἐπὶ ὑψηλοῦ ὑψώματος (ὑψ. 800 μ.) προστατευομένου ἐν μέρει ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ καταλλήλου ὅπως διὰ τεχνητῆς ὀ-

(Συνέχεια εἰς τὴν 14ην σελίδα)

Φαντασία καὶ τέχνη

Ἡ τέχνη ἐμπνεομένη ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς Βηθλεὲμ ποὺ κλείνει «μυστήριον μέγα καὶ παράδοξον»

Ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου

Εἴκοσι αἰῶνες σταματοῦν κάθε τόσο τὴ βασανισμένη ὁδοιπορία τους μπροστὰ στὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ. Στέκουν ὁλόγυρα γεμᾶτοι θάμβος, φαιδρύνονται καὶ ἀναπαύονται, πίνουν ἀξεδίψαστα ἀπὸ τὶς θεῖες πηγὲς τῆς μεγάλης ἀγάπης καὶ τῆς μεγάλης στοργῆς καὶ πάλι ξεκινοῦν. Χάνονται μακρυά, μέσ' στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας τοῦ Δεκεμβρίου, ἕτοιμοι νὰ ξαναπερπατήσουν στοὺς δρόμους τῆς ἀγωνίας, τοῦ πολέμου καὶ τοῦ δισταγμοῦ. Μὰ σὰν ἀνατείλῃ γι' ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ παράδοξο, τὸ πρᾶο καὶ τὸ παρηγορητικὸ ἀστέρι τῶν Μάγων, σὰν ξανάρθουν πλημμυρισμένοι ἀπὸ ἀγαθὴ περιέργεια οἱ ἁπλοϊκοὶ βοσκοὶ τριγύρω στὴ φάτνη, σὰν οἱ Ἄγγελοι τραγουδήσουν καὶ πάλι τὸν χαρούμενον ὕμνο τῆς εὐδοκίας, ἕνας κόσμος ὁλόκληρος, κατασυντριμμένος ἀπὸ τὸ ἀτελεύτητο δρᾶμα τῆς τραγικῆς του ὑπάρξεως, ἔρχεται νὰ ὀσφρανθῇ τὴ σμύρνα καὶ τὸ λιβάνι, νὰ ζεσταθῇ ἀπὸ τὸ εἰρηνικὸ χνῶτο τῶν ζώων τῆς φάτνης, ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τὶς ὑπομονετικὲς γκαμῆλες, ποὺ καταλαγιάζουν ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο τοῦ θαύματος, τὰ μαγικὰ παραμύθια τῶν ἐρήμων ποὺ πέρασαν στὴν ἀλλόκοτη ὑπνοβασία τους πρὸς τὸ φῶς τοῦ ἀναπάντεχου ἄστρου. Ἡ φάτνη τῆς Βηθλεέμ, χιλιάδες χρόνια τώρα, φέρνει τὴ ζέστα της καὶ τὴν ἀγάπη της σὲ κάθε καρδιά. Ἡ νύχτα τῆς Παλαιστίνης φεγγοβολεῖ σὲ ἀναρίθμητες ὑπάρξεις. Καὶ σὲ κεῖνες, ποὺ εἶνε βαθουλὲς καὶ ἀπροσπέλαστες σὰν τὶς ἄγριες σπηλιές, μουχλιασμένες καὶ σκαμμένες ἀπὸ τὰ πάθη· καὶ σὲ κεῖνες ποὺ μοιάζουν μὲ ἀδιαπέραστα χειμωνιάτικα δάση, ποὺ τὰ ἐξουσιάζει ἡ ὀργὴ τῶν ἀνέμων· καὶ σὲ κεῖνες, ποὺ ξανοίγονται σὰν προσηλιακὰ πλατώματα στὸ γελούμενο φῶς τοῦ Θεοῦ· καὶ σὲ κεῖνες ποὺ μοσκοβολᾶνε τὴν ἀπίθανή τους μακαριότητα σὰν τὴ νάρδο τὴν πολύτιμη, τὴ φυλαγμένη σὲ παμπάλαιο, ἀξιοθαύμαστο μπουκάλι. Τὴ νύχτα τούτη συλλογίζομαι συχνὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους: καὶ κείνους ποὺ πέρασαν καὶ κείνους ποὺ θἄρθουν· συλλογίζομαι τὰ φεγγερὰ προσωπάκια τῶν παιδιῶν γύρω ἀπὸ τὸ γιορτινὸ τραπέζι· συλλογίζομαι τοὺς στρατοκόπους, ποὺ σταματᾶνε ἀναπάντεχα πάνω στοὺς βράχους τῶν βουνήσιων δρόμων καὶ κυττάζουν τὸν ἐλεήμονα οὐρανὸ παρακαλῶντας τὸ θεῖο βρέφος νὰ στείλῃ καὶ γι' αὐτοὺς λίγο φῶς ἀπὸ τ' ἀστέρι τῶν Μάγων· συλλογίζομαι τοὺς ἄρρωστους, ποὺ ἀκοῦνε μιὰ-μιὰ τὶς βαριὲς ὧρες τῆς θλίψεώς των νὰ ξετυλίγουν τὴ μονοτονία τους σ' ὅλο τὸ μάκρος τῶν λευκῶν διαδρόμων· συλλογίζομαι τοὺς φυλακισμένους, ποὺ κολλᾶνε τ' αὐτὶ στὸ κάγκελο τῆς φυλακῆς πρόθυμοι ν' ἀκούσουν τὴ μακρυνὴ μελωδία τῶν ἀγγέλων· συλλογίζομαι τοὺς θαλασσινούς, ποὺ ὀργώνουν μὲ τὶς καρίνες τους τὶς ἄξενες θάλασσες κι ἀναθυμοῦνται τὸ εὔθυμο λαμπάδιασμα τοῦ κλαδιοῦ τῆς ἐλιᾶς στὸ πατρογονικὸ τζάκι, ποὺ μοσκομυρίζει ἀπὸ τὴν πάστρα τοῦ φρέσκου ἀσβέστη κι ἀπὸ τὴν καλὴ καρδιά. Κ' ὕστερα στέκομαι δίπλα στὸν τεχνίτη τὸν ἁπλοϊκό, ποὺ σκαλίζει στὸ ξύλο τὴν παιδιάτικη φαντασία του καὶ συνταράζεται ὁλόκληρος καὶ κελαϊδεῖ σὰν τὸ πουλάκι τοῦ ὄρθρου τὸ γλυκόηχο τραγούδι τῆς πίστεώς του· στέκομαι δίπλα στὸ μαρμαροπελεκητή, ποὺ ξεδιπλώνει ἐπάνω στὸ φύλλο τῆς πέτρας τὴ μοναδικὴ σκιαγραφία τῆς Θείας Γεννήσεως· καὶ κατασταλάζω στὸ ἐργαστήρι τοῦ μεγάλου ζωγράφου, ποὺ μὲ τὸ χρῶμα του καὶ μὲ τὴ γραμμή του ξαναδοκιμάζει τὴ δύναμή του στὸ θέμα τοῦτο τὸ αἰώνιο, ποὺ εἶνε τὸ θέμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς στοργῆς, ποὺ εἶνε τὸ θέμα τῆς Μητέρας καὶ τοῦ Παιδιοῦ, τῆς καλωσύνης καὶ τῆς ἀφροντισιᾶς, τῆς ἐπιείκειας καὶ τῆς συγγνώμης. Εἴκοσι αἰῶνες ζωγραφίζουν μὲ τὸ κοντύλι τους τὸ ἁπλούστατο τοῦτο περιστατικό: τὴ φάτνη καὶ τὰ ζῷα, τὴν Παρθένο καὶ τὸ Βρέφος καὶ τὸν Ἰωσήφ, τοὺς βοσκοὺς καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς μάγους, εἴκοσι αἰῶνες τὸ ζωγραφίζουν μὲ τὸ κοντύλι τους καὶ κανένας δὲν τὸ ἐξαντλεῖ, γιατὶ ἡ νύχτα τῆς Βηθλεὲμ εἶνε ὁ θησαυρὸς ὁ ἀδαπάνητος, ἡ πηγὴ ἡ ἀκένωτη, ποὺ εὐφραίνει καὶ ἀναπαύει τὴν ἀνθρώπινη καρδιά. Μὰ ποιὸς μπορεῖ, μὰ ποιὸς μπόρεσε σὲ τόσους αἰῶνες νὰ ξεπεράσῃ τὴ γραφικότητα τοῦ Λουκᾶ, ποὺ μὲ τὴ στέρεα γλῶσσα τῆς πίστεώς του, τῆς πίστεως ποὺ δὲν παλεύει μὲ τὴν ἀμφιβολία καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ δικαιολογηθῇ στὸν ἑαυτό της, μᾶς δίνει, μνημεῖο γιὰ ὅλους τοὺς καιρούς, τὴν παραστατικώτερη ἀφήγηση τῆς Γεννήσεως; «Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῇ, ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν».

Ὁ εἰκονογραφικὸς κύκλος τῆς Γεννήσεως, πανάρχαιος καὶ πλουσιώτατος σὲ πολύτιμες δημιουργίες, συμπληρώνεται ἀπὸ κάμποσα συγγενικὰ περιστατικά. Γύρω ἀπὸ τὸ εἰδύλλιο τῆς φάτνης παίρνουν τὴ θέση τους ξεχωρισμένα θέματα: ἡ Ἀπογραφὴ τῆς Βηθλεὲμ («ἐγένετο δέ, γράφει στὸ παραστατικό του κείμενο ὁ Λουκᾶς, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν»)—ἡ Προσκύνηση τῶν Μάγων («τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἀφηγεῖται ὁ Ματθαῖος, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοῦ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες: ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ») — ἡ συνομιλία τοῦ Ἡρώδη μὲ τοὺς Μάγους (ἀντιγράφω ἀπὸ τὸ Ματθαῖο: «Τότε Ἡρώδης, λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος»)—ἡ Βρεφοκτονία (ὁ Ματθαῖος πληροφορεῖ: «Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω»)— ἡ Φυγὴ στὴν Αἴγυπτο (συμπληρώνω ἀπὸ τὸν Ματθαῖο πάλι: «Ὁ δὲ (Ἰωσὴφ) ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου»). Παράλληλα πρὸς τὰ θέματα τοῦτα τὰ εἰκονογραφικά, ἡ δοξολογία τῶν Ἀγγέλων καὶ τὸ λουτρὸ τοῦ θείου Βρέφους εἶναι στοιχεῖα τῆς θαυμαστῆς σκηνογραφίας τῆς Γεννήσεως, ποὺ ξαναβρίσκονται καὶ ξεμοναχιασμένα. Κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ δημιουργοῦνται λαογραφικὲς σελίδες, ἐμπνευσμένες ἀπὸ τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν λαῶν καὶ ποὺ βρίσκουν στὸ χρῶμα καὶ στὴ γραμμὴ τοῦ ζωγράφου τὴ συγκινημένη τους ἑρμηνεία: οἱ κυριώτερες ἀπὸ τοῦτες, σ' ἐμᾶς ἢ στοὺς ξένους, εἶναι: ἡ νύχτα τῶν Χριστουγέννων καὶ τὰ δῶρα τῶν μικρῶν παιδιῶν· τὸ δέντρο τῶν Χριστουγέννων, τὰ Κάλαντα. Σκηνὲς τῆς εὐφροσύνης, ποὺ ἡ φαντασία τὶς ὡραΐζει μὲ τὴ δική της γοητεία· λαμπρὲς φωταύγειες, φεγγεροὶ καὶ διάφανοι οὐρανοί, χαμόγελα καὶ καλωσῦνες, οἱ ἄγγελοι μὲ τὰ χιονᾶτα φτερά, οἱ βοσκοί, ποὺ εἶναι ἕνα εἰδύλλιο γαλήνης, οἱ μάγοι, ποὺ φέρνουν τὸ στοιχεῖο τοῦ ἐξωτισμοῦ καὶ τοῦ μυστηρίου στὴ γραφικότητα τοῦ περιστατικοῦ, τὰ ἱερὰ πρόσωπα—καὶ πέρ' ἀπ' ὅλα, ἕνας θαυμάσιος σκηνοθέτης: ὁ χειμώνας. Ἂν τὰ Χριστούγεννα συγκινοῦν τόσο πολὺ τὴν ἀνθρώπινη καρδιά, ἂν ζεσταίνουν μὲ τέτοια φλόγα τὴ φαντασία, ἕνας μεγάλος λόγος εἶναι καὶ ποὺ πέφτουν μέσ' στὴν καρδιὰ τοῦ χειμώνα. Μὲ τὴ βοήθεια τους καὶ μὲ τὴ χάρη τους τὰ χιόνια αἰθριάζουν κάτου ἀπὸ χείμαρρους ξαφνικῆς μαρμαρυγῆς, τὰ γυμνὰ δέντρα ξανανθίζουν κι' ἀστραφτοκοποῦν μέσ' στὴν περίλαμπρη ἀνθοφορία τῆς πίστεως, οἱ σκοτεινὲς κοιλάδες ξαστερώνουν κ' οἱ πηγές, ποὺ σταλάζουν στὶς ἄβατες μοναξιὲς τραγουδοῦν τὸ ρυθμικὸ κελάρυσμα τῆς ἀνθρώπινης καὶ τῆς θείας στοργῆς. Πολὺ συχνὰ στοχάζομαι, πῶς τὰ Χριστούγεννα, τὸ ἄνθισμα τῆς μυγδαλιᾶς κ' οἱ μέρες, ποὺ κλωσσάει στὶς ἀκροθαλασσιὲς τ' αὐγά της ἡ ἀλκυόνα, εἶναι οἱ μέρες τοῦ χρόνου ποὺ δόθηκαν γιὰ τὴν ἀνυπόκριτη κι' ἄδολη χαρὰ τῶν ἀνθρώπων, οἱ παρενθέσεις μιᾶς πρωτογνώριστης εὐδαιμονίας προσφερμένης στὸν καθένα νὰ τὴ γευθῇ. Δὲν ὑπάρχει περιστατικό, ποὺ νὰ δύναται βολικώτερα νὰ προσαρμοσθῇ στὴν ἔκφραση τῆς χαρᾶς τοῦ σπιτιοῦ ἀπὸ τὴ δυσπερίγραπτη εὐδοκία τῆς θείας Γεννήσεως. Ἡ ζέστα, ποὺ ἀνασαίνει ἡ φάτνη, εἶναι ἡ ζέστα τοῦ σπιτιοῦ, τῆς χόβολης ποὺ κατακάθεται στὸ τζάκι, τοῦ ματιοῦ ποὺ ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ τὴν εὐλογία τῆς ἀνυστερόβουλης ἀγάπης, τοῦ μάγουλου ποὺ φλογίζεται ἀπὸ τὴ διάθεση νὰ προσφερθῇ στὸ ἐγκάρδιο φιλί. Ματάκια παιδιῶν καὶ μουσούδια ἀγαθῶν ζώων σκύβουν γλυκὰ ἐπάνω στὸ πρόσωπο τοῦ βρέφους, ποὺ ἀνακλίνεται στὸ μαλακὸ ἄχυρο καὶ ποὺ δὲν εἶναι τὴν ὥρα ἐκείνη «ὁ ὑπερούσιος» κι' «ὁ πρὸ αἰώνων θεός», μὰ τὸ λεχούδι ποὺ ἀνοίγει τὰ βλέφαρά του στὴν ἀστροφεγγιὰ τῆς μυστικῆς νύχτας καὶ ποὺ στρέφεται πρὸς τὴ μητέρα του μὲ τὴν αἰώνια, ἀκατάσβεστη δίψα τῆς μητρικῆς προστασίας. Γιὰ τοῦτο κι' ὁ τεχνίτης, ποὺ τὸν ξεχάσαμε ὥρα πολλὴ στὴ γωνιά του, δοκιμάζει καὶ ξαναδοκιμάζει τὴ δύναμή του στὴ Γέννηση—κι' ὅσο μεγάλος νἆναι, γίνεται πολὺ ἁπλοϊκὸς καὶ πολὺ τρυφερὸς καὶ παίρνει τὰ μάτια τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, γιὰ νὰ ἰδῇ καὶ γιὰ νὰ χαρῇ μὲ ὅλη του τὴν ὕπαρξη τὴν ἀκύμαντη γαλήνη τῆς νύχτας, ποὺ ὑπῆρξεν ἡ νύχτα ἡ πιὸ θαυμάσια κ' ἡ πιὸ μοναδικὴ ἀπ' ὅλες. Στὴ σκοτεινὴ κατακόμβη καὶ στὴ μισοφωτισμένη ἐκκλησιά, στὸ ἐργαστήρι καὶ στὸ σπίτι, στὸ Μουσεῖο μὲ τ' ἀθάνατα ἀριστουργήματα καὶ στὸ κελλὶ τοῦ καλόγερου, ἀνάμεσ' ἀπὸ σκαλίσματα κι' ἀπὸ σχεδιάσματα, ἀπὸ θάλασσες χρωμάτων καὶ χειμάρρους φωτοσκιάσεων, ἀπὸ τὰ φημισμένα καὶ τὰ ταπεινά, θὰ βροῦμε τὸν ἴδιο τεχνίτη μὲ τὴν ἁπλοϊκὴ καρδιὰ νὰ μαστορεύῃ τὸ ἀμάραντο λουλούδι τοῦ ὀνείρου του καὶ ν' ἀνασαίνῃ τὴ μοσκοβολιὰ τοῦ λιβανιοῦ καὶ τῆς σμύρνας. Οἱ πρῶτες εἰκονογραφίες τῆς Γεννήσεως, ἁπλὲς στὴ σύνθεσή τους, ὅλο γραφικότητα καὶ χωρὶς βαθιοὺς καὶ πολύπλοκους συμβολισμοὺς στὸ νόημά τους, βρίσκονται στὰ πρωτοχριστιανικὰ κοιμητήρια, στὶς κατακόμβες, ποὺ ἄνθισε ἡ πανάρχαια, ἀκατάλυτη πίστη. Στὸ κοιμητῆρι τοῦ Ἁγίου Σεβαστιανοῦ, στὸ τρίτο μίλλι τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, ἄγνωστος τεχνίτης εἰκονίζει τὸ θεῖο βρέφος σπαργανωμένο σὲ ξυλοκρέββατο· σκύβουν πάνω του μὲ τὴν ἀγαθή τους περιέργεια τὰ δύο ζῷα, ποὺ συντροφεύουν ὅλες τὶς παλιὲς εἰκονογραφίες τῆς Γεννήσεως: «ὁ βοῦς καὶ ὁ ὄνος»· καὶ παραπάνω, μέσ' στὴ λαμπράδα τοῦ φωτοστεφάνου του ὁ Χριστὸς εἶνε σὰ νὰ δείχνῃ μὲ τὴν παρουσία του, ποιὸ εἶνε τὸ βρέφος. Στὰ χρόνια τοῦτα καὶ πολλοὺς αἰῶνες κατόπιν τὸ βρέφος καὶ ἡ Θεοτόκος ζωγραφίζονται χωριστά· ἡ Παναγία δὲν κρατεῖ τὸ βρέφος στὰ χέρια της· στέκεται δίπλα του ἀναγυρτὰ ἢ βρίσκεται ξαπλωμένη, ὅμοια μὲ κάθε λεχώνα, ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ συνέρθῃ ἀκόμα ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς γέννας. Ἡ εἰκονογραφικὴ τούτη παράδοση διατρέχει ὁλόκληρη τὴ βυζαντινὴ ψηφιδοθεσία καὶ ζωγραφική. Στὸ Βυζάντιο ἡ Γέννηση ἀποδίνεται χωρὶς λυρικὴ ρητορεία, μὲ τὴ σοβαρότητα, ποὺ ταιριάζει στὴν ἑρμηνεία τοῦ ἱεροῦ κειμένου, μὲ τὴν ἱεροπρέπεια καὶ τὴ συγκράτηση, ποὺ χαρακτηρίζει κάθε ἐκδήλωση τῆς μεσαιωνικῆς μας τέχνης. Μὰ τὸ στοιχεῖο ἐκεῖνο, ποὺ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ὁ τεχνίτης, ἀναδίνεται ἄμεσα καὶ κυριαρχεῖ σὲ κάθε τέτοια σύνθεση, εἶνε ἡ θαυμαστὴ γραφικότης. Μ' ὅλο, ποὺ ἡ νύχτα τῆς Βηθλεὲμ δὲν παύει νὰ κλείνῃ γιὰ τὸ βυζαντινὸ ζωγράφο «μυστήριον μέγα καὶ παράδοξον», ὅπως ἔκλεινε καὶ γιὰ τὸν μεγαλοφάνταστο ὑμνῳδό, ἡ γοητεία τῆς ἀγροτικῆς σκηνογραφίας φαίνεται νὰ συνενώνῃ τὴν ἁπλοϊκὴ πίστη ἐντονώτερα μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς διακοσμητικῆς γραφικότητος. Μὲ δυὸ λόγια, στὴ βυζαντινὴ τέχνη ἡ «Γέννηση» δὲν εἶνε μιὰ σελίδα σπιτικοῦ ὕφους· εἶνε μιὰ σκηνὴ ἀπὸ τὰ ἱερὰ κείμενα, διαπερασμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ παραμυθιοῦ καὶ φρεσκαρισμένη ἀπὸ τὸν ἀέρα τοῦ νυχτερινοῦ χειμωνιάτικου ὑπαίθρου. Ἐκεῖ, ποὺ βρίσκομε ζωντανώτερο τὸ σπιτικὸ χαρακτῆρα τοῦ περιστατικοῦ, εἶνε ἡ τέχνη τῆς δυτικῆς, τῆς μέσης καὶ τῆς βορεινῆς Εὐρώπης. Στὶς χῶρες, ποὺ ἐξουσιάζει ὁ χειμώνας, ποὺ ὁ ἄνθρωπος ζῇ τὸν περισσότερο καιρὸ μέσ' στὸ σπίτι καὶ ποὺ δένεται μὲ τὸ σπίτι μὲ μιὰ νοσταλγία αἰώνια ἀθεράπευτη, ποὺ τὸ παιδὶ εἶνε τὸ κέντρο ἑνὸς κύκλου θερμῆς φροντίδας, ποὺ τὰ σκοτεινὰ δάση κ' οἱ συννεφιασμένοι οὐρανοὶ καὶ τὰ ὁρμητικὰ ποτάμια γεννοῦν στὴν ψυχὴ τὴν ἀνάγκη τῆς γλύκας καὶ τῆς θαλπωρῆς, τὸ περιστατικὸ τῆς Γεννήσεως ἔχασε σιγὰ-σιγὰ τὸ μυστηριακὸ χαρακτῆρά του καὶ γέμισε ἀπὸ ἀνθρωπιά. Ἀπὸ τὸν Τζιόττο ἴσαμε τὸν Κορρέτζιο καὶ, πολὺ περισσότερο, ἀπὸ τοὺς παλιοὺς φλαμανδοὺς τεχνίτες ἴσαμε τὸ Ντύρερ μὲ τὴ γερμανική του βαρύτητα καὶ τοὺς λιγοστοὺς Ὀλλανδούς, ποὺ μᾶς ἄφησαν τὶς μνημειώδεις θρησκευτικὲς συνθέσεις τῆς τέχνης τοῦ τόπου των, ἡ Γέννηση ὅλο καὶ ξεφεύγει ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο κι' ὅλο περισσότερο πλησιάζει τὴν ἁπλή, ἀνθρώπινη σπιτικὴ ζωή. Στὴν Ἰταλία, ποὺ εἶνε κι' αὐτὴ μιὰ χώρα τοῦ ἥλιου, ὅπως κ' ἡ Ἀνατολή, κυριαρχεῖ ἐντονώτερα τὸ στοιχεῖο τῆς θείας γλυκύτητος· μὰ βορειότερα ἡ αἴσθηση τῆς ἀνθρώπινης στοργῆς γίνεται πιὸ χεροπιαστή, πιὸ ὑλική. Ποιὸς νὰ ξεχάσῃ τὴν «Ἅγια νύχτα» τοῦ Κορρέτζιο μὲ τὸ βρέφος στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Παρθένου, ποὺ ἀκτινοβολεῖ τέτοιο ἄφθονο φῶς καὶ καταυγάζει ὅλη τὴ σύνθεση; Καὶ ποιὸς δὲ θὰ αἰσθανθῇ μέσα του ν' ἀναβρύζουν ἀέναες πηγὲς καλωσύνης κυττάζοντας τὸ γερμανόπουλο κεῖνο, ποὺ εἶνε τὸ θεῖο βρέφος τοῦ Χόλμπαϊν, ἀναγυρμένο στὸν ἀριστερὸ ὦμο τῆς θείας Μητέρας; Βαρὺς χειμῶνας μουδιάζει τοὺς Φλαμανδούς, ποὺ παριστάνουν τοὺς Ἰουδαίους τῆς ἀπογραφῆς στὸν φημισμένο πίνακα τοῦ Μπρέχελ, ποὺ εἶνε ὅλος μιὰ θελκτικὴ σελίδα ἠθογραφική, γεμάτη ὑποβλητικὴ γραφικότητα. Αὐστηρὸς ρυθμὸς διαπνέει τὴν «Προσκύνηση τῶν Μάγων» τοῦ Ντύρερ. Κόσμος ἀτέλειωτος σπάταλα βουίζει στὴ «Γέννηση» τοῦ Ντομένικο Γκιρλαντάγιο μὲ τὴ σαρκοφάγο της, τοὺς βοσκούς της, τὴν ἀρχιτεκτονική της διακόσμηση, τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς καβαλλαρέους της, τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βράχους καὶ τὰ σπίτια καὶ τὰ δέντρα της. Ξυπνάει τὸ πνεῦμα τοῦ παραμυθιοῦ στὸν πίνακα τοῦ Ρογήρου βὰν ντὲρ Βάϋντεν. Ὁ Θεοτοκόπουλος γίνεται ἀνθρωπινώτερος σὲ μιὰ σύνθεση, ποὺ δὲν παύει, ὡς τόσο, νὰ τοποθετῇ ἄλλη μιὰ φορὰ μπροστὰ στὸν θεατὴ τὸ πρόβλημά του. Μὰ καὶ τοῦτος κι' οἱ ἄλλοι, κ' οἱ θεῖοι κ' οἱ ἀνθρώπινοι, κ' οἱ φωτόχαροι κ' οἱ σκυθρωποί, κ' οἱ βόρειοι κ' οἱ μεσημβρινοί, ξαναγίνονται παιδιὰ κάτω ἀπὸ τὸ φέγγος τοῦ Ἄστρου κ' εἶνε σὰ νὰ μαζεύωνται κοντὰ στὴ γιαγιά, τὸ χειμωνιάτικο βράδυ, πρόθυμοι ν' ἀκούσουν τὴν πανάρχαια, τὴν παντοτεινὴ ἱστορία: Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔβγαλε διαταγὴ ὁ Καίσαρας τῆς Ρώμης νὰ πάῃ καθένας στὴν πατρίδα του καὶ νὰ γραφτῇ στὸν κατάλογο· ξεκίνησαν κι' ὁ Ἰωσὴφ μὲ τὴ Μαρία ἀπὸ τὴ Ναζαρέτ· μὰ στὸ δρόμο, μόλις ἔφταναν πιὰ στὴ Βηθλεέμ, τὴν ἔπιασαν τὴ Μαρία οἱ πόνοι τῆς γέννας καὶ μπῆκε σ' ἕνα στάβλο καὶ γέννησε ἕν' ἀγοράκι καὶ τὄβαλε μέσα στὸ παχνὶ τῶν ζώων. Τὴν ἴδια ὥρα τρεῖς μάγοι ἔφταναν ἀπὸ μακρυά, ὡδηγημένοι ἀπὸ θεῖο ἀστέρι, μὲ τὶς γκαμῆλες τους φορτωμένες δῶρα γιὰ τὸ παιδί. Κ' οἱ βοσκοὶ ποὺ ἀγρυπνοῦσαν στὴν ἐρημιὰ συνεπαίρνονταν ἀπὸ ἀνάκουστο τραγοῦδι ἀγγέλων.....

Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

"Ένα εὐχάριστο δῶρο εἶναι ἕνα "ἄρωμα
Nuit d'Athènes
ΔΙΤΣ
ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ
Ἀθῆναι: Κοραῆ 4, Ἐμμ. Μπενάκη 8
Ὑπ/ματα: Θεσσαλονίκη, Βόλος, Πάτραι

ΚΗΛΗ

ΥΠΕΡ-ΝΕΟ-ΜΠΑΡΡΕΡ

ΧΩΡΙΣ ΠΕΛΟΤΕΣ. ΧΩΡΙΣ ΕΛΑΣΜΑΤΑ

Εἶναι ὁ μόνος κηλεπίδεσμος εἰς ὅλον τὸν κόσμον ποὺ συγκρατεῖ ὅλας τὰς κήλας καὶ τὰς [illegible] ὀγκώδεις καὶ δύναται ὁ πάσχων νὰ ἐργάζεται [illegible] ἐνόχλησιν ὡς ἄνθρωπος ἐντελῶς ὑγιής.

Τὸ νέον αὐτὸ σύστημα τοῦ ἰατροῦ Μπαρρὲρ τῶν Παρισίων συνιστᾶται ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς ὅλης τῆς Εὐρώπης. Δοκιμαὶ δωρεὰν παρ' εἰδικοῦ τεχνικοῦ εἰς τὸ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ — ΑΘΗΝΑΙ

Γεν. Ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἴκου ΜΠΑΡΡΕΡ δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ζῶναι ΖΩΝΑΙ εἰδικαὶ διὰ ΠΤΩΣΙΝ ΣΤΟΜΑΧΟΥ, ΣΠΛΑΓΧΝΩΝ, ΜΗΤΡΑΣ, ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑΙ, ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑΣ, ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗΣ κλπ. ΚΑΛΤΣΕΣ ΕΛΑΣΤΙΚΕΣ διὰ ΦΛΕΒΙΤΙΔΑ καὶ ἐπιδέσμους ΙΔΕΑΛ κλπ.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ εἰκονογραφημένα μὲ χρησίμους ὁδηγίας περὶ κήλης ἐπὶ ἀποστολῇ 10 Δραχ. ἢ εἰς γραμματόσημα. Μία δοκιμὴ θὰ σᾶς πείσῃ.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΣΙΜΕΝΟΓΛΟΥ

Χειροῦργος Ὀδοντίατρος

Πλατεῖα Ὁμονοίας 3. Ἄνωθεν Φαρμακείου Μπακάκου

Ἀθῆναι

Μ·Α·Ν

MASCHINENFABRIK - AUGSBURG - NÜRNBERG - A. G.
WERK NÜRNBERG

ΕΞΑΚΥΛΙΝΔΡΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΚΙΝΗΤΑ
ΦΟΡΤΗΓΑ & ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ ἀπὸ 2-15 τόννων

Πάντοτε τὰ καλύτερα καὶ οἰκονομικώτερα

Πρωτότυποι εἰδικαὶ μέθοδοι Μ. Α. Ν. ἐξοικονομήσεως καυσίμου ὕλης, μακροχρονιωτέρας διατηρήσεως ἐμβόλου καὶ κινητῆρος.

ΤΙΜΑΙ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ-ΕΥΚΟΛΙΑΙ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
ΑΘΗΝΑΙ, ὁδὸς Μάρνη 24α - Τηλ. 23-065

Ι. Γ. ΛΟΥΤΖΙΔΗΣ

Χειροῦργος Ὀδοντίατρος

Διπλωματοῦχος τῆς Ὀδοντιατρικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων D.E.D.P.

Δέχεται 9—1 π.μ. & 3—7 μ.μ.

Τηλέφωνον 24-568

Ὁδὸς Ἀκαδημίας ἀριθ. 29

Ἀθῆναι.

Διὰ τὰς παθήσεις στομάχου, ἐντέρων, ἥπατος καὶ σπληνὸς

ὁ εἰδικὸς ΣΤΟΜΑΧΟΛΟΓΟΣ ἰατρὸς

ΧΡ. Ζ. ΜΑΜΑΛΗΣ

Ἐν Παρισίοις καὶ Βιέννῃ ἐκπαιδευθεὶς δέχεται ὁδὸς Ἀμερικῆς ἀρ. 16

9—11 π.μ. 4—6 μ.μ. Τηλ. 20-406

ΔΙΑΛΥΣΙΣ

Τὸ Ἀδαμαντοπωλεῖον Ο. ΝΗΣΙΩΤΗ ΔΙΑΛΥΕΙ ΟΡΙΣΤΙΚΩΣ δι' ἀδείας τοῦ κ. Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν.

Μπριλλάντια μονόπετρα. Ὡρολόγια πλατίνης μὲ BRILLANT. Μπαρέττες μοντέρνες. Βραχιόλια ἀδαμάντινα. Δακτυλίδια ἀδαμάντινα καὶ μὲ BRILLANT. Μαργαριτάρια, σμαράγδια, ζαφύρια γνήσια. Κοσμήματα μοντέρνα καὶ διάφορα μικροπράγματα.

Τιμαὶ πρωτοφανεῖς. Σπεύσατε νὰ ἐπωφεληθῆτε διὰ τὰ δῶρα σας.

ΟΡ. ΝΗΣΙΩΤΗΣ ΕΡΜΟΥ 6

GILLETTE MADE IN ENGLAND BRIT. RD. No 750681

Ζητήσατε τὰς Μπλὲ λεπίδες Gillette

Ἐφαρμόζουν εἰς ὅλας τὰς μηχανὰς παλαιοῦ καὶ νέου τύπου GILLETTE

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ἐργάτης διὰ κατασκευὴν κηλεπιδέσμων. Πληροφορίαι ὁδὸς Δεινοκράτους ἀριθ. 83, μεσαῖος ὄροφος.

ΔΩΡΑ ΓΙΑ ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΑΔΙΑΒΡΟΧΑ

ΑΝΔΡΙΚΑ-ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ-ΠΑΙΔΙΚΑ

ΠΟΛΥ ΕΥΘΗΝΑ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΠΑΛΑΣΚΑ

4 Ὁδὸς Γεωργίου Σταύρου 4. Τηλ. 23-404

1 8 3 9
Ἐξασφαλίσατε τὰς οἰκονομίας σας εἰς τὴν
ΙΟΝΙΚΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑΝ
τὴν ἀρχαιοτέραν τῶν ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν

ΝΙΚΟΣ Κ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Στομαχοεντερολόγος

Ἐνδοκρινολόγος

ἐκπαιδευθεὶς εἰς θεραπευτήρια Παρισίων

Ἀκτινοδιαγνωστικὴ παθήσεων εἰς κλινικὴν του.

9 ½—11 π.μ. καὶ 4—7 μ.μ.

Πατησίων 43. Τηλέφ. 21 034

ΣΥΦΙΛΙΔΟΛΟΓΟΣ — ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

Λ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ [illegible] ΤΗΣ

[illegible] εἰς Παρισίοις τὰ συφιλιδικὰ—ἀφροδισιογεννητικὰ νοσήματα. Ἠλεκτροθεραπευτήριον. Δέχεται 8—1 π.μ. 4—8 μ.μ. Γωνία ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΓΕΡΑΝΙΟΥ 30 (Ὁμόνοια)

Ἀπὸ τὴν σκοπιὰν τοῦ Μαινάλου

ἐπάνω ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς Ἀρκαδίας

(Συνέχεια ἐκ τῆς 9ης σελίδος)

Τὸ τέταρτο τῆς ὥρας τῶν μικρῶν τσοπάνηδων εἶνε στὴν πραγματικότητα τρία τέταρτα. Λίγα μέτρα ψηλότερα ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εἴχαμε ξαπλωθῆ βρίσκουμε τὰ βέλη τῆς ἐπισημάνσεως γιὰ τὴν ἀνάβαση ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ χωριὸ Ροϊνὸ καὶ ποὺ τὴν ἐπεσήμανε τὸ τμῆμα τῆς Τριπόλεως τοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου. Διακρίνονται καθαρώτατα ἀπὸ ἀρκετὴν ἀπόσταση τὰ κόκκινα αὐτὰ σημάδια ζωγραφισμένα σὲ πέτρες ριζιμιὲς ἢ στὶς πλευρὲς τῶν βράχων καὶ εἶνε ἀριθμημένα. Στὸ δέκατο, στάσις. Ἐδῶ ξεφορτώνεται κανεὶς τοὺς σάκκους. Παίρνει μαζί του μόνον ὅσα μάλλινα ἔχει κουβαλήσει, φανέλλες, πουλόβερ καὶ τὸ παλτό του, ἐπειδὴ σ' αὐτὸ τὸ ὕψος ὁ βορειοδυτικὸς εἶνε πολὺ τσουχτερός. Παίρνει κανεὶς ἀκόμα καὶ τὸ μικρὸ σακκίδιο μὲ τὰ τρόφιμα. Ἀνεβαίνουμε πέντε ὧρες συνεχῶς ἀπὸ τὸ πρωῒ καὶ ἡ μηχανὴ θέλει «καύσιμα». Ἀπὸ τὸ τελευταῖο βέλος τῆς ἐπισημάνσεως ἕνα μονοπάτι ὁδηγεῖ σ' ἕνα εἶδος πύλης φυσικῆς ἀπὸ δύο ὄρθιους μεγάλους βράχους. Ἕνα μικρὸ τσοπανόπουλο κατεβαίνει πηδηχτὰ σὰν κατσίκι ἀπὸ κάποια ὀργώματα στὴ ρίζα τοῦ κώνου ποὺ ἀρχίζουμε ν' ἀνεβαίνουμε. Τὸ σκυλί του μᾶς γαυγίζει θυμωμένα, ἀλλὰ βαριέται νὰ κατηφορήσῃ πρὸς τὸ μέρος μας. Πατᾶμε τώρα τὰ ὀργώματα. Ἐδῶ βρίσκεται καὶ ἡ ψηλότερη βρύση τοῦ Μαινάλου—τὸ νερὸ Βασιλάκι, σὲ ὕψος 1650 μέτρων, διακόσια μέτρα κάτου ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ Ἀϊντίνη. Καὶ ἀνεβαίνουν ἐδῶ ἀπάνου οἱ χωριάτες τοῦ Ροϊνοῦ μὲ τ' ἀλέτρια τους καὶ μὲ τ' ἄλογά τους, σ' αὐτὴ τὴν τόσο κατωφερικὴ πλαγιὰ καὶ σπέρνουν σιτάρι.

Κι' ἀνεβαίνει κανείς, ἀνεβαίνει, πατῶντας ὅπου μπορεῖ. Ξαφνικά, ἕνας σωρὸς ἀπὸ πέτρες καὶ λίγα μέτρα πιὸ πέρα τὸ ὑψόμετρο. Ἐφτάσαμε! Ὕψος 1848.

* * *

Εἶνε ἡ ὥρα δύο. Μὲ τὴν ἀβεβαιότητα γιὰ τὴν κατεύθυνση καὶ μὲ τ' ἀνεβοκατεβάσματα στὰ «καθίσματα» ἐκάμαμε παραπάνω ἀπὸ τέσσαρες ὧρες ἀπὸ τὸ μοναστῆρι τῆς Ἀπάνω Χρέπας. Ἀπὸ δῶ πιὰ βλέπουμε καθαρὰ πὼς μπορούσαμε ν' ἀποφύγουμε μερικὰ ἀνεβοκατεβάσματα, παίρνοντας τὴ ραχοκοκκαλιὰ τοῦ βουνοῦ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ μοναστῆρι. Ἀλλὰ ποιὸς λογαριάζει τώρα τέτοιες λεπτομέρειες; Τὸ μεθύσι τοῦ ὕψους, τὸ ὅ,τι ἀγναντεύει κανεὶς ἀπὸ 'δῶ ἀπάνω διώχνει μονομιᾶς κάθε κούραση. Ρουφᾷ κανεὶς τὸν ψυχρὸν ἀέρα μὲ ἡδονὴ σὰν γεννναῖο παληὸ κρασί. Τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ ὁρμητικὰ μέσα στὶς φλέβες. Ἡ καρδιὰ ἀναφτερουγίζει χαρωπά. Ἀχόρταγη ἡ ματιὰ μετράει τὰ πλάτη τοῦ κόσμου.

Φορᾶμε ὅλα μας τὰ ροῦχα. Τυλιζόμαστε στὰ παλτά μας. Ὁ ἄνεμος μανιάζει ἐδῶ ἀπάνω σὰν νὰ θέλῃ νὰ μᾶς γκρεμίσῃ πέρα πρὸς τὸ μακρυνὸ τὸ Παρθένιον, πάνω ἀπὸ τοὺς κάμπους. Κατεβαίνουμε γιὰ ν' ἀπαγγιάσουμε πρὸς τὸ ἀνατολικὸ τοίχωμα τῆς κορυφῆς. Ἐδῶ εἶνε ἡσυχία. Γευματίζουμε μὲ ὄρεξη, χωρὶς νὰ χορταίνῃ ἡ ματιά μας ὅσα ξανοίγει.

Ὁ κάμπος τῆς Μαντινείας λαμπυρίζει ἀπὸ τ' ἀπομεινάρια τῆς τελευταίας βροχῆς. Ἄσπρα σπιτάκια, σκόρπια μέσα στ' ἀμπέλια. Μιὰ λευκὴ στενὴ κορδέλλα ὁ δημόσιος δρόμος ποὺ πάει στὸ Λεβίδι καὶ στὴ ρίζα τῶν βουνῶν, ποὺ πλαισιώνουν ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ μέρος τὸν κάμπο, ἕνα, δύο, τρία, τέσσερα χωριὰ ἀσπρολογοῦν στὰ κοκκινοχώματα, ἢ στὴν ἄκρη βαθυπράσινων λόγγων. Ξαναγυρίζουμε στὸ ἴσιωμα τῆς κορυφῆς. Ἀπὸ δῶ ἡ ἄλλη κορυφή, ἡ νοτιώτερη, φαίνεται νὰ ἔχῃ τὸ ἴδιο ὕψος, εἶνε ὅμως λίγο χαμηλότερη. Μὲ τὴν πυξίδα μπροστά μας ἀγναντεύουμε ὅλη σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα τριγύρω μας. Λίγο ἀριστερώτερα ἀπὸ τὸ βορηᾶ καστανόμαυρη πυργώνεται ἡ πιὸ ψηλὴ κορυφὴ τοῦ Μαινάλου, ὁ Ἅγιος Ἠλίας τῆς Ὀστρακίνας, μιὰ πυραμίδα βαρειά, πένθιμη σχεδόν, ἐπιβλητική. Φαίνεται τόσο κοντινή, ποὺ λέει κανεὶς πὼς ἂν ἁπλώσῃ τὸ χέρι του θὰ τὴν ἀγγίξῃ. Καὶ ὅμως μεσολαβοῦν ἀπὸ 'δῶ ὡς ἐκεῖ δυὸ βαθειὲς χαράδρες —τὸ βυθισμα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ ἡ σεμματιὰ τοῦ Καρδαρᾶ. Πρὸς τὴν Ἁγία Παρασκευὴ ἁπλώνεται δάσος πυκνὸ ἀπὸ ἔλατα ποὺ ἀρχίζει κάπου τριακόσια μέτρα χαμηλότερα ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Ἀϊντίνη. Ἄλλη δασωμένη σεμματιὰ ἀριστερώτερα, πρὸς τὰ δυτικά, καὶ στὸ βάθος της, σὲ μικρὴ σχετικῶς ἀπόσταση, τὰ λευκὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ Ροϊνό. Πιὸ πέρα τὰ δροσερὰ ποὺ [illegible] πρὸς τὴν Ἀλωνίσταινα καὶ πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ καὶ τὰ νότια ὁ πέτρινος ὄγκος τοῦ Μαινάλου. Καὶ κάτω ἐκεῖ τῆς Τεγέας ὁ κάμπος ποὺ χάνεται πρὸς τὰ βουνὰ τῆς Λακωνίας.

Αὐτὰ μέσα στὸν κοντινώτερο κύκλο γύρω ἀπὸ τὸ Μαίναλον. Ἀλλὰ τί θαῦμα ὁ ὁρίζων τῶν βουνῶν! Ἂς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὸ βορηᾶ γυρίζοντας τὴ ματιά μας πρὸς τὴν ἀνατολὴ καὶ τὸ νότο καὶ τὴ δύση γιὰ νὰ ξαναφτάσουμε στὸ βορηᾶ. Νά, λοιπὸν ἀλόισια στὸ βορηᾶ ποὺ ξεμυτᾶ πάνω ἀπὸ κοντινώτερες ράχες ὁ ἀχνογάλανος πυραμιδοειδὴς ὄγκος τῆς Ρευμελιώτικης Γκιώνας. Δίπλα του, δεξιά, πιὸ σκοτεινόχρωμη καὶ χαμηλότερη, ὅπως φαίνεται ἀπὸ 'δῶ, ἡ καμπύλη τῆς Ζήριας ποὺ ἀπὸ πίσω της ξεπροβάλλουν ἀχνὲς οἱ κορυφὲς τοῦ Παρνασσοῦ. Κατὰ τὰ βορειοανατολικά, πίσω ἀπὸ τὰ ἀλλεπάλληλα κύματα τῶν βουνῶν τῆς Κορινθίας, ἀναπηδοῦν οἱ κορυφὲς τοῦ Ἑλικῶνος, ἔπειτα τῶν Γερανείων καί, κατὰ τὴν ἀνατολή, πίσω ἀπὸ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀναπηκώνεται τὸ Ἀραχναῖον. Ἔπειτα, μεταξὺ τοῦ Κτενιᾶ καὶ τοῦ Παρθενίου ἕνα ξαφνικὸ ἄνοιγμα γλαυκῆς ὑγρότητος— ὁ Ἀργολικός. Καὶ μετὰ τὸ Παρθένιον ὁ Πάρνων, σκοτεινὸς τώρα κάτω ἀπὸ σύννεφα καὶ ἔπειτα ἀπὸ μιὰν ἥρεμη κορυφογραμμὴ χαμηλότερων βουνῶν, ἀκριβῶς στὴ νοτιά, πανύψηλος καὶ ἐπιβλητικὸς ὁ Ταΰγετος. Καὶ ἔπειτα, συνεχίζοντας τὸν κύκλο πρὸς τὴ δύση, τὰ βουνὰ τῆς Μεσσηνίας καί, μὲ τραχύτερες γραμμές, τὰ Γορτυνιακὰ βουνά. Καὶ ἄλλο ξάφνιασμα! Μιὰ στενὴ λαμπερὴ λουρίδα πελάγους—τὸ Ἰόνιον— κ' ἔπειτα, κατὰ τὰ βορειοδυτικά, ὁ Ἐρύμανθος μὲ τὰ μυτερὰ δόντια τῆς μακρουλῆς κορυφογραμμῆς του, ποὺ τὸν κάνουν νὰ μοιάζῃ μὲ τὴν Νεμέρτσκα τῆς Βορείου Ἠπείρου ποὺ θυμίζει κ' ἐκείνη τὶς Δολομιτικὲς Ἄλπεις. Καὶ τέλος, πίσω ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Ὀστρακίνας, πρὸς τὸ βορηᾶ, ὁ ἐξαίσιος Χελμός. Χορταίνει καὶ μεθᾷ ἀπὸ φωτεινὴ ἀπεραντοσύνη τοῦ ἀνθρώπου ἡ ψυχή. Νομίζει κανεὶς πὼς ὁ χρόνος καταποντίζεται σὲ μιὰν ἄχρονη αἰωνιότητα καὶ λησμονιέται σὲ μιὰν ἀνέκφραστη ἀγαλλίαση.

* * *

Τέσσαρες ἡ ὥρα. Πότε πέρασε; Κατὰ τὶς ἑξήμισυ νυχτώνει αὐτὴ τὴν ἐποχὴ καὶ σωστὸ δὲν εἶνε νὰ μπλεχτοῦμε στὰ ἔλατα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ νὰ νυχτωθοῦμε χωρὶς ὁδηγό, ἀναζητῶντας τὸ χωριὸ Καρδαρᾶ. Ἀπὸ 'κεῖ θὰ ἔπρεπε νὰ ξεκινήσουμε αὔριο γιὰ τὴν ἄλλη κορυφὴ —τὴν Ὀστρακίνα— γιὰ νὰ κατεβοῦμε ὕστερα στὸ Λεβίδι γιὰ ὕπνο. Ἡ ὥρα, ὅμως, ἐπέρασε. Ἔχει κανεὶς ἔτσι τὴν εὐχαρίστηση νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ προγραμματισμένο τὸ δρομολόγιο. Τὸ ἀπρόοπτο εἶνε τὸ ἁλάτι ποὺ νοστιμίζει μιὰν ὀρειβατικὴ πολυήμερη ἐκδρομή. Ἐμπρός, λοιπόν, γιὰ τὸ Ροϊνό. Ἔχουμε μπροστά μας ὅσο θέλουμε καιρὸ γιὰ νὰ κατεβοῦμε ἀργά, δροσίζοντας τὴ ματιά μας στὴ βαθειὰ πρασινάδα τῶν ἐλάτων ὕστερα ἀπὸ τὴν τόσην ἄδενδρη γυμνότητα τῆς διαδρομῆς ἀπὸ τὸ μοναστῆρι ἕως τὸν Ἀϊντίνη. Παίρνουμε τὰ βέλη τῆς ἐπισημάνσεως ἀπὸ τὸ τελευταῖο, ὅπου ἀφίσαμε τοὺς σάκκους μας. Ξαναφορτωμένοι τώρα, ἀλλὰ ἐλαφρότατοι, δρασκελίζουμε τὸ βραχῶδες διάσελο τοῦ Καλπακιοῦ καὶ παίρνουμε τὸ ζωηρό, κατηφορικὸ μονοπάτι ποὺ φέρνει στὸ χωριό. Ἡ διαδρομὴ εἶνε ὑπέροχη. Τὰ ἔλατα πυκνὰ καὶ ρωμαλέα. Τὸ χωριὸ ἁπλώνεται στὴν πλαγιὰ ποὺ κλείνει τὴ δασωμένη χαράδρα κατὰ τὰ βορειοδυτικά. Ἀφίνουμε δεξιὰ τοῦ μονοπατιοῦ μιὰ μεγάλη βρύση, περνᾶμε ἕνα ρέμμα ποὺ κατεβαίνει πρὸς τὸν κάμπο τῆς Πιάνας καὶ σὲ λίγο μπαίνουμε στὸ χωριὸ μὲ τὸ σούρουπο. Τὴν ἴδια ὥρα γυρίζουνε οἱ ἐργάτες ποὺ στρώνουν τὸ δρόμο, ποὺ ξεκόβει ἀπὸ τὴ δημοσιὰ τῆς Τριπόλεως πρὸς τὴν Ἀλωνίσταινα καὶ φτάνει ἕως τὸ Ροϊνό. Ἄλλοι γυρίζουν ἀπὸ τὰ χωράφια. Στὸ μαγαζί, στὸ μεσοχώρι, μαζεύονται μερικοὶ χωριανοὶ καὶ δυὸ-τρεῖς «ξένοι», ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Γορτυνίας. Ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἔκαμε αἰχμάλωτος στὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ διηγεῖται τὶς περιπέτειές του. Ἡ γρηὰ Μανιάτισσα ποὺ κρατᾶ τὸ μαγαζὶ καὶ νταντεύει τὴν ἐγγονή της Μαρία —ὁ γαμπρός της ποὺ ἔχει τὸ μαγαζὶ λείπει στὴν Ἀμερική— ὑπομνηματίζει μὲ ζωηρότατες παρατηρήσεις καὶ παροιμίες τὴ διήγηση τοῦ ἄλλοτε αἰχμαλώτου. Ἕνας καλοβρασμένος τραχανᾶς καὶ μερικὰ αὐγὰ τηγανητὰ εἶνε ὀρεκτικώτατα ὕστερ' ἀπὸ τὴν ὁλοήμερη ὀρειβασία.

Ἐδῶ μαθαίνουμε ὅτι ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ Ροϊνοῦ ἀνεβαίνουν στὴν κορυφὴ τοῦ Ἀϊντίνη τὴν παραμονὴ τῆς Ἀναλήψεως, ἀνάβουν μεγάλες φωτιὲς τὴ νύχτα καὶ διημερεύουν ἐκεῖ, ψήνοντας ἀρνιά. Αὐτὴ ἡ ἀνάβασις κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου ἀπάνω-κάτω, φαίνεται νὰ εἶνε κάποια παμπάλαια ἐπιβίωσις εἰδωλολατρικῆς γιορτῆς γιὰ τὸν Ἀπόλλωνα.

Τὸ χωριὸ εἶνε φιλόξενο — ἄλλωστε ἔχει συνηθίσει ἀπὸ τὸ πέρασμα ὀρειβατῶν. Ὁ ὕπνος εἶνε ἀπολαυστικὸς ὕστερ' ἀπὸ τὴν κούραση τῆς ἡμέρας σὲ ὕψος χιλίων μέτρων καὶ παραπάνω, στὴν ἄκρη τοῦ δάσους. Ὁ καιρός, ὅμως, τὰ χαλνᾷ. Στὶς πλάκες τῆς σκεπῆς τὴ νύχτα πλαταγίζει συχνὰ ἡ βροχή. Καὶ ἂν θὰ φυσήξῃ βοριᾶς, εἶνε φόβος νὰ τυλιχθῇ τὸ Μαίναλον σὲ βαρὺ μανδύα ἀπὸ σύννεφα σκοτεινὰ καὶ τότε πειὰ πρέπει κανεὶς νὰ κατεβαίνῃ γρήγορα πρὸς τὴ δημοσιά. Ἂς ἀφήσουμε ὅμως γι' αὔριο τὴν ἔγνοια τοῦ δρόμου. Ὅταν εἶνε κανεὶς καλὰ σκεπασμένος σὲ μιὰν εὐπλόχωρη στρωματσάδα, κάτω ἀπὸ μιὰ καλοσκεπασμένη στέγη, τὸ κροτάλισμα τῆς βροχῆς στὶς πλάκες καὶ τοῦ ἀνέμου τὸ σφύριγμα στὶς λεῦκες τοῦ χωριοῦ εἶνε νανούρισμα ἀκαταμάχητο.

Κι' ἔτσι, γιὰ τὴν ὥρα, καληνύχτα σας...

Ν. ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

ΝΕΟΣ ἄριστος στενογράφος, πτυχιοῦχος Δημ. Ἐμπ. Σχολῆς, γνωρίζων καὶ δακτυλογραφίαν, ὢν δὲ ἀπηλλαγμένος στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων, ζητεῖ ἐργασίαν. Γράψατε: Μ.Μ.Μ. Πανεπιστημίου 40, Β' ὄροφος, γραφ. 4.

Τὰ παιδιὰ αἰσθάνονται ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν ὅταν ἐφευρίσκουν καὶ κατασκευάζουν κάτι

Αὐτὴ εἶνε ἡ αἰτία τῆς διαρκῶς αὐξανομένης διαδόσεως τοῦ MECCANO. Διότι μὲ τὸ MECCANO μποροῦν νὰ κατασκευάσουν οἱονδήποτε μηχανικὸ δημιούργημα. Ὅσα παιδιὰ δὲν κατεσκεύασαν μηχανικὰ μοντέλα μὲ MECCANO ἔχασαν μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας συγκινήσεις τῆς ζωῆς των

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ καλὰ καταστήματα παιγνιδίων

Κατασκευὴ MECCANO LTD, Λίβερπουλ Ἀγγλίας

MECCANO

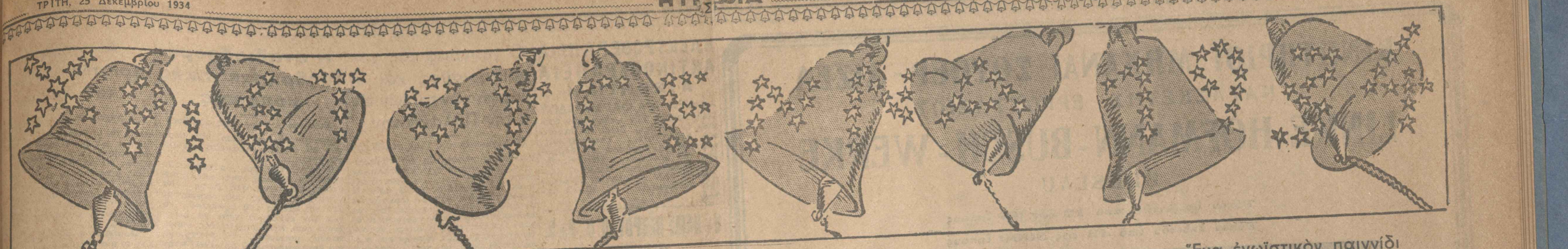

"Καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν"

Ἡ νοσταλγία τοῦ ἀρχαίου κόσμου πρὸς τὸν Λυτρωτὴν

Τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

κ. Π. Ι. Μπρατσιώτου

Κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διέθεε καὶ ἠλέκτριζε τὴν οἰκουμένην ἡ προσδοκία κραταιοῦ Λυτρωτοῦ, ὅστις ἔμελλε νὰ καταπαύσῃ τὰ μαστίζοντα τὴν ἀνθρωπότητα δεινὰ καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ἀπ' αἰώνων φυγαδευθεῖσαν ἀπ' αὐτῆς παραδείσιον εἰρήνην καὶ μακαριότητα. Δὲν συνεκλονίζετο δίκην ἡφαιστείου μόνον ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τῆς φλογερᾶς προσδοκίας τοῦ Δαυειδίδου βασιλέως καὶ λυτρωτοῦ, ἥτις εὕρισκε ζωηροτάτην ἀπήχησιν καὶ παρὰ τῷ Ἰουδαϊσμῷ τῆς Διασπορᾶς, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῆς Κ. Διαθήκης ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἀποκρύφων τῆς Π. Δ. καὶ τοῦ Ἰωσήπου γ' τοῦ Φίλωνος ἀφ' ἑτέρου. Ἀνάλογος προσδοκία συνεκίνει τότε καὶ τοὺς ἄλλους λαούς, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πρακτικῶν Ρωμαίων, ὅπερ ἐκ πολλῶν διαπιστοῦται τεκμηρίων.

Ἀπόδειξις τούτου, πρὸς τοῖς ἄλλοις, μάλιστα ἡ περίφημος Δ' ἐκλογὴ τοῦ μεγάλου Λατίνου ποιητοῦ Βιργιλίου, ἔνθα περὶ τὸ 40 π. Χ. προλέγεται ἡ ἐπικειμένη γέννησις θείου παιδίου βασιλέως μέλλοντος νὰ κομίσῃ τὸ τέρμα τοῦ σιδηροῦ καὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος καὶ σὺν αὐτῷ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ σύμπαντος. Ἄξιον δὲ ἰδιαιτέρας προσοχῆς τυγχάνει τὸ γεγονός, ὅτι τόσον ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὅσον καὶ ἐν τῇ Δύσει ἡ σωτηρία ἀνεμένετο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, ὅπως συμπεραίνομεν ἀπὸ τὴν εὐαγγελικὴν διήγησιν περὶ τῆς ἐπισκέψεως τῶν μάγων (Ματθ. β'), ὁπόθεν [illegible] καὶ ἂν προήρχοντο οὗτοι καὶ ὅπως μανθάνομεν καὶ ἀπὸ δύο Ρωμαίους ἱστοριογράφους, τὸν Σουετώνιον (ἐν τῷ βίῳ Οὐεσπασιανοῦ) καὶ τὸν Τάκιτον (ἐν τοῖς Χρονικοῖς), καθ' οὓς κοινὴ ἐπεκράτει πεποίθησις, ὅτι συμφώνως πρὸς παλαιὸν καὶ σταθερὸν χρησμόν, Ἰουδαῖοι ἄνδρες θὰ ἐκυριάρχουν τοῦ κόσμου καὶ ὅτι ὁ καιρὸς τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ χρησμοῦ τούτου εἶχεν ἤδη ἀρχίσει. Ἡ εἴδησις αὕτη ἦτο γνωστή, ὡς φαίνεται, καὶ εἰς τὸν Κικέρωνα. Ἤδη δ' ἐπὶ τοῦ Σύλλα Ἐτροῦσκοι μάντεις εἶχον προαναγγείλει τὴν ἐπικειμένην ἀνατολὴν νέου αἰῶνος νέαν πραγμάτων κατάστασιν συνεπαγομένου.

Ἡ κοινὴ αὕτη προσδοκία περὶ τῆς ἐπικειμένης ἐλεύσεως τῆς σωτηρίας καὶ δὴ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ἥτις ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ τελευταίου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, δὲν δύναται ἐξ ὁλοκλήρου νὰ ἐξηγηθῇ μόνον ἐξ ἐπιδράσεως τῶν ἁπανταχοῦ τότε διεσπαρμένων Ἰουδαίων ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς κρατούσης τότε πολλαπλῆς ἀπὸ τῶν ἀτελευτήτων πολέμων δυστυχίας, οὐδὲ ἦτο κἂν δημιούργημα τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀλλ' εἷλκε τὴν καταγωγὴν ἀπὸ παλαιοτέρων προσδοκιῶν αἵτινες ὑπὸ γενικωτέραν μορφὴν ἦσαν πανάρχαιον κτῆμα σύμπαντος τοῦ παλαιοῦ κόσμου, καθ' ἁπάσας τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. Ἡ καθολικὴ δ' αὕτη προσδοκία θείου λυτρωτοῦ ἀναγνωρίζεται εὐλόγως ὡς μία τῶν σπουδαιοτάτων καὶ μάλιστα ἐνδιαφερουσῶν ἰδεῶν, ἃς συναντῶμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει.

Εἶνε λοιπὸν γεγονὸς πιστοποιούμενον ὑπὸ τῆς συγκριτικῆς θρησκειολογίας, ὅτι πάντες οἱ ἀρχαῖοι λαοί, ὅπως ἐπίστευον εἴς τε τὴν ἀρχέγονον παραδείσιον εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὸ τοῦτον ἀποστερῆσαν αὐτῆς προπατορικὸν ἁμάρτημα, οὕτω καὶ ἤλπιζον πάντες εἰς τὴν ἔλευσιν Σωτῆρος μέλλοντος νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν παραδείσιον ἐκείνην εὐδαιμονίαν ἢ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, ὅσον συγκεχυμέναι καὶ δὴ καὶ μετὰ μυθολογικῶν καὶ εἰδωλολατρικῶν στοιχείων συμπεφυρμέναι καὶ ἂν παρουσιάζωνται αἱ ἰδέαι αὗται παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς, ἐκτὸς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ.

Οὕτω, παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις καὶ Ἀσσυρίοις ἡ πρὸς τὸν περιπόθητον χρυσοῦν αἰῶνα καὶ τὸν κομιστὴν αὐτῆς Σωτῆρα νοσταλγία συνυφαίνεται μὲ τὰς ἰδέας περὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ βαβυλωνιακοῦ πανθέου, τοῦ Μαρδούκ, ὅστις, κατὰ παλαιὸν βαβυλωνιακὸν ἔπος, ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης ἐποχῆς «θέλει ἐπαναφέρει εἰς τὸν κόσμον τὴν παμπόθητον ἄνοιξιν, ὅπως ὁ ἥλιος μετὰ τὰς θυελλώδεις τοῦ χειμῶνος ἡμέρας δωρίζει εἰς τὴν γῆν τὴν ἄνοιξιν τοῦ ἔτους». Ἐπίσης εὑρίσκομεν τὴν νοσταλγίαν ταύτην παρὰ τοῖς εἰρημένοις λαοῖς συνυφασμένην μὲ τὴν παράστασιν περὶ τοῦ ἐπιγείου θεοκρατικοῦ βασιλέως, ὅστις ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς κοινὸς θνητός, ἀλλ' ὡς ἡμίθεος χαιρετιζόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ ὡς κομιστὴς τῆς αἰωνίου εἰρήνης καὶ εὐδαιμονίας. Τοῦτο δέ, ὂν ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον προκειμένου περὶ τοῦ Βαβυλωνίου ἡγεμόνος Γουδέα (περὶ τὸ 2600 π. Χ.) καὶ περὶ τοῦ Ἀσσυρίου βασιλέως Ἀσσουρναζιπὰλ (884—860 π. Χ.), θεωρεῖται εὔλογος ὑπὸ πολλῶν ἱστορικῶν ὡς ἰσχῦον κατ' ἀναλογίαν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους Βαβυλωνίους καὶ Ἀσσυρίους ἡγεμόνας. Καὶ αἱ ἡμέραι δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀσσουρμπανιπὰλ (658—625) ἐξυμνοῦνται ἔν τινι [illegible] ἐπιγραφῇ ὡς ἡμέραι τῆς δικαιοσύνης, τῆς εὐφορίας τῆς γῆς, τῆς εὐθηνίας, τῆς θεοσεβείας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῆς ἀναρρύσεως τῶν αἰχμαλώτων, τοῦ χορτασμοῦ καὶ τῆς καθολικῆς εὐδαιμονίας, παρεμφερῶς ὅπως καὶ ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ θεωρεῖται ἡ μεσσιακὴ ἐποχὴ (ψαλμ. οα' 7. Ἱερεμ. λα' 13, Ἡσ. λε' 5 καὶ ξα' 1 κλπ.).

Τὴν προσδοκίαν ἔπειτα τῆς ἐπανόδου τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος συναντῶμεν καὶ παρὰ τοῖς Πέρσαις, οἵτινες συμφώνως πρὸς τὴν παρὰ τοῦ Ζωροάστρου κληροδοτηθεῖσαν εἰς αὐτοὺς ἐλπίδα ἀνέμενον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σαοσγιὰν (δηλ. Σωτῆρα), ὅπως συμπληρώσῃ τὸ ὑπ' ἐκείνου ἡμιτελὲς καταλειφθὲν ἔργον τῆς σωτηρίας καὶ ὁριστικῆς εὐδαιμονίας τῶν δικαίων, τιθεμένων ἐκποδὼν τῶν πονηρῶν μετὰ τοῦ πάτρωνος αὐτῶν Ἀρειμάν, ὡς πληροφορούμεθα, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ παρὰ τοῦ ἡμετέρου Πλουτάρχου (περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος). Ἔτι δὲ μᾶλλον ζωηρὰ ἐμφανίζεται ἡ προσδοκία αὕτη παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἰνδοῖς, παρ' οἷς ἡ προσφιλεστάτη μορφὴ τοῦ Ἰνδικοῦ πανθέου ἦτο ἡ τοῦ Βισνοῦ, μετενσαρκωμένου ἐν ταῖς δυσχερεστάταις ἐποχαῖς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας καὶ μέλλοντος διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ ἐνσαρκωθῇ πρὸς ὁριστικὴν τιμωρίαν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀπολύτρωσιν τῶν ἀγαθῶν διὰ τῆς θεμελιώσεως τῆς βασιλείας τῆς παγκοσμίου εἰρήνης καὶ εὐδαιμονίας. Ἐπίσης δὲ καὶ παρὰ τοῖς Σίναις δὲν ἦτο ἄγνωστος ἡ προσδοκία τῆς ἀπὸ Δυσμῶν ἐμφανιζομένης ἐνσαρκώσεως τοῦ ἰδανικοῦ τῆς δικαιοσύνης.

Ἔπειτα καὶ οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐκ παλαιοτάτων χρόνων προσεδόκων Σωτῆρα βασιλέα, ὅστις μετὰ περίοδον μεγάλης θλίψεως ἔμελλε νὰ ἐγκαινιάσῃ ἐποχὴν εἰρήνης καὶ εὐδαιμονίας σὺν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, κατὰ τρόπον ὑπενθυμίζοντα ἐπίσης πολλὰς μεσσιανικὰς τῆς Π. Δ. προφητείας (Ἡσ. α' 28, λα' 10, μ' 11, Ἱερ. λα' 33 κλπ) Τὸ παλαιότατον σχετικὸν κείμενον χρονολογεῖται ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Σνοφροῦ (περὶ τὸ 2,800). Ἐν μεταγενεστέρῳ δὲ κειμένῳ χρονολογουμένῳ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς 19 δυναστείας (περὶ τὸ 1300 π. Χ.) ὁ προσδοκώμενος σωτὴρ βασιλεὺς χαρακτηρίζεται ὡς καλὸς ποιμὴν φροντίζων διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ ποιμνίου του, συντρίβων τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐπανάγων τὸν πρὸς τοὺς Θεοὺς φόβον εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ μεταγενεστέραν δὲ προφητείαν ῥηθεῖσαν ὑπὸ κεραμέως τινὸς ὁ σωτὴρ βασιλεὺς θὰ προήρχετο ἐξ ἀνατολῶν.

Γνωριμωτάτη ἦτο ἡ προσδοκία τοῦ λυτρωτοῦ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησι, παρ' οἷς ἔλαβεν αὕτη σαφεστάτην καὶ ὡραιοτάτην ἔκφρασιν ἐν τῷ γνωστῷ μύθῳ περὶ τοῦ Προμηθέως, ὡς βλέπομεν ἐν τῇ φερωνύμῳ τριλογίᾳ τοῦ ἀθανάτου Αἰσχύλου. Ἐν ἄλλῳ δὲ ἑλληνικῷ μύθῳ ἐμφανίζεται ἡ Λητὼ λαμβάνουσα τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι ὁ ὑπ' αὐτῆς γεννηθησόμενος Ἀπόλλων ἔμελλε νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἐξαγνίζων τὴν παναρχαίαν ἐνοχήν, φονεύων τὸν δράκοντα Πύθωνα καὶ ἐγκαινιάζων τὸν χρυσοῦν αἰῶνα. Παρομοίαν δὲ προσδοκίαν περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ὡς σωτῆρος εὑρίσκομεν καὶ παρὰ τοῖς Ρωμαίοις, ὡς βλέπομεν παρὰ τῷ Ὁρατίῳ. Τέλος ἡ προσδοκία τοῦ λυτρωτοῦ δὲν παρέμεινεν ἄγνωστος οὐδὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Γερμανοῖς, οὐδὲ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις Μεξικανοῖς καὶ κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ἐνδείξεις παρ' οὐδενὶ λαῷ τῆς εἰδωλολατρικῆς ἀρχαιότητος. Ὅθεν οὐδεμίαν ἔλεγεν ὑπερβολὴν ὁ γέρων πατριάρχης Ἰακὼβ χαρακτηρίζων πρὸ τοῦ θανάτου του τὸν Μεσσίαν ὡς «προσδοκίαν τῶν ἐθνῶν». (Γενεσ. μθ' 10). Ἀλλ' οὔτε ὁ Ἡσαΐας ἐφαντασιοκόπει, ὅτε ἔλεγε περὶ τοῦ Μεσσίου, ὅτι «καὶ αἱ νῆσοι ἀναμένουν τὸν νόμον αὐτοῦ» (μβ' 4).

Τὴν κλασικὴν δ' ὅμως ἔκφρασιν αὐτῆς εὗρεν ἡ περὶ τοῦ ἐρχομένου Λυτρωτοῦ ἰδέα παρὰ τῷ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ, ἐν τῇ ἱερᾷ βίβλῳ τοῦ ὁποίου, τῇ Παλ. Διαθήκῃ, ἡ ἰδέα αὕτη παρουσιάζεται ἐν προοδευτικῇ ἐξελίξει, ἀποβαίνουσα σὺν τῷ χρόνῳ σαφεστέρα καὶ μᾶλλον συγκεκριμένη. (Ὁ Λυτρωτὴς γόνος γυναικὸς—ὡρισμένης ὁμοεθνίας τῆς σημιτικῆς— ὡρισμένου ἔθνους, τοῦ ἑβραϊκοῦ— ὡρισμένης φυλῆς τοῦ λαοῦ τούτου, τῆς τοῦ Ἰούδα—ὡρισμένου οἴκου τῆς φυλῆς ταύτης, τοῦ Δαυΐδ, ἵνα ἐν τῇ Κ. Διαθ. εἰδικευθῇ ὡρισμένῳ προσώπῳ, τῇ παρθένῳ Μαρίᾳ) Ἡ ὅλη Π. Διαθήκη δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ προπαρασκευὴ εἰς τὴν μέλλουσαν ν' ἀνατείλῃ «ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις» σωτηρίαν. Πρὸ παντὸς δὲ τὴν μεγίστην ἔντασιν καὶ σαφήνειαν καὶ ἔξαρσιν καὶ πνευματικότητι καὶ παγκοσμιότητι προσέλαβεν ἡ προσδοκία αὕτη παρὰ τοῖς προφήταις τοῦ Ἰσραήλ, οἵτινες, οἱονεὶ συμπληροῦντες ἀλλήλους, φιλοτεχνοῦσιν ὑπέροχον τὴν εἰκόνα τοῦ Μεσσίου Λυτρωτοῦ μέχρι καὶ τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν τῆς ζωῆς του. Οὕτως ὁ Μεσσίας παρίσταται καὶ χαρακτηρίζεται ἐνταῦθα ὡς υἱὸς Θεοῦ ἅμα καὶ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου, ὡς γεννηθεὶς πρὸ αἰώνων ἅμα καὶ ὡς μέλλων νὰ γεννηθῇ ἐν Βηθλεὲμ ἐκ παρθένου, ὡς πολεμικὸς ἥρως ἅμα καὶ ὡς ἄρχων εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης, ὡς δοῦλος τοῦ κυρίου προσφέρων ἑαυτὸν θῦμα ἐξιλαστήριον ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ἅμα δὲ καὶ ὡς νικητὴς τοῦ θανάτου, Θεὸς ἰσχυρὸς καὶ πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, μέγα φῶς τοῖς ἐν σκότει καὶ πνευματικὸς ἀρχηγὸς συμπάσης τῆς εἰς αὐτὸν πιστευούσης ἀνθρωπότητος κλπ.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἐπισκοπήσεως καταφαίνεται, νομίζομεν, ὅτι δηλ. ἡ περὶ μέλλοντος Λυτρωτοῦ προσδοκία κορυφοῦται μὲν παρὰ τῷ Ἰσραὴλ μὲ τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείαν του, εἶνε δ' ὅμως, ὡς εἴπομεν, καὶ καθολικὴ ἰδέα ἥτις προσέλαβε διαμόρφωσιν ποικίλλουσαν παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς καὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς, ἰδέα τὴν ὁποίαν συμβολίζει ὁ ἀστὴρ ὁ καθοδηγήσας τοὺς μάγους εἰς προσκύνησιν τοῦ βρέφους τῆς Βηθλεέμ. Ἡ καθολικότης δὲ τῆς ἰδέας ταύτης ἐξηγεῖται τόσον ἀνεπαρκῶς ὡς προϊὸν αὐτομάτου γενέσεως καὶ ἁπλῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν λαῶν καὶ φυσικῆς ἐξελίξεως ὅσον καὶ ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ προσδοκωμένου Λυτρωτοῦ ἐν τῷ εἰρημένῳ βρέφει καὶ δὴ καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ἐκλεκτοτέρας μερίδος τῆς ἀνθρωπότητος ἀναγνώρισις τοῦ σωτῆρος αὐτῆς ἐν Ἰησοῦ τῷ ἀπὸ Ναζαρὲτ καὶ ἡ σημερινὴ ἐνώπιον τοῦ βρεφικοῦ του λίκνου γονυπέτησις ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων πιστῶν λατρευτῶν αὐτοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΑΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΑΥΤΗΣ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ ΑΡΧΙΜ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

Ἡ γέννησις καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶχε προλεχθῆ οὐχὶ ἁπλῶς ἀπὸ ἑκατονταετηρίδων, ἀλλ' ἀπὸ ὁλοκλήρων ἔτι χιλιετηρίδων πρότερον. Εἶνε δὲ ὅλως ἐκπληκτικὸν τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἀπὸ τόσου μακροῦ χρόνου ἔχει προρρηθῆ ἡ ἔλευσις αὐτοῦ καὶ ἔχει διαπιστωθῆ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ, ἐν πάσῃ δὲ λεπτομερείᾳ ἔχουσι διαγραφῆ τὰ κατὰ τὴν δημοσίαν ἐνέργειαν αὐτοῦ, ὡς ἐὰν ἐλέγοντο ταῦτα παρὰ συγχρόνου καὶ αὐτόπτου μάρτυρος. Εἰ καὶ αἱ περὶ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ παραδόσεις ἦσαν κοιναὶ εἰς πάντας τοὺς τῆς ἀρχαιότητος λαούς, τῶν ὁποίων οἱ θρῦλοι ὡμίλουν ἀσαφῶς περὶ μέλλοντός τινος λυτρωτοῦ, ὅστις θὰ ἀπήλλασσε τὴν ἀνθρωπότητα ἐκ τῶν δεινῶν, εἰς ἃ εἶχεν αὕτη βυθισθῆ, περισσότερον ὅμως καὶ σαφέστερον ἀνεπτύχθησαν αὗται παρὰ τῷ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ, οὗτινος οἱ ἐμπνευσμένοι ἄνδρες καὶ προφῆται προεξήγγειλαν διαυγέστερον καὶ προδιέγραψαν καὶ προδιετύπωσαν ἐναργέστερον διὰ ἐκπληκτικῶν λεπτομερειῶν τὰ τοῦ προσώπου καὶ ἔργου τοῦ μέλλοντος Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ ταῦτα, ἀφοῦ πρότερον διαλάβωμεν ἐν ἐκτάσει ἐνταῦθα περὶ τῶν παρ' Ἑβραίοις προφητειῶν περὶ τοῦ Χριστοῦ, θὰ σημειώσωμεν εἶτα συντόμως καὶ θρύλους τινὰς χαρακτηριστικοὺς παρὰ τοῖς δύο κυριωτάτοις λαοῖς τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου, τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων.

Α' Παρ' Ἰουδαίοις. Πόσον ζωηρῶς διαδεδομένη ἦτο ἡ πίστις περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου μεταξὺ ἁπασῶν τῶν τάξεων τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἐκ τῶν προρρήσεων τῶν προφητῶν, μαρτυροῦσι τὰ ἑπόμενα. Μόλις οἱ ἐξ Ἀνατολῆς μάγοι, οἱ ἐν τῇ ἰδίᾳ τῶν πατρίδι ἰδόντες τὸν ἀστέρα τοῦ Μεσσίου, ἦλθον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἠρώτησαν «ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων», ὁ Ἡρώδης ταραχθεὶς ἐκ τῆς ἀγγελίας ταύτης, συγκαλεῖ πάραυτα τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, παρ' ὧν ζητεῖ ἵνα πληροφορηθῇ «ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται». Οὗτοι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προρρήσεων τῶν προφητῶν (πρβλ. Μιχαίου 5, 2) ἀπαντῶσιν «ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας» (Ματθ. 2. 1-6). Οἱ κατὰ τὴν νύκτα τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖ που πλησίον τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως ἐπαγρυπνοῦντες καὶ φυλάττοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν ποιμένες δίδουσιν εὐθὺς ἀμέσως, ἄνευ ἑτέρου, πίστιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἐμφανισθέντος καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰπόντος ἀγγέλου «ἰδού, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυείδ». Καὶ δυνάμει τῆς πίστεως ταύτης, ἥτις ἐνισχύετο ἐκ τῶν προρρήσεων τῶν προφητῶν, εἶπον πρὸς ἀλλήλους «διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον σπεύσαντες καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ» (Λουκᾶ 2, 8-16). Ὁ ἱερεὺς Ζαχαρίας, ὁ πατὴρ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἐξ ἀφορμῆς τῆς γεννήσεως τούτου, περὶ οὗ εἶπε «Καὶ σύ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου ἑτοιμάσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ...», εὐλογῶν τὸν Θεόν, ὅτι «ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ», ἐπάγεται, ὅτι ταῦτα ἔχουσι προρρηθῆ ἀπ' αἰώνων διὰ στόματος προφητῶν τῶν ἁγίων (Λουκ. 1, 67-79). Ὁ δίκαιος Συμεών, καθὼς καὶ ἡ προφῆτις Ἄννα, ἦσαν ἐκ τῶν προσδεχομένων παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ», ἐκ τῶν ἀναμενόντων δηλ. τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου (Λουκ. 2, 25-38). Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ εὑρισκόμενος καὶ ἀκούσας τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ, πέμπει δύο ἐκ τῶν μαθητῶν του, ὅπως ἐρωτήσωσιν αὐτὸν «Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;» (Ματθ. 11. 4) Ἐν γένει δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι πλεῖσται ὅσαι μαρτυρίαι ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, ἐξ ὧν μαρτυρεῖται ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προρρήσεων τῶν προφητῶν ἀνέμενεν ὡς ἐγγυτάτην τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐλευθερωτοῦ Μεσσίου. Μόνον δέον νὰ παρατηρηθῇ ἐνταῦθα, ὅτι οἱ μεταγενέστεροι Ἰουδαῖοι παρεποίησαν ἐν πολλοῖς τὴν ἐμφάνισιν, τὸ ἔργον καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Μεσσίου, ἐκλαβόντες αὐτὸν ὡς ἐγκόσμιόν τινα ἄρχοντα, ὅστις θὰ ἐξεδίωκε τοὺς καταδυναστεύοντας αὐτοὺς Ρωμαίους ἐκ τῆς Παλαιστίνης καὶ θὰ ἐπανίδρυε τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ, ὅπερ θὰ ἐξήπλουτο ἐφ' ὅλης τῆς γῆς καὶ θὰ ὑπεδούλωνεν ἅπαντας τοὺς λοιποὺς τῆς ὑφηλίου λαούς. Χαρακτηριστικὸν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης εἶνε ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐν τοῖς εὐαγγελίοις φερομένων εἰδήσεων καὶ ἡ ἑπομένη πληροφορία τοῦ Ἰουδαίου ἱστορικοῦ Ἰωσήπου, ὅστις ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐπανεστάτησαν κατὰ τὰ ἔτη 66—70 κατὰ τῶν Ρωμαίων, παρακινηθέντες ὑπὸ μυστηριώδους τινὸς χρησμοῦ, καθ' ὃν δῆθεν «κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς χώρας τις αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης» (Ἰωσήπου Ἰουδ. πολ. VI, 5).

Μετὰ τὰ γενικώτερα ταῦτα, προβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν κυριωτέρων τῆς Π. Δ. προφητειῶν, ἐν αἷς ἀρκούντως ἐναργῶς προλέγεται ἡ ἔλευσις καὶ ἡ γέννησις τοῦ Θείου τῆς ἀνθρωπότητος λυτρωτοῦ. Σαφηνείας ἕνεκα, ἀναγράφομεν ταύτας ἐνταῦθα οὐχὶ κατὰ σειράν, ἀλλὰ καθ' ὕλην, συγκεντροῦντες αὐτὰς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀναλόγως τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, εἰς ἃ ἀναφέρονται καὶ ἃ περιγράφουσι. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν ἀντικειμένων τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος προερρήθησαν 1) ἡ ἐκ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καθόλου προέλευσις αὐτοῦ καὶ εἰδικώτερον ἡ ἐκ σπέρματος Ἀβραὰμ καὶ Δαυεὶδ καταγωγὴ αὐτοῦ 2) ἡ ἐκ παρθένου γυναικὸς ὑπερφυσικὴ γέννησις αὐτοῦ 3) ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ· διὰ ταῦτα ἀναφέρομεν ἐν τοῖς ἑφεξῆς κεχωρισμένως καὶ κατὰ σειρὰν τὰς εἰς ἕκαστον τῶν ἀντικειμένων ἢ σημείων τούτων ἀναφερομένας προφητείας.

Ἡ περίφημος εἰκὼν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου «Παναγία ἡ Μεγαλοσπηλαιώτισσα».

α') Ἡ ἐκ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καθόλου προέλευσις αὐτοῦ: Αὕτη προυρρήθη ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως, ὅστις προεῖπεν εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν, «προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου, ὡς ἐμέ, ἀναστήσει κύριος ὁ Θεός σου. Αὐτοῦ ἀκούσεσθε» (Δευτερ. 18, 15). Ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει μεσσιακὴν σημασίαν καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸν Χριστόν, διαβεβαιοῖ ἡμᾶς ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐν ταῖς Πράξεσιν τῶν Ἀποστόλων 3. 22, ἔνθα προτρέπων οὗτος τοὺς συγχρόνους Ἰουδαίους εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν εἰς Χριστὸν καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὰς περὶ αὐτοῦ μαρτυρίας τῶν προφητῶν προσάγει καὶ τὰ ἑξῆς: «Μωϋσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν: ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν...». Περὶ τῆς ἐκ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους προελεύσεως τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ ἔτι καὶ ὁ μάντις Βαλαάμ, ὅστις ἔζη κατὰ τὴν 1ην ἐξ Αἰγύπτου ἐπιστροφὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς Χαναάν, περὶ τὰ μέσα τοῦ 15 αἰῶνος π. Χ. περίπου. Ἡ πρόρρησις αὐτοῦ αὕτη περιεχομένη ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Ἀριθμῶν τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως 24, 15-20, προυκλήθη ἐκ τῆς ἑξῆς ἀφορμῆς. Οἱ Ἰσραηλῖται εἰσέβαλον εἰς τὰ δυτικὰ ὅρια τῆς Μωαβίτιδος γῆς. Ὁ βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν Βαλάκ, κατατρομάξας, προσεκάλεσε τὸν περίφημον μάντιν Βαλαάμ, οὗτινος αἱ εὐλογίαι καὶ αἱ κατάραι ἐθεωροῦντο δραστικαί, ὅπως ἐπιφέρῃ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀράς, δι' ὧν θὰ δυνηθῇ οὗτος νὰ καταντικήσῃ καὶ ἀποδιώξῃ τοὺς Ἰσραηλίτας. Ὁ Βαλαάμ, συμβουλευθεὶς τὸν Θεόν, ἠρνήθη κατ' ἀρχὰς νὰ συμπορευθῇ μετὰ τῶν πρέσβεων τοῦ καλοῦντος αὐτὸν Βαλάκ, ὅπως καταρασθῇ τοὺς Ἰσραηλίτας. Μετὰ δευτέραν ὅμως πρόσκλησιν ἠκολούθησε τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν Μωαβιτῶν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Μωαβίτιδα γῆν, ἀλλ' ἀντὶ νὰ καταρασθῇ τὸν Ἰσραήλ, κατὰ συμβουλὴν τοῦ Θεοῦ, ηὐλόγησεν αὐτόν, εἰπὼν σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ σπέρματος αὐτοῦ καὶ κυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν...». Ἐξακολουθῶν δὲ περαιτέρω, προσθέτει:

«Φησὶ Βαλαὰμ υἱὸς Βεώρ,
φησὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθινῶς ὁρῶν,
ἀκούων λόγια Θεοῦ,
ἐπιστάμενος ἐπιστήμην παρὰ ὑψίστου
....
Ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ,
ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραήλ,
καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς Μωάβ
καὶ προνομεύσει πάντας υἱοὺς Σὴθ
καὶ ἔσται Ἐδὼμ κληρονομία.
....

Ἐκ τῆς προρρήσεως ταύτης τοῦ ἐθνικοῦ μάντεως πιθανώτατα ἐγεννήθη μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς πίστις περὶ μέλλοντός τινος Ἰουδαίου βασιλέως, οὗ τὴν γέννησιν ἐγνώρισαν οἱ παρὰ τῷ Ματθαίῳ ἀναφερόμενοι μάγοι ἐκ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἄστρου αὐτοῦ (ἴδε Ματθ. 2, 1-12).

Περὶ τῆς ἐκ τοῦ Ἀβραὰμ καταγωγῆς τοῦ Μεσσίου ἐμαρτύρησεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Πατριάρχην τοῦτον, εἰπὼν εἰς αὐτὸν «Ἐν τῷ σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς» (Γενεσ. 22,18). Ὅτι ἡ φράσις «σπέρματί σου» ἐνταῦθα ὑπονοεῖ τὸν Χριστόν, μαρτυρεῖ περὶ τούτου ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος, λέγων ἐν τῷ 3, 16 τῆς ἐπιστολῆς πρὸς Γαλάτας: «Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει, καὶ τοῖς σπέρμασι, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός». Μαρτυρεῖ περαιτέρω καὶ ὁ ἀπόστολος ἔτι Ματθαῖος ἀναφέρων τὸν Χριστὸν ὡς υἱὸν Δαυεὶδ καὶ υἱὸν Ἀβραάμ, καταδεικνύων τὸν ἰσχυρισμόν του τοῦτον διὰ τῆς παραθέσεως τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου τοῦ Σωτῆρος Ἀπὸ Ἀβραὰμ μέχρι τοῦ Ἰωσήφ, μνηστῆρος τῆς Μαριάμ, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ὁ Χριστός.

Περὶ τῆς ἐκ τοῦ Δαυεὶδ δὲ καταγωγῆς τοῦ Χριστοῦ προεξήγγειλεν ὁ προφήτης Νάθαν πρὸς αὐτὸν τὸν Δαυείδ, λέγων: «Καὶ ἔσται ἐὰν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ, ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ». (Β' Βασιλ. 7, 12. Προβλ. καὶ ψαλμὸν 88, 36, ἔνθα λέγεται: «ἅπαξ ὤμοσα ἐν τῷ ἁγίῳ μου, εἰ τῷ Δαυεὶδ ψεύσομαι. Τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου»). Ὡσαύτως ὁ μεγαλοφωνότατος προφήτης Ἡσαΐας προεκήρυξε τὴν ἐκ τοῦ Δαυεὶδ καταγωγὴν τοῦ μέλλοντος Μεσσίου, λέγων «Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ (=νοεῖ τὴν ἁγίαν Παρθένον) καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται (=νοεῖ τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν) καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας...» (Ἡσ. 11, 1 ἑξῆς. πρβ. καὶ 9, 5 ἑξ. 11. 10). Παρόμοια φέρονται καὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ παρὰ τῷ προφήτῃ Ἱερεμίᾳ (22, 5 ἑξ.) «Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ ἀναστήσω τῷ Δαυεὶδ ἀνατολὴν δικαίαν καὶ βασιλεύσει βασιλεύς...» Ὅτι ἡ προφητεία αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸν Χριστόν, μαρτυροῦσιν οἱ ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου. Οὕτω οὐ μόνον παρ' ἄλλων προσφωνεῖται ὁ Χριστὸς ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ὡς υἱὸς Δαυεὶδ (Ματθ. 20, 30. 21, 9 κτλ.), ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ὁ Ματθαῖος ἀποκαλεῖ αὐτόν, πρὸς τῷ υἱὸν Ἀβραὰμ προσέτι καὶ «υἱὸν Δαυεὶδ» καὶ πειρᾶται, ὡς προείπομεν, διὰ τοῦ παρ' αὐτοῦ παρατιθεμένου γενεαλογικοῦ δένδρου νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο τόσον τὴν Ἀβρααμικήν, ὅσον καὶ τὴν Δαυειδικὴν αὐτοῦ καταγωγήν. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Δαυεὶδ «προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, προϊδὼν ἐλάλησε....» (Πραξ. 2, 30 ἑξ.). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος πολλαχοῦ ἀποκαλεῖ τὸν Κύριον «ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα» (Πραξ. 13, 23. Ἐπιστολὴ πρὸς Ρωμ. 1,3).

β') Ἡ ἐκ παρθένου ὑπερφυσικὴ γέννησις τοῦ Σωτῆρος: Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν προρρήσεων τούτων ἵσταται ἡ πρὸς τοὺς πρωτοπλάστους γενομένη ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ, ἡ δικαίως ἀποκαλουμένη «τὸ πρωτοευαγγέλιον». Κατὰ ταύτην ὁ μέλλων λυτρωτὴς τῆς ἀνθρωπότητος θὰ ἐγεννᾶτο οὐχὶ ὅπως πάντες οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, ἐκ συμμίξεως ἀνδρὸς μετὰ γυναικός, ἀλλὰ κατὰ ἰδιόφυᾶ τινα καὶ ὑπερφυσικὸν ὅλως τρόπον. Διὸ ἀποκαλεῖται οὗτος ἐνταῦθα «σπέρμα τῆς γυναικός».

Παρηγορῶν δηλαδὴ οἱονεὶ ὁ Θεὸς τοὺς πρωτοπλάστους διὰ τὴν εἰσηγήσει τοῦ νοητοῦ ὄφεως (=τοῦ διαβόλου) ἐπελθοῦσαν πτῶσιν αὐτῶν καὶ διὰ τὴν διὰ ταύτης εἴσοδον τῆς ἁμαρτίας εἰς τὸν κόσμον, προλέγει τὴν μετὰ χρόνους μέλλουσαν νὰ ἐπέλθῃ συντριβὴν τοῦ κράτους τῆς ἁμαρτίας διά τινος, ὅστις χαρακτηρίζεται ὡς «σπέρμα τῆς γυναικὸς» (ἐν Γεν. 3, 15): «Καὶ ἔχθραν θήσω», λέγει, «ἀνὰ μέσον σοῦ (=τοῦ νοητοῦ ὄφεως) καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς. Αὐτὸς (ὁ ἐκ σπέρματος τῆς γυναικός, δηλ. ὁ Χριστὸς) σοῦ τηρήσει (=θλάσει, συντρίψει) κεφαλήν, καὶ σὺ (=ὁ νοητὸς ὄφις, ὁ διάβολος, διὰ τῶν ὀργάνων αὐτοῦ τῶν Ρωμαίων καὶ Ἰουδαίων) τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (=νοεῖ τὰ πάθη καὶ τὸν σταυρικὸν καθόλου θάνατον). Περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς προφητείας ταύτης ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικὸς» (Γαλ. 4, 4). Διαυγέστερον καὶ σαφέστερον ἐκφράζεται ἐν τούτῳ ὁ προφήτης Ἡσαΐας, ὅστις λέγει ἐν 7, 14 ἑξ.: «Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ». Ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο μεσσιακὸν φέρει χαρακτῆρα καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ, μαρτυρεῖ ὁ Ματθαῖος, ὅστις, διηγούμενος τὰς ὑποψίας τοῦ μνηστῆρος Ἰωσὴφ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Μαρίας, ἥτις εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα πρὶν ἢ συνέλθῃ αὕτη μετὰ τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς, ἐπάγεται ὅτι ἄγγελος Κυρίου ἐπιφανεὶς κατ' ὄναρ εἶπεν εἰς αὐτόν: «Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυΐδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου. Τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἐστιν ἁγίου». Εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα προσθέτει: «Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος: Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ» (Ματθ. 1, 18—25). Τὴν ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου θεανθρωπίνην ὑπόστασιν τοῦ Κυρίου προϋπηνίχθη καὶ ὁ προφήτης Δανιήλ, ὅστις χαρακτηρίζει τὸν μέλλοντα λυτρωτὴν ὡς «υἱὸν ἀνθρώπου» ἢ «ὅμοιον ἀνθρώπῳ», κατερχόμενον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ προφήτης προλέγει τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ ἐν οὐρανοῖς προϋπάρχοντος Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅστις κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἰωάννου «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰωάν. 1, 14). Ὅτι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸν Χριστόν, μαρτυρεῖται οὐ μόνον ἐκ τούτου, ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐδανείσθη ὁ Κύριος τὸν πολύχρηστον ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις τίτλον «Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου», δι' οὗ ἠρέσκετο ν' ἀποκαλῇ ἑαυτὸν ὁ Κύριος (πρβλ. Ματθ. 8,20, 12,33 κτλ. Ἀπαντᾷ δὲ 85 φορὰς περίπου ἐν τῇ Κ. Δ. ὁ τίτλος), ἀλλὰ καὶ ῥητῶς ἐφήρμοσεν εἰς ἑαυτὸν τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Δανιήλ, ὅτε ὁ ἀρχιερεὺς Καϊάφας ἐξώρκισεν αὐτὸν νὰ ὁμολογήσῃ, ἂν αὐτὸς ὄντως εἶναι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν ἐρώτησιν δηλαδὴ ταύτην τοῦ ἀρχιερέως ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησε «Σὺ εἶπας», προσέθηκε δὲ εὐθὺς ἀμέσως: «Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ» (Ματθ. 26, 63 ἑξ.).

γ') Τόπος καὶ χρόνος τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ: Μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας προεφητεύθησαν καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου. Περὶ τοῦ τόπου προεφήτευσεν ὁ προφήτης Μιχαίας (800 περίπου π. Χ.), λέγων: «Καὶ σὺ Βηθλεὲμ οἶκος Ἐφραθά, ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν Ἰούδα. Ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος» (Μιχ. 5, 2). Ὡς γνωστὸν δέ, ὅτε οἱ μάγοι ἦλθον ἐξ Ἀνατολῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς προσκύνησιν τοῦ νεοτεχθέντος Βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ, οὗ τὸν ἀστέρα εἶδον ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀνατείλαντα, καὶ ἠρώτων, «ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;», αἱ πρὸς ἀπάντησιν τοῦ ἐρωτήματος τούτου συγκληθεῖσαι θεολογικαὶ κορυφαὶ τοῦ Ἰσραὴλ εἶπον: ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. «Οὕτω γὰρ γέγραπται», εἶπον, διὰ τοῦ προφήτου: «Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα. Ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ» (Ματθ. 2, 1—6). Ὅτι ὄντως ὁ Κύριος ἐγεννήθη ἐν Βηθλεὲμ ἱστοροῦσιν οἱ εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος 2, 1—12 καὶ Λουκᾶς 2, 1—39.

Ὡσαύτως προκαθωρίσθη ὑπὸ τοῦ προφήτου Δανιὴλ καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐν τῷ κόσμῳ παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ὁ χρόνος οὗτος καθορίζεται εἰς 70 ἑβδομάδας ἐτῶν, ἤτοι εἰς 490 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας (Δανιὴλ 9, 24 ἑξ.). «Ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἁγίαν τοῦ συντελεσθῆναι .... καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτειαν (=ὑπονοεῖ τὴν κατάπαυσιν τοῦ προφητικοῦ λόγου καὶ τὴν ἔκλειψιν προφητῶν) καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων (=τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ)...».

Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο παρατηρεῖ ὁ Μ. Ἀθανάσιος τὰ ἑξῆς: «Τίς οὖν ἐστιν ἕτερος χρισθεὶς ἅγιος ἁγίων, εἰ μὴ ὁ Χριστὸς μόνος, ὡς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος; Αἱ γὰρ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες τετρακόσια ἐνενήκοντα ἔτη σημαίνουσιν, ἀπὸ δὲ τοῦ Δανιὴλ μέχρι τοῦ νῦν (=τῶν χρόνων τοῦ Μ. Ἀθανασίου) ὑπάρχουσιν ἔτη τῶν ἑπτακοσίων πλείω. Δειξάτωσαν οὖν ἡμῖν Ἰουδαῖοι, τίς παρ' αὐτοῖς ἐχρίσθη ἅγιος ἁγίων μετὰ τετρακόσια ἐνενήκοντα ἔτη τοῦ Δανιὴλ καὶ κατήργησε τὴν θυσίαν... Ἀλλ' οὐκ ἔχουσι δεῖξαι, τίς τοῦτο πεποίηκεν, εἰ μὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ».

Β') Παρ' Ἐθνικοῖς: Ὡσαύτως προκατήγγειλαν τὴν ἔλευσιν τοῦ λυτρωτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ θεόπνευστοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου, ὅστις τὴν ἀγγελίαν τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος διετήρησε ζωηρῶς ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ καὶ ἔκρυψεν ὡς πολύτιμον θησαυρὸν ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ. Καὶ τοῦτο ἦτο ὅλως εὐνόητον. Διότι ὁ Θεὸς ὡς δημιουργὸς καὶ πατὴρ ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων ἐποδηγέτει καὶ τὰ ἔθνη εἰς τὴν πίστιν τοῦ μέλλοντος λυτρωτοῦ καὶ προπαρεσκεύαζε καὶ ταῦτα εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀφῆκε βεβαίως τὰ ἔθνη νὰ πορεύωνται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «καίτοι γε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους...» (Πραξ. 14, 16 ἑξ.), ὡς προσθέτει ὁ ἴδιος. Καὶ ἀλλαχοῦ λέγει ὁ ἴδιος: «ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον;» (Ρωμ. 3, 29 ἑξ.), «οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν», ἀπαντᾷ, «ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς» (αὐτόθι).

Ἄνδρες λοιπὸν ἐθνικοὶ κατὰ θείαν ἔμπνευσιν προανήγγειλαν τὴν ἔλευσιν μεγάλου τινὸς προσώπου ὑπερκοσμίαν ἔχοντος τὴν προέλευσιν. Εἰ καὶ αἱ χρησμολογίαι αὗται εἶνε οὐχὶ τόσον σαφεῖς, μαρτυροῦσιν ὅμως τὸ καθολικὸν συναίσθημα περὶ τῆς ἐλεύσεως λυτρωτοῦ τινος. Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα μαρτυρίας τινὰς μόνον ἐκ τῶν Ρωμαίων καὶ Ἑλλήνων. Τάκιτος, ὁ Ρωμαῖος ἱστορικός, μαρτυρεῖ ὅτι ἅπαντες οἱ λαοὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων προφητειῶν εἶχον τὰ ὄμματα ἐστραμμένα πρὸς τὴν Ἰουδαίαν ὡς ἐπὶ πόλον τῆς κοινῆς αὐτῶν ἐλπίδος, ἐξ ἧς ἔμελλε νὰ προέλθωσιν οἱ μέλλοντες νὰ ποιμάνωσι τὴν οἰκουμένην (Τακίτου Ἱστορία V, 13). Τὴν αὐτὴν φήμην ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ ἕτερος Ρωμαῖος ἱστορικὸς Σουετώνιος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Οὐεσπεσιανοῦ. Ὁ Ρωμαῖος ποιητὴς Βιργίλιος χρησμολογεῖ λέγων, ὅτι ἤδη νέος γόνος ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ πέμπεται, διὰ τῆς γεννήσεως τοῦ ὁποίου ἡ σιδηρᾶ γενεὰ λήγει καὶ ἄρχεται ἡ χρυσῆ διὰ τὸν κόσμον (Ἐκλογαὶ IV). Κατὰ Σουΐδαν (ἐν τῇ λέξει Αὔγουστος) ἐπερωτήσας δῆθεν ποτε ὁ Αὔγου-

(Ἡ συνέχεια εἰς τὴν 14ην [illegible])

Ἕνα ἐγωϊστικὸν παιγνίδι

Εἶνε οἱ γκόλφερς πραγματικοὶ ἀθληταί;

Ἡ γνώμη ἑνὸς φιλάθλου ἐπισκόπου

Οἱ «γκόλφερς» θὰ ἐκπλαγοῦν ἀσφαλῶς ὅταν μάθουν ὅτι ὁ Δρ. Οὔϊλσων, ὁ Ἄγγλος ἐπίσκοπος τοῦ Τσέλμσφορντ, ὁ ὁποῖος δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ παίζῃ τὸ παιχνίδι αὐτό, δὲν θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του ἀθλητήν. Εἰς μίαν συνέντευξιν τὴν ὁποίαν ἔδωσε τελευταίως συνόψισε τὴν γνώμην του ὡς ἑξῆς: «Δὲν νομίζω ὅτι ἀπὸ τὸ γκόλφ μανθάνομεν πράγματα περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ δὲν θὰ ἔπρεπε κανεὶς νὰ μάθῃ. Ὁ γκόλφερς παίζει ἁπλούστατα διὰ τὸν ἑαυτόν του. Εἰς τὰ ἄλλα παιχνίδια, ὅπως τὸ φοὺτ-μπὼλλ καὶ τὸ κρίκετ, λησμονεῖ τὴν ἀτομικότητά του».

Καὶ μέχρις ἑνὸς σημείου φαίνεται ὅτι ἔχει δίκαιον. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν ἔπαιξε τίποτε ἄλλο ἐκτὸς γκόλφ, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εἶνε ἀθλητής.

Κάποτε εἶχε διεξαχθῆ ζωηρὰ συζήτησις, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει μέρος καὶ ἕνας περίφημος πρωταγωνιστής, περὶ τοῦ κατὰ πόσον τὸ γκόλφ εἶνε σπόρ. Προσωπικῶς ἀποκλίνω ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ὅτι πρόκειται περὶ μιᾶς ἀσχολίας διὰ νὰ περνᾷ ἡ ὥρα καὶ κατὰ συνέπειαν ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὸ γκόλφ δὲν εἶνε ἀθληταί.

Ἡ λέξις ἀθλητισμὸς νομίζω ὅτι ὑπονοεῖ κάποιαν φυσικὴν ἄσκησιν ἐντονωτέραν παρὰ τὸ γκόλφ, ἕνα παιγνίδι ἴσως μὲ τὸ ὁποῖον περνᾷ ἡ ὥρα ἀλλὰ καὶ περιέχον στοιχεῖα κινδύνου ὅταν παίζεται.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ γενικῶς παραδεδεγμένη ἔννοια τῆς λέξεως. Ἀθλητὴν λέγοντες ἐννοοῦμεν ἕνα ἄνθρωπον ὀρθῶς σκεπτόμενον, τίμιον, ὁ ὁποῖος παίζει τὸ παιχνίδι τῆς ζωῆς χωρὶς νὰ παραβιάζῃ τοὺς ὑφισταμένους κανόνας καὶ θεσμούς. Ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν γκόλφερς ἐπῆρε τὸ παιχνίδι εἰς τὰ σοβαρὰ μόνον ἀφοῦ ἔφθασαν εἰς ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ φοὺτ-μπὼλλ τοὺς ἦτο ἀπρόσιτον, οἱ δὲ γνωστότεροι γκόλφερς σήμερον παίζουν καὶ ἄλλα παιχνίδια, ὅπως τὸ φοὺτ-μπὼλλ.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὅμως δὲν ὑπολογίζονται, διότι πλὴν τοῦ γκόλφ παίζουν καὶ ἄλλα παιχνίδια. Εἶνε ὅμως λίαν ἀμφίβολον ἂν καὶ αὐτοὶ θεωροῦν ὡς ἀθλητὰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι παίζουν μόνον γκόλφ.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ διαφωνήσωμεν μὲ τὴν ἄποψιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπὸ τὸ γκόλφ δὲν μανθάνομεν πράγματα περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μάθωμεν. Δὲν ὑπάρχει, νομίζομεν, ἄλλο παιχνίδι ποὺ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς μεγαλυτέραν δοκιμασίαν τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός. Εἶνε τὸ μόνον παιχνίδι εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ κάμῃ ἀπάτην, χωρὶς νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνακαλυφθῇ. Εἰς τὸ φοὺτ-μπὼλλ ἢ εἰς τὸ κρίκετ διὰ νὰ κάμῃ κανεὶς ἀπάτην πρέπει νὰ εἶνε πολὺ ἔξυπνος, διὰ νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ διαιτητοῦ. Ἡ δύναμις, ἡ ὁποία θὰ τὸν συγκρατήσῃ ἐπαγρυπνεῖ πάντοτε. Καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ γκόλφερς δὲν κάμνουν ἀπάτας μολονότι θὰ ἠμποροῦσαν χωρὶς νὰ τοὺς ἀντιληφθῇ κανείς, συνηγορεῖ ἀσφαλῶς ὑπὲρ τῆς ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ ἀθλητοῦ εἰς αὐτούς. Εἶνε ζήτημα συνειδήσεως καὶ δὲν φανταζόμεθα ὅτι εἶνε ποτὲ δυνατὸν οἱοσδήποτε γκόλφερ νὰ δεχθῇ μετάλλιον ἢ ἄλλο βραβεῖον, τὸ ὁποῖον γνωρίζει ὅτι δὲν τοῦ ἀξίζει ἢ ὅτι δὲν τὸ ἐκέρδισε μὲ πᾶσαν ἐντιμότητα. Σχετικῶς ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς χαρακτηριστικόν, τὸ ὁποῖον συνέβη πράγματι τελευταίως. Εἰς μίαν ἀθλητικὴν λέσχην τοῦ Λονδίνου ἐγίνοντο ἀγῶνες γκόλφ. Ἕνας ἐκ τῶν διαγωνισθέντων εἰσῆλθεν εἰς τὴν λέσχην καὶ ἀφοῦ ἐπλήρωσεν, ἔλαβε τὴν κάρτα συμμετοχῆς, κατὰ τοὺς κανονισμοὺς τῆς λέσχης, ἔκαμε ὅμως μίαν μικρὰν παράλειψιν. Κατὰ τὸν κανονισμὸν τῆς λέσχης ἔπρεπε νὰ ὑπογράψῃ τὸ βιβλίον τῶν ἀγώνων προτοῦ λάβῃ μέρος εἰς τὸ παιχνίδι, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρέλειψε νὰ κάμῃ. Ἡ μικρὰ αὐτὴ καὶ λεπτομερειακὴ παράλειψις τὸν ἔθεσεν ἐκτὸς τοῦ ἀγῶνος. Ὁ ἄνθρωπος, λοιπόν, ὁ ὁποῖος δέχεται ἕνα τοιοῦτον ἀποκλεισμὸν χωρὶς μεμψιμοιρίαν, ἠμπορεῖ ἀσφαλῶς νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ἀθλητῶν, κατὰ τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην ἔννοιαν τῆς λέξεως.

Βεβαίως ὑπάρχουν πολλαὶ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας οἱ γκόλφερς παρέβησαν τοὺς κανονισμοὺς τοῦ παιχνιδιοῦ. Ἡ διαφορὰ εἶνε ὅτι ἡ παράβασις αὐτὴ δὲν ἔγινεν ἐκ προθέσεως. Καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ὁ σημερινὸς πολύπλοκος κανονισμὸς τοῦ γκόλφ, θὰ γίνωνται ἀκούσιαι παραβάσεις του. Γενικῶς ὅμως ὅλοι οἱ γκόλφερς προσπαθοῦν νὰ παίζουν, τηροῦντες αὐστηρῶς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ παιχνιδιοῦ. Ἂν δὲν εἶχον οὕτως τὰ πράγματα, τὸ γκόλφ δὲν θὰ κατελάμβανε τόσον διακεκριμένην θέσιν μεταξὺ τῶν ἀθλημάτων. Δὲν ἔχει παρὰ νὰ παρακολουθήσῃ κανεὶς ἕνα μεγάλο ἀγώνισμα γκόλφ διὰ νὰ ἀντιληφθῇ μὲ πόσην μεγάλην προσοχὴν φροντίζουν οἱ ἀγωνιζόμενοι νὰ ἀποφύγουν μίαν κατὰ λάθος παράβασιν τοῦ κανονισμοῦ.

Τελευταίως ἀκόμη, δύο μεγάλοι γκόλφερς, ὁ Μίτσελ καὶ ὁ Ἄρθουρ Λάσεϋ, παρητήθησαν ἀπὸ ἕνα ἀγώνισμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀθλοθετηθῆ μὲ χιλίας λίρας, διὰ μίαν μικρὰν παρατυπίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμον. Τὸ σφάλμα τῶν ὡμολόγησαν μόνοι των, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῇ κανείς. Διότι πράγματι, ὁ ἀντίπαλος, ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται περὶ τὰ 50 μέτρα μακράν, εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ ἀντιληφθῇ.

Δεδομένου δὲ ὅτι εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις δὲν ὑπάρχει διαιτητής, τὸ σφάλμα ἠμπορεῖ ἄριστα νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον. Εἶνε ζήτημα ἁπλῆς συνειδήσεως τοῦ παίκτου.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ἡ ἀπάτη εἶνε τόσον εὔκολος εἰς τὸ γκόλφ, τὸ παιχνίδι αὐτὸ ἀναμφιβόλως μᾶς διδάσκει κάτι: τὴν σημασίαν τοῦ νὰ ἤμεθα ἔντιμοι. Ἑπομένως ὁ ἐπίσκοπος Οὔϊλσων πρέπει νὰ συμφωνήσῃ ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε «ἀπὸ τὰ πράγματα ποὺ δὲν θὰ ἔπρεπε κανεὶς νὰ μάθῃ». Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶνε τελείως ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ ἐπισκόπου ὅτι τὸ γκόλφ εἶνε ἐγωϊστικόν. Βεβαίως κατά τινα τρόπον εἶνε ἐγωϊστικόν, περὶ τούτου δὲ ἠμπορεῖ νὰ μαρτυρήσῃ ἡ μὴ ἐνδιαφερομένη διὰ τὸ γκόλφ σύζυγος ἑνὸς γκόλφερ. Οἱ περισσότεροι ὅμως δὲν ἀφήνουν τὸ παιχνίδι νὰ χαλάσῃ τὴν οἰκογενειακήν των εὐτυχίαν.

Εἰς τὸ γκόλφ παίζει κανεὶς ἁπλῶς διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἐνῷ εἰς τὰ ἄλλα παιχνίδια ἀποβάλλει τὴν ἀτομικότητά του, λέγει ὁ Δρ. Οὔϊλσων. Τὸ πρᾶγμα εἶνε πολὺ ἀμφίβολον. Διότι εἰς ὅλα τὰ παιχνίδια ὁ παίκτης ἔχει τὸ ἰδικόν του μέρος. Ἐκ παραλλήλου ὅμως παίζει καὶ δι' ἕνα σύνολον, διὰ μίαν ὁμάδα. Αὐτὸ τὸ ὁμαδικὸν πνεῦμα ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ γκόλφ, ἀπὸ μιᾶς δὲ ἀπόψεως περισσότερον παρὰ εἰς τὰ ἄλλα παιχνίδια. Διότι τὸν γκόλφερ δὲν τὸν παρακολουθεῖ κανείς, ἔχει ἰδικήν του ἐπιδεξιότητα καὶ κρίσιν, δὲν ὑπάρχει κανεὶς νὰ τοῦ διορθώσῃ τὰ σφάλματά του καὶ ὅμως ἀπὸ μίαν του κίνησιν ἐξαρτᾶται τὸ γόητρον τῶν γκόλφερς. Ἕνα κακὸ κτύπημα ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὸ κέρδισμα [illegible].

Ἄν, λοιπόν, τὸ [illegible] σει τὸ ὁμαδικὸν αἴσθημα, τὸ θάρρος, ταχεῖαν καὶ ἀκριβῆ κρίσιν καὶ ὀξεῖαν ἀντίληψιν ἐν τῷ [illegible] δικαιολογημένως ἠμπορεῖ νὰ ὀνο-

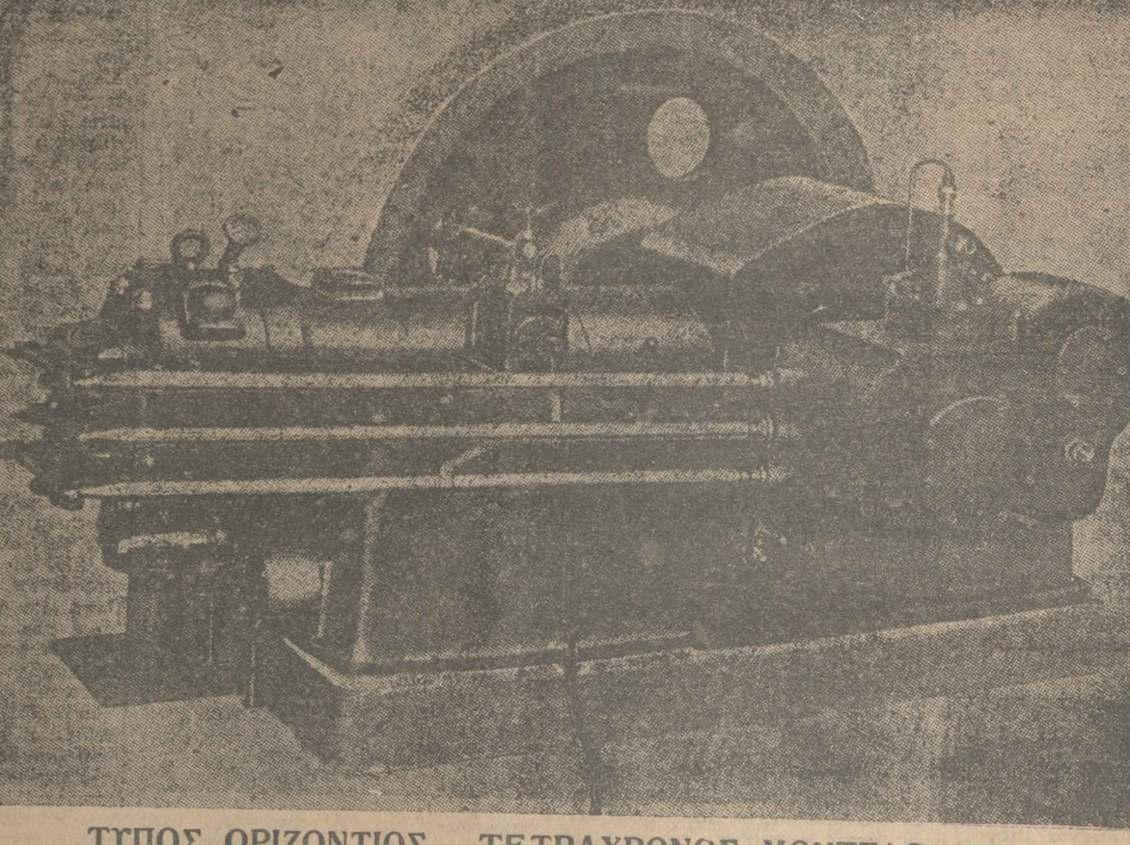

ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΙ ΜΗΧΑΝΑΙ ΣΟΥΠΕΡ - ΔΙΖΕΛ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ
LINKE HOFMANN - BUSCH - WERKE
BRESLAU
Τύπου ὁριζοντίου ἀπὸ 12 ἕως 55 ἵππους
Τύπου καθέτου ἀπὸ 45 ἕως 3000 ἵππους
ΤΥΠΟΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ - ΤΕΤΡΑΧΡΟΝΟΣ ΜΟΝΤΕΛΟ 1934
ΑΠΛΟΥΣΤΑΤΟΣ - ΑΣΦΑΛΗΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ
Ἠγγυημένη κατανάλωσις 166 ΓΡΑΜΜΑΡΙΑ καθ' ἵππον καὶ ὥραν
Ἑτοιμοπαράδοτοι ἐκ τῆς ἐν Πειραιεῖ παρακαταθήκης μας τράνζιτο
ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:
ΚΩΝΣΤ. ΓΚΕΡΤΣΟΣ & ΣΙΑ
ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΑΙΩΤΙΣΣΗΣ 9Α - ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛ. 21-716
Προσφοραὶ δωρεὰν καὶ πᾶσα τεχνικὴ συμβουλή

ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ
Δρ. ΙΑΤΡΟΣ ΛΙΑ ΦΑΡΜΑΚΙΔΟΥ
Τέως βοηθὸς τῶν καθηγητῶν Grashey, ἐν Μονάχῳ, Belot, ἐν Παρισίοις. Εἰδικότητες: Ὑπερτρίχωσις, τριχόπτωσις, παθήσεις τοῦ δέρματος, τοῦ προσώπου, παχυσαρκία. (Σύστημα Bergonié - Darricau) κλπ. Δέχεται καθ' ἑκάστην ἐν τῇ οἰκίᾳ της, Μαυρομιχάλη 22, 10—12 καὶ 4—6.

Ο κ. ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΥ, O. D., Ph. D.
ἐφαρμόζων
ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΝ, ΜΑΣΣΑΖ
κ.λ.π.
Δέχεται καθ' ἑκάστην 11—1 καὶ 5—7, Βουκουρεστίου 17, τηλ. 20-038

Ο ΦΥΜΑΤΙΟΛΟΓΟΣ
Δημ. Γ. Βεζύρογλου, τῆς Σχολῆς Βιέννης, τ. Ἐπιμελητὴς τοῦ Σανατορίου «Wienerwald» καὶ τοῦ Σανατορίου Μελισσίων Πεντέλης, δέχεται καθ' ἑκάστην 11—1 π. μ. καὶ 4—7 μ. μ. ἐν τῷ ἰατρείῳ του, Ἀκαδημίας 72. Τηλ. 25—226. Ἀκτῖνες Roentgen. Τηλ. οἰκίας 21—217.

Η ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΣ - Η ΕΠΙΛΗΨΙΑ
Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΑΥΤΩΝ
Ὁ συγγραφεὺς τῶν ἄνω συγγραμμάτων ἰατρὸς κ. Χαρίλαος Πραπόπουλος, τ. ἐφηγητὴς τῆς Νευρολογίας τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, δέχεται τοὺς πάσχοντας εἰς τὸ Ἠλεκτροθεραπευτικὸν Ἰνστιτοῦτόν του, ὁδὸς Πειραιῶς 10, τὰς ὥρας 10—12 π.μ. καὶ 4—6 μ.μ. Τηλέφ. 25594.

ΑΝΑΡΡΩΤΗΡΙΟΝ
Η "ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ,,
Τηλ. 01-191 Κηφισιά
Διευθυνταὶ ἰατροί:
Γ. ΚΑΨΑΛΑΣ
Θ. ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΣ
Τὸ πρώην ἀριστοκρατικὸν ξενοδοχεῖον «Renaissance», μὲ τὴν πολυτελῆ του ἐπίπλωσιν καὶ τὸ ἐκτεταμένον πάρκον, διαρρυθμισθὲν καταλλήλως κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐν Εὐρώπῃ maisons de repos, δέχεται ἀσθενεῖς πάσχοντας ἐκ νευροψυχικῶν νοσημάτων, ἀποκλειομένων τῶν ἀνησύχων τοιούτων. Θέσεις πολυτελείας Α' καὶ Β' ἀπὸ 200 δραχ. καὶ ἄνω ἡμερησίως.
Ἕκαστος τῶν ἀσθενῶν δύναται ἐλευθέρως νὰ ἐκλέγῃ τὸν θεράποντά του ἰατρόν, μεταξὺ τῶν διακεκριμένων ψυχιάτρων τῆς πρωτευούσης.
Διὰ τοὺς χρονίους ἀσθενεῖς γίνεται ἰδιαιτέρα συμφωνία, τῶν δὲ ἐν Εὐρώπῃ τοιούτων ἀναλαμβάνομεν τὴν μεταφοράν.

ΚΩΝΣΤ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΩΝΗΣ
Ἰατρὸς—Παθολόγος
Δρ Πανεπιστημίου Λειψίας.
Ἐπὶ 12ετίαν σπουδάσας ἐν Γερμανίᾳ καὶ εἰς τὰ Παθολογικὰ εἰδικευθείς, δέχεται ἐν τῇ οἰκίᾳ του Θεμιστοκλέους 37 ὥρ. 3—6 μ.μ.

Γ. Μ. ΤΣΑΚΥΡΟΓΛΟΥ
ΜΑΙΕΥΤΗΡ — ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ
Ἐπιμελητὴς Μαιευτηρίου «Μαρίκας Ἠλιάδη»
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 4 (πάροδος Πατησίων)
Δέχεται 3½ — 5½. Τηλέφ. 23-048

ΣΤΟΜΑΧΟ—ΕΝΤΕΡΟΛΟΓΟΣ
Νικ. Πρεβεδουράκης
Ἐπὶ τριετίαν ἐν Παρισίοις εἰδικευθείς. Ἀκτινοσκοπήσεις στομάχου, ἐντεροσκοπήσεις, διαθερμία, θεραπεία αἱμορροΐδων δι' ἐνέσεων. Δέχεται Τήνου 9 α. 10—12 καὶ 3—6 Τηλέφ. 80-306.

Ὁ εἰδικὸς ἰατρὸς τ. Διευθυντὴς νοσοκομείων ἀφροδισίων νόσων
Δρ Φ. ΚΤΕΝΙΔΗΣ
Σπουδάσας ἐν Εὐρώπῃ ἀποκλειστικῶς
ΣΥΦΙΛΙΔΙΚΑ — ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΑ — ΔΕΡΜΑΤΙΚΑ
Θεμιστοκλέους 18. Τηλ. 24-573
Εὐσυνείδητος ἐπιστημονικὴ θεραπεία. Ἐπαρχίας, ἐξωτερικόν, μελλονύμφους ἐμπιστευτικαὶ ὁδηγίαι ταχυδρομικῶς.

Συφιλιδικά
Δερματικά
Γυναικολογικά
Οὐρολογικά
Γ. Ν. ΠΑΡΙΣΗΣ
ἰατρὸς
Ἐκπαιδευθεὶς ἐν ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ εἰς τὰ Νοσοκομεῖα Saint-Louis, Necker καὶ Lariboisiere.
Εἰδικὸν τμῆμα Γυναικολογικῶν παθήσεων. Ἠλεκτροδιαθερμία.
Δέχεται 8—1 ½ καὶ 3—9 καὶ ἐπὶ συνεντεύξει. Ὁδὸς Γερανίου 43, Ὁμόνοια. Τηλ. 25-825. Ἰδιαίτεραι αἴθουσαι διὰ Κυρίας.

Κ. Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΙΑΤΡΟΣ
Σιφιλιδολόγος—Δερματολόγος
Μάγερ 23α—Τηλ. 25-532 9-2 5-8
Ἰδιαίτερον διαμέρισμα δι' ἕκαστον ἀσθενῆ

ΣΩΚ. ΛΟΥΪΖΙΔΗΣ
Εἰδικὸς ἰατρὸς
Συφιλιδικῶν, Γυναικολογικῶν, Οὐροποιογεννητικῶν, Δερματικῶν Νοσημάτων
Σπουδάσας ἐπὶ μακρὸν ἐν Παρισίοις
Εἰδικὸν τμῆμα γυναικ. παθήσεων.
Ἠλεκτροθεραπευτήριον
Δέχεται 9—1 π.μ. 4—8 ½ μ.μ
34 — Σατωβριάνδου — 34
Ἰδιαίτερα αἴθουσα διὰ κυρίας

Θεραπεύεται
βλενόρροια καὶ κυστῖτις
μὲ τὶς κάψουλες
ΥΣΤΑΝ

Ὁ γεωγραφικὸς χαρακτηρισμὸς καὶ ἡ μορφὴ τῶν τοπίων εἰς τὴν Παλαιστίνην

(Συνέχεια ἐκ τῆς 11ης σελίδος)

χυρώσεως χρησιμεύῃ ὡς καταφύγιον. Ἐπὶ πλέον ἔχει κατάλληλον θέσιν διὰ τὴν συγκοινωνίαν, διότι ἡ ἐκ τοῦ ὀροπεδίου ἐκ Β πρὸς Ν κυρία ὁδὸς διατέμνεται ὑπὸ τῆς ἐκ Δ πρὸς Α ὁδικῆς γραμμῆς. Εἰς τὸ σκληρὸν ἔδαφος τῶν περιχώρων ἔχουν ἐγκατασταθῆ ἄνδηρα, φέροντα ἀραιὰς φυτείας ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων. Ἡ ἐντὸς τῶν τειχῶν παλαιὰ πόλις ἔχει ποικιλόρρυθμον ὄψιν· αἱ ὁδοὶ εἶνε στεναὶ καὶ συνήθως σκεπόμεναι ὑπὸ θόλου, αἱ δ' οἰκίαι φέρουν δώματα καὶ δεξαμενὰς (στέρνας) διακοπτόμενα ὑπὸ στεγῶν ἐξ ἐρυθρῶν πλίνθων ἢ ὑπὸ θόλων καὶ πύργων. Ἡ περιοχὴ τῆς πόλεως οὐδὲν ἔχει τι τὸ αἰτιολογοῦν, ὅπως εἰς ἄλλας πόλεις ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ, τὴν ἵδρυσιν μεγαλοπόλεως. Μικρὸν εἰς τὴν ἀρχαιότητα φρούριον ὄν, ὑπὸ τοῦ Δαυῒδ καὶ τοῦ Σολομῶντος κατέστη βασιλὶς περίδοξος καὶ ἱερὰ ἕδρα τοῦ ἰουδαϊκοῦ μονοθεϊσμοῦ. Σήμερον εἶνε ἡ ἀκρόπολις τριῶν θρησκειῶν. Ὄχι μόνον ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ἐδῶ τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, ὁ ὁποῖος εἶνε ἐκτισμένος ἐπὶ τοῦ χώρου τῆς σταυρώσεως καὶ ταφῆς τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς ἔχει λαμπρὸν τέμενος ἐπὶ τοῦ χώρου ὅπου ἔκειτο ἄλλοτε ὁ μέγας ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Οἱ κάτοικοι (τῶν ὁποίων 70 χιλ. εἶνε Ἰουδαῖοι καὶ οἱ λοιποὶ Χριστιανοὶ καὶ Μωαμεθανοὶ) ἀνέρχονται μετὰ τῶν ἔξωθεν τῆς πόλεως συνοικισμῶν εἰς 100 χιλιάδας καὶ ζῶσιν οὐχὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους ἀλλ' ἐκ τῆς ἱερότητος τῆς πόλεως· διότι φιλοξενοῦν τὰ πλήθη τῶν προσκυνητῶν, τὰ ὁποῖα συρρέουν εἰς τὴν Ἁγίαν ταύτην πόλιν.

Πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ ἀσβεστολιθικοῦ ὀροπεδίου ἐκτείνεται τὸ παράλιον βαθύπεδον ὅπου ἄλλοτε ἔζων οἱ Φιλισταῖοι. Εἰς τὴν παραλίαν ὑψοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐρυθροκίτρινοι θῖνες, πρὸ τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ τῶν ποταμίων ἀπλοῦται εἰς ἕλη. Ταῦτα σήμερον περιωρίσθησαν διὰ τῶν ἀποίκων Ἰουδαίων καὶ ἡ πεδιὰς αὕτη ἀποτελεῖ πηγὴν πλούτου. Παρατηρεῖ τις εἰς τὴν θάλασσαν πρόσχωσιν ἔχουσαν τὴν ἀρχήν της ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ Νείλου, ἡ ὁποία παρασύρεται ὑπὸ θαλασσίου ρεύματος διήκοντος κατὰ τὴν ἀκτήν. Οὕτως ὁ αἰγιαλὸς εἶνε εὐθύγραμμος καὶ ἄξενος. Τὸ ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλὴμ Ἰόππη (Γιάφφα, 50 χιλ. κ.) εἰς προηγούμενα ἔτη εἶχε καλύτερον φυσικὸν λιμένα ἡ δὲ ἄλλοτε παράλιος Γάζα εὑρίσκεται σήμερον 5 χιλιόμ. μακρὰν τῆς ἀκτῆς. Σήμερον εἰς τὴν Ἰόππην χιλιάδες ὑδραντλιῶν ποτίζουν τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς κήπους, ἰδίως πορτοκαλλεῶνας. Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα χιλιάδες προσκυνητῶν καὶ περιηγητῶν (20—25 χιλ.) ἀποβιβάζονται εἰς τὴν Ἰόππην, ἐκ τῆς ὁποίας σιδηροδρομικὴ γραμμὴ εἰς 3 ὥρας φθάνει εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Εἶνε γνωστὴ ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σιωνισμὸς κίνησις, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον διασκορπισμένων Ἰουδαίων εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, τὴν Παλαιστίνην. Ἡ πολιτικὴ ὀργάνωσις τοῦ Σιωνισμοῦ εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ 1860. Τῷ 1897 συνεκλήθη ἐν Βασιλείᾳ τὸ πρῶτον Σιωνιστικὸν συνέδριον τὸ ὁποῖον προεκάλεσε τὴν συμπάθειαν τῆς Ἀγγλίας. Διὸ μετὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης (1917) ὅτε αὕτη ἀνέλαβε τὴν ἄσκησιν ἐντολῆς ἐν Παλαιστίνῃ ἐξ ἀποφάσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ὑπεστήριξε παντοιοτρόπως τὸν σκοπὸν τοῦ Σιωνισμοῦ. Ἡ ἐκπλήρωσις ὅμως τοῦ σκοποῦ τούτου ἐν μέρει μόνον ἐπέτυχε. Ἱδρύθησαν μὲν ἀποικίαι τινές, καὶ ἐπετελέσθησαν ἐργασίαι πρὸς ἀναγέννησιν τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης, καὶ ἀναζωογόνησιν τοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ βίου τῆς ἀπελευθερωθείσης χώρας ἐκ τῆς Τουρκικῆς ἐπικυριαρχίας, ἀλλ' εὗρε ἡ ἀποκατάστασις τῶν Ἰουδαίων πολλὰς ἀντιδράσεις. Ὄχι μόνον τὰ λοιπὰ ἐθνικὰ στοιχεῖα ἀντιδρῶσι πρὸς τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἑνώσεις Ἰουδαίων, ἐκ Γερμανίας ἰδίως, ἐκηρύχθησαν πρὸς τοῦτο ἐναντίαι.

Ὁ πληθυσμὸς ὅλης τῆς Παλαιστίνης συμποσοῦται μόλις εἰς τὸ 1 ἑκατομ. Ἕλληνες εἶνε 1800, τῶν ὁποίων οἱ 1000 κατοικοῦν ἐν Ἱερουσαλήμ, ὅπου καὶ ὁ Ὀρθόδοξος Ἕλλην Πατριάρχης. Καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὀθωμανῶν τὰ δίκαια τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν διετέλεσαν σεβαστὰ καὶ ὁ Πανάγιος τάφος διατελεῖ ἀναφαίρετον κτῆμα τῆς Ὀρθοδοξίας παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας τῶν χριστιανικῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης ὅπως γίνωσι κύριοι πάντων τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους λάμπουν ἔτι διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἐν τῇ ἑστίᾳ ταύτῃ τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Θεοῦ.

ΙΩ. ΣΑΡΡΗΣ

Ἡ σταδιοδρομία τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς

(Συνέχεια ἐκ τῆς 11ης σελίδος)

ἐξάρουμε σήμερα. Γιατὶ εἶνε θέμα ποὺ θὰ σήκωνε ὁλάκερο τεχνικὸ σύγγραμμα.

Ἡ μετὰ τὴν γρηγοριανὴ κωδικοποίηση ἐξέλιξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς στὴ Δύση εἶνε γνωστὴ σ' ὅλους ποὺ, περνόντας ἀπὸ τὶς τάξεις τοῦ σχολειοῦ, εἶχαν τὴν εὐκαιρία κάτι νὰ διδαχθοῦν ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς. Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου στὴν δυτικὴ ἐκκλησία δημιούργησε τὸ ἀπαραίτητο πρόσφορο ἔδαφος γιὰ τὴν ἐκκόλαψη τῆς πολυφωνίας καὶ τῆς ἁρμονίας. Ὅπως γιὰ πολλὲς ἄλλες τέχνες, ἀλλὰ πολὺ ξεχωριστὰ γιὰ τὴν μουσική, ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία (εἴτε Καθολικὴ εἴτε Διαμαρτυρόμενη) ἔπαιξε ρόλο αὐστηροῦ ἴσως κάποτε ἀλλὰ προστατευτικοῦ πάτρωνα. Κάτω ἀπὸ τὴν αἰγίδα του γαλουχήθηκε ἡ πολυφωνικὴ μουσική, γιγαντώθηκε γιὰ νὰ ξεχυθῇ καὶ κατακτήσῃ τὸν ἔξω κόσμο.

Γιὰ τὴν ταυτόχρονη ἐξέλιξη τῆς λειτουργικῆς μελῳδίας στοὺς κόλπους τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ξέρουμε παρὰ συγκεχυμένα πράγματα ὡς τὸν δωδέκατο περίπου αἰῶνα. Τὰ παρεδῶθε εἶνε γνωστὰ στοὺς εἰδικοὺς κατὰ τρόπο ποὺ μόνο φανατικὲς ἀντιγνωμίες ἐξάπτει. Γιὰ τοὺς μὴ βυζαντινολόγους ἐμπειροτέχνες ἡ μακραίωνη σταδιοδρομία τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀντιπροσωπεύει ἕνα διεξοδικὸ χάος. Κι' ὄχι μόνο τοῦτο. Ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος τούτου, ὅπως καθοδηγεῖται ἄνωθεν καὶ γίνεται (ἂν τυχὸν γίνεται), δὲν ὑπόσχεται καμμιὰ πρακτικὴ καλλιτεχνικὴ ἐσοδεία. Ἀντιπροσωπεύει μιὰν ἀπὸ κεῖνες τὶς πλευρὲς ποὺ ὄχι ἄδικα κατέκτησαν τὴν θλιβερὴν ἐπωνυμία τοῦ «Βυζαντινισμοῦ». Κι' ὅμως τίποτε δὲν ἀπέκλειε νὰ σταδιοδρομήσῃ ἡ ἀνατολικὴ λειτουργικὴ μελῳδία κατὰ τρόπο κατ' ἀναλογία γόνιμο μὲ τὸν τῆς δυτικῆς.

Ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη λειτουργία, πρὸ πάντων στὴν ἐποχὴ ὁποὺ συνετελέσθη, πῶς νὰ μὴ χαρακτηρισθῇ σήμερα ὡς ἡ θανατικὴ καταδίκη τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς; Ἀπὸ τὸν μουσικὸ δημιουργὸ τῆς ἐποχῆς ποὺ ἐγκυμονοῦσε τὴν πολυφωνία καὶ τὴν ἁρμονία ἀφῃρέθη τὸ στερεὸ ὑπέδαφος τῶν μονίμων, τῶν σταθερῶν φθόγγων ἀφ' ἑνός, κι' ἀφ' ἑτέρου, ἡ διὰ τῶν δέκα δακτύλων ἐπιζήτηση, πάνω στὰ πλῆκτρα, ταυτοχρόνων διαστημάτων καὶ ἤχων, πρωτόλειων τῆς ἐπικειμένης ἐκμαιεύσεως τῆς πολυφωνίας. Ἐπὶ πλέον κι' ὡς μοιραία συνέπεια τούτου, ἡ ἀπουσία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου στέρησε τὸ ὀρθόδοξο πλήρωμα τῆς χιλιόχρονης εὐκαιρίας νὰ πλάσῃ τὴν ἁρμονικὴ καὶ πολυφωνική του συνείδηση, ὅπως τοῦτο συνετελέσθη στὴ Δύση ἐδῶ καὶ δέκα περίπου αἰῶνες. Μόλις καὶ μετὰ βίας, καὶ μόνο στὶς ἡμέρες μας, ἐλάχιστη κάποια μερίδα τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου ἀποκτάει κάποια πολυφωνικὴ κι' ἁρμονικὴ συνείδηση. Ἡ μαρτυρικὴ καὶ τόσο συγκεχυμένη περιπέτεια τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ὀφείλεται κατὰ μέγιστο μέρος στὸν ἀδικαιολόγητο, τὸν ἀκατανόητον ὀστρακισμὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου. Καὶ μήπως διερωτήθηκε ποτὲ κανεὶς πόσο σταθερώτερος, πόσο πιὸ συμπαγὴς καὶ συνεπέστερος θὰ ἦταν ὁ ἐθνικὸς κι' ἀτομικὸς χαραχτῆρας τῶν Ἑλλήνων ἄν, ἀντὶ ν' ἀποχαυνώνουνται καὶ ν' ἀποσυντίθενται κολυμπῶντας ἐπὶ γενεὲς γενεῶν στὸν βοῦρκο σερνάμενων καὶ παραμορφωμένων μελῳδιῶν, δεχόντουσαν ἐπὶ ὧρες κάθε μέρα (ὅρα διάρκεια λειτουργιῶν) τὸ διαπλαστικὸ σφυροκόπημα μιᾶς τέχνης ἀποκρυσταλλωμένης κι' ὠργανωμένης, μὲ ἀρχὴ καὶ μὲ κατεύθυνση, μὲ λογικὴ καὶ συνεπῆ ἀρχιτεκτονική, μὲ σαβούρα, τέλος, καὶ μὲ σπονδυλικὴ στήλη; Ἀλλὰ περὶ τοῦ τί μποροῦσε νὰ ἦταν ἡ βυζαντινὴ μουσική, τί μπορεῖ ἀκόμα νὰ γίνῃ μὲ δαύτη παρὰ τὰ θλιβερά της καταντήματα, περὶ τοῦ τί ψυχοπλαστικὰ θαύματα μπορεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ ἔντεχνη ἑλληνικὴ μουσική, περὶ ὅλων αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνεται σοβαρὸς λόγος ἐν Ἑλλάδι γιατὶ ἀντίκειται στὰ... πατροπαράδοτα. Ἐν τῷ μεταξὺ σκίζουμε τὰ ἱμάτιά μας γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ ράσου.

Χριστὲ καλέ, ποὺ γεννιέσαι σήμερα γιὰ τὸ ἐτήσιό σου μαρτύριο, δέξου στὸ μέγα σου ἔλεος τὴν ἀκαταλόγιστη Ρωμηοσύνη, ξύπνησέ την καὶ φώναξε.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Αἱ προφητεῖαι περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 13ης σελίδος)

στος τὸ μαντεῖον, τίς μετ' αὐτὸν ἔμελλε νὰ βασιλεύσῃ, ἔλαβεν ὡς ἀπάντησιν τὸν ἀκόλουθον χρησμόν: «Παῖς Ἑβραῖος κέλεταί με θεοῖς μακάρεσσιν ἀνάσσων, τόνδε δόμον προλιπεῖν καὶ ἀΐδην αὖθις ἱκέσθαι. Λοιπὸν ἄπιθι σιγῶν ἐκ βωμῶν ἡμετέρων». Ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου τούτου ἀκριβῶς ἐγεννήθη ὁ Χριστός.

Ὡσαύτως ἡ ποίησις καὶ ἡ μυθολογία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καίτοι ἀσαφῶς, ἐκφράζουσιν οὐχ ἧττον τὸν πόθον πρὸς ἀπολύτρωσιν. Αὐτὸς δὲ ὁ μέγιστος τῶν φιλοσόφων Σωκράτης, ὑψηλογορῶν ὡς ἄλλος Ἡσαΐας, προφητεύει τὴν ἔλευσιν τοῦ λυτρωτοῦ, λέγων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους: «Καθεύδοντες διατελοῖτε ἂν (ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι), εἰ μή τινα ἄλλον ὁ θεὸς ὑμῖν ἐπιπέμψειε κηδόμενος ὑμῶν». (Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους § ιη). Ὁ θεῖος Πλάτων ἄλλοτε παρουσιάζει τὸν Σωκράτη συμβουλεύοντα τὸν Ἀλκιβιάδην ν' ἀναβάλῃ τὴν θυσίαν μέχρι τῆς ἐλεύσεως ὑπερτέρου τινὸς παιδαγωγοῦ, παρ' οὗ θέλομεν διδαχθῆ, «πῶς δεῖ πρὸς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους διακεῖσθαι». «Ἀλκιβιάδη, μηδὲν αἰτοῦ τοῖς θεοῖς», λέγει. «Ἀναμείνωμεν ἕως ἂν ἐξ οὐρανοῦ τις ἀπεσταλμένος ἔλθῃ καὶ διδάξῃ ἡμᾶς, πῶς δεῖ διακεῖσθαι πρὸς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους· καὶ ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς ἀποστολῆς ἐκείνης ἥξει οὐ διὰ μακροῦ». (Πλατ. Ἀλκιβ. Β' § ιγ' ἑξ.).

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Ἐκτὸς τῶν σαφῶν τούτων προρρήσεων ἀπαντῶσιν εἰσέτι ἐν τῇ Π. Δ. καὶ διάφορα ἕτερα γεγονότα συμβολικῶς προεικονίζοντα τὰ τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου ἀφορῶντα περιστατικά. Οὕτως ἡ ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας ὑπερφυὴς αὐτοῦ γέννησις, καθ' ἣν ἡ παρθενία τῆς τεκούσης αὐτὸν μητρὸς ἔμεινεν ἀδιάφθορος, ἐξεικονίζεται ὁτὲ μὲν διὰ τῆς φλεγομένης, ἀλλὰ μὴ κατακαιομένης βάτου, ἣν εἶδεν ὁ θεόπτης Μωϋσῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Χωρὴβ (Ἔξοδος 3, 1—6), ὁτὲ δὲ διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἥτις μετὰ τὴν πάροδον τοῦ Ἰσραὴλ ἔμεινεν ἄβατος (Ἔξοδος 14, 21 ἑξ.), ὁτὲ δὲ διὰ τῆς μυστικῆς κλίμακος, ἣν εἶδεν ὁ Ἰακώβ, ἐστηριγμένην ἐν τῇ γῇ καὶ τῆς ὁποίας ἡ κεφαλὴ ἔφθανε μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ δὲ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς (Γέν. 28, 12 ἑξ.), ὁτὲ δὲ διὰ τῆς ἐξωτέρας πύλης τῶν ἁγίων τῆς βλεπούσης κατ' ἀνατολάς, ἣν εἶδεν ὁ προφήτης Ἰεζεκίας καὶ ἥτις ἦτο κεκλεισμένη καὶ περὶ ἧς ἐλέχθη εἰς αὐτόν, ὅτι «ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς (ὑπονοεῖ τὴν ἐνανθρώπισιν τοῦ Κυρίου) καὶ ἔσται κεκλεισμένη» (Ἰεζεκ. 44, 1—3). Ὡσαύτως ἐν Δανιὴλ 2, 34 προτυποῦται ἡ μὲν μήτηρ τοῦ Κυρίου ὡς ὄρος, ὁ δὲ Κύριος ὡς ἀπ' αὐτοῦ ἀποσχισθεὶς λίθος, ὅστις συνέτριψε τὴν πελωρίαν εἰκόνα, ἐγένετο ὄρος μέγα καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν γῆν.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Προσκαλοῦνται οἱ κ. κ. Ἀντιπρόσωποι τῶν Τμημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου εἰς ἐτησίαν τακτικὴν γενικὴν συνέλευσιν γενησομένην τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1935 ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 7.30 μ. μ. εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου (ὁδὸς Σταδίου 4 Μέγαρον Μετοχικοῦ Ταμείου 5ος ὄροφος ἀριθ. 10).

Ἡμερησία Διάταξις

1) Ὑποβολὴ Ἰσολογισμοῦ καὶ Ταμειακοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ ἔγκρισις αὐτῶν.
2) Ἔκθεσις ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1934.
3) Ὑποβολὴ καὶ ἔγκρισις προϋπολογισμοῦ χρήσεως 1935.
4) Ἔκθεσις πεπραγμένων 1934.
5) Ἐκλογὴ Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὸ ἔτος 1935.
6) Διάφοροι ἀνακοινώσεις.

Ἐν περιπτώσει μὴ ἐπιτεύξεως ἀπαρτίας, ἡ συνέλευσις θὰ συνέλθῃ τὴν Τετάρτην 30ὴν Ἰανουαρίου 1935 τὴν αὐτὴν ὥραν καθ' ἣν θὰ εὑρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ ὁσοιδήποτε ἀντιπρόσωποι ἤθελον εἶνε παρόντες.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Δ)βρίου 1934
Ὁ Πρόεδρος
ΦΡ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Ἀλ. Σάββας

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ
Τὸ Σάββατον, 22 Δεκεμβρίου, καὶ ὥραν 4.30 μ.μ., ἀνοίγει, ὅπως κάθε χρόνο, Λυκείου 2, εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου, εὐγενῶς προσφερθεῖσαν, ἡ γνωστὴ εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν κοινὸν Ἔκθεσις τοῦ Ἐργαστηρίου Ἐθελοντῶν Κυριῶν.
Παρακαλοῦνται πάλιν ὅλοι οἱ φίλοι τοῦ Ἐργαστηρίου, ποὺ τόσον τὸ ὑποστηρίζουν καὶ ἐνδιαφέρονται διὰ τὸν σκοπόν του, νὰ ἔλθουν νὰ διαλέξουν τὰ δῶρά των. Ἡ Ἔκθεσις θὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι τῆς 28ης Δεκεμβρίου.

ΔΙΑ ΤΑ ΓΛΥΚΥΣΜΑΤΑ ΣΑΣ
ΟΛΛΑΝΔΙΚΟΝ ΒΟΥΤΥΡΟΝ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ
Ἡ Ὀκᾶ .... Δραχ. 106.—
Δοχεῖον τῶν 5 Κιλῶν » 432.—
844.—
Λόγῳ τῶν Ἑορτῶν
Εἰς τὸ Κατάστημα «Ο ΒΥΡΩΝ»
Ὄπισθεν Ταχυδρομείου
«ΑΛΜΑ»

Ηλεκτρικά είδη - Πολύφωτα
ΚΙΝΗΤΗΡΕΣ
ΟΟΟ ΑΝΤΛΙΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
Εις τιμάς ευκαιρίας
Χ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 16 ΤΗΛ 23059
ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ 56 ΤΗΛ 25784

ΟΙ ΠΑΣΧΟΝΤΕΣ ΕΚ ΚΗΛΗΣ
(ΞΥΓΚΙ, ΚΑΤΕΒΑΣΜΑ, ΣΠΑΣΙΜΟ)
Πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι τὸ μυστικὸν τῆς συγκρατήσεως τῆς ΚΗΛΗΣ κατέχει μόνον ὁ
ΧΡΗΣΤΟΥ
Αὐτὸ μαρτυροῦν τοὐλάχιστον αἱ χιλιάδες κηλοπαθῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν συνεχῆ ἐφαρμόζει τὰ διάφορα συστήματά του.
Προτιμᾶτε λοιπόν, ἐὰν θέλετε τὴν ἀνακούφισίν σας, τοὺς ἐπὶ μέτρῳ κατασκευαζομένους Κηλεπιδέσμους
ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ Χ. ΧΡΗΣΤΟΥ
(Ὁδὸς Γ' Σεπτεμβρίου 5Γ')
Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ζητήσατε δωρεὰν ὁδηγὸν μετρήσεως.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ πρὸς ἐνοικίασιν μονοκατοικία ἢ ἀπαρτιμὰν μὲ ταράτσα, μὲ 6—8 δωμάτια καὶ ὅλα τὰ χρειώδη μεταξὺ τῶν πλατειῶν Ὁμονοίας καὶ Συντάγματος ἢ πέριξ αὐτῶν. Τηλεφωνήσατε 21.039.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ: Τραπεζαρία καὶ κρεββατοκάμαρα πλήρεις, πολυτελεῖς καὶ εἰς ἀρίστην κατάστασιν εἰς τιμὴν εὐκαιρίας. Ὁδὸς Ἑσπερίδων ἀριθ. 67. (Καλλιθέα, στάσις Χαροκόπου).

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΠΙΣΤΗΣ ὀφθαλμίατρος εἰδικευθεὶς ἐν Βιέννῃ, δέχεται 3—6, Τσακάλωφ 1, (Πλατεῖα Κολωνακίου). Τηλέφωνον 26.323.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ παῖς 14—16 ἐτῶν μὲ ἀρίστας συστάσεις εἰς τὸ ἀρχεῖον Ἀθηναϊκοῦ Τύπου Π. Κριάλη, Σοφοκλέους 7, Στοὰ Πάππου.

ΟΙΚΟΣ Δ. Η. ΠΡΟΜΠΟΝΑ
ΙΑΤΡΟΥ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥ
5 ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ - 6 ΒΡΑΒΕΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ - 2 ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΟΙ ΜΟΝΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ἐπιστημονικοὶ προνομιοῦχοι ἐλαστικοὶ ὀρθοπεδικοὶ κορσέδες Δυσμορφίας Σκολιώσεως Κυφώσεως Λορδώσεως καὶ Στηθόδεσμοι καλαισθησίας
Ἰδοὺ πῶς εἴμεθα καὶ ἐδιορθώθημεν
Κηλοπαθῆ, δύσμορφα, κυρτωμένα καὶ ἐλαττωματικὰ σώματα διορθώνονται μὲ τοὺς προνομιούχους ἐπιστημονικοὺς ἐπιδέσμους τοῦ ἰατροῦ ΠΡΟΜΠΟΝΑ
ΑΘΗΝΑΙ - 5 ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 5 - ΑΘΗΝΑΙ
ΟΙ ΜΟΝΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ἐπιστημονικοὶ προνομιοῦχοι ἐλαστικοὶ κηλεπίδεσμοι κοιλιόδεσμοι καὶ ζῶναι Σπλαγχνοπτώσεως Στομαχοπτώσεως Νεφροπτώσεως Ἐγκυμοσύνης Προγαστορίας Πολυσαρκίας
ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
Ἀποφεύγετε τὰς ἀπομιμήσεις τῶν χουμπογιανιτῶν
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΩΡΕΑΝ

ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΑΣ πρωτοῦ τὰ πωλήσητε, ἐπισκεφθῆτε με. Ἀσφαλῶς ἡ προσφορά μου θὰ εἶνε ἀνωτέρα. Χρυσᾶ, Ἀδάμαντες, Μπριγιὰν καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, Σ. Κοκκινάκης. Γωνία Ἀθηνᾶς καὶ Λυκούργου ἀριθ. 9Ε. Τηλέφ. 21-787.

ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΩΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΔΩΡΟΝ
διὰ τοὺς μαθητὰς εἶνε μία
ΥΔΡΟΓΕΙΟΣ ΣΦΑΙΡΑ
Μία ΥΔΡΟΓΕΙΟΣ ΣΦΑΙΡΑ δὲν εἶνε μόνον διδακτικὸν ὄργανον· εἶνε καὶ τὸ εὐγενέστερον ἔπιπλον μιᾶς αἰθούσης πεπολιτισμένης καὶ μορφωμένης οἰκογενείας.
ΑΙ ΥΔΡΟΓΕΙΟΙ ΣΦΑΙΡΑΙ διαμέτρου 32 ἑκ. εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετὰ μεσημβρινοῦ ὀρειχαλκίνου προβάλλουν εἰς τὰς προθήκας ὅλων τῶν μεγάλων Βιβλιοπωλείων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος.
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΜΙΧ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ἐν Θεσσαλονίκῃ

ΜΟΝΟΝ ΕΓΩ
Προσφέρω τὰς καλυτέρας τιμὰς δι' ἀδάμαντας, μπριλλάντια, πλατίνη, μαργαριτάρια, σμαράγδια, παλαιὰ ἀσήμια καὶ χρυσᾶ κοσμήματα. Λόγῳ ρεκλάμας, ἡ ἐπισκευὴ ὡρολογίων καὶ κοσμημάτων εἰς τιμὰς ἀσυναγωνίστους.
ΧΡΗΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ὡρολογοποιὸς—Χρυσοχόος
Ἀθηνᾶς 56. Τηλέφ. 25-717

Ἕνα βιβλίον, ποὺ θὰ παραμείνῃ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του γιὰ κάθε Ἕλληνα, ἀνεξαρτήτως κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἐπαγγέλματος, γιατὶ εἶνε ἀπαραίτητον καὶ χρήσιμον, ὅπως τὸ ψωμί, σὲ κάθε σπίτι, εἶνε τὸ εἰκονογραφημένον τετράτομον εἰς μέγα σχῆμα
ΕΓΚΥΚΛ. ΛΕΞΙΚΟΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
Ἐπειδὴ δὲ πλησιάζει νὰ ἐξαντληθῇ ἡ Β' ἔκδοσίς του, τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ πωληθοῦν διὰ τελευταίαν φορὰν 500 σώματα χάριν τῶν ἑορτῶν εἰς τὸ 1)4 τῆς ἀρχικῆς του ἀξίας. Εἶνε ἀναμφισβητήτως τὸ πειὸ χρήσιμο δῶρο, ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρῃ κανεὶς στὸ σπίτι του καὶ στοὺς φίλους του, διότι περιέχει μὲ ἀλφαβητικὴν σειράν, ἁπλᾶ καὶ εὐκολονόητα, διαγνωστικὴν καὶ θεραπευτικὴν ὅλων τῶν ἀσθενειῶν, φάρμακα, δίαιταν καὶ κάθε τι ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν ὑγείαν μας. Πωλοῦνται: 4 τόμοι ἄδετοι Δραχ. 320. Πανόδετοι Δρ. 460 καὶ Χρυσόδετοι Δραχ. 600. Ταχυδρομικὰ Ἐπαρχιῶν Δραχ. 50. Γίνονται καὶ ἐγγραφαὶ μὲ 100 Δραχ. μηνιαίας δόσεις, τὸ δὲ ὅλον ἔργον παραδίδεται ἅμα ἀποπληρωθῇ. Ἐπίσης πωλεῖται ἀντὶ Δρ. 50 ὁ «ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ» εἰς πολύχρωμον πίνακα, ἀναπαραστάσεως ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ εἰς φυσικὸν μέγεθος. Ὡσαύτως πωλεῖται μέγας χάρτης καὶ ὁδηγὸς τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἄλμπουμ, ἀντὶ Δραχ. 20. Ἀποκλειστικὴ πώλησις καὶ ἐπιταγαί: κ. Κωνστ. Οἰκονομίδην, Βουλῆς 6, Ἀθήνας. Σπεύσατε πρὶν ἐξαντληθοῦν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς τακτικῆς ἀνακαινίσεως τοῦ τυπογραφείου μας, πωλεῖται ὁλόκληρον τὸ ἤδη ἐν χρήσει τυπογραφεῖον τῆς «ΠΡΩΪΑΣ» (κεφαλαῖα στοιχεῖα) εἰς ἀρίστην κατάστασιν καὶ εἰς καλὴν τιμήν. Πληροφορίαι εἰς τὸ Λογιστήριον τῆς «Πρωΐας» 12—1 μ.μ. καθ' ἑκάστην.

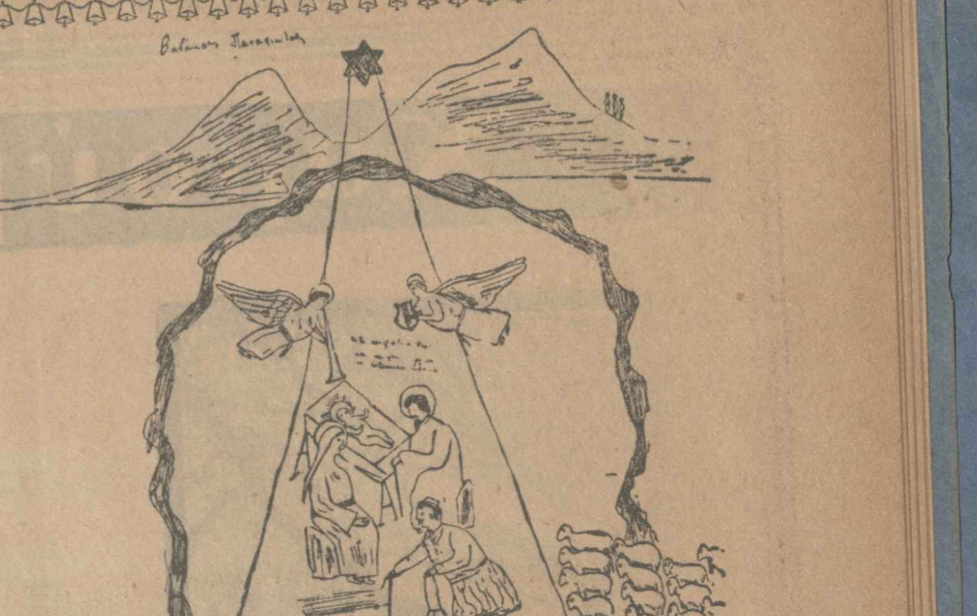

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΟΥ

Ἡ Βόρειος Ἑλλὰς

ὰ μεγάλα παραγωγικὰ ργα, αἱ προβλέψεις καὶ τ' ἀποτελέσματα

Α'.

Τὰ νερὰ τῶν ποταμῶν κατρακυλοῦσαν τότε μὲ μεγαλύτερη ἐλευθερία. Δὲν ὑπῆρχαν ἀναχώματα, δακες, διώρυγες, ὅλοι οἱ σημερινοὶ φραγμοί, οἱ περιορισμοί, οἱ ἐπιβάλλουν τὸν ἀνθρώπινον χον στὰ ἔργα τῆς φύσεως. μαντοι μικροποταμοὶ παρίσταναν τὰ θηρία. Ἀπειλοῦσαν καὶ τὴν περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν τοῦ χωρικοῦ. Στὰ θολὰ πηλώδη νερὰ τῶν εὕρισκαν τὸν θάνατο πολλὰ ζῶα καὶ μερικοὶ ἄνθρωποι. Μιὰ διαρκὴς ἀπειλὴ γιὰ τὸν μαυροκίτρινον χωρικὸν τῆς ἐκτάσεως πεδιάδος ὑπῆρξαν πάντοτε αὐτὰ τὰ περιοδικὰ νερὰ τῶν ποταμίσκων καὶ τὰ ἄλλα τὰ σοβαρότερα τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Στρυμόνος. Ἕνας κίνδυνος ἄμεσος μὲ ἄλλους ἐμμέσους. Αὐτὸ ἐλάχιστον μαρτυροῦν τὰ πρόσωπα τῶν χωρικῶν τοῦ ἑλώδους κάμπου, οἱ ὁποῖοι τῶν παραλιμνίων σπιτιῶν, τὰ μετακινούμενα τοιχώματα, ἡ ἀτελείωτος ὑγρασία, ἡ λιτὴ φικὴ στολίδωσις.

Τώρα τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Ἡ μεγάλη λίμνη, τῶν Γιαννιτσῶν, ἔγινε μιὰ εὔφορος ἔκτασις. ρα ἀδέσποτα συνεκρατήθησαν σε ὅρια τεχνητά, χιλιάδες ριάδες ἀνθρώπων βρίσκουν ἕνα ον ζωῆς. Τὰ φυσικὰ ἐμπόδια τανικήθησαν, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργίας ἔγιναν καταφανῆ. Κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ πλέον ὅτι τὰ παραγωγικὰ ἔργα, τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Στρυμόνος, ἦταν μιὰ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, ὄχι μόνον οἰκονομικὴ ἀλλὰ καὶ κοινωνική, ἀφοῦ συνεπλήρωσε τὴν ἀποκατάστασιν τῶν χωρικῶν μικροϊδιοκτητῶν, προσφύγων καὶ γηγενῶν. Ὅλοι εἶνε πρόθυμοι νὰ συγχαροῦν ἐκείνους ποὺ ἔλαβαν τὴν πρωτοβουλίαν. Γιατὶ βέβαια δὲν εἶνε καὶ μικρὸν πρᾶγμα νὰ ἀποδοθοῦν εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ μάλιστα ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἑκατοντάδες χιλιάδων στρέμματα γονίμου γῆς καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ ὁ ἀσήμαντος πόρος μερικῶν χελιῶν ἀπὸ ἕνα τεράστιον εἰσόδημα, ποὺ ἂν δὲν ἔφθασε τοὺς φανταστικοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν αἰσιοδόξων, εἰς τὸ γενικὸν μέρος, τοὺς ὑπερέβη εἰς τὴν μονάδα ἐπιφανείας, τὸ στρέμμα.

Ἀλλὰ ἡ ἀρχικὴ ἐντύπωσις χάνεται βαθμιαίως ὅταν προχωρήσῃ κανεὶς εἰς μίαν ἁπτὴν ἐξέτασιν ἢ ὅταν σκεφθῇ τὴν παταγώδη διάψευσιν τῶν προβλέψεων, τὴν γελοιοποίησιν τῶν ἐξαγγελιῶν, τὸ μεγάλο ναυάγιον τοῦ μεγάλου προγράμματος τῆς ἀγνωριστοποιήσεως, τὸ ὁποῖον «ἐκάθισε» κάπου ἐκεῖ στὰς ἀποκαλυπτομένας περιοχάς. Καὶ ἀκόμη ὅταν παρακολουθήσῃ τὰ μετέπειτα, δηλαδὴ τὰ σημερινά, τῆς δῆθεν διανομῆς, τῶν πραγματικῶν καταπατήσεων, τοῦ τσαπατσουλισμοῦ καὶ τῆς ἀβουλίας. Μίαν διαφορετικὴν εἰκόνα παρουσιάζουν τὰ παραγωγικὰ ἔργα ἂν ἐξετασθοῦν ὄχι ὡς ἔργα τεχνικῶς, ἀλλὰ ὡς πολιτικὴ ἀγροτική, ὡς δαπάνη κρατική, ὡς διαχείρισις οἰκονομική, ὡς ἀπολογισμὸς μιᾶς προσπαθείας.

Ὡς ἑξῆς ἔβλεπε τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσπαθείας αὐτῆς ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων, τὸν Μάρτιον τοῦ 1931, κατὰ μίαν σχετικὴν κοινοβουλευτικὴν συζήτησιν: «Ἔχω πεποίθησιν ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἔδειξε ζωτικότητα, θὰ βαστάξῃ τὰ λίγα χρόνια ποὺ μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ θὰ συντελεσθοῦν αὐτὰ τὰ ἔργα. Ξεύρετε ὅτι ἔχομεν ἕνα ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον ἀνισοσκελές, ἡ ἐξαγωγή μας εἶνε τὸ ἥμισυ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ δὲν μποροῦμε νὰ εἴπωμεν ὅτι εἴμεθα ἐντελῶς αὐτάρκεις. Πρέπει νὰ καταστῶμεν ὅμως αὐτάρκεις. Ἐκ τῆς ἀποδόσεως τῶν παραγωγικῶν ἔργων τὴν ὁποίαν δὲν ὑπολογίζω εἰς 7 ἑκατομμύρια λίρες ὡς ὑπολογίζει ὁ διοικητὴς τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰς 3 ἢ 4 ἐὰν τὴν ὑπολογίσω θὰ ἔχωμεν μίαν τεραστίαν διαφοράν. Δι' ὅλα τὰ ἔργα θὰ πληρώνωμεν ἐνάμισυ ἑκατομμύριον λιρῶν κατ' ἔτος καὶ θὰ εἰσπράττῃ ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία ἂν ὄχι τὰ 7 ἑκατομμύρια, ὅπως φρονοῦν οἱ περισσότεροι ἁρμόδιοι, ἀλλ' ἔστω καὶ τὰ 3, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ εἶνε τεράστιον. Εἶνε βέβαιον ὅτι μπορούσατε νὰ μὲ κατηγορούσατε ὅτι κακὰ ἔκαμα τοὺς δρόμους, κακὰ ἔκαμα τὸ δάνειον, αὐτὰς τὰς ἐπικρίσεις τὰς δέχομαι. Ἐνῷ ἂν συζητῆτε τί θὰ γίνωμεν μὲ τὰ βάρη ποὺ ἐβάλατε στὰ καθούμενα στὶς πλάτες τοῦ κόσμου, λησμονεῖτε ὅτι μὲ τὴν συρροὴν τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου κατέστη ἀναγκαία ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιεργημένης γῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ αὔξησις τῶν πόρων αὐτῆς. Βέβαια ἔχομεν δυσκολίας τὰς ὁποίας ὅμως ἡ ἰδική μου Κυβέρνησις ἀντιμετωπίζει ἀρκετὰ ἀνδρικὰ καὶ ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ τὴν βγάλῃ πέρα...»

Σχετικὴ αὐτάρκεια, ἀπόλυτος σιτάρκεια, οἰκονομικὴ αὐτοτέλεια, μιὰ ἄνετος ζωὴ μέσα εἰς μίαν γενικὴν εὐμάρειαν καὶ ἀκμήν, νὰ τὸ πρόγραμμα ἐκεῖνο, ποὺ συνεκίνησε καὶ συνέτριψε. Ἀκρογωνιαῖος λίθος τὰ παραγωγικὰ ἔργα, ποὺ ἂν δὲν ἀπέδιδαν 7 ἑκατομμύρια λιρῶν, θὰ ἀπέδιδαν 3 τοὐλάχιστον, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Εἶνε περιττὸν νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἂν καὶ ἡ μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις, λόγῳ τῶν ὑψηλῶν τιμῶν καὶ τῆς γονιμότητος τῶν ἐδαφῶν, ὑπερέβη τὰς προβλέψεις, ἐν τούτοις ἡ συνολικὴ ἀπόδοσις ἐστάθη κάτω καὶ τῶν πιὸ συγκρατημένων, τῶν πιὸ διστακτικῶν προβλέψεων, ἐγγίζουσα μόλις τὸ ἓν ἑκατομμύριον λιρῶν.

Τώρα, ποὺ τὰ παραγωγικὰ ἔργα τελειώνουν καὶ τὰ περίφημα ζητήματα τῶν καταπατήσεων, τῶν αὐθαιρέτων καταλήψεων πρὸς σπορὰν καὶ τῶν ἄλλων κερδοσκοπικῶν περιστατικῶν, ποὺ συνεκίνησαν τὸ μακεδονικὸν κοινόν, ἐπανέφεραν ἐπὶ τάπητος τοὺς παλαιοὺς λογαριασμούς, ὁ καθένας θέλει νὰ μάθῃ, ἀπολογιστικῶς πλέον, τί ἔγινε εἰς τὸν Ἀξιὸν καὶ τὸν Στρυμόνα, ποῦ κατέληξαν αἱ τεράστιαι δαπάναι, τί ἐδάφη ἔχουν ἀποκαλυφθῆ. Αὐτὸ τὸ τελευταῖον ἦτο καὶ παραμένει ἄγνωστον, διαρκῶς δὲ ἐπανέρχεται περίπλοκον, μέσα εἰς ἀριθμούς, ποὺ γελοῦν, εἰς ἀνακοινωθέντα ποὺ ἁπλῶς καθησυχάζουν ἢ καὶ ὁμολογοῦν. Τὰ ἀποκαλυπτόμενα καὶ τὰ προστατευόμενα ἐδάφη, ἐκεῖνα ποὺ ἐδόθησαν πράγματι πρὸς καλλιέργειαν καὶ τὰ ἄλλα ποὺ πρόκειται νὰ δοθοῦν, μετακινοῦνται, εἰς τὰς ἀνακοινώσεις, ἀμοιβαίως καὶ μεταπηδοῦν ἢ ἀθροίζονται διὰ νὰ παρουσιασθοῦν ὀγκωδέστερα, ἐπιβλητικώτερα.

❖ ❖ ❖

Χωρικοὶ χωρὶς στέγην καὶ χωρὶς κλῆρον θὰ ὑπάρχουν καὶ μετὰ τὰ ἔργα, ὅπως ὑπῆρχαν πρὸ αὐτῶν. Ἀγρόται ἀκτήμονες ἢ μὲ ἐντελῶς ἀνεπαρκῆ κλῆρον δὲν θὰ ἀπολείψουν. Ἴσως μάλιστα καὶ νὰ μὴ μειωθῇ κἂν ὁ ἀριθμός των ἢ νὰ περιορισθῇ εἰς σημεῖον ἀσήμαντον, ἀφοῦ αἱ ἀποκαλυφθεῖσαι ἐκτάσεις Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος εἶνε, σχεδόν, ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν περιοίκων. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν εἶνε, ἂν ἐπρόκειτο νὰ διανεμηθοῦν, πάλιν δὲν θὰ ἐπαρκοῦσαν διὰ νὰ καλύψουν τὰς ἀνάγκας τῶν χωρὶς ἰδιοκτησίαν χωρικῶν. Δὲν τερματίζεται, κατὰ συνέπειαν, ἡ περίοδος τῆς ἀκτημοσύνης, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπὸ τὴν ὕπαρξιν μὴ ἀποκατασταθέντων προσφύγων καὶ ἀπὸ τὸν ἀκατάπαυστον σχηματισμὸν νέων χωρικῶν οἰκογενειῶν, ἀπὸ τὴν ἀνεπάρκειαν γῆς.

Ἡ παρατήρησις γίνεται προκαταβολικῶς, διὰ νὰ φανῇ ἡ σχετικότης τῆς ἀξίας τῶν ἔργων καὶ ἡ φανταστικότης τῶν σχεδίων περὶ γεωργικῆς αὐταρκείας κτλ., τὴν ὁποίαν ὑπεστήριξαν οἱ φιλελεύθεροι καὶ ὁ ἀρχηγός των, κάθε φορὰν ποὺ ἐγένετο λόγος διὰ τὰς ἀποξηράνσεις, τὰ ἕλη καὶ τὴν γεωργίαν. Καὶ νὰ καταδειχθῇ συγχρόνως πόσον σφαλερὰ ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ προγράμματα τῆς ἀγνωριστοποιήσεως, πόσον εὔθραυστα, πόσον ξένα πρὸς τὴν πραγματικότητα. Γιατὶ ξένον, βέβαια, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἕνα πρόγραμμα ποὺ ἐπαγγέλλεται τὸ μέγιστον καὶ ἀγνοεῖ τὸ ἐλάχιστον, ποὺ ὑπόσχεται αὐτάρκειαν καὶ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξασφαλίσῃ ἕνα μέσον κλῆρον μικρῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας.

Ἀλλὰ τὸ σφάλμα εἰς τὰς προβλέψεις εἶνε γενικόν. Καὶ αὐτὸ ἐλαφρύνει τοὺς φιλελευθέρους. Εἰδικοὶ ἐδαφολόγοι καὶ ἔμπειροι ἐπιστήμονες μηχανικοί, ὅπως οἱ Τζέφρεϋ, Πραμπολίνι, Γεωργικόπουλος, ἡ γεωπόνοι, ὅπως οἱ Καραμάνος, Χασιώτης, Καναγκίνης, ἡ δημοσιολόγοι καὶ οἰκονομολόγοι, ὑπουργοὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Συγκοινωνίας, διευθυνταὶ Τραπεζῶν καὶ εἰδικοὶ εἰς τὰ ἔργα, ὅπως ὁ Γενηδουνιάς, ὅλοι τέλος ποὺ, εἴτε ἀπὸ γενικοὺς θεωρητικοὺς λόγους, εἴτε ἀπὸ εἰδίκευσιν, ἀνέλαβαν νὰ ἐμφανίσουν τὸ ζήτημα, ἀπέτυχαν εἰς τὰς προβλέψεις των ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκτασιν τῶν γαιῶν ποὺ θὰ ἀπεκαλύπτοντο ἀπὸ τὰ ἔργα, τῶν νέων βέβαια γαιῶν καὶ ὄχι τῶν παλαιῶν. Ἂν καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου οἱ μὲν ἦσαν συντηρητικώτεροι τῶν δὲ εἰς τολμηροὺς λογαριασμούς, περισσότερον συγκρατημένοι. Ὁ κ. Τζέφρεϋ π. χ., ποὺ εἶνε τόσον μετρημένος εἰς φράσεις καὶ ἀπαισιόδοξος εἰς προβλέψεις, δέχεται ὅτι τὰ ἔργα Σερρῶν—Δράμας θὰ δώσουν εἰς τὴν καλλιέργειαν 505.000 στρέμματα γῆς. Ὁ κ. Πραμπολίνι τὸ ἴδιον καὶ ὁ κ. Γενηδουνιάς ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν εἰς 582.000 στρέμματα. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως δὲν ἀπεκαλύφθησαν παρὰ μόνον 437.000 στρέμματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ ἀφαιρεθῇ ἕνα ποσοστὸν 10 % ἁλατούχων ἢ ἀμμωδῶν ἐκτάσεων, διὰ νὰ περιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς εἰς 394.000 στρέμματα, μὴ δυνάμενα ὅμως καὶ πάλιν νὰ ὑπολογισθοῦν εἰς τὸ ἀκέραιον, ἀφοῦ 90.000 ἐξ αὐτῶν, τὰ τενάγη Φιλίππων, εἶνε τυρφώδη, εἰς σημεῖον ὥστε νὰ καθίσταται προβληματικὴ ἡ ἄμεσος καλλιέργειά των. Τόσον μεγάλαι εἶνε αἱ διαφοραὶ εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ τὰς διαπιστώσεις!

Ὅ,τι συμβαίνει μὲ τὰ ἔργα Δράμας καὶ Σερρῶν ἀφορᾷ καὶ τὸν Ἀξιόν, δηλαδὴ τὰ ἔργα τοῦ Ἀξιοῦ. Εἰς 502.000 στρέμματα προϋπελογίσθη ἡ ἀποκαλυφθησομένη ἀπὸ τὸν κ. Τζέφρεϋ ἔκτασις, αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν δέχεται καὶ ὁ κ. Πραμπολίνι, ἀναλόγως δ' ἀντιμετωπίζουν τὸ ζήτημα καὶ οἱ λοιποὶ ἐρευνηταί. Ὁ κ. Πεσμαζόγλου π. χ. ἀναφέρει τὸν ἀριθμὸν τῶν 441.500, βάσει στοιχείων ποὺ τοῦ ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν τμηματάρχην τοῦ ὑπουργείου Συγκοινωνίας κ. Κομίνην, ὁ ὁποῖος κ. Κομίνης δὲν διστάζει νὰ βεβαιώσῃ ὅτι αἱ ἀποξηρανθεῖσαι εἰς Ἀρτζὰν καὶ Ἀμάτοβον γαῖαι ἀνέρχονται εἰς 56.500 στρέμματα, ἐνῷ ἀνέρχονται μόνον εἰς 46.000 καὶ εἶνε ἐπιδεκτικαὶ καλλιεργείας μόνον 32.000! Ὁ ἴδιος κ. Κομίνης βεβαιώνει μίαν ἔκτασιν 385.000 στρεμμάτων εἰς τὴν περιοχὴν Γιαννιτσῶν—Λουδία, ἐνῷ ἡ Ὑπηρεσία Ἐποικισμοῦ, ἡ σημερινὴ διεύθυνσις Γεωργικῶν Ὑπηρεσιῶν Μακεδονίας, ἀναβιβάζει τὴν ἀποκαλυφθησομένην ἔκτασιν Γιαννιτσῶν—Λουδία εἰς 297.000 στρέμματα, ὅση καὶ εἶνε, χωρὶς τὴν κανονικὴν ἔκπτωσιν τοῦ 10 %, ἡ ὁποία ἐδῶ δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶνε καὶ μεγαλυτέρα. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ βγοῦν λανθασμένοι οἱ λογαριασμοὶ καὶ εἰς τὴν ἀποδοτικότητα τῶν ἐδαφῶν;

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ δύνανται νὰ ἔχουν μίαν γνώμην βασιζομένην εἰς πραγματικὰ στοιχεῖα καὶ εἰς δεδομένα τῆς πράξεως, αἱ ὅλαι ἀποξηρανθεῖσαι ἐκτάσεις Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος δὲν ὑπερβαίνουν τὰς 700.000 στρεμμάτων, αἱ δὲ ἐπιδεκτικαὶ καλλιεργείας τὰς 600.000 μόνον. Αὐτοῦ περίπου κεῖται ἡ πραγματικότης τῶν γαιῶν, πραγματικότης ἀπηλλαγμένη ἀπὸ φαντασιώσεις καὶ στολίσματα. Εὐχάριστος ἢ δυσάρεστος, ἀδιάφορον. Συμφέρουσα ἢ ἐπιβλαβής, ἄσχετον. Ἐπάνω εἰς αὐτὴν θὰ χαλκευθῇ τὸ μέλλον καὶ ὄχι ἐπάνω εἰς ἀστρονομικὰς προβλέψεις. Αἱ 600.000 στρεμμάτων τῶν νέων ἐκτάσεων πρέπει: 1ον) νὰ θεραπεύσουν τὰς ἀμέσους ἀνάγκας τῶν περιοίκων, 2ον) τὰς ἐπίσης ἀμέσους ἀνάγκας τῶν γειτόνων τῶν περιοίκων, 3ον) νὰ δεχθοῦν νέους ἐπισκέπτας πρὸς ἐγκατάστασιν, 4ον) νὰ χρησιμεύσουν ὡς πρότυπα καλλιεργείας ἢ ζωοτεχνικοὶ σταθμοί. Ἔχουν δηλαδὴ νὰ θεραπεύσουν ἀνάγκας τῆς ἰδιωτικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας πολὺ μεγάλας καὶ πολὺ ἐπιτακτικάς.

Φανερὸν εἶνε ὅτι δὲν ἐπαρκοῦν διὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὸν ρόλον των. Διότι ὄχι μόνον ἡ συμπλήρωσις τοῦ κλήρου τῶν περιοίκων καὶ γενικῶς τοῦ ἀνεπαρκοῦς κλήρου τῶν ἀγροτῶν εἶνε ὑπόθεσις ποὺ δὲν τερματίζεται μὲ τὰς ἐν λόγῳ ἐκτάσεις, ἀλλὰ καὶ διότι πίσω ἀπὸ τοὺς περιοίκους καὶ τοὺς γείτονάς των περιμένουν χιλιάδες ἄλλων προσφυγικῶν οἰκογενειῶν νὰ γευθοῦν καὶ αὐταὶ ἀπὸ τὴν εὐλογημένην γῆν, τὴν ὁποίαν ἡ ἀπρονοησία ἔκαμε χρυσῆν. Πρὸς ποῦ θὰ στραφοῦν τώρα αἱ φροντίδες; Τώρα ὅπου αἱ ἐξαγγελίαι ἀπεδείχθησαν ἐσφαλμέναι, οἱ ἀριθμοὶ λανθασμένοι, αἱ ἐκθέσεις καὶ αἱ μελέται ἀπατηλαί;

Ο ΒΟΡΕΙΟΣ

ΠΟΤΕ ΗΡΧΙΣΕ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΘΑ ΤΕΛΕΙΩΣΗ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ;

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΕΥ ΤΕΛΟΥΣ

Εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ τοῦ μεγαλυτέρου τηλεσκοπίου τοῦ κόσμου. Ὁ καθρέπτης του θὰ εἶνε 200 ἰντσῶν, θὰ χρειασθῇ 20 τόννους ὑαλώδους πολτοῦ διὰ νὰ γίνῃ, δύο ἑκατομμύρια λίρας καὶ ἀρκετὰ ἔτη.

Διατί ὅμως οἱ ἀστρονόμοι δαπανοῦν τόσον χρόνον καὶ χρῆμα εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ νέου τηλεσκοπίου, τὸ ὁποῖον θὰ εἶνε διπλάσιον τοῦ ἰσχυροτέρου ἤδη ὑπάρχοντος;

Διότι θέλουν νὰ ἐξερευνήσουν ἀκόμη βαθύτερον τὸ διάστημα. Μὲ τὸ σήμερον ἰσχυρότερον τηλεσκόπιον τῶν 100 ἰντσῶν ἀνεκαλύφθησαν σπειροειδῆ νεφελώματα εὑρισκόμενα εἰς τοιαύτην ἀπόστασιν, ὥστε τὸ φῶς των διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς γῆς χρειάζεται 100 ἑκατομμύρια ἔτη, μὲ ταχύτητα 168.000 μιλίων κατὰ δευτερόλεπτον! Μὲ τὸ τηλεσκόπιον αὐτὸ ἀνεκαλύφθησαν 75 ἑκατομμύρια νεφελώματα. Ἡ φύσις τῶν νεφελωμάτων αὐτῶν παρέμεινε μυστήριον. Μόνον τελευταίως ἐγνώσθη ὅτι κάθε νεφέλωμα ἀποτελεῖ ἀπέραντον ἀστερικὸν σύστημα, ἀποτελούμενον ἐξ ἑκατομμυρίων ἀστέρων καὶ ἐκτεινόμενον ἐπὶ χιλιάδων ἐτῶν φωτὸς (ἕκαστον ἔτος φωτὸς ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀπόστασιν ποὺ διανύει τὸ φῶς ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἢ πρὸς ἓξ δισεκατομμύρια μίλια). Τοιουτοτρόπως δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τὸ διάστημα εἶνε σχετικῶς κενόν, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ μέση ἀπόστασις ἑκάστου συστήματος ἀπὸ τὸ γειτονικόν του εἶνε ἕνα ἑκατομμύριον ἔτη φωτός. Ὅπως ἀπεδείχθη, εὑρίσκονται εἰς συνεχῆ περιστροφικὴν κίνησιν καί, μολονότι μία πλήρης κυκλικὴ κίνησις χρειάζεται ἑκατομμύρια ἔτη, τὰ συστήματα εἶνε τόσον ὀγκώδη, ὥστε συνεπείᾳ τῆς περιστροφῆς οἱ ἀστέρες οἱ ὁποῖοι τὰ ἀποτελοῦν ἔχουν βεληνεκὲς ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων κατὰ δευτερόλεπτον.

Ὁ Γαλαξίας μας εἶνε πιθανῶς σπειροειδὲς νεφέλωμα καὶ περιέχει περίπου 100.000 ἑκατομμύρια ἀστέρας. Ὁ Ἥλιος δὲν εὑρίσκεται πλησίον τοῦ συστήματος, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν τοὐλάχιστον 30.000 ἐτῶν φωτός.

Τὸ περιεργότερον εἶνε ὅτι τὰ σπειροειδῆ νεφελώματα ἀπομακρύνονται συνεχῶς ἀπὸ ἡμᾶς, ὅσον δὲ μακρύτερον κεῖται τὸ νεφέλωμα, τόσον ταχύτερον κινεῖται. Δίδουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἰς τὸ παρελθὸν ὅλα ἀπετέλουν ἑνιαῖον σύστημα, τὸ ὁποῖον αἰφνιδίως ἐξερράγη. Τὰ διάφορα τμήματά του ἐξηκοντίσθησαν εἰς τὸ διάστημα μὲ διαφόρους ταχύτητας.

Ἐν τούτοις ἡ «ἐπέκτασις τοῦ σύμπαντος», τὴν ὁποίαν παρατηροῦμεν σήμερον, δὲν εἶνε βέβαιον ἂν ἀποτελῇ μόνιμον χαρακτηριστικὸν τοῦ σύμπαντος. Δὲν ἀποκλείεται τὸ σύμπαν νὰ εἶνε ὡς μία φυσαρμόνικα, ἡ ὁποία κινεῖται ἄλλοτε πρὸς τὰ μέσα καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ἔξω. Ἂν οὕτως ἔχουν τὰ πράγματα, ἡ σημερινὴ ἐπέκτασις θὰ σταματήσῃ κάποτε καὶ θὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ μίαν συστολήν, ὁπότε ὅλα τὰ νεφελώματα θὰ κινοῦνται πρὸς ἡμᾶς. Ὁπωσδήποτε ὅμως, ἡ ἐπέκτασις δημιουργεῖ ὡρισμένα σοβαρὰ προβλήματα διὰ τὸν ἀστρονόμον.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς συνεχοῦς ἐπεκτάσεως τοῦ κόσμου δίδει τὴν δυνατότητα τῆς λύσεως ἑνὸς προβλήματος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν ἀπησχόλησε τοὺς ἀστρονόμους, δηλαδὴ τῆς καταγωγῆς τοῦ συστήματος τῶν πλανητῶν, οἱ ὁποῖοι περιβάλλουν τὸν Ἥλιον. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν θεωρίαν, πρὸ δισεκατομμυρίων τινῶν ἐτῶν, ἕνας ἄλλος ἀστὴρ διῆλθε πλησίον τοῦ Ἡλίου. Ἡ βαρύτης τοῦ ἀστέρος αὐτοῦ εἵλκυσε μίαν μεγάλην λωρίδα ὕλης. Ἡ λωρὶς αὐτὴ ἀπεκόπη ἀργότερον ἀπὸ τὸν Ἥλιον καὶ ἐσχημάτισε τὸ σημερινὸν σύστημα τῶν πλανητῶν.

Οἱ ἀστέρες εἶνε κατεσπαρμένοι τόσον ἀραιά, ὥστε μία ἐκ τοῦ σύνεγγυς προσέγγισις δύο ἀστέρων συμβαίνει ἅπαξ ἀνὰ δισεκατομμύρια ἔτη. Ἑπομένως πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀστέρων, οἱ ὁποῖοι περιστοιχίζονται ἀπὸ σύστημα πλανητῶν, εἶνε πολὺ μικρός. Εἶνε δὲ φυσικὸς ὁ δισταγμὸς νὰ δεχθῶμεν θεωρίαν ὑποστηρίζουσαν ὅτι εἰς τὸν Ἥλιον συνέβη κάτι τὸ ἔκτακτον.

Ἂν ὅμως εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθὸν οἱ ἀστέρες εὑρίσκοντο πλησιέστερον μεταξύ των ἀπὸ ὅ,τι εὑρίσκονται σήμερον, δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐπραγματοποιεῖτο συχνότερον ἡ προσέγγισις δύο ἀστέρων καὶ ἡ ἐκ ταύτης δημιουργία πλανητικῶν συστημάτων.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ ΖΩΗ;

Ἐπανειλημμένως ἐτέθη τὸ ζήτημα ἂν καὶ εἰς ἄλλους κόσμους ὑπάρχῃ ζωή.

Εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ὁ ἀστρονόμος δὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ κατηγορηματικὴν ἀπάντησιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἥλιον καὶ τοὺς πλησίον αὐτοῦ ἀστέρας, δὲν δύναται οὔτε λόγος νὰ γίνεται περὶ ζωῆς, λόγῳ τῆς μεγάλης θερμοκρασίας, ἡ ὁποία διασπᾷ τὸ κάθε τι εἰς τὰ συνιστῶντα αὐτὸ ἄτομα. Καὶ ὁ πλέον πρωτόγονος τύπος ζωῆς προϋποθέτει πολυσχιδῆ χημικὸν ὀργανισμὸν καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀδύνατος ἡ ὕπαρξίς του εἰς τὸν ἥλιον. Ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἶνε πιθανὸν νὰ ὑπάρχῃ ζωὴ μιᾶς οἱασδήποτε μορφῆς εἰς τὸν Ἄρην ἢ εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

Ἐὰν ὑπάρχουν πλανῆται ἀνήκοντες εἰς ἄλλους ἀπομεμακρυσμένους ἡλίους, δὲν εἶνε παράλογον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς μερικοὺς πιθανὸν νὰ ὑπάρχουν μὴ διαφέροντες πολὺ ἀπὸ τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς. Ἡ μελέτη τῆς συνθέσεως τῆς γῆς, τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων, ἤγαγεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει γενικὴ ὁμοιότης εἰς τὴν σύνθεσιν ὅλων αὐτῶν τῶν σωμάτων. Οὕτω, δοθείσης τῆς ὁμοιότητος τῶν ὅρων τῆς ἐξελίξεως, πιθανὸν νὰ ἐδημιουργήθησαν ὅροι ὅμοιοι πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς—ἴσως πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν, ἴσως καὶ σήμερον.

Μολονότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν μετὰ βεβαιότητος, εἶνε πιθανὸν ὅτι αὐτὸ τὸ μυστηριῶδες κάτι, ποὺ ὀνομάζουν ζωήν, θὰ ἐμφανισθῇ ὅταν ὡριμάσουν αἱ συνθῆκαι.

Οἱ ἀστέρες διαφέρουν μεταξύ των κατὰ τὸ μέγεθος. Ὁ ἥλιος εἶναι 1.200,000 φορὰς μεγαλύτερος τῆς γῆς. Ὑπάρχουν ἄλλοι ἀστέρες 10,300,00 φορὰς μεγαλύτερος τοῦ ἡλίου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τέλος τῆς γῆς, ἡ πιθανωτέρα ἐκδοχὴ εἶνε ὅτι τοῦτο θὰ ἐπέλθῃ διὰ τῆς ψύξεως. Ὁ ἥλιος ψύχεται βαθμηδόν. Καθ' ἕκαστον δευτερόλεπτον χάνει 4.000.000 τόννους ἐκ τῆς μάζης του διὰ νὰ ἐκπέμψῃ τὴν θερμότητα καὶ τὸ φῶς του. «Οἱ μύλοι τοῦ Θεοῦ ἀλέθουν σιγὰ» καὶ μὲ αὐτὴν ἀκόμη τὴν σπατάλην μετὰ ἓν δισεκατομμύριον ἔτη ὁ ἥλιος θὰ ἔχῃ χάσῃ μόλις 1 % τῆς θερμότητός του. Ἡ γῆ τότε θὰ εἶνε περισσότερον ψυχρὰ παρὰ σήμερον, πάντως ὅμως θὰ διατηρῇ παντὸς εἴδους ζωήν. Ἐν τούτοις, ὁ θάνατος εἶνε ἀναπόφευκτος ὅταν ὁ ἥλιος θὰ ψυγῇ μέχρι τοιούτου σημείου ὥστε ἡ περαιτέρω ὕπαρξις ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς νὰ καθίσταται ἀδύνατος.

Ἀπὸ τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις προῆλθεν ἡ εἰκὼν τοῦ διαστήματος μὲ διαφόρους κόσμους κατεσπαρμένους ἀραιὰ ἐπ' αὐτοῦ. Ἐντὸς τοῦ ὁρατοῦ ὁρίζοντος ὑπάρχουν ἑκατομμύρια τοιούτων κόσμων. Ἕκαστος περιλαμβάνει δισεκατομμύρια ἀστέρων. Εἰς τὰ σύνεγγυς ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ὑπάρχει ἕνας ἀστήρ, ἕνας συνήθης ἀστὴρ μὲ σύστημα πλανητῶν. Ἐπὶ ἑνὸς ἐκ τῶν μικροτέρων τούτων πλανητῶν, ζῶμεν ἡμεῖς. Μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος ἐπιστεύετο ὅτι ἡ γῆ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον πέριξ τοῦ ὁποίου στρέφονται ὁ ἥλιος, οἱ πλανῆται καὶ ὅλοι οἱ ἀστέρες. Σήμερον πλέον δὲν ἔχομεν τοιούτους ἐγωϊσμούς. Ἀντιθέτως, δεχόμεθα τὴν ταπεινωτικὴν ἴσως ἄποψιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ γῆ μας εἶνε μία ἀναξία λόγου κηλὶς ὕλης ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύμπαν.

Ἡ ἀντίληψις περὶ τοῦ σύμπαντος τὴν ὁποίαν ἔχομεν σήμερον δὲν εἶνε ἡ τελική. Τὰ τελευταῖα ἔτη πολλαὶ ἀντιλήψεις ἐγκατελείφθησαν. Ὁ ὁρίζων μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνει τὸ ἰσχυρότερον τηλεσκόπιον, πρέπει ἴσως νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἥμισυ περιβάλλον μας—μολονότι ἐκτείνεται ἐπὶ ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἐτῶν φωτὸς— ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ διάστημα ἐν τῷ συνόλῳ του. Δὲν ἀποκλείεται καθόλου νὰ ἐπέλθουν καὶ ἄλλαι ἀνατροπαὶ εἰς τὰς σχετικὰς ἀντιλήψεις μας.

Συχνὰ συγκρίνομεν τὸ σύμπαν πρὸς ἐκκρεμές, τὸ ὁποῖον συνεχῶς κατέρχεται μέχρις ὅτου σταματήσῃ. Ἡ ὕλη καταστρέφεται συνεχῶς διὰ νὰ παράσχῃ τὴν ἐνέργειαν τὴν ὁποίαν ἀκτινοβολοῦν οἱ ἀστέρες καὶ ἡ ὁποία συσσωρεύεται εἰς τὸ διάστημα. Πιθανὸν ἡ σημερινὴ ἐπέκτασις νὰ μεταστραφῇ εἰς συστολήν, ὁπότε ἡ ὕλη θὰ ἀναδημιουργηθῇ ἐκ τῆς ἐνεργείας καὶ ὁ κύκλος αὐτὸς θὰ ἐπαναληφθῇ.

Αἱ ἀντιλήψεις μας περὶ τῆς ζωῆς, [illegible] περὶ τῆς συνθέσεως τοῦ σύμπαντος, περὶ τῆς πιθανῆς ἀρχῆς του καὶ τοῦ πιθανοῦ τέλους του, μεταβάλλονται συνεχῶς. Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα συλλέγομεν εἶνε πραγματικά. Δυστυχῶς, δὲν συνεκεντρώσαμεν ἀκόμη ὅλα τὰ στοιχεῖα διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνος αὐτῆς. Οἱ ἀστρονόμοι κατασκευάζουν μεγάλα τηλεσκόπια, ἐφευρίσκουν νέας μεθόδους καὶ κάμνουν νέας παρατηρήσεις, διὰ νὰ συγκεντρώσουν νέα στοιχεῖα καὶ νὰ τὰ προσκολλήσουν εἰς τὴν ὑπὸ κατασκευὴν εἰκόνα τὴν γνωστήν μας περὶ τοῦ σύμπαντος.

Ἡ φαντασία τῶν μικρῶν ζωγράφων

Αἱ ἑορταὶ καὶ τὰ παιδικὰ σχέδια

Ἡ ἀπειρία εἰς τὴν τέχνην

Θαρρεῖ κανεὶς πὼς ἡ μεγάλες γιορτές, τὰ Χριστούγεννα, ἡ Πρωτοχρονιά, τὸ Πάσχα, ἡ Ἀπόκρηες, κι' ἂν δὲν εἶχαν δημιουργηθῆ διὰ λόγους δογματικοὺς εἰς τὸ χριστιανικὸν ἑορτολόγιον, θὰ ἔπρεπε κάποιος νὰ τὶς δημιουργήσῃ γιὰ τὴ χαρὰ τῶν παιδιῶν καὶ τῶν ἀφελῶν ψυχῶν, ποὺ εἶνε οἱ μόνοι ποὺ ἀνέκαθεν καὶ τώρα ἀκόμα πειὸ πολύ, τὶς ἀπολαμβάνουν καὶ τὶς χαίρονται. Ἔξω στὴ Δύση, καὶ στὸν Βορρᾶ, τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα, εἶνε γιορτὲς θρησκευτικὲς κι' οἰκογενειακὲς μαζί, γιὰ ὅλους, καὶ πιὸ πολὺ βέβαια γιὰ τὰ παιδιά, μὰ ἐδῶ, στὴ λιόχαρην Ἑλλάδα, τὴν παληά, ποὺ τὸ Πάσχα καὶ τὰ Χριστούγεννα σμίγουν τὴν ἑορταστικὴ λαμπράδα τους μὲ τὶς ἀλκυονίδες ἡμέρες καὶ τ' ἀνοιξιάτικα μοσχοβολητά, τίποτε δὲν προδιαθέτει γιὰ μυστικόπαθες γιορτές, γιὰ συμβολισμούς, γιὰ θρησκευτικὴν εὐλάβεια, κι' εἶνε στὰ σπίτια, γιορτὲς οἰκογενειακές, ὅπως τὸ ξεγέννημα κάποιας συμπεθέρας, ἢ ἡ θανὴ κάποιου καλοῦ γνωστοῦ παλληκαριοῦ, ποὺ ὅλοι συμμετέχουν στὴ θλῖψι καὶ στὸ ξόδι του. Τὰ αἰσθήματά μας εἶνε αἰσθήματα οἰκείων πρὸς οἰκείους καὶ τὰ παιδιὰ βλέπουν μονάχα τὸ μέρος τὸ φαιδρὸ καὶ τὸ πανηγυρικό, χωρὶς βαθύτερα συναισθήματα, οὔτε ἀνθρώπινα, οὔτε θρησκευτικά... Εἶνε τὰ ἴδια συναισθήματα ποὺ τὰ φέρνουν στὶς γιορτὲς τῶν δικῶν τους καὶ τῶν γνωρίμων, στὰ πανηγύρια καὶ στοὺς γάμους, ποὺ εἶνε κι' αὐτὰ ἕνα διακοσμητικὸ στοιχεῖον τῆς γιορτῆς, καὶ στὰ μοιρολόγια καὶ τοὺς θρήνους τοῦ ξοδιοῦ, ὅπου ξεσποῦν σὲ διαβολιὲς καὶ σὲ ἄπρεπα γέλια...

Ἔτσι ἀπ' τὰ Χριστούγεννα κι' ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες τὶς γιορτές, βλέπουν μονάχα τὸ εὐχάριστο καὶ τὸ διακοσμητικό, νὰ ποῦμε, μέρος, κι' ἀπ' τὶς γιορτὲς δὲν μένει παρὰ ἡ ἀνάμνησις τοῦ φαγοποτιοῦ, τοῦ γλεντιοῦ, κι' αὐτὸ τὰ θλίβει, ὅταν περνοῦνε ἡ γιορτὲς φτωχικὰ καὶ ἄκεφα, στὶς δύσκολες χρονιές... Ἕνα παιχνίδι, ἕνα γλυκό, ἕνα καινούργιο πρᾶγμα τοὺς ἀρκεῖ νὰ τὰ φαιδρύνῃ, κι' εἶν' ἁμαρτία, ἀλήθεια, γιὰ τὰ παιδιὰ μονάχα, νὰ μνέσκουν σπίτια ἄραχλα τὲς μεγάλες αὐτὲς ἡμέρες...

Ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα καὶ στὶς γιορτιάτικες ἐντυπώσεις τῶν παιδιῶν, ὁ Ἀγήνωρ Ἀστεριάδης καὶ ὁ Σπῦρος Βασιλείου, οἱ δύο γνωστοὶ καὶ διακεκριμένοι ζωγράφοι, μὰ καὶ δάσκαλοι τοῦ σχεδίου ταὐτόχρονα στὰ παιδιά, μᾶς ἔδωσαν πέρυσι στὸ ὡραῖο τους βιβλίο «Παιδικὰ Σχέδια καμωμένα ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ ἐννιὰ ὡς δεκατριῶν χρονῶν σ' ἕνα σχολειὸ στὰ Γρεβενὰ καὶ στὴν Παπαστράτειο Σχολὴ Παιχνιδιῶν στὴν Ἀθήνα» τὰ πιὸ ἀντιπροσωπευτικὰ σχέδια τῶν παιδιῶν αὐτῶν, καὶ κυρίως στὸ Πάσχα... Γεμᾶτα φρεσκάδα πρωτόγονη, μὲ ζωντάνια καὶ παρατηρητικότητα, χωρὶς νὰ δειλιάζουν μπροστὰ στὶς τεχνικὲς δυσκολίες τῆς ἀποδόσεως, τὶς παρακάμπτουν μὲ χαριτωμένες αὐθαιρεσίες, ποὺ ἀκριβῶς ἀποτελοῦν τὸ μεγάλο θέλγητρο τῶν παιδιάτικων αὐτῶν σχεδίων... Τὸ παιδί, βλέπει κι' ἀποδίδει, ὅπως μπορεῖ, μὲ μιὰν ἀδεξιότητα, ποὺ δημιουργεῖ μιὰ πρωτόγονη τεχνική, μπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῇ, μιὰ τεχνικὴ ποὺ ἔχουν ὅμοια καὶ αὐτοδίδακτα ὅλα σχεδὸν τὰ παιδιά, καὶ ποὺ βρίσκεται στὰ σχέδια τῶν πιὸ κατωτέρων λαῶν, σὲ πρωτόγονα σχέδια τῶν Ἐρυθροδέρμων τῆς Β. Ἀμερικῆς, στὰ σχεδιάσματα τῶν Βοσχιμάνων, καὶ στὰ καταπληκτικά, ἀγνώστου προελεύσεως σχέδια, σὲ βράχους καὶ σπηλιὲς τῆς Ροδεσίας, στὴν Ν. Ἀφρική.

Στὰ πασχαλιάτικα αὐτὰ σχεδιάσματα, τὸ θρησκευτικὸ στοιχεῖον ἀντιπροσωπεύεται μονάχα ἀπὸ τὸ κτίριον τῆς ἐκκλησιᾶς, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ τοπίου, γιατὶ τὸ σχέδιον ἔχει ὁλόκληρο τὸ ἑορταστικὸ πασχαλιάτικο τοπίον: σπίτια, δέντρα, βρύσες, σοφᾶ βαλμένα, μὲ τὴν ἀφελῆ ἔλλειψιν κάθε προοπτικῆς καὶ ἀναλογίας, ἀλλὰ ποὺ ἐν τούτοις συνδέονται σὲ ἕνα θαυμαστὸ διακοσμητικὸ σύνολον.

Τὴν ἔννοια τοῦ Πάσχα, τὴν δίνει ὅλη ἡ κίνησις τῶν ἐμψύχων, ἀνθρώπων ποὺ ψήνουν τ' ἀρνιά, χορεύουν μὲ μιὰ χαριτωμένη ἐλευθερία, τρῶνε στὸ τραπεζομάντηλο, στρωμένο στὸ γρασίδι, ἐνῷ τὰ παιδιὰ τσουγγρίζουν τ' αὐγά, κουνιοῦνται στὶς κούνιες, δεμένες στὰ δέντρα, παίζουν τόπι, καὶ ἐνῷ, γιὰ νὰ μὴ λείπῃ τίποτα ἀπὸ τὴν πασχαλιάτικη ἑορταστικὴ ἀτμόσφαιρα, σὲ μιὰ γωνιὰ ὑπάρχει ὁ φωτογράφος, καὶ σ' ἄλλη μιὰ ὁ κουλουριτζῆς, ἀπαραίτητο κι' αὐτοὶ στοιχεῖον μιᾶς καλῶς ἐννοουμένης παιδιάτικης πασχαλιᾶς!...

Γιὰ νὰ μπορέσουν τὰ παιδιὰ νὰ φτάσουν νὰ δέσουν τὴν κούνια — καὶ ἀκόμα πιὸ πολύ, γιὰ νὰ μπορέσῃ ὁ μικρὸς ζωγράφος νὰ συνδυάσῃ τὴν ἀπειρία του μὲ τὴν προοπτική — τὸ δέντρο, ποὺ βρίσκεται στὸ δεύτερο πλάνο, σκύβει καὶ καμπυλοῦται ἰδιότυπα, μέχρι τοῦ ἀκροτάτου ἐπιπέδου τῆς εἰκόνος, ὅπου τὰ δύο παιδιὰ κουνιοῦνται ἀπ' τὰ κλαδιά του!...

Σὲ ἄλλο σχέδιον, τοῦ ἴδιου θέματος, ὑπάρχει καὶ ὁ ἀπαραίτητος βιολιτζῆς, ἐνῷ ἡ βρύση τοῦ χωριοῦ, σχεδιασμένη ρεαλιστικώτατα, ἔχει καὶ τὴν χρονολογία της ἐπάνω: «1921»!.. Τίποτε δὲν ξεφεύγει ἀπὸ τὸ μάτι τῶν παιδιῶν, κι' ἀλλοῦ, σ' ὅλα τὰ συμπληρώματα τοῦ πανηγυριοῦ, ὑπάρχει κι' ἡ «ἐξουσία», ὁ χωροφύλακας μὲ τὸ γεισωτὸν πηλήκιον, ποὺ ἀνταλλάσσει χειραψίαν μ' ἕναν φουστανελλᾶ τῶν Γρεβενῶν, μὲ μαῦρο σκουφάκι. Στοὺς μικροὺς αὐτοὺς ζωγράφους, τὸ Πάσχα, εἶνε τὸ πανηγύρι τοῦ χωριοῦ κι' ὅταν ξενιτεμένοι ἀργότερα, θὰ νοσταλγοῦν τὶς ἅγιες ἡμέρες κάτι, θὰ εἶνε πρὸ παντός, ὁλόκληρη αὐτὴ ἡ πολύπλοκη σκηνοθεσία, γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι τὸ πατρικὸ καὶ τὸ ἑορτάσιμο...

Μιὰ ἄλλη ἀπόδειξη, πόσο λίγο θρησκευτικὰ νοιώθουν τὶς ἑορτὲς τὰ παιδιά, εἶνε ἡ σειρὰ τῶν παιδικῶν σχεδιασμάτων, ποὺ πλαισιώνουν ἄνω καὶ δεξιὰ τὴ σελίδα αὐτὴ τῆς «Πρωΐας», φτειαγμένων ἀπὸ παιδιὰ τοῦ Τζαννείου Ὀρφανοτροφείου Πειραιῶς, ὅπου διδάσκει ὁ κ. Α. Ἀστεριάδης, ἀπάνω στὸ θρησκευτικὸ θέμα τῶν Χριστουγέννων. Ἐδῶ τὸ πρᾶγμα εἶνε δυσκολώτερο, καὶ τὸ παιδὶ ἔχει νὰ συνθέσῃ ὁλότελα μὲ τὴν φαντασία του, κι' ὅ,τι ἔχει μάθει ἀπ' τὸ σχολεῖο, τὴν εἰκόνα τῆς Γεννήσεως. Δὲν τὸ βοηθεῖ διόλου ἡ σπιτικὴ καὶ κοινωνικὴ γιορτή, μὲ τὶς μύριες δυὸ λεπτομέρειές της, ἡ ὡραία καὶ εὐχάριστη πραγματικότης, ποὺ τοῦ κάνει εὐχερέστερο τὸ ἔργον στὴν πασχαλιά... Ἐδῶ κλέβει ἀπὸ τὴν ἀνάμνηση τὴν θυμητικὴ καὶ τὴν ὀπτικὴ τῆς ζωγραφιᾶς τοῦ βιβλίου, τῆς ἐκκλησιᾶς...καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ἐξ ἴσου ἐνδιαφέρον, παρὰ τὴν ἀτέλειά του. γιατὶ κι' ἐδῶ τὸ παιδί, δίνει ὅλη τὴ δύναμη τῆς πρωτόγονης προσαρμογῆς του... Καμμιὰ φορά, συγχίζει τὰ στοιχεῖα τῆς συνθέσεως, καμμιὰ φορὰ τὰ ἀποσυνθέτει καὶ κρατεῖ τὸ ἕνα μέρος μονάχα, ὅταν εἶνε σύνθετα, ὅπως ὁ μικρὸς ἐκεῖνος, ποὺ ἀπὸ τὴν πομπὴ τῶν τριῶν Μάγων, ἐπῆρε μόνο τὶς τρεῖς τόσο περίεργες καμῆλες, ἢ ὅπως ὁ ἄλλος, τὴν μιὰ μονάχα, δεμένη σ' ἕνα δέντρο, ἢ ἀκόμα, βάζει μέσα στὴν νύχτα, καὶ τὸν ἔναστρον οὐρανὸν καὶ μὲ τὸ μεγάλο ἀκτινοβόλο ἀστέρι, τὴν Θεοτόκο καὶ τὸ Βρέφος, ἐπάνω σὲ μιὰ στολισμένη καμήλα ποὺ ὁδηγεῖ ὁ Ἰωσήφ, ἐνῷ ἀπὸ πάνω οἱ ἄγγελοι ἵστανται μὲ τὴν συνοδεία καὶ πέρα ἐπάνω ἀπὸ κάποιο σπίτι τῆς Βηθλεέμ, τὸν σταῦλον τῶν ἀλόγων, ἕνα ἄλλο ἀκτινοβόλο ἀστέρι, τὸν προσδιορίζει. Πλεονασμὸς χαριτωμένος ποὺ συναντᾶται καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, ὅταν ὁ μικρὸς σχεδιαστὴς γράφῃ ἐπάνω ἢ δίπλα στὶς μορφὲς «Μάγοι»... «Ποιμὴν» κλπ.. Ἀλλοῦ, τὰ στοιχεῖα τῆς Γεννήσεως, περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον. Τὸ σπήλαιον, τριγωνικὸ καὶ ὀγκῶδες, τὸ ἀστέρι, ποὺ ρίχνει τὸ φῶς του, ἔντονο, ὅσο καὶ πυκνάκτινον, καὶ τρεῖς μορφὲς πεζῶν, οἱ Μάγοι, προφανῶς ποὺ ὁδεύουν πρὸς τὸ Σπήλαιον... Ἄλλος, ὁ μικρὸς Φουλόπουλος, τὰ συγκροτεῖ σ' ἕνα σύνολον, τὸ σπίτι, ποὺ μέσα ἀπὸ τὸ εὐρὺ ἄνοιγμά του, εἶνε συμμετρικὰ τοποθετημένη ἡ Θεοτόκος, ὁ Ἰωσὴφ ἑκατέρωθεν τοῦ ἀνακειμένου ἐν φάτνῃ βρέφους, τὸ βόδι καὶ τὸ ἄλογο πειὸ πάνω, καὶ ὑπεράνω ὅλων, συνδεδεμένον μὲ τὴν στέγην μὲ ἕνα καταυγασμὸν ἀκτίνων, τὸ ὑπερμέγεθες ἀστέρι... Λιτὸς ὁ Κ[illegible]τσίμπας, ἀπλουστεύει τὴν σκηνή, τὴν Θεοτόκον, τὸ βρέφος, τὸ βόδι, ποὺ φαίνεται μίμησις μᾶλλον ἢ ἀνάμνησις, κάτι ἰδωμένον, ἐνῷ ὁ Τσάκωνας τοποθετεῖ αἰγλήεσσαν τὴν Θεοτόκον δίπλα ἀπὸ τὸ Βρέφος, κάτω ἀπὸ τριγωνικὰ στυλιζαρισμένο σπήλαιον, ποὺ θὰ ἐζήλευε κάθε νεωτεριστὴς ζωγράφος. Ἀπὸ πάνω ἀνάμεσα σὲ δύο Ἀγγέλους ὁ Θεὸς Πατήρ, ἐν νεφέλαις, στοιχεῖον ποὺ συχνὰ χρησιμοποιοῦν οἱ μικροὶ σχεδιασταί. Ζωγραφικώτερος ὁ [illegible] Βαβάκος, μὲ στοιχεῖα δανεισμένα ἀπὸ ἄλλες εἰκόνες, δίδει ξαφνα μιὰν λυτρωτικὴν ἀπὸ τὸ στερεότυπα συγκίνησιν. Πρὸ τῆς ἁγίας οἰκογενείας, ἐν τῷ σπηλαίῳ, γονατίζει ὁ ποιμήν, ποιμὴν Λιδωρικιώτης, μὲ γκλίτσαν, ταγάρι καὶ κοντοβράκια, ἐνῷ τὰ πρόβατα συντεταγμένα δεξιά, κατανυκτικὰ καὶ ψηλά, σὲ κάποια κορυφογραμμή, τρία μικρὰ ἀνθρωπάκια, οἱ [illegible]γοι. Τὸ σύνολον δένουν τεχνικώτατα, οἱ δύο ἀκτῖνες τοῦ ἄστρου, ποὺ περικλείουν ἐν τριγώνῳ τὶς μορφές... Οἱ σύγχρονοι ποιμένες, [illegible]φανίζονται καὶ σὲ ἄλλα σχέδια, [illegible]μίζοντας τὴν ἀφελῆ ἔμπνευσιν τῶν «Πριμιτίφ» τῶν Φλαμανδῶν καὶ τῶν Γερμανῶν, ποὺ μετέτρεπαν τοὺς ποιμένας τῆς Ἰουδαίας, εἰς γνωρίμους ποιμένας τοῦ τόπου των.

Τὴν ἐλευθερία τῆς παρατηρητικότητος καὶ τοῦ ἑορταστικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ξαναπαίρνουν τὰ παιδιὰ στὸ θέμα τῶν Καλάνδων, ὅπου ξεσπᾷ ὅλος ὁ συγκρατημένος ρεαλισμός τους. Τὰ καράβια, τὰ [illegible], τὰ τούμπανα, τὸ σουραύλι μὲ τὶς ἀτέχνες, ἀλλὰ χαρακτηριστικὲς στάσεις τῶν παικτῶν, [illegible] ἡ μαρίδα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀεροπλάνα, ποὺ ἔτυχε φαίνεται τὴν παραμονὴν νὰ πετοῦν, καὶ τὰ [illegible] διὰ ποὺ τρέχουν νὰ πιάσουν τὰ χαρτιά... Τὸ εὔθυμο πανηγύρι, [illegible] βάσις τῆς παιδιάτικης γιορτῆς... καὶ τὸ παιδὶ ξαναγίνεται «παιδί», ἀφελές, τολμηρὸ στὴν προσπάθεια του, καὶ ἴδιος εὐχαριστημένο.

Χαρούμενα Χριστούγεννα

ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΣΥΝΔΙΑΣΜΟΣ

Μεγάλο κουτί 13
Μικρό πλακέ 6.60

Ελαφρό καπνό
Αγρινίου
Σιγαρόχαρτον
άνευ νίτρου
Υγιεινότατη επεξεργασία

Νέο ελαφρό
σιγαρέττο.

«ΓΚΡΕΚΑ»

ΑΦΟΙ ΚΑΡΕΛΙΑ

ΓΚΡΕΚΑ

ΣΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΕΑ
ΦΟΞ
ΜΟΥΒΙΤΟΝ
ΝΙΟΥΣ
ΠΑΝΤΟΤΕ ΠΡΩΤΟ

ΚΑΡΑΒΑΝ
Σαρλ Μπουαγιέ - Άνναμπέλλα
Πιέρ Μπρασσέρ

ΔΙΚΤΑΤΩΡ
Χάρολδ Λόϋδ

ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ 33
Άνδρέ Λουγκέ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΡΟΧΩΡΕΙ
Μαδ. Καρόλ

ΦΟΞ

«ΓΚΡΕΚΑ»

ΔΩΡΙΖΟΝΤΕΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΝ ΣΑΣ
Ένα ραδιόφωνο
ΦΙΛΙΠΣ
εξασφαλίζετε τὴν χαρά τοῦ
σπιτιοῦ σας γιὰ πολλὰ χρόνια
PHILIPS
336

ΦΙΛΙΠΣ

«ΓΚΡΕΚΑ»

Ἕνα πραγματικὰ ὠφέλιμο δῶρον

ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ
ΑΘΗΝΑΙ
ΣΤΑΔΙΟΥ 23ᴮ - ΠΛΑΤ. ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ
ΦΙΛΩΝΟΣ 42

A.B.C.
150
150 GUITARE 3 Gr.
KEN

Κλωστάι
ΚΙΘΑΡΑΣ
ΛΕΠΤΑΙ - ΜΑΛΑΚΑΙ - ΣΤΕΡΕΑΙ
Χρωματισμοί Ἀμετάβλητοι
Προϊόν τῆς Κλωστοβιομηχανίας ABC
Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΕΡΜΟΥ 131 ΑΘΗΝΑΙ

41577..

Ἐμπρός... Γαιανθρακεμπορικὴ ἑταιρία
ΤΑΝΕΣ
Εἶμαι ἐνθουσιασμένη μὲ τὸν ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΝ σας
ὁρισμένως θὰ σᾶς προτιμοῦν ὅλοι...